

รายงานการวิจัย

เรื่อง

สารานุกรมภาพยนตร์ฟิลิปปินส์

ผู้วิจัย

ชนิดา เผือกสม

หน่วยวิจัยเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา
ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร

CINEMA ENLIGHTENS

ปัญญา อนุปาโท จลจิตการ

โดยทุนการวิจัยของหอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน)

กิตติกรรมประกาศ

ประการแรกสุด ต้องขอขอบคุณหอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) สำหรับทุนสนับสนุนการวิจัยของงานวิจัย "สารานุกรมภาพยนตร์ฟิลิปปินส์" นี้ โดยเฉพาะคุณสัณห์ชัย โชติรสเศรณี ผู้ประสานงานดูแลการทำวิจัยให้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี รวมทั้งขอบคุณหน่วยวิจัยเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา ภาควิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ผู้ตั้งต้นริเริ่มโครงการวิจัยในชุด "สารานุกรมอาเซียน" โดยเฉพาะผู้ริเริ่มเขียนข้อเสนอโครงการ ผศ.ดร. ทวีศักดิ์ เผือกสม รวมทั้งคณาจารย์เพื่อนร่วมงาน นักวิจัยในหน่วยวิจัยฯ และนิสิตบัณฑิตศึกษาในภาควิชาประวัติศาสตร์ทุกท่านที่ให้การสนับสนุนในหลายๆ เรื่องอย่างดีในระหว่างการทำวิจัยนี้

ขอบคุณคุณสิริฉัตร รักการ ผู้ช่วยนักวิจัยสำหรับการเก็บข้อมูลภาคสนาม และความช่วยเหลือในการจัดการข้อมูลขั้นสุดท้ายที่สามารถทำให้การวิจัยชิ้นนี้สำเร็จลงได้ตามกำหนดเวลา

และควรกล่าวไว้ด้วยว่างานชิ้นนี้สามารถสำเร็จลุล่วงลงได้ ด้วยข้อมูลสำคัญที่มาจากการสังสมและค้นคว้าวิจัยของนักภาพยนตร์ศึกษาชาวฟิลิปปินส์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานการศึกษาของ Bienvenido Lumbera และ Nick Deocampo

ขอบคุณ Blog "Video48" สำหรับการแบ่งปันภาพโปสเตอร์ภาพยนตร์ทั้งหลายที่ใช้ประกอบในรายงานวิจัยนี้ รวมทั้งขอบคุณข้อมูลและเจ้าหน้าที่ของหอภาพยนตร์แห่งฟิลิปปินส์, ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทยฟิลิปปินส์ และห้องสมุดมหาวิทยาลัยแห่งชาติฟิลิปปินส์ (UP)

ปณณภา อนุปุปาโท จลจิตการ

สารบัญ

	หน้า
บทนำ	1
บทที่ 1 ประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ของฟิลิปปินส์	7
บทที่ 2 ประมวลรายชื่อภาพยนตร์ที่สำคัญและเรื่องย่อ	85
บทที่ 3 ประมวลรายชื่อผู้กำกับภาพยนตร์ที่สำคัญ พร้อมประวัติและผลงาน	140
บทที่ 4 ประมวลรายชื่อนักแสดงที่สำคัญ พร้อมประวัติและผลงาน	155
บรรณานุกรม	177
ประวัติย่อผู้วิจัย	179

CINEMA ENLIGHTENS

ปัญญา อนุปปาโท จลจิตการ

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1 โฆษณาของเปร์ติเอร์รา ใน El Comercio, 2 มกราคม 1897	10
ภาพที่ 2 ภาพ capture จากภาพยนตร์ <i>Filipinos Retreat from Trenches</i>	16
ภาพที่ 3 ภาพ capture จากภาพยนตร์ <i>Advance of Kansus Volunteers at Caloocan</i>	16
ภาพที่ 4 ภาพ capture จากภาพยนตร์ <i>Capture of Trenches at Candaba</i>	17
ภาพที่ 5 <i>anuncio</i> ของภาพยนตร์ใน ค.ศ.1912	23
ภาพที่ 6 <i>Atang de la Rama</i> ภาพจากภาพยนตร์ <i>Dalagang Bukid</i>	29
ภาพที่ 7 ภาพยนตร์ <i>Ang Punyul na Ginto</i> (1933)	31
ภาพที่ 8 ภาพยนตร์ <i>Walang Sugat</i> (1939)	34
ภาพที่ 9 ภาพยนตร์ <i>Zamboanga</i>	35
ภาพที่ 10 ภาพยนตร์ <i>Am at Anak</i> (1939)	37
ภาพที่ 11 ภาพยนตร์ <i>Gilliw Ko</i> (1939)	37
ภาพที่ 12 ภาพยนตร์ <i>Villa Hermosa</i>	38
ภาพที่ 13 ภาพยนตร์ <i>Ibong Adarna</i>	39
ภาพที่ 14 ภาพยนตร์ <i>Orasang Ginto</i>	42
ภาพที่ 15 ภาพยนตร์ <i>Fort Santiago</i>	43
ภาพที่ 16 ภาพยนตร์ <i>Guerilyera</i> , 1946	44
ภาพที่ 17 ภาพยนตร์ <i>So Long, America</i> , 1946	45
ภาพที่ 18 ภาพยนตร์ <i>Huk sa Bagong Pamumuhay</i>	46
ภาพที่ 19 ภาพยนตร์ <i>Roberta</i> และ <i>Rebecca</i>	48
ภาพที่ 20 ภาพยนตร์ <i>Prinsipe Amante</i> , 1950; <i>El Conde de Monte Carlo</i> , 1956	49
ภาพที่ 21 ภาพยนตร์ <i>Principen hindi Tumatawa</i> , 1946	50
ภาพที่ 22 ภาพยนตร์ <i>Genghis Khan</i> , 1950	51
ภาพที่ 23 ภาพยนตร์ <i>Buhay ng Pagibi ni Dr. Jose Rizal</i> , 1956	52
ภาพที่ 24 ภาพยนตร์ <i>Tres Muskiteras</i> , 1954	53
ภาพที่ 25 ภาพยนตร์ <i>Romeo and Julieta</i> , 1951	53
ภาพที่ 26 ภาพยนตร์ <i>Darna</i> ปี ค.ศ.1951 และ 1952	54
ภาพที่ 27 ภาพยนตร์ <i>Ang Sawa sa Lumang Simboryo</i> , 1952	55
รางวัลภาพยนตร์ยอดเยี่ยมจากการประกาศรางวัลภาพยนตร์ FAMAS ครั้งแรก	
ภาพที่ 28 ภาพยนตร์ <i>Tayug, Ang Bayang Api</i> , 1947	56
ภาพที่ 29 ภาพยนตร์ <i>Sanda Wong</i> , 1955	56
ภาพที่ 30 ภาพยนตร์ <i>Diego Silang</i> , 1951 และ <i>10th Battalion sa 38th Parallel, Korea</i> , 1951	57

ภาพที่ 31 ภาพยนตร์ <i>Anak Dalita</i> , 1956	58
ภาพที่ 32 ภาพยนตร์สายลับของ Tony Ferrer	61
ภาพที่ 33 ภาพยนตร์แนวกังฟู-คาราเต้ของ Tony Ferrer	62
ภาพที่ 34 ฉากเปลี่ยยกในตอนเปิดเรื่องภาพยนตร์ <i>Igorota</i> , 1968	64
ภาพที่ 35 ใบปิดภาพยนตร์ <i>Igarota</i>	65
ภาพที่ 36 ภาพยนตร์ <i>Uhaw</i> , 1970	65
ภาพที่ 37 Rosanna Ortiz จากภาพยนตร์ <i>Savage Sisters</i> , 1974	66
ภาพที่ 38 ภาพยนตร์ <i>Ganito Kami Noon, Paano Kayo Ngayon?</i> , 1976	70
ภาพที่ 39 ภาพยนตร์ <i>Maynila, sa mga Kuko ng Liwanag</i> , 1975	71
ภาพที่ 40 ภาพยนตร์ <i>Bayan Ko: Kapit sa Patalim</i> , 1984	72
ภาพที่ 41 ภาพยนตร์ <i>Nunal sa Tubig</i> และ <i>Himala</i>	73
ภาพที่ 42 ภาพยนตร์ <i>Kisapmata</i>	76
ภาพที่ 43 ภาพยนตร์ Jose Rizal, 1998	79
ภาพที่ 44 ภาพยนตร์ <i>Bayaning Third World</i> , 2000	79
ภาพที่ 45 ภาพยนตร์สั้น <i>Anino</i>	80
ภาพที่ 46 ฉากจากภาพยนตร์ <i>Kinatay</i> และ <i>Serbis</i>	82
ภาพที่ 47 ภาพยนตร์แอนิเมชั่น <i>Urduja</i>	83

ปัญญา อนุปปาโท จลจิตการ

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 จำนวนภาพยนตร์ (บางส่วน) จำแนกตามผู้กำกับภาพยนตร์ในช่วงทศวรรษ 1930	38

CINEMA ENLIGHTENS

ปัญญา อนุปปาโท จลจิตการ

บทนำ

หลักการและเหตุผล

ภาพยนตร์เป็นสื่อที่ถือกำเนิดในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 ด้วยลักษณะอันเป็นสากล ภาพยนตร์จึงกลายเป็นสื่อและศิลปะที่สามารถเข้าถึง "มวลชน" ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะนับตั้งแต่ภาพยนตร์ถือกำเนิดขึ้นในปี ค.ศ. 1895 ภาพยนตร์ก็ได้กระจายตัวไปทั่วทุกมุมโลกอย่างรวดเร็ว จนกระทั่งกลายเป็นสื่อที่เป็นที่นิยมและประสบความสำเร็จเป็นอย่างสูง อย่างไรก็ตาม เนื่องจากภาพยนตร์ได้ถูกผลิตขึ้นสำหรับผู้บริโภคในขอบเขตเฉพาะทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะขอบเขตทางภาษาหนึ่งๆ เพื่อตลาดผู้บริโภคซึ่งใช้และเข้าใจภาษานั้นๆ ดังนั้นอุตสาหกรรมภาพยนตร์ที่พัฒนาขึ้นในแต่ละพื้นที่จึงมีลักษณะเฉพาะตัวที่สามารถนิยามในขอบเขตของความเป็นรัฐชาติแตกต่างกันออกไป ปรัชญาการเกิดขึ้นในพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของภาพยนตร์ตั้งแต่ช่วงกลางทศวรรษ 1910 ที่ภาพยนตร์ได้เริ่มมีความสัมพันธ์กับรัฐชาติ และได้กลายเป็นศิลปะรูปแบบหนึ่งของวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้รับการศึกษาจากนักวิชาการด้านภาพยนตร์ในฐานะ "ภาพยนตร์แห่งชาติ" (national film)¹

ในปัจจุบันมีทศวรรษเกี่ยวกับภาพยนตร์แห่งชาติได้แตกแขนงออกไปในหลากหลายประเด็น อย่างเช่น² (1) การนิยามภาพยนตร์แห่งชาติผูกพันกับมิติทางเศรษฐกิจ (อุตสาหกรรมภาพยนตร์ภายในประเทศหนึ่งๆ) โดยการพิจารณาว่าภาพยนตร์เรื่องนั้นๆ ถูกสร้างขึ้นที่ไหน โดยใคร และใครเป็นเจ้าของหรือควบคุมการผลิต จำหน่าย และจัดฉายภาพยนตร์ (2) นิยามภาพยนตร์แห่งชาติผ่านการพิจารณาตัวบทที่ปรากฏบนจอว่าเป็นภาพยนตร์ว่าด้วยเรื่องราวใด มีทศนะหรือลักษณะการนำเสนอร่วมกันหรือไม่ (3) การนิยามภาพยนตร์แห่งชาติโดยพิจารณาจากการบริโภคภาพยนตร์โดยผู้ชมภายในชาติ ซึ่งอาจจะรวมถึงภาพยนตร์ที่ผลิตจากประเทศอื่น หรือ (4) การนิยามภาพยนตร์แห่งชาติ ด้วยการพิจารณาในมิติทางวัฒนธรรม ด้วยการยกย่องภาพยนตร์จำนวนหนึ่งว่ามีคุณค่าทางศิลปะ หรือความยิ่งใหญ่ อันแสดงให้เห็นความยิ่งใหญ่และภาพลักษณ์ของชาตินั้นๆ

ท่ามกลางมโนทัศน์อันหลากหลายดังกล่าวนี้ โครงการสารานุกรมภาพยนตร์อาเซียนชุดนี้ได้พิจารณาภาพยนตร์ โดยมีพื้นฐานอยู่บนแนวคิดเรื่องภาพยนตร์แห่งชาติ จากนักวิชาการด้านภาพยนตร์ศึกษาจำนวนหนึ่ง อาทิเช่น ทศนะของซูซาน เฮย์วาร์ด (Susan Hayward) ซึ่งได้ทำการศึกษาและสร้างคำนิยามให้แก่ภาพยนตร์แห่งชาติฝรั่งเศส³ โดยเฮย์วาร์ดได้พิจารณาภาพยนตร์ในฐานะสิ่งประดิษฐ์เชิงสุนทรียศาสตร์และสนามทางวัฒนธรรมของชาติ ตลอดจนถึง

¹ Kristin Thompson, "Nation, National Identity and the International Cinema," *Film History* 8: 3 (1996), pp. 259-260.

² Andrew Higson, "The Concept of National Cinema," in *Film and Nationalism*, edited by Alan Williams (London: Rutgers University Press, 2002), pp. 52-53.

³ Susan Hayward, *French National Cinema* (London: Routledge, 1993).

คำถามต่อบทบาทความสำคัญของภาพยนตร์ต่อสังคมและความเป็นชาติ ดังนั้นเมื่อพิจารณาชาติและอัตลักษณ์แห่งชาติในฐานะของกระบวนการทางสังคม-การเมือง และมองภาพยนตร์ในฐานะตัวแทนสำคัญหนึ่งของกระบวนการนี้ ภาพยนตร์จึงมีบทบาทสำคัญต่อการผลิต "โครงสร้างของอารมณ์ความรู้สึก" แห่งความเป็นชาติในสังคมการเมืองหนึ่ง และขณะเดียวกันความเป็นชาติก็มีส่วนในการกำหนดเนื้อหาและการนำเสนอหรือนิยามในภาพยนตร์ ภาพยนตร์จึงเป็นประดิษฐกรรมที่สรุปถึงความเป็นชาติและสรรค์สร้างชุดความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเรื่องชาติและประชากรในชาติ รวมทั้งระหว่างประชาชาติ ด้วยเหตุนี้ ภาพยนตร์แห่งชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้/ภูมิภาคอาเซียน จึงเป็นชุดความหมายซึ่งสะท้อนกลับไปกลับมาระหว่าง 2 มโนทัศน์ คือ อัตลักษณ์และความแตกต่าง⁴

นอกจากนี้ นิยามของซูซาน เฮย์วาร์ดยังได้รับการขยายความในงานศึกษาเกี่ยวกับภาพยนตร์แห่งชาติในอังกฤษของแอนดรูว์ ฮิกสัน (Andrew Higson)⁵ ซึ่งเสนอว่า การพิจารณาถึงภาพยนตร์แห่งชาติ หรืออัตลักษณ์แห่งชาติซึ่งนำเสนอในภาพยนตร์นั้น นอกเหนือจากการให้ความสำคัญต่อกระบวนการในการผลิต อาทิ ธุรกิจและอุตสาหกรรมภาพยนตร์ การจัดจำหน่าย และการบริโภคแล้ว น่าจะยังต้องพิจารณาในส่วนของอิทธิพลต่อวัฒนธรรมของชาติ โดยเฉพาะการตั้งคำถามต่อการนำเสนอภาพตัวแทน (representation) ของอัตลักษณ์แห่งชาติ เนื่องจาก

ภาพยนตร์แต่ละเรื่องมักจะนำเสนอถึงความเป็นชาติโดยตัวของมันเอง สิ่งที่เราพบอยู่ในประสบการณ์ชมภาพยนตร์แต่ละเรื่อง คือการที่ภาพยนตร์เหล่านั้นได้สร้างการร้อยรัดทางจินตนาการของผู้คนภายในชาติ ในฐานะการเป็นชุมชนหนึ่งเดียวกัน โดยการสร้างความเป็นดราม่าให้กับความกลัว ความกังวล ความยินดี และความปรารถนาในปัจจุบันของพวกเขา ผู้คนซึ่งมีความหลากหลายและมักเป็นศัตรูกันจะถูกเชื้อเชิญสู่การสร้างสำนึกต่อตัวพวกเขาในฐานะคนกลุ่มเดียวกัน มีวัฒนธรรมร่วมกัน และแยกตัวเองออกจากชุมชนและวัฒนธรรมอื่น⁶

นอกจากนั้น สิ่งสำคัญที่แอนดรูว์ ฮิกสันได้เน้นย้ำในการพิจารณาถึงภาพยนตร์แห่งชาติ คือการบริโภคของผู้ชม ทั้งนี้ ในการศึกษาภาพยนตร์แห่งชาติฮิกสันถึงกับตั้งคำถามว่า ที่สุดแล้วตัวผู้บริโภคหรือผู้ชมภาพยนตร์นั้น "ได้สร้างสรรค์อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของเขาอย่างไรจากการชมทั้งภาพยนตร์ที่ผลิตภายในประเทศ และจากต่างประเทศ หรือกระทั่งจากอุตสาหกรรมโทรทัศน์"⁷

⁴ Susan Hayward, *French National Cinema*, p. x.

⁵ Andrew Higson, *Waving the Flag: Constructing a National Cinema in Britain* (New York: Oxford University Press, 1995).

⁶ Andrew Higson, *Waving the Flag: Constructing a National Cinema in Britain*, p. 7.

⁷ Andrew Higson, *Waving the Flag: Constructing a National Cinema in Britain*, p. 279.

อย่างไรก็ตาม แม้ว่างานวิจัยชิ้นนี้มีฐานจากการมองเห็นถึงความสำคัญต่อภาพยนตร์แห่งชาติกับอัตลักษณ์ของผู้คนในชาตินั้น แต่คำถามสำหรับงานวิจัยพื้นฐานชิ้นนี้ ยังต้องการนำเสนอประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ฟิลิปปินส์ในแง่มุมมองของความสัมพันธ์ระหว่างภาพยนตร์กับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของมัน ทั้งนี้ทั้งนั้น แนวคิดที่ว่าภาพยนตร์เป็น "ภาพสะท้อน" สังคมอย่างถูกต้อง ชัดเจน ตรงไปตรงมานั้นอาจจะไม่ถูกต้องนัก แต่สิ่งที่เราพอจะกล่าวได้ก็คือ สื่อภาพยนตร์เป็นสิ่งที่ได้รับอิทธิพลและตอบสนองต่อสังคมที่ผลิตมันขึ้นมา หรือภาพยนตร์นั้นไม่อาจที่จะแยกให้หลุดออกมาจากบริบทที่มันถูกสร้างและถูกบริโภคอย่างสิ้นเชิงได้ การสร้างสรรค์ในเชิงรูปแบบและลักษณะการนำเสนอของภาพยนตร์อาจจะมีลักษณะร่วมกันได้ในภาพยนตร์หรือผู้สร้างภาพยนตร์ของทุกสังคมและวัฒนธรรม แต่บริบทในเชิงสังคมและวัฒนธรรมกับไม่เป็นเช่นนั้น เพราะภาพยนตร์และผู้สร้างอยู่ในบริบททางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ซึ่งทำให้เราเห็นความแตกต่างระหว่างภาพยนตร์ฮอลลีวูด ภาพยนตร์บอลลีวูดของอินเดีย ภาพยนตร์ของประเทศในยุโรป หรือภาพยนตร์ของประเทศกำลังพัฒนา ที่เรียกกันว่า "Third Cinema"

ดังนั้น เพื่อทำให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะของภาพยนตร์ฟิลิปปินส์ งานวิจัยชิ้นนี้จึงมุ่งนำเสนองานการศึกษาในแนวทางประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ (film history) โดยให้ความสนใจความสัมพันธ์ระหว่างภาพยนตร์กับสังคมและวัฒนธรรมที่ภาพยนตร์ถูกผลิตขึ้นหรือออกฉาย (การบริโภค) โดยเชื่อว่าการวิจัยชิ้นนี้จะสามารถเป็นพื้นฐานในภาพกว้างให้เกิดการศึกษาค้นคว้าที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับภาพยนตร์ฟิลิปปินส์ ทั้งในแนวทางเรื่องการศึกษาภาพยนตร์แห่งชาติ หรือจากมุมมองและแนวคิดในการศึกษาภาพยนตร์อื่นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อค้นคว้าและจัดทำสารานุกรมภาพยนตร์ฟิลิปปินส์
2. เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ ความเป็นมา พัฒนาการ ของลักษณะ รูปแบบ และเนื้อหา ของภาพยนตร์ฟิลิปปินส์ รวมทั้งวิเคราะห์บริบททางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ทั้งในระดับชาติและระดับโลก ที่สัมพันธ์ภาพยนตร์ฟิลิปปินส์
3. เพื่อเผยแพร่ความรู้พื้นฐานด้านภาพยนตร์ สร้างความเข้าใจและปลูกสร้างจิตสำนึกความเป็นภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้/ภูมิภาคอาเซียนร่วมกัน

แนวทางในการศึกษา

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นส่วนหนึ่งของชุดโครงการจัดทำสารานุกรมเกี่ยวกับภาพยนตร์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้/ภูมิภาคอาเซียน ซึ่งเป็นการศึกษา รวบรวม และเรียบเรียงข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับภาพยนตร์ฟิลิปปินส์ อันจะเป็นองค์ความรู้พื้นฐานในการศึกษาวิจัยที่ลึกซึ้งต่อไป การวิเคราะห์และศึกษาประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ฟิลิปปินส์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยในแนวทางการศึกษาในเชิงประวัติศาสตร์สังคมและประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ และ

นำเสนอแบบพรรณนาวิเคราะห์ (descriptive analysis) ซึ่งข้อมูลที่ใช้ในการค้นคว้าวิจัยประกอบไปด้วย

1. การศึกษาจากแหล่งข้อมูลภาพยนตร์สำคัญๆ

ภาพยนตร์ที่มุ่งเน้นในการรวบรวมและศึกษาวิเคราะห์ คือภาพยนตร์ที่ผลิตขึ้นโดย/ในฟิลิปปินส์ (ในความหมายกว้าง) ในช่วงทศวรรษ 1890-ปัจจุบัน

2. การศึกษาจากเอกสาร สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ทั้งที่เป็นเอกสารขั้นต้นและขั้นรอง ข้อมูลเกี่ยวกับภาพยนตร์ บุคคลสำคัญในวงการและอุตสาหกรรมภาพยนตร์ฟิลิปปินส์ ที่ปรากฏอยู่ในงานค้นคว้าวิจัยในด้านภาพยนตร์ศึกษา เอกสารประวัติศาสตร์ หนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสารด้านภาพยนตร์และความบันเทิง ใบโปรย แผ่นโปสเตอร์ ฯลฯ

3. การสัมภาษณ์และบันทึกการสัมภาษณ์ของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับวงการภาพยนตร์ และนักวิชาการด้านภาพยนตร์ศึกษาของฟิลิปปินส์ในขอบเขตที่นักวิจัยสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ในเวลาอันจำกัด

ประเด็นในการศึกษา

1. ประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ฟิลิปปินส์ กำเนิด พัฒนาการ และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน
2. รายชื่อและเรื่องย่อภาพยนตร์สำคัญ
3. รายชื่อ ประวัติ และลำดับผลงาน (filmography) ของผู้กำกับสำคัญ
4. รายชื่อ ประวัติ และลำดับผลงาน (filmography) ของนักแสดงที่สำคัญ

ระยะเวลาดำเนินการที่ใช้ในการวิจัย

กิจกรรมหลัก	ช่วงระยะเวลาดำเนินการ	จำนวนวันที่ใช้
1.1 รวบรวมข้อมูลเบื้องต้นจากหนังสือ บทความ เอกสารการวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง	เดือนที่ 1	30
2.1 ค้นคว้าจากข้อมูลในฟิลิปปินส์ 2.2 สัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง	เดือนที่ 2 – 3	60
3.1 วิเคราะห์และเรียบเรียงรายงานการวิจัย	เดือนที่ 4	30

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. พัฒนาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับภาพยนตร์ฟิลิปปินส์

2. พัฒนาคำความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์สังคม-วัฒนธรรมฟิลิปปินส์ อันเกิดจากการประกอบสร้าง ปมเพาะ และถ่ายทอดผ่านศิลปะของภาพยนตร์

โครงสร้างและการจัดลำดับเนื้อหาของรายงานวิจัย

รายงานวิจัยเล่มนี้แบ่งได้เป็นสองส่วน ในส่วนแรกจะเป็นประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ฟิลิปปินส์ โดยกล่าวถึงพัฒนาการของวงการภาพยนตร์ของฟิลิปปินส์ ทั้งในเรื่องลักษณะรูปแบบ ประวัติศาสตร์ความเป็นมา และบริบททางสังคมและวัฒนธรรม เพื่อเป็นการแนะนำให้ผู้สนใจใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการภาพยนตร์ของฟิลิปปินส์ ทั้งนี้ งานวิจัยชิ้นนี้เขียนขึ้นจากมุมมองของนักประวัติศาสตร์ มิใช่ นักวิจารณ์ภาพยนตร์ หรือภาพยนตร์ศึกษาโดยตรง ดังนั้น จึงไม่ได้มุ่งไปที่การตีคุณค่าภาพยนตร์ เทคนิคของภาพยนตร์ หรือ ศิลปะของภาพยนตร์ (artistic aspects) มากเท่ากับการกล่าวถึงพัฒนาการของวงการภาพยนตร์ฟิลิปปินส์ และในส่วนหลังจะเขียนด้วยลักษณะของสารานุกรม คือ เรียงเป็นลำดับหัวข้อหรือชื่อ (item) เพื่อง่ายต่อการสืบค้น ซึ่งทำให้เนื้อหาของงานวิจัยแบ่งออกได้เป็นสี่บท คือ

บทที่ 1 จะกล่าวถึงประวัติศาสตร์ของภาพยนตร์ในฟิลิปปินส์ตั้งแต่จุดเริ่มต้นที่ภาพยนตร์เข้ามามีบทบาททางวัฒนธรรมอยู่ในสังคมฟิลิปปินส์ตั้งแต่ยุคที่ยังเป็นอาณานิคมของสเปน จนถึงปัจจุบัน ซึ่งบทแรกนี้จะ เป็นพื้นฐานที่จะให้เข้าใจลักษณะภาพรวมของภาพยนตร์ฟิลิปปินส์

ควรจะกล่าวไว้ ณ ที่นี้ด้วยว่า แนวทางในการศึกษาประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ (approaches to film history) หรือมุมมองที่เราใช้ในการศึกษาประวัติศาสตร์ภาพยนตร์นั้นมีอยู่หลายหลายแง่มุมด้วยกัน ที่เรารู้จักกันดีที่สุดน่าจะได้แก่ ประวัติศาสตร์ในเชิงชีวประวัติบุคคล (biographical history) ซึ่งก็คือประวัติชีวิตของผู้กำกับ นักแสดง ผู้ผลิตภาพยนตร์ หรือบริษัทสร้างภาพยนตร์ ซึ่งมุมมองในเชิงประวัติชีวิตเช่นนี้มีแนวโน้มที่จะลดทอนประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ลงไปเพียงแค่เรื่องราวของ "มหาบุรุษ" หรือ บุคคลสำคัญ บางคนเท่านั้น

มุมมองต่อมาเป็นการศึกษาประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ในเชิงสุนทรียศาสตร์ อันเป็นการศึกษาภาพยนตร์ในฐานะที่เป็นรูปแบบของศิลปะ ซึ่งเกิดขึ้นควบคู่กับศิลปะแขนงอื่น ๆ เช่น ภาพวาด วรรณกรรม ดนตรี ซึ่งด้วยแนวทางการศึกษานี้ก็มักจะนำไปสู่การมองหาภาพยนตร์ที่ "ดีที่สุด" อันประกอบด้วยคุณค่าทางศิลปะที่เหนือกว่าเรื่องอื่น ๆ และสถาปนาสิ่งที่เรียกว่าเป็นภาพยนตร์ "คลาสสิก" และทำให้ผู้กำกับภาพยนตร์บางคนก็ถูกศึกษาในแบบ *auteurs* เพราะแนวคิดวิสัยทัศน์และการแสดงออกทางศิลปะอันโดดเด่นของเขา สิ่งที่จะเกิดขึ้นจากการศึกษาโดยใช้แนวทางศึกษาประวัติศาสตร์ภาพยนตร์แบบนี้ก็คือ เราเลือกกล่าวถึงเฉพาะงานที่โดดเด่น และละเลยที่จะกล่าวถึงภาพยนตร์จำนวนมหาศาลซึ่งเป็นภาพยนตร์ส่วนใหญ่ที่ถูกมองว่าเป็นงานดาด ๆ ธรรมดา และกันภาพยนตร์เหล่านั้นไปอยู่ที่ชายขอบ หรือกระทั่งกดทับไว้ไม่ให้เป็นที่รู้จัก

แนวทางที่สาม คือประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ในเชิงเทคโนโลยี ซึ่งให้ความสนใจต่อการประดิษฐ์คิดค้นและพัฒนาการของเครื่องมืออุปกรณ์ในการที่จะฉายภาพเคลื่อนไหว ซึ่งจุดเปลี่ยนสำคัญสำหรับพัฒนาการของเทคโนโลยีภาพยนตร์ที่เห็นได้อย่างชัดเจน คือ การสร้างสื่อชนิดนี้ขึ้นมา

ในปลายศตวรรษที่ 19 การพัฒนาภาพยนตร์เสียงในฟิล์มปลายทศวรรษ 1920 การใส่องค์ประกอบสำคัญๆ อื่นๆ ที่ทำให้ภาพยนตร์เป็นดังเช่นปัจจุบัน เช่น สี จอกว้าง (widescreen) เอฟเฟกซ์พิเศษ ภาพสามมิติ ซึ่งเทคโนโลยีดังกล่าวเป็นเรื่องที่ปฏิเสธไม่ได้ว่าเป็นส่วนสำคัญจำเป็นที่ทำให้ศิลปะของภาพยนตร์เกิดขึ้นได้ แต่ประวัติศาสตร์ของเทคโนโลยีเพียงอย่างเดียวก็ไม่สามารถใช้เขียนเป็นประวัติศาสตร์ของภาพยนตร์ทั้งหมดได้

แนวทางที่สี่ คือประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ในเชิงเศรษฐกิจ หรือก็คือการมองอุตสาหกรรมภาพยนตร์ในเชิงธุรกิจ ในลักษณะเช่นการที่ผู้ผลิตภาพยนตร์จะต้องตอบสนองต่อตลาด และจะต้องสร้างผลกำไรในเชิงธุรกิจพาณิชย์ให้ได้มากที่สุด

และสุดท้ายคือการศึกษาประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ในเชิงสังคม ซึ่งเป็นการนำภาพยนตร์ลงไปในบริบททางสังคม การเมือง และวัฒนธรรมที่กว้างยิ่งขึ้น โดยมีคำถามทำนองเช่น ภาพยนตร์สร้างโดยใครและสร้างเพื่อใคร (วิธีการผลิตภาพยนตร์) ใครเป็นผู้ชมภาพยนตร์ดังกล่าว (การศึกษากลุ่มผู้ชม) ภาพยนตร์ถูกประเมินค่าอย่างไร อะไรคือข้อจำกัดข้อห้ามในการผลิตเนื้อหาของภาพยนตร์ หรือความสัมพันธ์ระหว่างอุตสาหกรรมภาพยนตร์กับองค์กรสังคมอื่นๆ เช่น รัฐ หรือกลุ่มผลประโยชน์อื่นๆ ซึ่งการศึกษาในแนวทางนี้เป็นการศึกษาทั้งเนื้อหาของภาพยนตร์และบริบทที่ภาพยนตร์ดำรงอยู่ ในแง่นี้ภาพยนตร์จึงเป็นมากกว่าสื่อบันเทิง แต่เป็นเหมือนกับปฏิบัติการทางสังคม ซึ่งตัวอย่างที่เห็นได้อย่างชัดเจนที่สุดคือการใช้ภาพยนตร์เป็นเครื่องมือของการโฆษณาชวนเชื่อ หรือการเผยแพร่อุดมการณ์ รวมทั้งใช้เป็นการควบคุมทางสังคม⁸

การศึกษาประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ในบทที่ 1 นี้จะได้พยายามแนะนำให้ผู้อ่านเห็นแง่มุมประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ฟิลิปินส์เหล่านี้ให้ได้ในทุกมุมมอง เพื่อเป็นแนวทางให้กับการศึกษาประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ฟิลิปินส์ด้วยมุมมองต่างๆ เหล่านี้ในเชิงลึกต่อไป

บทที่ 2 เป็นการประมวลรายชื่อภาพยนตร์ที่สำคัญๆ พร้อมกับเรื่องย่อ โดยระบุข้อมูลรายละเอียดที่สำคัญบางประการไว้ด้วย

บทที่ 3 ประมวลรายชื่อผู้กำกับภาพยนตร์ที่สำคัญๆ พร้อมประวัติและผลงาน

บทที่ 4 ประมวลรายชื่อนักแสดงที่สำคัญ พร้อมประวัติและผลงาน

⁸ Kristin Thompson and David Bordwell, *Film History: An Introduction* (2nd ed. Boston: McGraw-Hill, 2003), p.5. และ James Chapman, *Cinemas of the world: film and society from 1895 to the present* (London: Reaktion Books, 2003), p. 21–25.

ประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ของฟิลิปปินส์

ภาพยนตร์ยุคต้น

ปลายศตวรรษที่ 19 สิ่งประดิษฐ์มากมายกำเนิดขึ้นต่อเนื่องกันนับตั้งแต่โทรศัพท์ (1876) เครื่องเล่นแผ่นเสียง (1878) หลอดไฟ (1879) โทรเลข (1894) จนมาถึงเครื่องกลที่ถ่ายและฉายภาพเคลื่อนไหวหรือภาพยนตร์ ที่ว่าเป็น "last machine" (เครื่องจักรกลสุดท้าย) แห่งยุควิคตอเรีย ทั้งนี้เราจะคาดเดาได้ไม่ยากว่า ก่อนที่จะสร้างเครื่องจักรกลที่สามารถฉายภาพเคลื่อนไหวได้นั้น ต้องมีการพัฒนาเทคโนโลยีที่จำเป็นสำหรับการดังกล่าวมาก่อนแล้ว ทั้งรูปถ่าย เซลลูลอยด์ และ ม้วนฟิล์มเซลลูลอยด์ และสิ่งประดิษฐ์อื่นๆ พัฒนาการของการประดิษฐ์คิดค้นการฉายภาพเคลื่อนไหวนั้นเกิดขึ้นโดยนักประดิษฐ์ที่อยู่ในหลากหลายประเทศ และบางครั้งก็เป็นอิสระต่อกัน การคิดค้นกลองที่ถ่ายภาพเคลื่อนไหวได้พัฒนาขึ้นมาในปลายทศวรรษ 1880 โดยนักประดิษฐ์ชาวฝรั่งเศส Etienne-Jules Marey และ Augustin-Louis Le Prince ถึงแม้ว่ายังไม่สามารถหาวิธีฉายภาพเคลื่อนไหวดังกล่าวได้

พัฒนาการสำคัญที่นับว่านำมาสู่การแพร่หลายของภาพยนตร์เกิดขึ้นใน ค.ศ.1891 โดยนักประดิษฐ์อเมริกันโทมัส เอดิสัน (Thomas Alva Edison) (ซึ่งเป็นผู้คิดค้นหลอดไฟและแผ่นเสียงมาก่อนแล้ว) เขาได้รับการยกย่องในการประดิษฐ์กลองถ่ายภาพเคลื่อนไหวที่เรียกว่าคิเนโตกราฟ Kinetograph และกลองที่ใช้สำหรับฉายภาพยนตร์ที่เรียกว่า Kinetoscope ถึงแม้ว่าในภายหลังจะยอมรับกันโดยทั่วไปว่างานพัฒนาอุปกรณ์ดังกล่าวจริงๆ แล้วเป็นฝีมือของผู้ช่วยชาวอังกฤษของเอดิสัน ที่ชื่อว่า William Kennedy Laurie Dickson. คิเนโตสโคป หรือที่เราเรียกกันว่าหนังถ้ำมอง เป็นภาพยนตร์เคลื่อนไหวสั้นๆ ไม่เกิน 30 วินาที และส่องดูได้ที่ละคนเท่านั้น ซึ่งร้านสำหรับให้บริการภาพยนตร์แบบคิเนโตสโคปนี้เปิดให้บริการครั้งแรกที่นิวยอร์ก ในค.ศ.1894 และเป็นที่ยินยอมอยู่สองสามปีก่อนที่พัฒนาการใหม่จะเข้ามาแทน ทั้งนี้นักวิชาการบางคนคิดว่าคิเนโตสโคปนั้นไม่จัดเป็นภาพยนตร์แบบที่เราเข้าใจได้ แต่ถือถือพลอย่างหนึ่งที่คิเนโตสโคปมีต่อพัฒนาการของภาพยนตร์ต่อมาก็คือการใช้ฟิล์มขนาด 35 มิลลิเมตร ซึ่งเป็นแบบปฏิบัติของภาพยนตร์ต่อมาตั้งแต่นั้น

พัฒนาการที่สำคัญต่อมาเกิดขึ้นในปลาย ค.ศ. 1895 และต้นปี 1896 ในเบอร์ลินและลอนดอน นั่นคือการฉายภาพเคลื่อนไหวขึ้นบนจอเพื่อสาธารณชนได้ชม ซึ่งได้นำไปสู่การประดิษฐ์ Cinematographe ของพี่น้องตระกูลลูมิเอร์ (Lumière) นาม Auguste และ Louis ทั้งสองทำการฉายภาพเคลื่อนไหวของคอนงานเดินออกจากโรงงานให้กับนักวิทยาศาสตร์หลายๆ กลุ่มชมเป็นการส่วนตัว ก่อนที่จะเปิดให้กับผู้ชมจ่ายเงินเข้ามาชมการฉายภาพยนตร์ ณ Grand Café บนถนน Boulevard de Capucines กรุงปารีส ในวันที่ 28 ธันวาคม ค.ศ.1895 ในปีต่อมาฟี

น้องลูมิแอร์ ซึ่งเห็นว่าควรจะต้องรีบทำกำไรจากมหรสพเช่นนี้ซึ่งน่าจะมีอายุไม่ยืนยาวนักในความเห็นของพวกเขา ได้ออกตระเวนฉายภาพยนตร์ตามเมืองต่าง ๆ ปี ค.ศ.1896 จึงเป็นปีที่ภาพยนตร์ถูกแพร่กระจายไปยังเมืองสำคัญทั่วโลก¹

การฉายภาพยนตร์ทั้งสองประเภท คือ ทั้งแบบถ้ามองและฉายบนจอ นั้นได้รับความนิยมควบคู่กันอยู่หลายปี นอกจากนั้นขนาดของฟิล์มที่มีมาตรฐานเดียวกันทำให้ภาพยนตร์ส่วนใหญ่สามารถฉายได้ทั้งสองระบบ ส่วนประเภทของภาพยนตร์ที่ฉายนั้น ในช่วงต้นนั้นจะเป็นหนังสั้นประเภทที่เรียกว่า "actualities" ซึ่งเป็นการบันทึกภาพของเหตุการณ์จริงที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน หนังประเภทนี้ที่มีชื่อเสียงโด่งดังคือ *Arrivée d'un train en gare* ของพี่น้องลูมิแอร์ ที่ว่ากันว่าเมื่อฉายขึ้นจอขึ้นทำให้ผู้ชมกระโดดออกจากเก้าอี้ ในขณะที่หนังถ้ามองจะเป็นหนังเกี่ยวกับนักเดินและการแสดงกายกรรม จน ค.ศ.1897 เกิดจุดเปลี่ยนสำคัญที่ทำให้เกิดความนิยมต่อหนังในประเภทที่เรียกว่า "scenics" หรือ ภาพยนตร์บันทึกการเดินทาง (travelogue films) ซึ่งดึงดูดคนจากภาพของดินแดนอันไกลโพ้นที่แปลกตา รวมทั้งภาพยนตร์ประเภท "topicals" หรือภาพยนตร์สั้นบันทึกเหตุการณ์สำคัญ เช่น บันทึกการขึ้นครองราชย์ของพระเจ้าซาร์นิโคลัสที่ 2 พระราชพิธีพัชราภิเษกของสมเด็จพระราชินีนาถเอลิซาเบธที่ 2 และพิธีสถาปนาตนเข้ารับตำแหน่งของประธานาธิบดีแมคคินลีย์ ซึ่งล้วนเกิดขึ้นใน ค.ศ.1897² ในบริบทพัฒนาการของภาพยนตร์ดังกล่าวนี้ สื่อบันเทิงแบบใหม่ได้ถูกนำเสนอต่อผู้คนในหมู่เกาะที่เรียกกันว่าฟิลิปปินส์ ซึ่งเป็นอาณานิคมของสเปนมาสามร้อยกว่าปี และรับอิทธิพลทางสังคมและวัฒนธรรมแบบสเปน (Hispanic Society) อย่างลึกซึ้งโดยเฉพาะในมะนิลา และเมืองใหญ่อื่นๆ ภาพยนตร์อาจจะเป็นมรดกทางวัฒนธรรมหลักๆ ชิ้นสุดท้ายที่ฟิลิปปินส์ได้รับมาจากสเปน ก่อนที่ฟิลิปปินส์จะหลุดออกจากการเป็นอาณานิคมสเปน ไปอยู่ภายใต้ผู้ปกครองคนใหม่คือสหรัฐอเมริกา ใน ค.ศ.1898³

ในค.ศ.1895 มะนิลามีโรงงานผลิตไฟฟ้าเป็นครั้งแรก โดยความช่วยเหลือจากช่างชาวญี่ปุ่น และการมีพลังงานชนิดใหม่ดังกล่าวทำให้เกิดความเป็นไปได้ที่จะนำเข้าเครื่องใช้ไฟฟ้าเข้ามาในมะนิลา⁴ ทั้งนี้เริ่มมีข่าวตามหน้าหนังสือพิมพ์ในมะนิลาตั้งแต่เดือนตุลาคม ค.ศ.1896 ว่ามีนักธุรกิจชาวสเปนพยายามที่จะนำ Cinematographe ของพี่น้องตระกูลลูมิแอร์เข้ามาจากปารีส⁵ แต่

¹ Chapman, James, **Cinemas of the world: film and society from 1895 to the present** (London: Reaktion Books, 2003), pp.51–54.

² Chapman, James, **Cinemas of the world**, p.55.

³ Nick Deocampo, **Cine: Spanish Influences on Early Cinema in the Philippines** (Quezon City: The National Commission for the Culture and the Arts, 2003), p.3. ขณะที่มีการกล่าวเล่นๆ แต่น่าสนใจเกี่ยวกับการเป็นอาณานิคมของฟิลิปปินส์ว่า "สามร้อยปีในคอนแวนต์ หนึ่งร้อยปีในฮอลลีวูด"

⁴ Agustin Sotto. **Philippine Film: 1897–1960**.

⁵ Ernie de Pedro, "The First Movies in the Philippines," **Dimond Anniversary of Philippine Cinema Catalog** (Quezon City: Mowelfun Publication, 1994) อ้างถึงใน Nick Deocampo, **Cine**, p. 32.

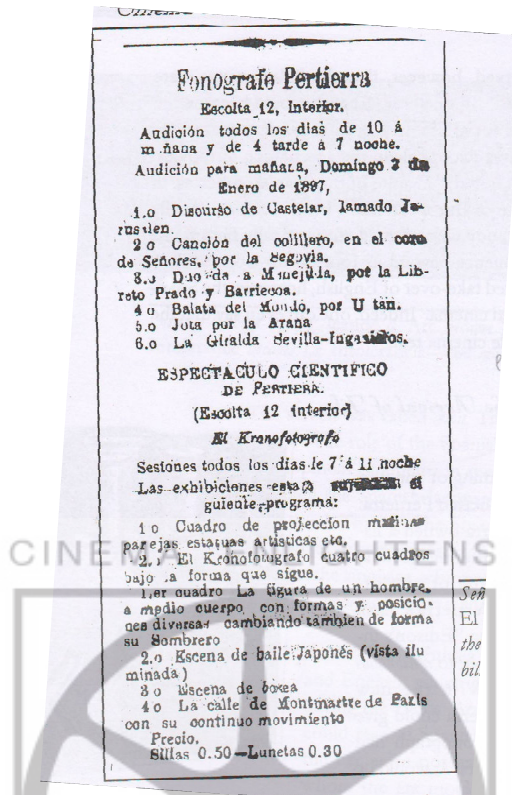
การรอคอยดูเหมือนแสนยาวนาน และทำให้อุปกรณ์สำหรับฉายภาพเคลื่อนไหวย่ออย่างอื่นถูกนำเข้ามาโดยนักธุรกิจชาวสเปนอีกคนหนึ่ง นั่นคือ นายฟรานซิสโก เปร์ติเอร์รา (Señor Francisco Pertierra) ซึ่งทำให้เขาสามารถฉายภาพเคลื่อนไหวในฟิลิปินส์เป็นครั้งแรกขึ้นได้ ณ ร้าน *Salon de Pertierra* เลขที่ 12 ถนนเอสโกลตา (Escolta) อุปกรณ์ฉายภาพเคลื่อนไหวที่ร้านนี้ ถูกเรียกอยู่ในอะนันซิโอ (anuncios) หรือใบปิดโฆษณาบนหน้าหนังสือพิมพ์ ด้วยคำศัพท์ที่ถอดให้เป็นแบบภาษาสเปน ว่า *cronofotógrafo* (คำนี้มาจากภาษาฝรั่งเศส *chronophotographe* อันเป็นเครื่องกลที่สามารถถ่ายและฉายภาพเคลื่อนไหวที่มีพัฒนาการควบคู่มากับสิ่งประดิษฐ์ของเอ็ดิสันและลูมิแอร์) และในใบโฆษณาของเปร์ติเอร์ราได้เรียกความบันเทิงนี้ว่า "Espectaculo Cientifico de Pertierra"⁶

เปร์ติเอร์ราเป็นนักธุรกิจที่เป็นเจ้าของกิจการร้านบริการเครื่องเล่นแผ่นเสียง (phonograph salon) อยู่แล้ว ณ ตึกเลขที่ 12 เอสโกลต้า ธุรกิจบันเทิงของเขาขยายจากความบันเทิงทางหูเป็นความบันเทิงทางตาได้ด้วยอุปกรณ์เครื่องฉายภาพ *cronofotógrafo* ดังกล่าว ซึ่งมาถึงฟิลิปินส์ตั้งแต่เดือนธันวาคม ค.ศ.1896 แต่กว่าจะนำออกฉายได้ก็วันปีใหม่ของ ค.ศ.1897 พอดี⁷ โดยเปร์ติเอร์ราส่งเครื่องกลดังกล่าวจากเมืองบาร์เซโลนา ผ่านบริษัทการค้า La Estrella del Norte ในมะนิลา เมื่อเดือนพฤศจิกายน ค.ศ.1896 และหวังว่าจะได้ออกฉายปฐมทัศน์ในเดือนธันวาคม ค.ศ.1896 แต่การณ์ไม่เป็นเช่นนั้น มีสาเหตุที่อาจจะเป็นไปได้ว่าจะมาจากปัญหาเชิงเทคนิค ด้วยความที่เครื่องกลดังกล่าวเป็นสิ่งใหม่ หรืออาจจะเป็นปัญหาในเรื่องบุคลากร หรือไม่เปร์ติเอร์ราอาจจะให้ความสำคัญกับเรื่องถูกข่มขามยามดีในการเริ่มธุรกิจใหม่เมื่อขึ้นปีใหม่ อย่างไรก็ตามการเมืองสังคมของฟิลิปินส์ในขณะนั้นก็น่าสนใจพอที่เราจะต้องพิจารณานั้น คือ ในเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม ค.ศ.1896 นั้น โฮเซ่ รีซัล ถูกจับกุมขัง และถูกตัดสินประหารชีวิตในที่สุดเมื่อวันที่ 30 ธันวาคม ค.ศ.1896 เหตุการณ์ดังกล่าวสำหรับเปร์ติเอร์ราอาจจะคิดว่าเป็นเรื่องที่ไม่สมควรหากจะนำเสนอสิ่งบันเทิงใหม่ในช่วงนั้น⁸ ข่าวเกี่ยวกับการฉายภาพเคลื่อนไหวจากสิ่งประดิษฐ์ใหม่ "kronofotógrafo" ปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์ *El Comercio* เมื่อวันที่ 2 มกราคม ค.ศ.1897

⁶ Nick Deocampo, *Cine*, p. 32. งานประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ฟิลิปินส์ในช่วงแรกบางชิ้นคิดว่า เครื่อง *cronofotógrafo* ดังกล่าวฉายได้เฉพาะภาพนิ่งและภาพนิ่งต่อเนื่อง ซึ่ง Nick Deocampo ได้แสดงถึงข้อถกเถียงดังกล่าว และใช้หลักฐานเป็นรายงานจากหน้าหนังสือพิมพ์ *El Comercio* ในช่วงนั้น เพื่อทำความเข้าใจลักษณะการจัดแสดงภาพของเปร์ติเอร์รา ประกอบกับข้อมูลการค้นคว้าเกี่ยวกับพัฒนาการของภาพยนตร์ในยุคแรก ซึ่งเขาได้สรุปว่า *cronofotógrafo* ที่ฉายอยู่ในขณะนั้นเป็นภาพเคลื่อนไหวในลักษณะภาพยนตร์แน่นอน ทั้งนี้อุปกรณ์ฉายภาพเคลื่อนไหวดังกล่าว เป็นเครื่อง *chronophotography* ที่เริ่มดำเนินการจัดจำหน่ายโดย Gaumont ที่กรุงลอนดอน เมื่อ ค.ศ. 1896 ดู Nick Deocampo, *Cine*, p. 39-44.

⁷ Nick Deocampo, *Cine*, p. 37.

⁸ Nick Deocampo, *Cine*, p. 44.

ภาพที่ 1 โฆษณาของเพร์ดีเอร์รา ใน El Comercio, 2 มกราคม 1897
(ที่มา Nick Deocampo, *Cine*, p.38)

กรอบโฆษณาดังกล่าวทำให้เรารู้ว่าภาพยนตร์ชุดแรกสุดที่เข้ามาฉายในฟิลิปปินส์ได้แก่เรื่อง

- *Un Homme Au Chapeau* (ชายสวมหมวก, Man with a Hat),
- *Une scène de danse japonnais* (ฉากจากกระบำญี่ปุ่น, Scene from a Japanese Dance),
- *Les Boxers* (นักมวย, The Boxers),
- *La Place de L' Opéra* (ที่โรงโอเปร่า, The Place L' Opéra)

ซึ่งด้วยข้อจำกัดของเทคโนโลยีทุกเรื่องที่ถูกกล่าวมาล้วนมีความยาวไม่เกิน 1 นาที จึงไม่สร้างความบันเทิงให้กับผู้ชมได้มากนัก และอาจจะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เพร์ดีเอร์ราจัดกิจกรรมบันเทิงนี้ได้เพียงไม่ถึงหนึ่งเดือนก็เลิกกันไป

การมาของ Cinematógrafo

ต่อมาไม่นานหนังสือพิมพ์ *El Comercio* ฉบับวันที่ 30 สิงหาคม ค.ศ. 1897 ก็รายงานข่าวว่าเมื่อวันที่ 29 สิงหาคม ได้มีสิ่งประดิษฐ์ที่สามารถฉายภาพยนตร์ให้กับสาธารณชนชม ณ โรงภาพยนตร์ชั่วคราว เลขที่ 31 เอสโกลต้า ซึ่งสิ่งประดิษฐ์นั้นเรียกว่า *Cinematógrafo* (ซีเนมาโต

กราฟโฟ) หรือก็คือ ซีเนมาโตกราฟของพี่น้องลูมิแอร์ นั่นเอง นักธุรกิจสวิสสองคน คือ Leibman และ Peritz เป็นเจ้าของผู้จัดฉายภาพยนตร์ (propietarios directores) โดยที่มีนายทหารชาวสเปน (ซึ่งถูกส่งมาต่อสู้กับกบฏฟิลิปีโน ที่ประกาศการต่อสู้ใน ค.ศ.1896) อันโตนิโอ ราโมส (Antonio Ramos) เป็นผู้สั่งซื้อทั้งเครื่องซีเนมาโตกราฟ ที่สามารถทั้งฉายภาพเคลื่อนไหวและเป็นกล้องถ่ายภาพเคลื่อนไหว รวมทั้งซื้อฟิล์มภาพยนตร์รวมสามสิบเรื่องเข้ามาจัดฉายด้วย⁹

การจัดฉายภาพยนตร์ด้วยเครื่อง *Cinematógrafo* นี้ทำให้เกิดความเห็นในเชิงเปรียบเทียบกับการฉายภาพยนตร์ของเปอร์ติเออร์รา ไม่ว่าจะเป็นการกล่าวว่าการจัดฉายภาพยนตร์ดังกล่าวไม่ใช่เรื่องที่น่าตื่นเต้นสำหรับสาธารณชนในมะนิลา เพราะเคยดูการฉายภาพยนตร์ของเปอร์ติเออร์รามาแล้ว แต่ว่าการฉายภาพยนตร์ในครั้งนี้มีขนาดใหญ่กว่าและสมจริงมากกว่า รวมทั้งเป็นการแสดงที่น่ามหัศจรรย์และไม่เคยเห็นมาก่อนในหมู่เกาะนี้¹⁰ การจัดฉายภาพยนตร์ดังกล่าวได้ให้วงออเครสตามาบรรเลงเพลงประกอบทุกคืน ทั้งนี้ บรรยาการของโรงภาพยนตร์ยุคแรกที่เราจะเห็นได้จากความเห็นบนหน้าหนังสือพิมพ์ก็คือ ผู้ชมบนเรื่องความแออัดและความร้อนในโรงภาพยนตร์ เนื่องจากอาคารที่ใช้จัดฉายภาพยนตร์นั้นเป็นร้านอัญมณีเก่า ซึ่งต้องการป้องกันการโจรกรรมด้วยการมีหน้าต่างให้น้อยที่สุดหรือไม่ต้องมีเลย แต่กระนั้นเราเห็นได้ถึงความสนใจที่สาธารณชนมีต่อสิ่งบันเทิงใหม่นี้จากรายงานที่ว่า "มีหลายคนที่มาชมการฉายภาพยนตร์เมื่อวานแต่ไม่มีเก้าอี้ว่าง"¹¹

ทั้งนี้ สิ่งหนึ่งที่เห็นได้ชัดว่าการจัดฉายภาพยนตร์ของ Leibman และ Peritz จะได้รับความสนใจจากผู้ชมมากกว่าก็คือ พวกเขาจัดแสดงภาพยนตร์ถึง 30 เรื่อง เมื่อเทียบกับของเปอร์ติเออร์ราที่เล่นเพียง 4 เรื่องเข้าไปซ้ำมา ฟิล์มหนังของ Leibman และ Peritz เป็นชุดเดียวกับที่จัดแสดงในยุโรป โดยมีตัวอย่าง เช่น เรื่อง *Arrivée d'un train en gare* (A train Arrival-รถไฟเข้าซานชลา), *Cortejo arabe* (Arab Parade-ขบวนพาเหรดของอาหรับ), *Comparsa de negros* หรือที่รู้จักกันในชื่อ *Negros bailando en el calle* (Black ensemble dancing in the street-คนดำเต้นรำกลุ่มบนถนน), *El fotografo ambulante/ La fotografia* (Ambulant photographer-ช่างภาพเคลื่อนไหว) และจัดโปรแกรมฉายเป็นสัปดาห์ๆ ละสิบเรื่อง และพอถึงสัปดาห์ที่ 4 ก็ต้องสลับสับเปลี่ยนฟิล์มที่มีอยู่มาตั้งเป็นโปรแกรมใหม่ ค่าเข้าชมช่วงแรกที่นั่งชั้นหนึ่งราคา 1 เปโซ ส่วนชั้นสองหรือชั้นธรรมดา ราคา 50 เซ็นตาโวส แต่สัปดาห์ที่สี่ ตั้งแต่วันที่ 18 กันยายน ราคา

⁹ Bryan L. Yeatter, *Cinema of the Philippines: A History and Filmography, 1897–2005* (Jefferson: McFarland & Company, 2007), p. 6.

¹⁰ *El Comercio*, August 30, 1897, อ้างถึงใน Nick Deocampo, *Cine*, pp. 46–47.

¹¹ *El Comercio*, August 30, 1897, อ้างถึงใน Nick Deocampo, *Cine*, p. 47.

ชั้นหนึ่งลดลงเหลือ 60 เซ็นตาโวส ส่วนชั้นธรรมดาเหลือเพียง 30 เซ็นตาโวส¹² แต่พอถึงเดือนพฤศจิกายน โรงหนังก็ต้องปิดกิจการไป¹³

อาจจะด้วยข้อจำกัดในเรื่องความหลากหลายของหนังที่ทำให้การจัดฉายภาพยนตร์ต้องเลิกราไป และแทนที่จะมีการซื้อฟิล์มจากต่างประเทศมาเพิ่ม ราโมสก็กลับใช้กล้องซีเนมาโตกราฟของเขาเป็นกล้องถ่ายภาพยนตร์บันทึกภาพของชีวิตของคนในมะนิลาและปริมณฑล ใน ค.ศ.1898 ซึ่งหนังที่เขาถ่ายทั้งหมดแน่นอนว่ายังมีความยาวได้ไม่เกินหนึ่งนาที ภาพยนตร์เหล่านี้ได้แก่เรื่อง Escenas Callejeras (ฉากท้องถนน), Panorama de Manila (ภูมิทัศน์ของมะนิลา) Fiesta de Quiapo (งานฉลองที่เกียโป) และ Puente de Espana (สะพานของสเปน) แม้จะดูเป็นเรื่องที่ธรรมดาๆ ทั่วไป แต่นี่คือการถ่ายภาพยนตร์ครั้งแรกในฟิลิปปินส์¹⁴

ในปี ค.ศ.1898 นั้นยังมีจุดหักเหที่สำคัญในประวัติศาสตร์ฟิลิปปินส์เกิดขึ้นอีกด้วย นั่นคือสหรัฐอเมริกาโดยประธานาธิบดีวิลเลียม แมคคินลีย์ ได้ประกาศทำสงครามกับสเปนในคิวบา และได้ส่งนายพลจอร์จ ดิวอี้พร้อมกับกองเรือรบมายังหมู่เกาะฟิลิปปินส์เพื่อรบกับกองเรือของสเปนด้วย โดยนายพลดิวอี้มาถึงอ่าวมะนิลาในวันที่ 1 พฤษภาคม และสามารถจัดการกับกองเรือรบของฟิลิปปินส์ได้ในเวลาอันสั้น กองเรือ 12 ลำของสเปน รอดจากการถูกจมลงกันทะเลเพียงหนึ่งลำในสภาพย่อยยับ และทหารของสเปนราว 200 คนเสียชีวิต ขณะที่ฝ่ายสหรัฐฯ ไม่มีความเสียหายเลย เมื่อมองกลับไปประวัติศาสตร์แล้ว นี่คือการแรกที่สหรัฐฯ มีชัยชนะในต่างแดน และเป็นก้าวแรกของการที่สหรัฐฯ จะขยายอิทธิพลทางทหารและก้าวขึ้นมาเป็นมหาอำนาจของโลกในเวลาต่อมา ทั้งเพื่อเป็นการเฉลิมฉลองแสนยานุภาพของสหรัฐอเมริกาและส่งข่าวคราววีรกรรมสงครามจากอีกซีกโลกหนึ่งกลับไปยังสหรัฐฯ ทำให้ฟิลิปปินส์ได้เข้าไปอยู่บนแผ่นฟิล์มและเป็นส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ยุคต้นของโลก

ในขณะที่ปี ค.ศ.1898 การเคลื่อนไหวของชาวฟิลิปปินที่เรียกร้องการเป็นเอกราช ซึ่งเห็นเค้าตั้งแต่ก่อนการประหารโฮเซ รีซัลยิ่งเข้มข้นยิ่งขึ้น ผู้นำการเคลื่อนไหวต่อต้านสเปน อากินัลโด ทำความตกลงให้ความช่วยเหลือสหรัฐฯ ทำสงครามสู้รบกับสเปน และหลังจากการเข้าโจมตีของกองทัพเรือของสหรัฐฯ ไม่นาน ในวันที่ 12 เดือนมิถุนายนฟิลิปปินส์ประกาศเป็นเอกราชจากสเปน (วันที่ 12 มิถุนายน ถือเป็นวันชาติของฟิลิปปินส์) เป็นครั้งแรกที่มีการชักธงชาติฟิลิปปินส์อย่างเป็นทางการ และมีการบรรเลงเพลงชาติฟิลิปปินส์ ซึ่งทำให้ฟิลิปปินส์เป็นประเทศแรกในเอเชียที่ประกาศเอกราชจากเจ้าอาณานิคม และต่อมาเดือนสิงหาคม สเปนก็ประกาศจำนนต่อสหรัฐฯ ในฟิลิปปินส์ พอถึงเดือนธันวาคมสงครามระหว่างสเปนกับสหรัฐฯ จบลงด้วยการที่สเปนยอมขายฟิลิปปินส์ให้แก่สหรัฐอเมริกา เป็นเงิน 20 ล้านดอลลาร์ แต่สงครามระหว่างสหรัฐฯ กับฟิลิปปินส์เริ่มต้นขึ้น จากการที่ประธานาธิบดีแมคคินลีย์ของสหรัฐฯ ประกาศ *Benevolent*

¹² Nick Deocampo, *Cine*, p. 50.

¹³ Arsenio "Boots" Bautista, "History of Philippine Cinema" เข้าถึงโดย <http://www.ncca.gov.ph/about-culture-and-arts/articles-on-c-n-a/article.php?i=115&igm=1>

¹⁴ Bryan L. Yeatter, *Cinema of the Philippines*, p. 7.

Assimilation Proclamation ขยายอำนาจอธิปไตยของสหรัฐฯ ไปเหนือหมู่เกาะฟิลิปปินส์ทั้งหมด แม้จะต้องใช้กำลังบังคับหากจำเป็นก็ตาม ซึ่งฝ่ายฟิลิปปินส์ไม่เห็นด้วยและต่อต้านโดยที่อาณานิคมโด ประกาศใช้รัฐธรรมนูญมาโลโลส สถาปนาสาธารณฟิลิปปินส์ (สาธารณรัฐแรก) และสถาบันตนเข้ารับตำแหน่งประธานาธิบดี ในเดือนมกราคม ค.ศ.1899 และเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ.1899 สงครามฟิลิปปินส์-สหรัฐฯ ก็ระเบิดขึ้น มีการส่งกองกำลังสหรัฐฯ เข้ามาเพื่อควบคุมหมู่เกาะ ดังนั้นพร้อมกับการเข้ามาของภาพยนตร์ ฟิลิปปินส์อยู่ในบรรยากาศของการปฏิวัติและสงครามกับสหรัฐฯ ซึ่งทำให้กิจการภาพยนตร์ที่ดำเนินการอย่างเสรีในฟิลิปปินส์ต้องสะดุดลง แต่สิ่งที่เกิดขึ้นจากสงครามกับสหรัฐฯ ก็คือ การที่ฟิลิปปินส์ได้ถูกบันทึกและเป็นที่กล่าวถึงในภาพยนตร์ยุคต้นหรือตามคำของนิค เดโอกัมโป (Nick Deocampo) นักภาพยนตร์ศึกษา ที่วิจัยเกี่ยวกับภาพยนตร์ยุคต้นในฟิลิปปินส์อย่างลึกซึ้งใช้คำว่ากลายเป็น "หัวข้อเรื่องในการสร้างจินตนาการทางภาพยนตร์" (a subject of cinematic fancy)¹⁵

ฟิลิปปินส์ในภาพยนตร์ยุคต้นของสหรัฐอเมริกา

ภาพยนตร์ยุคต้น (early cinema) ได้รับความสนใจจากทั้งนักภาพยนตร์ศึกษาและนักประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ ในฐานะที่มีลักษณะรูปแบบและบริบทที่แวดล้อมอื่นๆ ที่เป็นพิเศษในการศึกษา จนแยกออกจากภาพยนตร์ในยุคต่อมาได้ ภาพยนตร์ยุคต้นมักจะมีความหมายกว้างๆ ว่าเป็นภาพยนตร์ตั้งแต่ยุคเริ่มต้นจนถึงราวสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 1 (ค.ศ.1914) โดยอุตสาหกรรมภาพยนตร์ของยุโรปมีอิทธิพลอยู่ในวงการภาพยนตร์ของโลก แต่สงครามโลกครั้งที่ 1 ทำให้อุตสาหกรรมภาพยนตร์ของยุโรปต้องล่มสลาย และเปิดโอกาสทองให้กับภาพยนตร์จาก Hollywood ที่จะเข้ามาครองตลาดภาพยนตร์โลก ดังนั้นเมื่อสิ้นสุดสงครามจึงกลายเป็นยุคที่ฮอลลีวูดจะมีอิทธิพลครอบงำตลาดภาพยนตร์แทนที่ภาพยนตร์ยุโรป ในขณะเดียวกัน ภาษาของภาพยนตร์ (film language) ในภาพยนตร์ยุคต้นนั้นอยู่ในรูปแบบที่เรียกว่าเป็น "cinematic attractions" ซึ่งก็ทำให้ภาพยนตร์ในยุคต้น ถูกเรียกว่าเป็น "cinema of attractions" ซึ่งเป็นการผลิตภาพและมุมมองที่น่าสนใจและเป็นศิลปะ โดยเน้นที่การนำเสนอภาพดังกล่าว มากกว่าภาพยนตร์ในยุคต่อมาตามมาตรฐานของฮอลลีวูดที่เป็น narrative cinema และเน้นที่การเล่าเรื่อง (storytelling) เป็นสำคัญ

อย่างไรก็ดี ฟิลิปปินส์ ได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับภาพยนตร์ยุคต้นในสหรัฐอเมริกา อันเนื่องมาจากการสงครามที่เกิดขึ้นระหว่างสหรัฐฯ และสเปน ที่ทำให้ดินแดนที่เป็นอาณานิคมสเปนที่อยู่โพ้นทะเลอย่างฟิลิปปินส์เข้าไปอยู่ในการรับรู้และความสนใจของสหรัฐฯ และสื่อภาพยนตร์ก็ได้รับอานิสงส์สำคัญมาจากการสงครามดังกล่าว เนื่องจากมันได้ทำให้ภาพยนตร์ที่เพิ่งถือกำเนิด

¹⁵ Nick Deocampo, *Cine*, p. 69.

ขึ้นมานั้น ได้รับความนิยมนอกจากสาธารณชนอย่างมากจากการนำเรื่องราวของสงครามไปใช้เป็นวัตถุดิบในการสร้างภาพยนตร์¹⁶

เหตุการณ์การรบครั้งสำคัญที่สหรัฐฯ มีชัยเหนือกองทัพเรือสเปนที่เรียกกันว่าสงครามอ่าวมะนิลา (Battle of Manila Bay) ที่เกิดขึ้นในวันที่ 1 เดือนพฤษภาคม ค.ศ.1898 ได้รับการกล่าวถึงในสหรัฐฯ ในลักษณะของการประกาศวีรกรรมและความยิ่งใหญ่ของกองทัพเรือสหรัฐฯ เป็นแรงบันดาลใจให้กับการผลิตภาพยนตร์เกี่ยวกับสงครามอ่าวมะนิลา อันภาพยนตร์เรื่องแรกๆ เกี่ยวกับฟิลิปปินส์นั้น ผลิตโดยหุ้นส่วนชาวอังกฤษสองคนคือ J. Stuart Blackton และ Albert E. Smith โดยเป็นการจำลองเหตุการณ์ยุทธนาวีครั้งนี้ ถ่ายทำในวันที่ 19 พฤษภาคม ค.ศ.1899 บนชั้นดาดฟ้าของสำนักงานใหญ่ American Vitagraph ของเขาในนครนิวยอร์ก โดยใช้เรือจำลองจากกระดาน¹⁷ ฟิลิปปินส์และสงครามในฟิลิปปินส์ได้รับความสนใจบันทึกเป็นภาพยนตร์โดยนักสร้างภาพยนตร์อเมริกันรุ่นบุกเบิกให้เดินทางมายังฟิลิปปินส์เพื่อถ่ายทำภาพยนตร์อีก 3 คน ได้แก่ James Henry White, Elias Burton Holmes และ C. Fred Ackerman ช่างกล้องจากบริษัทคู่แข่งของเอ็ดิสัน คือ American Mutoscope and Biograph (AM&B)

James Henry White ผู้สร้างภาพยนตร์ชาวอเมริกัน (พร้อมกับคู่หูของเขาตาก้องชาวอังกฤษ Frederick Blechyden) ได้เดินทางรอบโลกเพื่อถ่ายทำภาพยนตร์ *actuality* หรือการบันทึกเหตุการณ์ต่างๆ ให้กับบริษัทผลิตภาพยนตร์ของเอ็ดิสัน ในขณะที่เกิดสงครามระหว่างสหรัฐฯ-สเปนขึ้น เขาอยู่ในระหว่างเดินทางกลับจากตะวันออกไกล เพื่อถ่ายภาพสถานที่ในญี่ปุ่นและจีน รวมทั้งหมู่เกาะฮาวายในแปซิฟิก ซึ่งทำให้เขาได้ถ่ายภาพเรือรบบรรทุกกองทหารสหรัฐฯ ได้ เมื่อเข้ากลับมาที่แคลิฟอร์เนีย เขาได้ถ่ายทำภาพยนตร์ *Troops Embarking at San Francisco* ในวันที่ 23 เดือนพฤษภาคม ค.ศ.1898 แสดงภาพเหตุการณ์ของทหารขึ้นเรือเพื่อไปรบยังสงครามในฟิลิปปินส์ ส่วนภาพยนตร์เรื่องที่ 2 *Troop Ships for the Philippine* ถ่ายทำในวันที่ 25 พฤษภาคม ค.ศ.1898 เป็นเหตุการณ์เมื่อเรือที่ลำเลียงทหารสหรัฐฯ ได้ออกเดินทางไปยังฟิลิปปินส์ ภาพยนตร์ทั้งสองเรื่องนี้ได้กล่าวพาดพิงถึงฟิลิปปินส์โดยเฉพาะในชื่อเรื่อง แม้จะไม่ได้ถ่ายทำในฟิลิปปินส์ หรือมีภาพของชาวฟิลิปปินส์ก็ตาม แต่ทำให้ "ฟิลิปปินส์" อาณานิคมในแปซิฟิกได้เข้าไปอยู่ในสำนึกของคนอเมริกัน ตอกย้ำจากสิ่งที่เผยแพร่อยู่ในสื่ออื่นๆ อย่างเช่นข่าววิทยุ หนังสือพิมพ์ หรือภาพโปสเตอร์ ภายถ่าย การตูน ฯลฯ¹⁸

นอกจากนั้นแล้ว White ยังได้ทำการผลิตภาพยนตร์ที่เป็นฉากสงครามการสู้รบระหว่างทหารฟิลิปปินกับทหารสหรัฐฯ และทำให้ปรากฏ "ร่าง" ของผู้ที่จะเป็นศัตรูของทหารสหรัฐฯ ที่ในที่สุดต้องพ่ายแพ้ แม้ว่าจะเป็นการทำจำลองขึ้นใหม่ก็ตาม โดยเป็นการแสดงจำลองเหตุการณ์

¹⁶ Charles Musser, **The Emergence of Cinema: The American Screen to 1907** (New York: Simon & Schuster Macmillan, 1990), p. 225.

¹⁷ Nick Deocampo, **Film: American Influences on Philippine Cinema** (Manila: Anvil Publishing, Inc., 2011), pp. 38-40.

¹⁸ Nick Deocampo, **Film**, p.69.

สงครามตามที่ได้บรรยายไว้ในข่าวหรือบันทึกเหตุการณ์จริง โดยใช้สตูดิโอของเอ็ดิสันที่นิวเจอร์ซีย์ เป็นสถานที่ถ่ายทำ ซึ่งนี่ดูเหมือนจะมาจากกระแสดังกล่าวที่ต้องการเห็นภาพเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการ สงครามที่เกิดขึ้น แม้ว่าจะเป็นการจำลองเหตุการณ์ก็ตาม การชมภาพยนตร์ดังกล่าวกลายเป็น การแสดงออกถึงความภาคภูมิใจของชาติและเรียกอารมณ์ความรู้สึกในหมู่สาธารณชน ตัวอย่าง จากดังเช่นการยกธงอเมริกัน ที่รู้จักกันในชื่อ "The Stars and Stripe" ในดินแดนที่พิชิตได้ ภาพ ของกองทหารที่ชนะศึก หรือกองเรือที่มีชัยชนะในสมรภูมิ เหล่านี้ได้รับความนิยมจากสาธารณชน จนกระทั่งด้วยเนื้อหาดังกล่าวทำให้ภาพยนตร์กลายเป็นที่นิยมเหนือกว่าความบันเทิง ที่ถือว่าครองตลาดอยู่ในขณะนั้นคือละครเวทีได้ ในส่วนหนึ่งแล้วสงครามกับสเปนปลุกความรัก ชาติในหมู่คนอเมริกัน และสตูดิโอของเอ็ดิสันก็ฉวยโอกาสอันดีนี้ไว้อย่างไม่รีรอ แม้กระทั่งได้เรียก เครื่องคิเนโตกราฟเสียใหม่ว่า "Wargraph"¹⁹

ใน ค.ศ.1899 สตูดิโอเอ็ดิสัน โดยมี White ทำหน้าที่ดูแลการผลิตภาพยนตร์ ใช้ Wargraph ถ่ายทำภาพยนตร์สงคราม รวมทั้งการสร้างจำลองเหตุการณ์การสงครามของสหรัฐ ทั้งในคิวบา ปอร์โตริโก และมีอยู่เจ็ดหัวเรื่องที่แสดงเหตุการณ์เกี่ยวกับเรื่องราวสงครามใน ฟิลิปปินส์ ซึ่งทั้งหมดล้วนแล้วแต่เป็นการสร้างจำลองภาพเหตุการณ์ขึ้นใหม่ที่สตูดิโอ West Orange ในนิวเจอร์ซีย์ ได้แก่เรื่อง

Filipinos Retreat from Trenches,
US Troops and Red Cross in the Trenches before Caloocan,
Advance of Kansas Volunteers at Caloocan,
Capture of Trenches at Candaba,
Rout of the Filipinos
The Early Morning Attack และ
*Col. Funston Swimming the Baglag River*²⁰

¹⁹ Charles Musser, *The Emergence of Cinema*, p.288.

²⁰ Elias Savada, ed. *The American Film Institute Catalog (Film Beginnings, 1893–1910)* (NJ: The Scarecrow Press, 1995) อ้างถึงใน Nick Deocampo, *Cine*, p. 75.

ภาพที่ 2 ภาพยนตร์ *Filipinos Retreat from Trenches*

ภาพที่ 3 ภาพยนตร์ *Advance of Kansas Volunteers at Caloocan*

ภาพที่ 4 ภาพยนตร์ *Capture of Trenches at Candaba*

ภาพยนตร์เหล่านี้ล้วนแต่ต้องการแสดงให้เห็นสาธารณชนอเมริกันมั่นใจว่าจะมีชัยชนะในสงคราม แม้ว่าจะเป็นเพียงภาพยนตร์แบบ single-shot ใช้เวลาไม่เกินหนึ่งนาที แต่ทุกเรื่องจบลงที่ตัวเอกของเรื่อง (สหรัฐอเมริกา) สามารถมีชัยชนะเหนือศัตรู (พวกฟิลิปปิน) ได้ ซึ่งทำให้ภาพยนตร์ของเอ็ดมันด์สตูดิโอเหล่านี้มีลักษณะเป็น "เรื่องสมมติ" (fiction) มากกว่าการแสดงถึงข้อเท็จจริง (fact) และทำให้แนวคิดแฝงที่ปรากฏอยู่ในภาพยนตร์เหล่านี้เป็นการสนับสนุนอุดมการณ์แบบจักรวรรดินิยม ที่จะปกครองเหนือดินแดนอาณานิคมฟิลิปปินส์ สายตาจากจักรวรรดิที่จ้องมองผ่านเลนส์กล้องยังเห็นได้จากช่างภาพที่เข้าไปบันทึกภาพจากสถานที่จริงในหมู่เกาะฟิลิปปินส์อย่าง Elias Burton Holmes

ชาวอเมริกันคนแรกที่เดินทางไปยังฟิลิปปินส์พร้อมกับจุดประสงค์ที่ต้องการถ่ายภาพเคลื่อนไหว โฮมส์เดินทางจากฮ่องกงมายังฟิลิปปินส์ครั้งแรกในเดือนมิถุนายน ค.ศ.1899 เท่าที่ทราบในขณะนี้ โฮมส์บันทึกภาพยนตร์เกี่ยวกับฟิลิปปินส์ไว้ทั้งหมดสี่สิบสองเรื่อง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการเดินทางและถ่ายภาพยนตร์ทั่วโลกของเขา ทั้งนี้มีหลายหัวเรื่องที่โฮมส์ไม่เพียงแต่ทำการบันทึกภาพในเชิงสารคดี แต่ยังทำการสร้างจำลองเหตุการณ์ขึ้นมาด้วย เช่นการจัดฉากเพื่อถ่ายทำเรื่องเกี่ยวกับการชนไก่ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวเป็นสิ่งต้องห้ามในขณะนั้น ทั้งนี้ โฮมส์ก็มิได้ปฏิเสธในเรื่องการจัดฉากเพื่อจำลองเหตุการณ์การชนไก่ขึ้นมาเพื่อถ่ายเป็นภาพยนตร์ นอกจากนี้การเข้ามาถ่ายภาพยนตร์ในดินแดนฟิลิปปินส์ที่กำลังคุกรุ่นด้วยการรบต่อต้านสหรัฐฯ นั้นสามารถกระทำได้ด้วยความช่วยเหลือจากกองทัพที่จะรับประกันความปลอดภัยให้กับผู้ที่เดินทางถ่ายทำภาพยนตร์ด้วย หลังจากการเดินทางเข้ามาฟิลิปปินส์เป็นครั้งแรกเมื่อ ค.ศ.1899 โฮมส์ได้

เดินทางมาถ่ายภาพยนตร์ในฟิลิปปินส์หลังจากนั้นอีก 2 ครั้ง เขาถ่ายทำภาพยนตร์เพื่อใช้ประกอบการบรรยาย ซึ่งภาพยนตร์ที่โฮมส์ถ่ายทำนั้น ในที่สุดได้เข้าไปอยู่ในแวดวงของภาพยนตร์เพื่อการศึกษา อันตอบสนองต่อความต้องการของโรงเรียนและมหาวิทยาลัยในสหรัฐฯ และใน ค.ศ. 1915 เขาได้เซ็นสัญญากับบริษัท Paramount เพื่อที่จะผลิตภาพยนตร์ในกับบริษัทดังกล่าว เป็นสายส่งจัดจำหน่าย โดยภาพยนตร์ที่เขาถ่ายทำ เช่น *A Visit to Bilibid*, *The Sing-Sing of the Philippines* ได้กลายเป็นภาพยนตร์ที่อยู่ในชุด *Paramount-Burton Holmes Travel Picture* ภาพยนตร์ที่ในชุดนี้ เช่น *Cruising through the Philippines to Cebu, Iloilo and Zamboanga, Up and Down the Pasig River—'The Filipino Thames,' In Old and New Manila* และได้นำภาพยนตร์เหล่านี้มาฉายในโรงภาพยนตร์ทั้งในมะนิลาและตามที่ยื่นๆ ในหมู่เกาะอีกด้วย เช่น ใน ค.ศ.1923 ภาพยนตร์ *Burton Holmes Travelogue* ฉายที่โรงภาพยนตร์ Lyric ที่กัวมาต มะนิลา และใน ค.ศ.1922 ภาพยนตร์ *Oriental College Boys* ฉายที่โรงภาพยนตร์ Lyric ในอีโลอิโล²¹ ภาพยนตร์ของโฮมส์ที่หลงเหลือมาจนปัจจุบันจึงเป็นเหมือนบันทึกประวัติศาสตร์ของฟิลิปปินส์ด้วย

ความอยากรู้อยากเห็นของชาวอเมริกันเกี่ยวกับดินแดนเอเชียอันห่างไกล อันนำไปสู่การส่งคนออกไปถ่ายภาพยนตร์จากดินแดนนั้น ยังเห็นได้จากที่บริษัทคู่แข่งของเอ็ดิสัน คือ American Mutoscope and Biograph (AM&B) ได้ส่งช่างกล้อง C. Fred Ackerman เข้าไปถ่ายทำ ณ สถานที่จริงในเอเชีย ซึ่งผลงานของ Ackerman ในเอเชียที่เป็นที่รู้จักคือการถ่ายสงครามในจีน ใน ค.ศ.1900 (กบฏนักมวย) แต่ก่อนที่จะเข้าไปยังจีนนั้น Ackerman ใช้เวลาอยู่หลายเดือนในฟิลิปปินส์ ซึ่งเขาได้ทำการถ่ายภาพยนตร์ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ค.ศ.1899 จนถึงเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ.1900 ภาพยนตร์ของ Ackerman มีทั้งหมด 42 เรื่อง และแม้จะไม่ใชเหตุการ์ณจากแนวรบที่ดุเดือด แต่เป็นบรรยากาศทั่วไปของทหารอเมริกันและชาวพื้นเมืองในฉากท้องถิ่น หรือการเดินทางของทหาร แต่ก็เห็นภาพบันทึกให้เห็นถึงกิจกรรมต่างๆ ที่กองทัพของสหรัฐฯ มีเพื่อที่จะต่อต้านคนพื้นเมือง นอกเหนือจากการบันทึกภาพบรรยากาศทั่วไป เช่นเรื่อง *The Escolta, A Busy Street in Manila* (ถ่ายเดือนพฤศจิกายน 1899) *Unloading Lighters, Manila*, (ถ่ายเดือนธันวาคม 1899) โดยใน ค.ศ.1900 เมื่อ Ackerman เข้าไปฝังตัวอยู่กับกองทหาร และติดตามการเดินทางของกองทัพไปยังที่ต่างๆ ภาพยนตร์ที่ผลิตขึ้นมาในช่วงนี้จึงแสดงให้เห็นกิจกรรมของกองทัพอย่างชัดเจน เช่น ภาพยนตร์เรื่อง

The Battle of Mt. Ariyat [Ariat]

25th Infantry

A Filipino Town Surprised

An Historic Feat

Pack Train, Gen. Bell's Expedition

²¹ Nick Deocampo, *Film*, p. 96.

Unloading Lighters at Government Docks

Aguinaldo's Navy

ทั้งนี้ การที่ Ackerman ถ่ายภาพยนตร์ที่แสดงถึงวิถีชีวิตทั่วไปของคนพื้นเมือง ซึ่งอาจจะมองได้ว่าเป็นภาพยนตร์ประเภทบันทึกการเดินทางนั้น ในขณะเดียวกัน การบันทึกกิจกรรมของคนพื้นเมืองลงบนแผ่นเซลลูลอยด์ ก็อาจจะเป็นส่วนหนึ่งของการจับตาสอดส่อง (surveillance) ชีวิตของคนพื้นเมืองโดยจักรวรรดิ โดยมีหลักฐานว่าภาพยนตร์ลักษณะนี้ได้ถูกฉายให้กับนายทหารในกองบัญชาการที่วอชิงตัน ดี.ซี. ดูเป็นการส่วนตัว รวมทั้งมีการออกฉายให้กับสาธารณชนอเมริกัน โดยที่ภาพยนตร์เหล่านี้แทบจะไม่มีฉายในฟิลิปปินส์ ซึ่งอาจจะเป็นการกลัวว่าจะเกิดความไม่พอใจในหมู่สาธารณชน²²

นอกจาก Ackerman แล้ว ต่อมาบริษัท AM&B ยังได้ส่ง Robert Bonine เข้ามายังฟิลิปปินส์ในปีถัดมาด้วย ซึ่งเขาได้ถ่ายภาพยนตร์เรื่อง *Bridge Traffic, Manila* (ถ่ายในเดือนสิงหาคม 1900), *A Filipino Cockfight* (ถ่ายเดือนสิงหาคม 1900) ทั้งนี้ก่อนสงครามโลกครั้งที่สองภาพยนตร์ประเภทบันทึกเหตุการณ์ (Actualities) และภาพข่าว "จำลอง" เกี่ยวกับฟิลิปปินส์มีมากกว่าร้อยเรื่อง และส่วนหนึ่งนั้นภาพยนตร์ที่เรียกว่าเป็นการ "ทำจำลอง" ดูเหมือนจะได้รับความนิยมกว่าภาพยนตร์ที่ถ่ายบันทึกเหตุการณ์จริง²³

มาถึงต้นทศวรรษ 1900 การเปลี่ยนแปลงในเรื่องรูปแบบของฟิล์มจากที่เป็นภาพยนตร์ที่แสดงภาพความเป็นจริง (actuality films) ได้ค่อยๆ เปิดทางให้กับภาพยนตร์เล่าเรื่อง (fiction films) ที่ค่อยๆ ก่อรูปขึ้นมา ความแตกต่างเริ่มเห็นได้จากภาพยนตร์ที่สร้างใน ค.ศ.1903 ชื่อ *American Soldier in Love and War* ซึ่งเป็นภาพยนตร์แบบเล่าเรื่องสมมติ ซึ่งมีลักษณะต่างจากภาพยนตร์แบบเดิมอย่างจงใจ ภาพยนตร์เรื่องนี้ได้รับแรงบันดาลใจจากการพิชิตฟิลิปปินส์ของกองทัพสหรัฐฯ เป็นผลงานการสร้างของบริษัทภาพยนตร์ AM&B โดยมี G.W.Bitzer เป็นช่างกล้อง ออกฉายในเดือนตุลาคม ค.ศ.1903 และนำออกมาจำหน่ายอีกครั้งใน ค.ศ.1905 ภาพยนตร์เรื่องนี้แบ่งออกเป็นสามช่วงสามฉากแยกออกจากกัน แต่มีการเล่าเรื่องต่อเนื่องเป็นเรื่องเดียวกัน โดยเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับทหารอเมริกันต้องจากหญิงคนรักไปรบในฟิลิปปินส์ โดยการสู้รบที่ฟิลิปปินส์ทำให้เขาบาดเจ็บและเกือบถูกศัตรูสังหาร แต่ได้รับการร้องขอชีวิตและช่วยเหลือโดยชาวพื้นเมือง จนในที่สุดสามารถกลับมาเจอกับหญิงคนรัก²⁴

ในค.ศ.1908 ภาพยนตร์เล่าเรื่องที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับฟิลิปปินส์อีกเรื่องหนึ่ง ก็คือเรื่อง *Sailor in Philippines* โดยมีความยาวในระดับที่เรียกว่าเป็น feature film ได้นั่นคือ มีความยาว 835 ฟุต เมื่อเทียบกับภาพยนตร์แบบ actuality ที่มีขนาดอยู่ในราว 50 – 200 ฟุตเท่านั้น และในปีถัดมา ใน ค.ศ.1909 Carl Laemmle แห่งบริษัท Independent Moving Picture (IMP-ซึ่ง

²² Nick Deocampo, *Film*, pp. 100–3.

²³ Nick Deocampo, *Film*, pp. 123.

²⁴ Nick Deocampo, *Film*, pp. 128–131.

ต่อมาจะกลายเป็นบริษัท Universal Pictures) ได้มาถ่ายทำภาพยนตร์ยาว 8 นาทีเรื่อง *Rose of the Philippines* ในมะนิลา โดยเป็นภาพยนตร์เรื่องราวความรักระหว่างทหารหนุ่มอเมริกันกับสาวฟิลิปปิน ภาพยนตร์เรื่องนี้ออกฉายในสหรัฐฯ ในเดือนมกราคม ค.ศ.1910 และฉายในฟิลิปปินส์ในปีถัดมา ซึ่งหนังสือพิมพ์ *Manila Times* ที่ได้ตีพิมพ์ข่าวเรื่องภาพยนตร์ดังกล่าวกล่าวว่าภาพยนตร์เรื่องนี้เป็นภาพยนตร์เรื่องแรกๆ ที่ผลิตในประเทศ โดยที่ยังมีข้อถกเถียงว่าภาพยนตร์เรื่องนี้ถ่ายทำในฟิลิปปินส์จริงหรือไม่²⁵ ต่อมา ค.ศ.1913 มีภาพยนตร์ที่ชื่อเรื่องน่าสนใจออกมา คือ *The Capture of Aguinaldo* โดยสตูดิโอ Bison จากชื่อเรื่องนั้น แทนที่จะเป็นภาพยนตร์แนวสอบสวนต่อสู้ แต่กลายเป็นเรื่อง "โรแมนติคน้ำเน่า" และห่างไกลจากการเป็นภาพยนตร์เชิงประวัติศาสตร์ หลังจากนั้น 1 เดือนก็มีภาพยนตร์ *The Battle of Manila* ที่ผลิตโดย Francis L. Ford และจัดจำหน่ายโดย Universal Manufacturing Co. ซึ่งผิดจากความคาดหวังเช่นกัน เนื่องจากไม่ได้เป็นเรื่องรักน้ำเน่าเช่นเดียวกัน ต่อมาอีกสี่ปี มีภาพยนตร์เรื่อง *The Last Man* กำกับโดย Bertram Bracken จัดจำหน่ายโดย Export and Import Film Company ออกมาเป็นภาพยนตร์แนวดราม่า โดยสถานที่ในเรื่องเกิดขึ้นที่ Montana และฟิลิปปินส์²⁶

นอกจากภาพยนตร์ fiction films ที่เริ่มเกิดขึ้นแล้ว ในช่วงกลางทศวรรษ 1910 ยังมีภาพยนตร์ในอีกลักษณะหนึ่งเกิดขึ้นใหม่เพื่อตอบสนองต่อความสนใจด้านการศึกษาของสาธารณชน และภาพยนตร์ได้ทำหน้าที่เป็นสื่อที่จะถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้คน ซึ่งอาจจะเรียกภาพยนตร์ในลักษณะนี้ว่าเป็นภาพยนตร์เพื่อการศึกษา (Educational Film) ซึ่งภาพยนตร์เหล่านี้ได้ให้ความสนใจอย่างมากต่อฟิลิปปินส์ ทั้งในเรื่องภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ การเมือง ค่านิยมทางสังคม วัฒนธรรม และมีการสร้างภาพยนตร์เกี่ยวกับผู้คน ประวัติศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติ อุตสาหกรรม ภาพวิวทิวทัศน์ ชนเผ่าชาติพันธุ์ และวิถีชีวิตในฟิลิปปินส์ โดยมักจะแสดงให้เห็นถึงความเจริญที่สหรัฐฯ ได้สร้างให้กับคนพื้นเมือง ภาพยนตร์เพื่อการศึกษา เช่น *Gathering and Preparing Cocoanuts in the Philippines* (1911), *Abaca: Its Culture and Use in the Philippines* (1912) และ *Culture of Manioc and the Making of Tapioca in the Philippines* (1912) และใน ค.ศ.1912 Dean C. Worcester คณะกรรมการปกครองฟิลิปปินส์ชุดที่สอง ได้นำเสนอภาพยนตร์ *Native Life in the Philippines* ซึ่งมีสองช่วง คือ *The Head Hunter* (6,000 ฟุต) และ *From Savages to Civilization* (หรือ *From Savages to Citizens* ยาว 6,500 ฟุต) จัดจำหน่ายโดยบริษัท Pan-American Film Manufacturing Co., Inc.²⁷

ข้อสังเกตที่สำคัญอย่างหนึ่ง เกี่ยวกับภาพยนตร์ที่สร้างขึ้นและได้รับความนิยมแพร่หลายในช่วงเปลี่ยนศตวรรษของสหรัฐฯ นั้น ล้วนเต็มไปด้วยแก่นเรื่องหลักเกี่ยวกับการพิชิตอาณานิคม

²⁵ Nick Deocampo, *Film*, pp. 131–132.

²⁶ Nick Deocampo, *Film*, pp. 133–134.

²⁷ Nick Deocampo, *Film*, pp. 134–134.

ซึ่งเสริมสร้างความรู้สึกรักชาติในหมู่สาธารณชน รวมทั้งเป็นการทำให้แนวคิดจักรวรรดินิยมเป็นที่ยอมรับได้ในหมู่ประชาชนส่วนใหญ่²⁸

จากเวทีสู่จอภาพ (From stage to screen): ภาพยนตร์ในฐานะวัฒนธรรมความบันเทิงใหม่

ย้อนกลับไปในช่วง 5 ปีแรกหลังจากภาพยนตร์ออกฉายใน ค.ศ.1897 ดูเหมือนว่าสภาพการณ์ของกิจการภาพยนตร์ในฟิลิปปินส์มีสภาพลุ่มๆ ดอนๆ เป็นอย่างมาก สาเหตุที่เห็นได้ชัดเจนที่สุดก็น่าจะมาจากการเกิดสงครามสเปน-สหรัฐฯ และสงครามฟิลิปปินส์-สหรัฐฯ ในช่วง ค.ศ.1898-1901 ซึ่งเป็นผลให้เกิดการปิดเส้นทางเดินเรือและทำให้การนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศหยุดชะงัก ในขณะที่กิจการซึ่งเป็นของนักลงทุนชาวยุโรป ก็เริ่มกลายเป็นธุรกิจของชาวอเมริกัน นอกจากนี้ภาพยนตร์ยังต้องเรียกความนิยมจากผู้คนที่นิยมชมชอบการละคร อันเป็นลักษณะวัฒนธรรมแบบสเปนที่ดำรงอยู่ในสังคมฟิลิปปินส์มายาวนานไม่ได้หมดไปได้โดยทันทีทันใดเมื่อสหรัฐฯ เข้ามาปกครอง

นอกจากนี้ การฉายภาพยนตร์โดยเปร์ติเอร์รา หรือราโมส ไม่ได้เกิดในที่ที่เรียกว่าโรงภาพยนตร์ แต่ฉายในที่ซึ่งเป็นเหมือนโรงหรือโกดังมากกว่า และก่อนที่จะมีการสร้างโรงภาพยนตร์ถาวร ภาพยนตร์จึงต้องฉายในสภาพโรงภาพยนตร์เร่ คือ ฉายในเตนท์ชั่วคราว คล้ายๆ กับเตนท์โรงละครสัตว์ โดยพื้นที่ที่จะพบเตนท์ภาพยนตร์เช่นนี้ได้จะอยู่ในพื้นที่ว่างบริเวณ Luneta และ Jardin Botánico ซึ่งมักจะเป็นที่ชุมนุมของฝูงชนฟิลิปปินส์ เตนท์ดังกล่าวจะทาด้วยสีดำ และวางม้านั่งไว้สองสามแถว ซึ่งผู้ชมส่วนใหญ่ซึ่งเป็นชายนั้นมักจะยืนชม เสียงดนตรีประกอบภาพถ้ามีก็จะมาจากเสียงฮาร์โมนิกาหรือเบนโจของทหารอเมริกัน จนกระทั่ง การฉายภาพยนตร์ไปอยู่ในอาคารที่ถาวรกว่านั้นและปรากฏใบปิดโฆษณาหนัง (anuncios) ออกมาตามหน้าหนังสือพิมพ์ *El Comercio* อย่างสม่ำเสมอ เริ่มจากในราวปลายเดือนสิงหาคม 1900 เป็นต้นมา โดยการฉายภาพยนตร์เหล่านี้จัดขึ้นในโรงละคร เช่น Teatro Filipino (โรงละครฟิลิปปิโน) ซึ่งใช้เป็นเวทีแสดงละครที่เรียกว่า ซาร์ซูเอลา (zarauelas) หรือละครทำนองนี้

ต่อมาใน ค.ศ.1902 ชาวอังกฤษชื่อ Walgrah ได้จัดฉายภาพยนตร์ที่โรงละครในเขตกำแพงเมืองที่เรียกว่า อินตรามูโรส (Intramuros) หน้าที่จัดฉาย เช่น เรื่อง *Los boxeadores* (The boxers), *Guillermo Tell* (William Tell), *Aladino* (Aladdin), *Damnation del Fausto* (Faust's Damnation) ราคาตั๋วชั้นพิเศษอยู่ที่ 2.40 เหรียญ ชั้นหนึ่ง 1.60 และชั้นธรรมดาเพียง 0.40 เซ็นตาโว และต่ำกว่านั้นอยู่ที่ 0.20 เซ็นตาโว

ขณะที่ในส่วนของธุรกิจโรงหนังมีนักธุรกิจชาวสเปน ชื่อ Samuel Rebarber สร้างโรงหนัง Gran Cinematógrafo Parisien ขึ้นที่กืออาโป รวมทั้งมีชาวฟิลิปปินส์อีกหลายคน que เริ่มทำธุรกิจนี้ ก่อนหน้านายทุนอเมริกัน เช่นใน ค.ศ.1903 มีนักวาดรูปวิวทิวทัศน์ชื่อ Jose Jimenes ได้สร้างโรง

²⁸ Nick Deocampo, *Film*, p. 146.

ภาพยนตร์ Cinematógrafo Rizal ขึ้นหน้าสถานีรถไฟ Tutuban และมีการจ้างคนมาบรรยายเรื่องราวของหนัง ซึ่งจะนั่งอยู่ในมุมที่มองเห็นจอภาพและบรรยายความคิดเห็นต่อภาพที่เกิดขึ้น²⁹

กล่าวกันว่าโรงภาพยนตร์โรงแรกที่สร้างโดยคนฟิลิปปินส์ ซึ่งฉายเฉพาะภาพยนตร์โดยเฉพาะ (ไม่ใช่เป็นโรงละคร) คือ โรงหนังที่ชื่อ Cine Los Obreros ซึ่งสร้างโดยช่างตัดเสื้อ ชื่อ Benitong Tama ที่ถูกไล่อุตเตอรั่วรางวัลที่หนึ่ง แล้วจึงมาสร้างโรงหนังที่ Sampaloc แม้ไม่มีการระบุวันที่แน่ชัดในการสร้างโรงหนังดังกล่าว ซึ่งออกแบบคล้ายกับสุ่มไก่ มีเก้าอี้สองแถวตรงกลางและรอบๆ เป็นม้านั่ง ราคาที่นั่งตรงกลาง 0.25 ส่วนม้านั่ง 0.15³⁰ และโปรแกรมหนังรอบหนึ่งก็ไม่เกินหนึ่งชั่วโมง ประกอบด้วยภาพยนตร์หลักซึ่งมักจะเป็นหนังยุโรป เช่นหนังอิตาลี และตามมาด้วยหนังสั้น มีภาพยนตร์ข่าว, บันทึกการเดินทาง, หนังตลก และหนังชุด เช่น เรื่อง *The Perils of Pauline* หรือ *The Adventures of Katherine* ทั้งนี้ แม้จะมีความพยายามดำเนินธุรกิจภาพยนตร์อยู่บ้าง แต่แน่นอนว่าสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นยากลำบากอยู่ไม่น้อย ในฐานะที่เป็นเทคโนโลยีใหม่ที่ยังต้องใช้เวลากว่าที่จะเข้าใจที่เข้าทาง ทั้งในเรื่องเทคนิคอุปกรณ์ และในเรื่องของการจัดส่งภาพยนตร์เพื่อที่จะนำมาฉาย นอกจากนี้แล้ว ภาพยนตร์ยังต้องแข่งขันกับวัฒนธรรมการละครที่เป็นวัฒนธรรมที่อยู่ในชีวิตของชาวฟิลิปปินส์ ที่แม้ว่าสหรัฐฯ จะเข้ามาผนวกฟิลิปปินส์เข้าเป็นส่วนหนึ่งก็ตาม แต่การละครก็ยังคงมีบทบาทและอิทธิพลอยู่ในชีวิตสาธารณะของผู้คน ทั้งนี้ ตั้งแต่ ค.ศ. 1903 ภาพยนตร์จากที่เคยฉายอย่างเป็นอิสระได้กลายเป็นเพียงส่วนหนึ่งของความบันเทิง เช่น ละครซาร์ซูเอลา การแสดงระบำ หรือการร้องเพลง ซึ่งบางครั้งภาพยนตร์กลายเป็นเพียงการแสดงคั่นเวลาเท่านั้น ซึ่งการจัดโปรแกรมในลักษณะนี้น่าจะได้รับความนิยม เพราะใน ค.ศ. 1904 นั้นมีการเปิดโรงภาพยนตร์ในลักษณะนี้เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ เช่น โรงภาพยนตร์ Empire, Rialto, Cinematógrafo-teatro "Nuevo Cervantes", Gran Cinematógrafo del Oriente, Teatro Cinematógrafo Walgraph, Cinematógrafo Insular ฯลฯ

อย่างไรก็ดี เมื่อถึง ค.ศ. 1909 ซึ่งพบว่ามียังน้อย 6 โรงภาพยนตร์ที่จัดฉายภาพยนตร์ในขณะนั้น ได้แก่ Cine Filipino, Cinema Comedia, Teatro Zorilla, Teatro Rizal, Empire และ Opera House ขณะที่โรงภาพยนตร์เริ่มใช้เทคโนโลยีเพื่อดึงดูดลูกค้า เช่น Cinema Comedia ได้ทำการติดตั้งพัดลมไฟฟ้า เพื่อเปลี่ยนกลางคืนอันอบอ้าวของมะนิลา

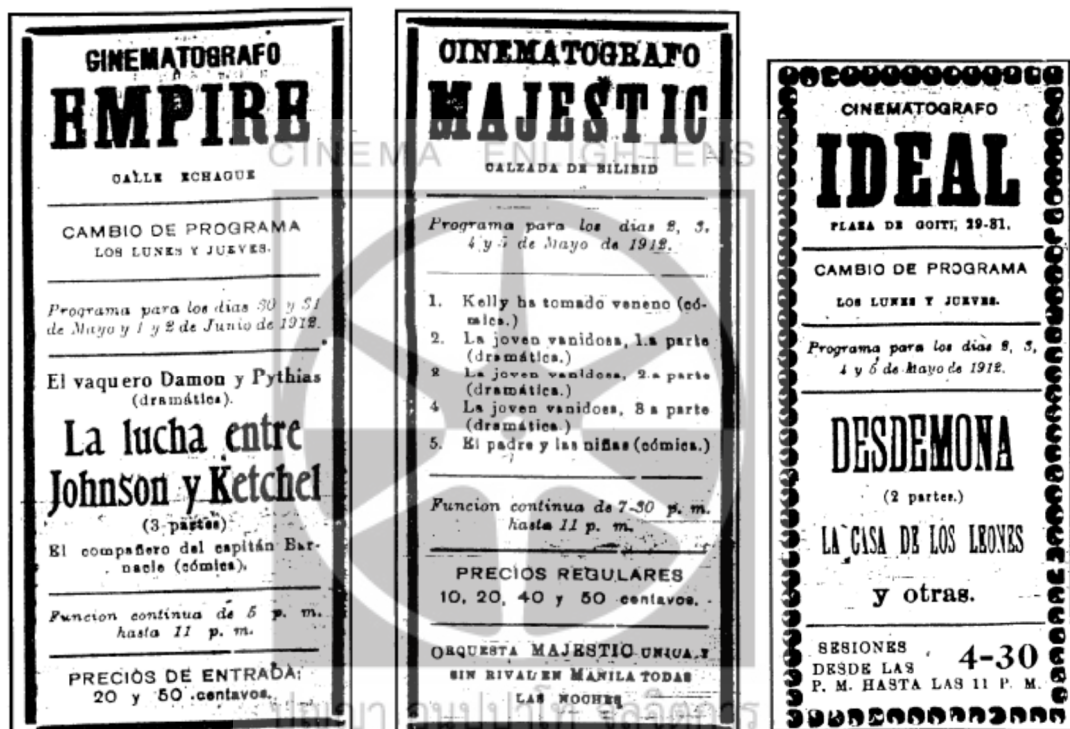
ในขณะที่เมื่อถึงทศวรรษ 1910 ภาพยนตร์จะขึ้นมามีบทบาทขึ้นมาเคียงคู่กับการแสดงเพื่อความบันเทิงอื่นๆ เช่น ซาร์ซูเอลา มายากล ละคร การร้องเพลง หรือการออกร้านสวนสนุก รวมทั้งได้เข้าไปอยู่ภายใต้การอุปถัมภ์ของชาวอเมริกันอย่างชัดเจน เนื่องจากในทศวรรษ 1910 นั้น สหรัฐฯ ได้สถาปนาอำนาจของตนเพื่อจัดการกับกิจการภายในของฟิลิปปินส์ และเข้าไปมีอิทธิพลทางเศรษฐกิจเหนือฟิลิปปินส์ได้อย่างค่อนข้างมั่นคงแล้ว และโรงภาพยนตร์ก็เริ่มย้ายจาก

²⁹ P.T. Martin, "The Silent Pictures Era in the Philippines," in *Readings in Philippine Cinema*, 18–27, อ้างถึงใน Nick Deocampo, *Cine*, p. 101.

³⁰ Nick Joaquin, "A Movie Album, 67, อ้างถึงใน Nick Deocampo, *Cine*, p. 101.

นายทุนชาวสเปนและยุโรปไปอยู่ในมือของนายทุนชาวอเมริกัน แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น อิทธิพลของวัฒนธรรมสเปนยังดำรงอยู่ในขณะที่สหรัฐฯ เข้ามาดูแลอย่างเข้มงวดในด้านการเมืองการปกครอง ซึ่งเป็นอย่างนี้ไปจนกระทั่งเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2

ใน ค.ศ.1912 ภาพยนตร์เริ่มที่จะไม่ต้องอาศัยการแสดงอื่นๆ แต่เป็นการจัดฉายภาพยนตร์อย่างเดียว ดังเช่นที่ โบโฆฆา ไม่ต้องกล่าวถึงความบันเทิงอื่นนอกจากชื่อเรื่องภาพยนตร์เท่านั้น คำที่เน้นด้วยตัวอักษรขนาดใหญ่คือ ชื่อโรงภาพยนตร์ และชื่อเรื่องของภาพยนตร์ที่จัดฉาย

ภาพที่ 5 anuncio ของภาพยนตร์ใน ค.ศ.1912

ภาพยนตร์ที่จัดฉายในช่วงต้น อันเป็นการแนะนำให้สาธารณชนชาวฟิลิปปินส์รู้จักกับสื่อภาพยนตร์นั้นแตกต่างไปจากภาพยนตร์ที่เรารู้จักในปัจจุบันพอสมควร โดยภาพยนตร์ยุคแรกเริ่มจะเป็นภาพยนตร์สั้น อย่างมากประมาณ 1 นาที เป็นหนังเงียบ แม้จะมีเสียงดนตรีหรือเสียงคนให้ข้อมูลกำกับอยู่บ้าง เป็นภาพยนตร์ขาว-ดำ ซึ่งจะมีบางที่เป็นภาพยนตร์ย้อมสี และช่วงแรกมีที่มาจากยุโรป ไม่ว่าจะเป็นฝรั่งเศส อิตาลี เดนมาร์ก เยอรมัน โดยภายหลังภาพยนตร์อเมริกันเริ่มเข้ามามากถึงอย่างคงที่ ประเภทของภาพยนตร์ที่ฉายกันเป็น actuality type หรือกล่าวถึงเหตุการณ์จริง สถานที่จริง ผู้คนจริง หรือข่าวของวัตถุที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ขณะที่ผู้ชมส่วนใหญ่ก็ตื่นตื้นที่จะได้ชมคนแปลกหน้าที่ดูตื่นตาตื่นใจ ซึ่งเป็นที่นิยม นั่นคือ ภาพยนตร์ประเภทบันทึกการเดินทาง

(Travelogue films) ที่กล่าวถึงทิวทัศน์และสถานที่อันห่างไกล เช่นภาพยนตร์เรื่อง *La calle de Montmartre de Paris* (*Montmartre Street in Paris*) ซึ่งได้รับความนิยมอย่างมาก และบริษัทบางแห่งเช่นลูมิเอร์ ได้ส่งดากล้องออกไปในดินแดนห่างไกล เพื่อถ่ายภาพยนตร์ และทำให้เกิดคลังภาพยนตร์ทิวทัศน์เป็นจำนวนมากทั่วโลก ซึ่งภาพยนตร์ในประเภทนี้มีบางเรื่องที่มีมะนิลาเป็นหัวเรื่อง เช่น *Escolta, Manila* (AM&B, 1902), *Banaue Rice Terraces* (Hales Tours, 1904), *San Francisco Bridge* (H. Wyndham, 1905) เป็นต้น

นอกจากนี้แล้วก็มี ภาพยนตร์การเต้นระบำ (dance film) เช่นเรื่อง *Escena de baile Japones* (ภาพระบำญี่ปุ่น), *Danza rusa* (ระบำรัสเซีย), *Danza Egipcia* (ระบำอียิปต์) ภาพยนตร์เกี่ยวกับราชวงศ์และบุคคลสำคัญ เช่น เรื่อง *La emperatriz de Rusia en carroza* (จักรพรรดิรัสเซียเสด็จทรงรถพระที่นั่ง) ภาพยนตร์กีฬา เช่น การชกมวย, เรื่อง *Pelea de gallos* (การชนไก่) ภาพยนตร์ที่เป็นวิถีชีวิตประจำวันธรรมดา เช่น *La cena e familia* (ครอบครัวกินอาหารเย็น) และภาพยนตร์เกี่ยวกับรถไฟ

จากนั้นใน ค.ศ.1902 จึงถึงยุคของภาพยนตร์ที่เล่าเรื่องแต่ง (fiction film) หรือเป็นการแสดงสมมติต่อหน้ากล้องเหมือนละคร เช่นเรื่อง *Aladino*, *Guillermo Tell* หรือ *Damnacion del Fausto* ในขณะที่ความยาวของฟิล์มก็เพิ่มมากขึ้น และโรงภาพยนตร์ก็แข่งกันฉายภาพยนตร์ที่มีขนาดยาว ซึ่งทำให้ภาพยนตร์เหตุการณ์จริงที่มีขนาดสั้นลดจำนวนฉายลง และเหลือแต่ภาพยนตร์เรื่องสมมติ ที่มีขนาดยาว ซึ่งการที่ภาพยนตร์แบบเรื่องสมมติได้รับความนิยมมากขึ้นนั้นก็ทำให้เห็นได้ว่าภาพยนตร์ถูกมองในฐานะความบันเทิง แม้ว่าภาพยนตร์เหตุการณ์จริงก็จัดอยู่ในแบบความบันเทิงได้ แต่ภาพยนตร์เหตุการณ์จริง ก็ไม่ได้สร้างความรู้สึกลึกซึ้งหนีจากโลกความเป็นจริง ซึ่งการที่ภาพยนตร์เรื่องจริงต้องหลีกเลี่ยงให้กับภาพยนตร์เรื่องสมมตินั้นน่าจะมาจากแนวโน้มความสนใจของผู้ผลิตภาพยนตร์ในเมืองหลวงของภาพยนตร์อย่างปารีส, นิวยอร์ก, ลอสแอนเจลิส ที่เปลี่ยนไปสร้างภาพยนตร์เรื่องสมมตินั้นเอง

การผลิตภาพยนตร์ออกมาจำนวนมาก และอย่างรวดเร็วเพื่อที่จะตอบสนองต่อตลาดทำให้ต้องมีการทำให้การผลิตภาพยนตร์เป็นอุตสาหกรรม นอกจากนั้นผู้บริโภคก็มีความต้องการเห็นภาพยนตร์ที่ยิ่งวิจิตรพิสดาร ตื่นตาตื่นใจ และปลูกเร้าจินตนาการมากขึ้นเรื่อยๆ โดยที่เนื้อเรื่องใช้วรรณกรรมตะวันตก โอเปร่า เทพนิยายตะวันตก เป็นวัตถุดิบของเนื้อเรื่อง ใน ค.ศ.1909 ภาพยนตร์เริ่มมีความยาวกว่าหนึ่งชั่วโมง และในค.ศ. 1912 ภาพยนตร์ก็ไม่ต้องอาศัยการแสดงประเภทอื่นมาประกอบในการฉายอีกแล้ว และโรงหนังหลายโรงเห็นความจำเป็นที่จะต้องแสดงถึงเครื่องหมายการค้าของภาพยนตร์ที่นำมาฉาย เช่น โรงภาพยนตร์ *Lux* จะเป็นเหมือนสถานที่สำหรับจัดฉายภาพยนตร์ของบริษัท *Pathe* ของฝรั่งเศส ในขณะที่โรงภาพยนตร์ *Ideal* จะผูกเข้ากับบริษัทภาพยนตร์ของเดนมาร์กหรือฮอว์เวย์ และโรงภาพยนตร์ *Sirena* ฉายภาพยนตร์จากเบอร์ลิน ตัวอย่างเช่น โรงภาพยนตร์ *Lux* มีความภาคภูมิใจยิ่งที่ได้ฉายภาพยนตร์ *Los Miserables* (*Les Miserable*) ซึ่งโฆษณาว่าเป็นภาพยนตร์ที่ยาวที่สุดของยุค โดยมีความยาว

14,000 ฟุต และแบ่งเป็นสี่ตอนด้วยกัน แต่อย่างไรก็ตามโรงภาพยนตร์เหล่านี้ยังฉายภาพยนตร์จากแหล่งที่มาอื่น ๆ ได้ด้วย³¹

แม้จะมีโรงภาพยนตร์ที่ฉายภาพยนตร์จากสหรัฐฯ คือ โรงภาพยนตร์ Majestic และ Empire แต่จนกระทั่ง ค.ศ.1912 ภาพยนตร์อเมริกันที่นำมาฉายก็เป็นจำนวนน้อยกว่าภาพยนตร์ยุโรปมาก และเหตุผลหนึ่งที่ดูเหมือนว่าภาพยนตร์อเมริกันไม่ปรากฏอยู่เท่าใดนักก็อาจจะมาจากชื่อภาพยนตร์ทั้งหมดจะเปลี่ยนเป็นภาษาสเปนเพื่อทำให้คนเข้าใจได้ นอกจากนั้นแล้ว ผู้ชมในเม็กซิโกก็ดูเหมือนจะมีทัศนคติที่ไม่ดีนักต่อภาพยนตร์อเมริกัน เนื่องด้วยคุณภาพของภาพยนตร์ที่มีหลักฐานการวิพากษ์วิจารณ์ว่าโดยกล่าวว่าร้อยละเก้าสิบของภาพยนตร์อเมริกันที่ผ่านระบบการแลกเปลี่ยนมาฉายในฟิลิปปินส์นั้น สภาพขาดวินเกินกว่าที่จะฉายได้ มีรอยการต่อฟิล์ม หูฟิล์มฉีกขาด ตอนจบและชื่อเรื่องหายไป และดูเหมือนทุกเรื่องที่เกิดขึ้นจะถ่ายกันในวันที่ "ฝนตก" หนักมากเสียเหลือเกิน³² (มีรอยเส้นเหมือนฝนตก) ซึ่งดูเหมือนว่าบริษัทสายส่งแลกเปลี่ยนหนังในสหรัฐฯ จะไม่สนใจตลาดในฟิลิปปินส์ ในขณะที่ชาวฟิลิปปินส์นิยมในการดูหนังเป็นอย่างดีจากการชมภาพยนตร์คุณภาพสูงจากยุโรป ควบคู่กับการชมละครและโอเปร่า อันเป็นรสนิยมทางวัฒนธรรมชั้นสูง และหากมีภาพยนตร์อเมริกันคุณภาพเข้ามาฉายแล้ว คนก็จะแห่กันมาอุดหนุน เช่น เรื่อง *Life of Moses* ที่ฉายที่โรงหนัง Majestic และได้รับการต้อนรับจากสาธารณชนอย่างดี³³ ดังนั้น ในช่วงต้น คริสต์ศตวรรษที่ 20 ภายใต้การควบคุมปกครองของสหรัฐอเมริกา อเมริกาเป็นเจ้าของโรงภาพยนตร์ แต่ภาพยนตร์ที่เป็นที่นิยมของคนฟิลิปปินส์ยังเป็นภาพยนตร์ของยุโรป ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวได้เปลี่ยนแปลงไปเมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่ 1 เกิดขึ้น และการผลิตภาพยนตร์ของยุโรปต้องประสบสภาพชะงักงัน พร้อมกับการที่ธุรกิจภาพยนตร์สหรัฐฯ ที่มุ่งสร้างตลาดในประเทศ เพื่อต่อสู้ขึ้นมาเป็นความบันเทิงหลักได้เริ่มออกไปสนใจตลาดต่างประเทศเพิ่มมากขึ้นในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ซึ่งเป็นการเปิดทางให้ภาพยนตร์อเมริกันเข้ามาค่อยๆ ยึดครองตลาดภายในฟิลิปปินส์ได้ เห็นได้จากกิจกรรมการขยายสาขาของผู้จัดจำหน่ายภาพยนตร์ โดยใน ค.ศ.1918 บริษัท Universal ได้เปิดสาขาในฟิลิปปินส์และเป็นผู้ที่ป้อนภาพยนตร์ที่ผลิตโดยสหรัฐฯ ให้กับโรงภาพยนตร์ในฟิลิปปินส์ รวมทั้งบริษัทอื่นๆ ก็เข้ามาเปิดตลาดแถบเอเชีย เช่น Vitagraph, Fox, Goldwyn Far Eastern ค.ศ.1918 จึงเป็นปีที่ฮอลลีวูดเริ่มเข้ามาครองตลาดภาพยนตร์ฟิลิปปินส์ โดยควบคุมธุรกิจภาพยนตร์ทั้งในการฉายและการจัดจำหน่าย ซึ่งนำไปสู่การผลิตภาพยนตร์ เพื่อจะนำไปสู่การครองตลาดธุรกิจภาพยนตร์ได้โดยสมบูรณ์นั่นเอง³⁴

³¹ Nick Deocampo, *Cine*, pp. 162–182. Nick Deocampo ยังได้เรียบเรียงรายชื่อภาพยนตร์ที่ฉายในโรงภาพยนตร์ต่างๆ ในฟิลิปปินส์ ตั้งแต่ ค.ศ.1897–1923 ไว้ที่ภาคผนวกท้ายหนังสือเล่มนี้ด้วย.

³² Kristin Thompson, *Exporting Entertainment: America in the World Film Market, 1907–1934* (London: British Film Institute, 1985), p. 45, อ้างถึงใน Nick Deocampo, *Cine*, p. 185.

³³ Nick Deocampo, *Cine*, pp. 188–189.

³⁴ Nick Deocampo, *Film*, pp. 233–6.

การสร้างภาพยนตร์ฟิลิปปินส์ยุคเริ่มแรกและจุดเริ่มต้นของการสร้างภาพยนตร์เล่าเรื่อง (Narrative Film) ในฟิลิปปินส์โดยอเมริกัน

ชาวอเมริกันที่อยู่ในฟิลิปปินส์คนแรกๆ ที่เริ่มสร้างภาพยนตร์และมีหลักฐานแน่ชัด คือ Albert W. Yearsley ผู้เป็นเจ้าของโรงภาพยนตร์ Majestic และ Empire ตั้งแต่ ค.ศ.1910 เขาได้เริ่มทำบริษัท Oriental Film Manufacturing Company ซึ่งผลิตภาพยนตร์ป้อนโรงหนังที่เขาเป็นเจ้าของและดูแลจัดการอยู่ ภาพยนตร์ที่เขาผลิต เช่น *Manila Carnival Parade*(1910), *The Great Tall Disaster*, *Bud Mar's Last Flight at the Carnival*, *Pagsanjan Falls, Baguio Brought to Manila*, *Bureau of Printing vs. the Constabulary*, *Paco Fire*, *15th U.S. Infantry Encamped on Lunata Field*(1911), *Senes in the Bullring at Mainla*, *Cebu before and after the Typhoon*, *All Saints' Day in Manila*, *Bullfight at Cervantes Park*, *Demonstration in Honor of Woodrow Wilson's Election*, *Gold Mining in Paracale*, *Life Saving Apparatus*, *Parade of the Knights of Colombus*, *St. Tomas Decorations* (1912)³⁵

Dean C. Worcester เป็นอเมริกันอีกคนที่ควรกล่าวถึง ไม่ใช่เพียงเพราะเป็นนักมานุษยวิทยา ผู้ที่เป็นหนึ่งในคณะกรรมการสิทธิการของสหรัฐฯ ชุดที่ 2 ซึ่งทำหน้าที่แนะนำรัฐบาลสหรัฐฯ เกี่ยวกับนโยบายปกครองอาณานิคมในแปซิฟิก และรัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทยแห่งรัฐบาลอาณานิคมฟิลิปปินส์ แต่ยังเป็นนักสร้างภาพยนตร์คนสำคัญที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อที่ "นำความจริง" มายังชาวพื้นเมือง โดยเขาให้ความสนใจกับการบันทึกสารคดีเกี่ยวกับชีวิตชนเผ่าของคนพื้นเมือง และมองว่าภาพยนตร์เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะนำการศึกษามาให้แก่ชนเผ่าทางตอนเหนือของเกาะลูซอนและพวกมุสลิมทางใต้ โดยหนังที่เขาสร้างออกฉายในในค.ศ.1914 และได้รับการเผยแพร่ไปทั่วสหรัฐฯ และแคนาดา ผ่านบริษัท Pan-American Film Manufacturing Company, Inc. ภาพยนตร์ดังกล่าวมีสองตอน ตอนแรกเรื่อง *Head Hunting* และเรื่องที่สอน *From Savages to Civilization* (หรือ *From Savages to Citizens*) ภาพยนตร์ของ Worcester ต้องการแสดงให้เห็นถึงชาวพื้นเมือง "ที่แท้จริง" อันเป็นชาวพื้นเมืองที่ยัง "ป่าเถื่อน" และมีลักษณะแบบชนเผ่าที่ล่าหัวคน เป็นอนารยะ ซึ่งท้ายที่สุดแล้วคนพื้นเมืองเหล่านี้ได้เปลี่ยนสภาพจากชีวิตความเป็นอยู่ที่ล่าหัวมาเป็นพลเมืองที่มี "อารยะ" จากการชี้แนะอันการุณของสหรัฐฯ ไม่ว่าจะเป็นด้วยศาสนาคริสต์ ศีลธรรม และกฎหมาย ซึ่งการเลือกนำเสนอภาพชนเผ่าที่ดูล่าหัวป่าเถื่อนในภาพยนตร์ของเขานั้น เหมือนจะเป็นการตอกย้ำบอกกับคนอื่น ๆ ว่าฟิลิปปินส์ยังไม่พร้อมที่จะปกครองตนเอง และยังไม่พร้อมที่จะเป็นเอกราชจากสหรัฐฯ³⁶

ในขณะที่แนวโน้มของภาพยนตร์เริ่มที่จะเปลี่ยนจากภาพยนตร์ที่บันทึกเหตุการณ์จริงหรือสารคดี ไปเป็นภาพยนตร์ที่เล่าเรื่องมาเรื่อยๆ ตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1900 แต่กว่าที่กระแสการสร้างภาพยนตร์เล่าเรื่องจะเกิดขึ้นในอาณานิคมก็เข้าสู่ทศวรรษต่อมาแล้ว นั่นคือใน ค.ศ.1912 มี

³⁵ Nick Deocampo, *Film*, pp. 266–8.

³⁶ Nick Deocampo, *Film*, pp. 276–86.

ชาวอเมริกันสองคน คือ Harry Brown และ Edward Meyer Gross เริ่มสร้างภาพยนตร์เกี่ยวกับวีรบุรุษ ดร.โฮเซ รีซัล การถ่ายทำโดยมีฉากเช่นที่ป้อมซานติเอโก และสุสาน Del Norte ในเขตอินทราโมโรสเป็นได้ด้วยดี ในขณะที่ Albert Yearsley ซึ่งรู้ข่าวการผลิตภาพยนตร์ของ Brown และ Gross ก็ได้เร่งรีบผลิตภาพยนตร์เรื่องเกี่ยวกับวีรบุรุษของตนเช่นเดียวกัน Yearsley ผลิตภาพยนตร์สั้นเพียงสิบห้านาที ในขณะที่ Brown และ Gross ผลิตภาพยนตร์ยาวนานกว่าชั่วโมงเพื่อเล่าชีวประวัติของรีซัล โดย Yearsley เริ่มถ่ายภาพยนตร์ตั้งแต่ 10:00 น. ที่สุสาน Del Norte และเสร็จลงจากสุดท้ายที่เวลา 17.00 น. ตอนบ่าย ภาพยนตร์ที่ส่งไปอัดอย่างรวดเร็ว และสุดท้ายนำออกฉายได้ในตอนค่ำวันนั้น Yearsley เอาชนะคู่แข่งเพื่อนร่วมชาติทั้งสองได้ พร้อมกับประกาศการเป็นศัตรูอย่างเป็นทางการไปด้วย

ทั้งสองฝ่ายแข่งขันกันอย่างเข้มข้น และต่างให้ข่าวว่าตนเป็น "คนแรก" ที่นำเสนอภาพยนตร์เกี่ยวกับรีซัล ภาพยนตร์ของ Yearsley *La vida y muerte del gran martir Filipino, Dr. Jose Rizal* (ชีวิตและจุดจบของวีรบุรุษชาวฟิลิปปินส์ผู้ยิ่งใหญ่ ดร.โฮเซ รีซัล) ในหนังสือพิมพ์ชั้นนำอย่าง *El Comercio* ตั้งแต่วันที่ 19 สิงหาคม ซึ่งในข่าวโฆษณาว่าเขาจะจัดฉายภาพยนตร์เรื่องนี้ที่โรง Majestic ในวันที่ 22 สิงหาคม ในขณะที่ Brown และ Gross ลงโฆษณาในหนังสือพิมพ์อเมริกันที่มีคนอ่านน้อยกว่าคือ *The Manila Time* ในวันที่ 22 สิงหาคม โดยบอกว่าหนังของเขาจะฉายรอบปฐมทัศน์ในวันที่ 24 สิงหาคม ที่โรงภาพยนตร์ Grand Opera House ซึ่งในเรื่องโรงฉายนั้น Yearsley ซึ่งเป็นเจ้าของโรงภาพยนตร์ ได้เปรียบกว่า เพราะไม่ต้องรอคิวเข้าฉาย

การฉายภาพยนตร์ในวันที่ 22 สิงหาคม 1912 ของ Yearsley นั้นมีผู้คนจำนวนนับพันมารวมตัวกันอยู่ที่โรงหนัง Majestic เพื่อชมภาพยนตร์ ภาพยนตร์ประสบความสำเร็จอย่างล้นหลาม ซึ่งในวันต่อมาต้องมีการขยายรอบฉายและโรงฉายไปที่โรงหนัง Empire ด้วย ซึ่งเหตุที่ออกมาเป็นเช่นนี้ทำให้คู่แข่งของเขาต้องเลื่อนวันฉายขึ้นมาเป็นวันที่ 23 สิงหาคม เพื่อที่จะโหมกระแสความนิยมของสาธารณชนที่ Yearsley ได้สร้างไว้ในรอบปฐมทัศน์ด้วย ซึ่ง ภาพยนตร์ของ Brown และ Gross *Life and Death of Dr. Jose Rizal* (ชีวิตและจุดจบของดร.โฮเซ รีซัล) ก็ประสบความสำเร็จไม่แพ้กัน³⁷

หลังจากนั้น Yearsley ผลิตภาพยนตร์ดราม่าอีกสองเรื่อง เรื่องแรกเป็นภาพยนตร์ที่สร้างมาจาก *zarzuela* ของ Severino Reyes เรื่อง *Walang Sugat* ซึ่งผลิตเป็นภาพยนตร์ในชื่อเดียวกัน เมื่อ ค.ศ.1912 ในขณะที่เรื่องที่สองสร้างร่วมกับอริเก่า คือ Gross เป็นภาพยนตร์จากนวนิยายต่อต้านจักรวรรดินิยมงานประพันธ์ของโฮเซ รีซัล *Noli Me Tangere* สร้างเสร็จ ค.ศ.1915 แต่เมื่อเกิดเพลิงไหม้โรงหนัง Majestic การสร้างภาพยนตร์ของ Yearsley จึงหยุดชะงักไป

ในส่วนของ Edward Meyer Gross นั้นก็ได้สร้างภาพยนตร์เล่าเรื่องต่อไป โดยร่วมทีมกับ Harry Brown ในฐานะผู้อำนวยการสร้าง และ Charles Martin ในฐานะผู้กำกับภาพ ได้สร้าง

³⁷ Nick Deocampo, *Film*, pp. 268–276.

ภาพยนตร์อิงประวัติศาสตร์เรื่องอื่นๆ ใน ค.ศ.1912 Gross เป็นผู้กำกับที่สร้างภาพยนตร์ที่สำคัญสามเรื่อง คือ *La vida de Rizal* ที่ได้กล่าวถึงไปแล้ว และ *La conquista de Manila* ซึ่งถูกห้ามออกฉายจากเนื้อหาที่ถูกพิจารณาว่าไม่เหมาะสม³⁸ และบริษัท Rizalina Film Manufacturing Company ของเขายังได้ผลิตภาพยนตร์แนวรามาอีกเรื่องหนึ่งคือ *Los tres matires* (หรือ *Gomez, Burgos, Zomara*) ซึ่งมาจากเหตุการณ์สังหารนักบวชชาวพื้นเมืองสามคน ซึ่งการตายของพวกเขามีส่วนให้เกิดการเคลื่อนไหวชาตินิยมเพื่อต่อต้านการปกครองของสเปน ภาพยนตร์ของ Gross เป็นพื้นฐานสำคัญที่นำไปสู่การเกิดผู้ผลิตภาพยนตร์ชาวฟิลิปปินส์ในเวลาต่อมา³⁹ เพราะเขา และ Yearsley คือผู้ที่ขายอุปกรณ์ให้กับโฮเซ เนโปมุเซโน (Jose Nepomuceno) เพื่อก่อตั้งบริษัทภาพยนตร์แห่งแรกของฟิลิปปินส์ Malayan Motion Pictures ใน ค.ศ.1917

อุตสาหกรรมภาพยนตร์ฟิลิปปินส์ยุคแรกเริ่ม

งานประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ฟิลิปปินส์เห็นพ้องต้องกันว่า ภาพยนตร์เรื่องยาวเรื่องแรกที่สร้างโดยชาวฟิลิปปินส์ หรือเป็นภาพยนตร์ฟิลิปปินส์เรื่องแรกนั้น คือเรื่อง *Dalagan Bukid* (*Country Maiden* [สาวน้อยบ้านนอก]) ซึ่งสร้างขึ้นใน ค.ศ.1919 โดยโฮเซ เนโปมุเซโน (Jose Nepomuceno) ทั้งนี้ก่อนหน้าภาพยนตร์เรื่องนี้นั้นมีภาพยนตร์อยู่จำนวนหนึ่งที่ไม่มีที่มาแน่ชัดว่าเป็นภาพยนตร์ที่สร้างโดยคนฟิลิปปินส์ หรือโดยชาวต่างชาติที่อยู่ในฟิลิปปินส์ มีเพียงชื่อ เช่น Faustino Lichauco กับภาพยนตร์เรื่อง *Yesterday, Today and Tomorrow* หรือชาวอเมริกันที่อยู่ในฟิลิปปินส์มายาวนาน อย่าง Mr. Elser ซึ่งมี Manila Movie Studio หรือมีบริษัทภาพยนตร์อย่าง Orient Pictures Corporation ซึ่งหนึ่งในผู้ถือหุ้นคือ Atty. Joaquin Pardo de Tavera ชื่อเหล่านี้นำหน้ามาก่อนชื่อของ Jose Nepomuceno ซึ่งจะเกิดขึ้นตามมาหลังจากผู้บุกเบิกทั้งหลายเหล่านี้ล้มเหลวในกิจการภาพยนตร์แล้ว

โฮเซ เนโปมุเซโน (Jose Nepomuceno) และ เยซุส เนโปมุเซโน (Jesus Nepomuceno) สองพี่น้องได้ก่อตั้ง Malayan Motion Pictures ขึ้นใน ค.ศ.1917 โดยเครื่องมือที่ซื้อต่อมาจาก Yearsley และ Gross เริ่มต้นอุตสาหกรรมภาพยนตร์ของฟิลิปปินส์ และผลิตภาพยนตร์ข่าวและสารคดี ก่อนที่จะทำภาพยนตร์เรื่องยาว (feature film) ทั้งนี้ก่อนหน้านั้น โฮเซ เป็นตากล้องเพื่อทำภาพยนตร์ให้กับบริษัทยุโรปและอเมริกันมาก่อน จากการลองผิดลองถูกจึงเริ่มที่จะผลิตภาพยนตร์ข่าว (newsreels) และสารคดี (documentaries) ซึ่งผลงานของเขาไปปรากฏแก่สายตาของชาวโลก ก่อนที่ภาพยนตร์เรื่องยาวของเขาจะปรากฏแก่สายตาของชาวฟิลิปปินส์⁴⁰ ทั้งนี้

³⁸ Bryan L. Yeatter, *Cinema of the Philippines*, pp.12–13. ดูการอภิปรายเกี่ยวกับการเซ็นเซอร์ภาพยนตร์เรื่องนี้ใน Nick Deocampo, *Film*, pp. 273–74.

³⁹ Nick Deocampo, *Film*, pp. 233–6.

⁴⁰ Bryan L. Yeatter, *Cinema of the Philippines*, p.14.

ภาพยนตร์ที่เป็นเรื่องแรกของเนโปมุเซโน คือ รายงานพิธีศพของภรรยาคนแรกของเขา Sergio Osmena Sr. หลังจากนั้นก็ได้เป็นสายข่าวให้กับบริษัท Parthé ของฝรั่งเศสและบริษัท Paramount News ของฮอลลีวูดใน ค.ศ.1918 เมื่อมีบริษัทเป็นของตนเองแล้ว ภาพข่าวโดยเนโปมุเซโน อย่างเช่น รายงานแผ่นดินไหวที่ญี่ปุ่นใน ค.ศ.1918⁴¹ ใน ค.ศ.1919 เนโปมุเซโน สร้างภาพยนตร์เรื่องยาว *Dalagan Bukid* ซึ่งนำมาจากละครเพลงที่เรียกกันว่าซาร์ซูลา (zarzuela) ของ Hermogenes Ilagan และ Leon Ignacio เป็นภาพยนตร์เพลงแนวชวนหัวที่ออกจะเป็นตัวเลือกที่แปลกในยุคของหนังเงียบ ทั้งนี้ นักแสดง (ซึ่งเป็นนักแสดงละครซาร์ซูลา) ต้องร้องเพลงสดในระหว่างหนังฉาย โดยในรอบปฐมทัศน์ของการฉายภาพยนตร์ *Dalagan Bukid* ในวันที่ 25 กันยายน 1915 นั้นนักร้องนักดนตรีทุกคน รวมทั้งนางเอก Atang de la Rama ได้มาเตรียมร้องเพลง *Nabasag ang Banga* (หม้อดินที่แตกร้าว) ในเวลาเดียวกับที่เธอร้องเพลงดังกล่าวในจอภาพยนตร์ด้วย⁴²

ภาพที่ 6 Atang de la Rama ภาพจากภาพยนตร์ *Dalagan Bukid*

⁴¹ Nadi Tofighian, "The Role of Jose Nepomuceno in the Philippine Society: What language did his silent films speak?" (MA Thesis, Department of Cinema Studies, Stockholm University, 2006), p. 3.

⁴² Bryan L. Yeatter, *Cinema of the Philippines*, p.18.

หลังจากนั้นเนโปมุเซโน มีภาพยนตร์ออกมาต่อเนื่อง คือ *La Vengaza de Don Silvestre* (1919), *La Mariposa Negra* (Black Butterfly, 1920), *Hoy u Nunca Besame* (Now or never kiss me, 1920), *Un (El) Capullo Marchito* (A wilted rosebud, 1920), *Esrellita del Cine* (Movie starlet, 1920) แต่ใน ค.ศ.1921-19⁴³22 พี่น้องเนโปมุเซโน หยุดสร้างภาพยนตร์เรื่องยาว และหันไปผลิตภาพยนตร์รายได้สัญญากับรัฐบาลสหรัฐฯ (ผ่านกระทรวงพาณิชย์) ให้ผลิตสารคดีชุด เกี่ยวกับอุตสาหกรรมของคนพื้นเมือง เช่น การปลูกยาสูบ การปลูกมะพร้าว การทำหมวก buntal การผลิตมะพร้าวแห้ง การผลิตกระดุม ฯลฯ การผลิตสารคดีเป็นงานที่เนโปมุเซโนรักและทำอย่างต่อเนื่องเมื่อเขามีโอกาส⁴⁴

ข้อสังเกตประการหนึ่งคือ ภาพยนตร์ในช่วงแรกแม้จะเป็นหนังเงียบ แต่ภาษาที่ใช้ในภาพยนตร์ดูได้ง่ายๆ จากชื่อเรื่อง ซึ่งภาพยนตร์ที่สร้างในฟิลิปปินส์ในช่วงต้นๆ นั้น ชื่อเรื่องจะใช้ภาษาสเปน เนื่องจากภาษาสเปนเป็นภาษากลางที่ใช้กันอย่างแพร่หลายทั่วทั้งหมู่เกาะ เรียกว่าเป็นภาษากลาง ในขณะที่ภาษาถิ่น เช่น ภาษาตากาล็อก, เซบูโน หรือบิซายาส เป็นภาษาที่ใช้เฉพาะในท้องถิ่นหนึ่งๆ เท่านั้น ซึ่งยังแสดงให้เห็นด้วยว่าอิทธิพลของวัฒนธรรมสเปนยังมีอยู่อย่างเข้มข้นแม้ว่าสเปนจะไปจากฟิลิปปินส์แล้วก็ตาม และเมื่อสหรัฐฯ เข้ามาปกครองฟิลิปปินส์ นโยบายอย่างหนึ่งที่สหรัฐฯ ให้ความสำคัญคือการสอนภาษาอังกฤษให้กับคนฟิลิปปินส์ จนทำให้ภาษาอังกฤษกลายเป็นภาษาของโรงเรียน และเป็นภาษาที่คนฟิลิปปินส์ใช้เป็นภาษากลาง ก่อนที่จะมีการกำหนดให้ใช้ภาษาฟิลิปปิโน (ซึ่งมีพื้นฐานมาจากภาษาตากาล็อก) เป็นภาษาประจำชาติ ซึ่งประเด็นเรื่องภาษานั้นเห็นได้ชัดจากชื่อภาพยนตร์ของเนโปมุเซโน โดยเขาสร้างภาพยนตร์ในชื่อที่เป็นภาษาอังกฤษและภาษาตากาล็อก จากเดิมที่ในการสร้างภาพยนตร์จะใช้ภาษาสเปนที่คนส่วนใหญ่เข้าใจได้ จากนั้นเริ่มเห็นภาพยนตร์ที่มีชื่อเป็นภาษาอังกฤษ เช่น *Mary, I Love You* (1926), *Hot Kisses* (1927), *The Filipino Woman* (1927) และอาจจะเนื่องจากการกระแสนาตินนิยม เรียกร้องการเป็นเอกราชจากสหรัฐฯ ที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ก็อาจจะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เนโปมุเซโน สร้างภาพยนตร์ภาษาตากาล็อก โดยเห็นได้ชัดเจนจากการสร้างภาพยนตร์เสียงเรื่องแรกที่ใช้ชื่อภาษาตากาล็อก *Ang Punyul na Ginto* (กริชทองคำ, 1933) และภาพยนตร์ที่สร้างหลังจากนั้นก็ใช้ภาษาตากาล็อกทั้งหมด⁴⁵

⁴³ Nadi Tofighian, "The Role of Jose Nepomuceno in the Philippine Society: What language did his silent films speak?," pp. 63-64.

⁴⁴ Nick Deocampo, *Film*, p. 292. และ Bryan L. Yeatter, *Cinema of the Philippines*, p.15.

⁴⁵ Joseph Palis, "Cinema Archipelago: A Geography of Philippine Film and the Postnational Imaginary," (Ph.D Thesis, Department of Geography, University of North Carolina at Chapel Hill, 2008), p. 82.

ภาพที่ 7 ภาพยนตร์ Ang Punyul na Ginto (1933)

นอกจากนี้แล้ว ภาพยนตร์ของเนโปมุเซโน ยังเข้ามาเติมเต็มช่องว่างของตลาดท้องถิ่นที่ต้องการหนังแบบท้องถิ่นแท้ๆ ในเขตพื้นที่รอบนอกเมืองหลวง ซึ่งไม่คุ้นเคยกับวัฒนธรรมประเพณีแบบอเมริกันและไม่ชอบหนังฮอลลีวูดที่นำเข้ามาครองตลาดภาพยนตร์ในฟิลิปปินส์ และด้วยบริบทเช่นนี้ อาจจะเป็นเหตุให้เขาหยิบบทประพันธ์ของโฮเซ รีซัล วีรบุรุษชาวฟิลิปปินส์ ที่ได้รับการยกย่องจากชาวฟิลิปปินส์ และได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐฯ ในฐานะที่เป็นตัวแทนการต่อต้านสเปน มาผลิตเป็นภาพยนตร์ คือเรื่อง *Noli me Tangere* ที่สร้างขึ้นอีกครั้งใน ค.ศ.1930 และได้รับการยกย่องให้เป็นภาพยนตร์ฟิลิปปินส์ที่สำคัญที่สุดเรื่องหนึ่งในยุคหนึ่งเสีย⁴⁶ แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าฟิล์มภาพยนตร์ของเนโปมุเซโนทั้งหมดไม่มีเหลือรอดมาถึงปัจจุบันเลย⁴⁷

ผู้สร้างภาพยนตร์คนสำคัญตามติดเนโปมุเซโนมา ก็คือ วินเซนเต ซาลัมบิเดส (Vicente Salumbides) ซึ่งมีประสบการณ์จากการใช้ชีวิตเป็นนักเรียนกฎหมายในสหรัฐฯ พร้อมกับเรียนเขียนบทหนัง การแสดง การกำกับภาพยนตร์ในฮอลลีวูด รวมทั้งได้ทำงานร่วมกับบริษัท Famous Players Company ด้วย แต่เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 1 เกิดขึ้น เขาเข้าร่วมกับกองทัพอเมริกันเพื่อ

⁴⁶ Bryan L. Yeatter, *Cinema of the Philippines*, p.14.

⁴⁷ Nadi Tofighian ได้ทำการรวบรวมรายชื่อภาพยนตร์ของเนโปมุเซโนทั้งหมดไว้ ดูใน "The Role of Jose Nepomuceno in the Philippine Society: What language did his silent films speak?," Appendix I, pp. 59-74.

ไปรบในฝรั่งเศส และก็กลับมาฟิลิปปินส์พร้อมกับได้ผลิตภาพยนตร์เรื่องแรกของตน *Miracles of Love* โดยต้องหาความร่วมมือด้านเทคนิคจากเนโปมุเซโน ซาลัมบิเดสจึงเริ่มสร้างภาพยนตร์เรื่องนี้ได้ใน ค.ศ.1925 โดยตัวเขาเองเป็นตัวพระเอก คู่กับนางเอกลูกผสม (metizo) Elizabeth "Dimples" Cooper เป็นเรื่องแนวตลกโรแมนติก และด้วยประสบการณ์ของเขาจากการทำงานในฮอลลีวูดทำให้เขาเป็นคนแรกที่ใช้การแต่งหน้าเพื่อสร้างแสงสว่างให้กับหน้าของนักแสดงแทนที่จะปล่อยให้หน้าดำอยู่ในภาพยนตร์ เขายังเป็นผู้บุกเบิกการถ่ายแบบ close-up เพื่อที่จะเผยให้เห็นถึงความรู้สึกภายในของนักแสดง และการใช้ "ภาพในจินตนาการ (vision)" เพื่อบอกถึงสิ่งที่เป็นความคิดอยู่ในใจของนักแสดง รวมทั้งการตัดภาพอย่างฉับไว เพื่อทำให้เรื่องกระชับและสร้างความตื่นเต้นน่าติดตาม ภาพยนตร์ของซาลัมบิเดส มีความเป็นอเมริกันมากกว่าของเนโปมุเซโน ด้วยมีลักษณะของเรื่องราวความรักและความตลกขบขัน ซึ่งเป็นสิ่งที่ เป็นลักษณะสำคัญของ ภาพยนตร์ฮอลลีวูด⁴⁸ แต่ใน ค.ศ.1929 ซาลัมบิเดสก็กลับอำลาวงการภาพยนตร์ไป

"ฮอลลีวูดแห่งตะวันออก" : แฮร์ริสและทาทิท

ขณะที่การสร้างภาพยนตร์ของฟิลิปปินส์ยังห่างไกลจากมาตรฐานระดับนานาชาติที่ฮอลลีวูดตั้งไว้อย่างที่เข้าใจได้ไม่ยาก แต่ใน ทศวรรษ 1930 มีผู้สร้างภาพยนตร์ชาวอเมริกันสองคน George Harris และ Stewart (Eddie) Tait ที่จะเปลี่ยนมะนิลาให้เป็นฮอลลีวูดแห่งตะวันออก โดยความพยายามที่จะยกระดับการสร้างภาพยนตร์ของท้องถิ่นให้มีคุณภาพเท่ากับมาตรฐานฮอลลีวูด ทั้งสองได้นำทั้งเทคโนโลยีที่ทันสมัยและความเชี่ยวชาญ รวมทั้งเงินทุนและอำนาจอิทธิพลที่จำเป็นสำหรับการสร้างภาพยนตร์ที่มีคุณภาพ ซึ่งจะได้รับการยอมรับในกลุ่มคนดูที่นอกเหนือไปจากคนในประเทศเอง และมีเป้าหมายเพื่อที่จะบุกตลาดต่างประเทศ

สตูดิโอผลิตภาพยนตร์ของทั้งสองชื่อ Philippine Film Production, Inc. (หรือ Philippine Films, Inc) ได้ตั้งขึ้นใน ค.ศ.1933 และได้กลายเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญของการที่ภาพยนตร์ของคนพื้นเมืองจะได้รับการปรับเปลี่ยนให้เข้าสู่มาตรฐานสากลได้ เพราะนี่คือสตูดิโอภาพยนตร์แบบมืออาชีพแห่งแรกในประเทศที่พร้อมสรรพด้วยเครื่องมือที่มีคุณภาพระดับฮอลลีวูด ซึ่งควรจะกล่าวไว้ในที่นี้ด้วยว่า ใน ค.ศ.1933 นั้นเกิดพัฒนาการที่สำคัญในวงการภาพยนตร์ คือในการผลิตภาพยนตร์เสียงในฟิล์มได้เกิดขึ้น โดยภาพยนตร์เรื่อง *Ang Aswang* ที่ออกฉายปฐมทัศน์ในวันที่ 1 มกราคม 1933 ณ โรงภาพยนตร์ Lyric นั้นเป็นที่ยอมรับกันว่าเป็นภาพยนตร์เสียงเรื่องแรกของฟิลิปปินส์ แม้ว่าจะกล่าวกันว่าภาพยนตร์ดังกล่าวมีเสียงเพียงบางช่วงเท่านั้นก็ตาม โดยภาพยนตร์ดังกล่าวถ่ายทำโดย George Musser แห่งบริษัท Manila Talkaton Pictures ผู้ดูแลการให้เสียงคือ William P. Smith ซึ่งจะได้มีบทบาทสำคัญในการให้เสียงภาพยนตร์อีกหลายต่อหลายเรื่อง

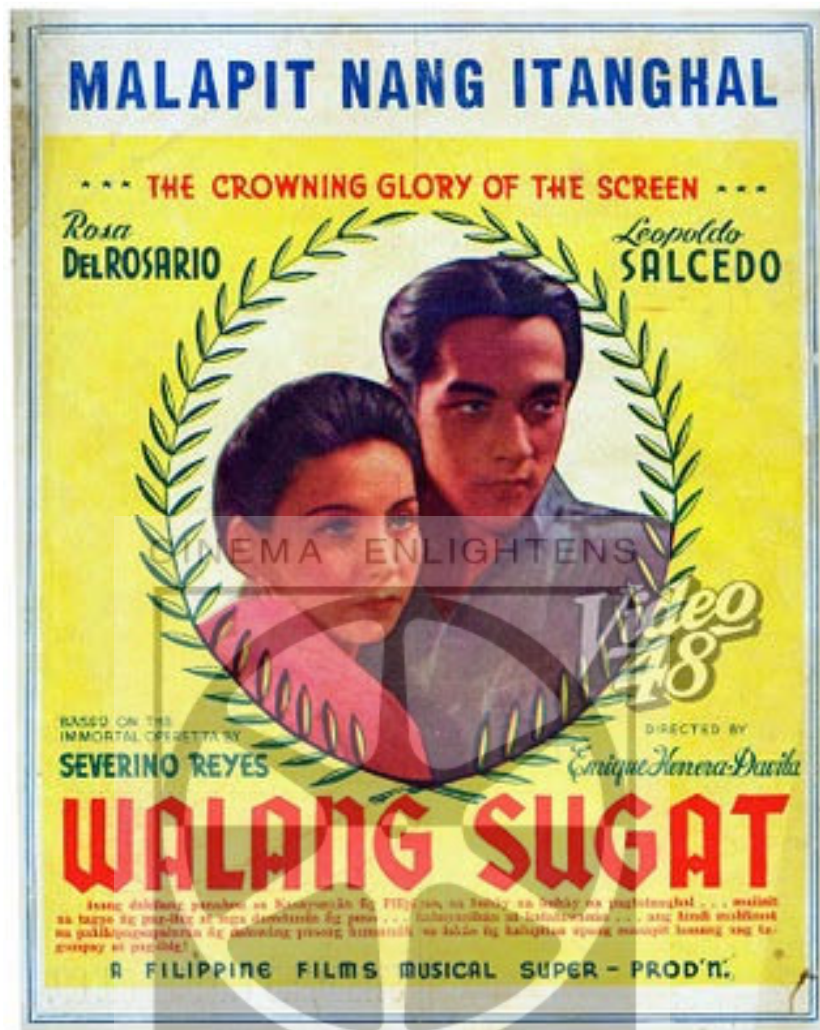
⁴⁸ Nick Deocampo, *Film*, p. 293.

หลังจากนั้น (ในค.ศ.1934 Smith ได้เข้าไปอยู่กับบริษัท Flippine Film ก่อนที่จะย้ายออกไปทำงานกับ Sampaguita Pictures ใน ค.ศ. 1937)⁴⁹

สตูดิโอ Flippine Film อ้างว่าใน ค.ศ.1935 ได้ผลิตหนังยาวไปแล้วรวม 23 เรื่องและหนังสืออีก 24 เรื่อง ซึ่งมีทั้งภาพยนตร์ที่เป็นภาพขาว ภาพยนตร์ตลกสุขนาฏกรรม และการเก็บบันทึกภาพ ซึ่งบริษัทอ้างว่าใช้นักแสดงพื้นเมือง โดยในปี ค.ศ.1935 นั้นไม่มีภาพยนตร์ฟิลิปปินส์จากบริษัทอื่นผลิตขึ้นมาเลย แต่ Flippine Films ได้ผลิตภาพยนตร์ 11 เรื่อง และครองโรงภาพยนตร์ในมะนิลา มีตัวอย่างเช่น ภาพยนตร์เรื่อง *Ang Gulong Ng Buhay* (Wheel of Life), *Mahiwagan Violin* (Magic Violin), *Himala Ni Bathala* (God's Miracle), *Awit Ng Pag-Ibig* (Love Song) ใน ค.ศ.1936 มีภาพยนตร์ของ Flippine Films รวม 15 เรื่อง ค.ศ.1937 มี 11 เรื่องจากทั้ง 23 เรื่องที่ผลิตโดยบริษัท ส่วนใน ค.ศ.1938 นั้นมีการลดลงอย่างเห็นได้ชัดของจำนวนภาพยนตร์ที่สตูดิโอได้ผลิต คือ มีภาพยนตร์เพียง 8 เรื่องจาก 40 เรื่องที่ผลิตในปีนั้น ซึ่งอาจจะเป็นไปได้ว่าสตูดิโอได้ให้บริการเครื่องมือเครื่องไม้อุปกรณ์แก่ผู้ผลิตภาพยนตร์ชาวพื้นเมืองคนอื่น ๆ ซึ่งใน ค.ศ.1938 นั้นบริษัทมีภาพยนตร์เพียงสองเรื่อง จาก 49 เรื่อง คือเรื่อง *Anak ng Hinagpis* (Child of Sorrow) และ *Walang Sugat* (Unwounded) ปีต่อมาก็มีอีกเพียงสามเรื่อง แต่ที่สำคัญคือ บริษัทได้ให้ความช่วยเหลือให้เกิดการสร้างภาพยนตร์ ทั้งในเรื่องการให้บริการด้านเทคนิค ให้เช่าสตูดิโอบันทึกเสียง ห้องแล็บที่ส่งฟิล์มเข้ากระบวนการ แต่เมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ขึ้น แสร์วิสและทาสก็ต้องออกไปจากฟิลิปปินส์ และจบความฝันของการสร้างฮอลลีวูดแห่งตะวันออกของพวกเขา ซึ่งก่อนที่เขาจะจากไปนั้น เขาสามารถสร้างสตูดิโอบนพื้นที่หนึ่งหมื่นสองพันตารางเมตรและมีคนทำงานถึงสองพันห้าร้อยคน

ปัญญา อนุปาโท จลจิตการ

⁴⁹ Bryan L. Yeatter, *Cinema of the Philippines*, p.19. หากคิดว่าภาพยนตร์เรื่อง *Ang Aswang* ยังไม่ใช่ภาพยนตร์เสียงที่แท้จริงแล้ว ก็จะทำให้ภาพยนตร์ใน ค.ศ.1933 เรื่อง *Punyal na Ginto* (กริชทองคำ) ของโจเซเนโปมุเซโน เป็นภาพยนตร์เสียงอย่างสมบูรณ์แบบเรื่องแรก โดยฉายหลังจากเรื่อง *Ang Aswang* ราวสามเดือนที่โรงภาพยนตร์ Lyric เช่นเดียวกัน

ภาพที่ 8 ภาพยนตร์ Walang Sugat (1939)

ปัญญา อนุปาโท จลจิตการ

ผลงานของพวกเขาเป็นภาพยนตร์สี่เรื่องที่แสดงถึงชีวิตของคนฟิลิปปินส์ส่งไปฉายในสหรัฐอเมริกา และเพื่อติดตลาดโลก พวกเขาได้พยายามหาจุดที่จะดึงดูดตลาด และเห็นว่าภาพยนตร์ที่ถ่ายทำในฉากธรรมชาติของป่าเขตร้อน ได้รับความนิยมอย่างมหาศาล โดยใช้นักแสดงท้องถิ่นที่ไม่มีชื่อเสียงอะไร และนำไปสู่การสร้างภาพยนตร์ที่สำคัญเรื่องหนึ่งในประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ฟิลิปปินส์โดยเป็นภาพยนตร์ที่ผลิตในฟิลิปปินส์เรื่องแรกที่จัดฉายไปทั่วโลก นั่นคือภาพยนตร์เรื่อง *Zamboanga* ซึ่งแฮร์ริสและทาอิทเริ่มถ่ายทำใน ค.ศ.1936 ใช้เวลาสร้าง 9 เดือนก่อนที่จะฉายที่โรงหนัง Lyric Theater ในเดือนธันวาคม 1937 และฉายในสหรัฐฯ ในปีต่อมา

Zamboanga เข้าทำนองภาพยนตร์แนวเรื่องรักโรแมนติกในหมู่เกาะทะเลใต้ ได้ไปถ่ายทำในแหลม Zamboanga ทางใต้สุดของเกาะมินดาเนา เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับชนเผ่าโมโรสองกลุ่ม กลุ่มหนึ่งมีความชำนาญในเรื่องการดำหอยมุก ขณะที่อีกกลุ่มหนึ่งเป็นโจรสลัด และมาลักพาตัวหญิงสาวจากชนเผ่าดำหอยมุกไป ภาพยนตร์ถ่ายด้วยฟิล์ม 35mm ยาว 65 นาที และมีผู้กำกับ

จากมะนิลาชื่อ Eduardo de Castro (ชื่อจริง Marvin Gardner ลูกผสมอเมริกัน) ดารานำซึ่งไม่ปรากฏชื่อซึ่งภาพยนตร์ได้รับเสียงชื่นชมในเรื่องฉากอันสวยงาม น่าตื่นตาตื่นใจ และวิถีชีวิตของคนพื้นเมือง เหมือนกับที่ผู้สร้างตั้งใจไว้ แต่ก็ทำกำไรให้กับแฮร์ริสและทาอิทเพียงเล็กน้อย และทำให้ทั้งสองต้องขายบริษัทไปในที่สุด⁵⁰

ภาพที่ 9 ภาพยนตร์ Zamboanga

นอกจากระบบสตูดิโอ ของแฮร์ริสและทาอิทแล้ว ระบบสตูดิโอที่มีแม่แบบมาจากฮอลลีวูด ก็ได้เริ่มเกิดขึ้นในฟิลิปปินส์ในทศวรรษ 1930 ซึ่งสตูดิโอภาพยนตร์เหล่านี้จะได้กลายเป็นสตูดิโอที่ครอบครองวงการภาพยนตร์ฟิลิปปินส์ในช่วงเวลานับสิบปีต่อไปจากนี้ โดยใน ค.ศ.1933 เนโปมุเซโนได้เปลี่ยนบริษัท Malayan Pictures ให้กลายเป็นสตูดิโอ Parlatone Hispano-Filipino⁵¹ หลังจากนั้น ใน ค.ศ.1937 Sampaguita Pictures ก็เกิดขึ้น โดยสองพี่น้องที่มีพื้นเพทางการเมือง คือ สมาชิกสภา Pedro Vera และผู้พิพากษา Jose O. Vera ใน ค.ศ.1938 LVN Pictures ก็ตั้งขึ้นจากการร่วมหุ้นระหว่าง Dona Narcisa Buencamio de Leon, Carmen Villongco และ

⁵⁰ Bryan L. Yeatter, *Cinema of the Philippines*, p.23.

⁵¹ Bryan L. Yeatter, *Cinema of the Philippines*, p.20.

Eleuterio Navoa ซึ่งสตูดิโอทั้งสองจะมีบทบาทอย่างมากหลังสงครามโลกครั้งที่สอง สำหรับ Parlatone Hispano-Filipino นั้น ในที่สุดแล้วบริษัทดังกล่าวต้องหลุดจากมือของเนโปมุเซโนไป อยู่ในมือเจ้าของใหม่ แต่ เนโปมุเซโนก็ก่อตั้งบริษัทผลิตภาพยนตร์ขึ้นมาใหม่อีกครั้ง โดยการร่วมมือกับ Jesus Cacho และ Julian Sagado ตั้งเป็น X'Otic Films ใน ค.ศ. 1939⁵²

โดยภาพรวมนั้น ในทศวรรษ 1930 แนวโน้มของอุตสาหกรรมภาพยนตร์มีแต่จะยิ่งคึกคักยิ่งขึ้นและเป็นแบบอเมริกันยิ่งขึ้น เช่นเดียวกับที่ฟิลิปปินส์ได้ค่อยๆ ซึมซับความเป็นอเมริกันเข้าไป ทั้งทางการเมืองและสังคมวัฒนธรรม นักวิชาการด้านภาพยนตร์บางคนเรียก ทศวรรษที่ 1930 ว่าเป็น "ยุคทอง" ของภาพยนตร์ฟิลิปปินส์ โดยเฉพาะในความหมายที่ว่าภาพยนตร์เป็นศิลปะที่ตอบสนองความบันเทิงอย่างแท้จริง โดยมีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อที่จะสร้างโลกจินตนาการอันงดงาม ซึ่งหลีกเลี่ยงจากความเจ็บจริงไปสู่สวรรค์แห่งเรื่องราวผจญภัย เรื่องมหากาพย์การผจญภัยของเจ้าชายเจ้าหญิงในโลกสมมุติ เรื่องรักสนุกเศร้าเคล้าน้ำตา เรื่องโรแมนติกแฟนตาซี และภาพยนตร์เพลง⁵³

นอกจากพัฒนาการที่เห็นอย่างเด่นชัดในเรื่องระบบสตูดิโอแล้ว ความเฟื่องฟูของอุตสาหกรรมภาพยนตร์ฟิลิปปินส์ในช่วงนี้ยังต้องให้เครดิตความชอบผู้กำกับที่มากความสามารถ ซึ่งนำความก้าวหน้ามาสู่วงการภาพยนตร์ฟิลิปปินส์ โดยนำการผลิตภาพยนตร์ที่มีคุณภาพและสร้างสรรค์มายังวงการภาพยนตร์ ดังเช่นในเรื่องเทคนิคและศิลปะในการถ่ายทำภาพยนตร์ ซึ่งทำให้การถ่ายทำภาพยนตร์เป็นมากไปว่าการตั้งกล้องไว้นิ่งๆ เพื่อถ่ายเวทีละคร ผู้กำกับแห่งยุคนี้ เช่น Ramon Estella, Gregorio Fernandez, Lorenzo P. Tuells, Joaquin Pardo de Tavera, Gerardo de Leon, Lamberto Avellana, Carlos Vander Tolosa, Manuel Silos และ Octavio Silos และ Manuel Conde

ภาพยนตร์ที่เป็นตัวแทนของช่วงนี้เช่นเรื่อง *Huling Habilin* และ *Buenavista* โดย Estella, Ay, *Kalisud* ของ Manuel Silos, *Pakiusap* โดย Octavio Silos, *Giliw Ko*, *Bituing Marikit* และ *Diwata ng Karagatan* โดย Carlos Vander Tolosa, *Sakay* ของ Avellana, *Am at Anak* ของ Gerardo de Leon ภาพยนตร์ *Villa Hermosa*, *Caviten* และ *Ibong Adarna* โดยผู้กำกับคนสำคัญ Manuel Conde

⁵² Nick Deocampo, *Film*, pp. 476–8.

⁵³ Ed Cabagnot, "Notes on the History of Philippine Cinema," in *Focus on Filipino Films: A Sampling (1951–1982)* (Manila: Information Group, Metropolitan Manila Commission, 1982), n.p.

ภาพที่ 10 ภาพยนตร์ Am at Anak (1939)

ภาพที่ 11 ภาพยนตร์ Giliw Ko (1939)

ภาพที่ 12 ภาพยนตร์ Villa Hermosa

ช่วงปี	จำนวนภาพยนตร์	ผู้กำกับ
1930-1941	23	Carlos Vander Tolosa
1932-1942	26	Eduardo de Castro
1932-1941	21	Manuel Silos
1934-1941	20	Octavio Silos
1936-1940	16	Mar Esmeralda
1937-1941	23	Tor Villano
1937-1940	18	Carlos Padilla

ตารางที่ 1 จำนวนภาพยนตร์ (บางส่วน) จำแนกตามผู้กำกับภาพยนตร์ในช่วงทศวรรษ 1930⁵⁴

⁵⁴ ตารางจาก Joseph Palis, "Cinema Archipelago: A Geography of Philippine Film and the Postnational Imaginary," p. 83.

มานูเอล กอนเด (Manuel Conde) ซึ่งจะเป็นผู้กำกับที่มีบทบาทสำคัญในยุคหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 และสร้างชื่อเสียงให้กับภาพยนตร์ฟิลิปปินส์ในระดับนานาชาตินั้น เริ่มต้นชีวิตในวงการภาพยนตร์โดยสังกัดสตูดิโอ LVN กำกับภาพยนตร์เรื่องแรก *Sawing Gantingpala* (1940) ซึ่งประสบความสำเร็จค่อนข้างดี และทำให้มานูเอล กอนเดได้กำกับภาพยนตร์ในสตูดิโอของ LVN อีกต่อมา และใน ค.ศ.1941 กอนเด ได้กำกับภาพยนตร์เรื่องสำคัญ *Ibong Adarna* (นกอดาร์นา) ของสตูดิโอ LVN (ในชื่อของวิเซนเต้ ซาลัมบิเดส) ซึ่งภาพยนตร์เรื่องนี้เป็นภาพยนตร์ยอดเยี่ยมเรื่องแรกของฟิลิปปินส์⁵⁵ และยังเป็นภาพยนตร์ที่มีผู้เชี่ยวชาญด้าน special effects คือ Richard Abelardo ได้แนะนำให้วงการภาพยนตร์ในฟิลิปปินส์รู้จักกับการถ่ายภาพโดยใช้ฉากหลัง (background projection) *Ibong Adarna* เป็นภาพยนตร์แนวผจญภัยแฟนตาซี เนื้อเรื่องจากบทกลอนนิทานที่รู้จักกันดีตั้งแต่ยุคอาณานิคม เน้นการไล่เลื้อยผจญภัยผจญภัย เล่าเรื่องราวการตามหานกพิเศษของเจ้าชาย ที่ต้องผจญกับศัตรูตัวร้ายที่เป็นพอมดและยักษ์ และยังสร้างความตื่นตาตื่นใจให้กับผู้ชมเมื่อเห็นนกพิเศษอดาร์นามีขนสีสดใสจากเทคนิคการยอดเยี่ยมดังกล่าว⁵⁶

ภาพที่ 13 ภาพยนตร์ *Ibong Adarna*

⁵⁵ Nicanor G. Tiongson, *The Cinema of Manuel Conde* (Manila: University of Santo Tomas Publishing House, 2008), p. 29.

⁵⁶ Bryan L. Yeatter, *Cinema of the Philippines*, p.39.

อย่างไรก็ตาม พัฒนาการของภาพยนตร์ฟิลิปปินส์ที่กำลังเฟื่องฟูต้องสะดุดลง ในวันที่ 7 เดือนธันวาคม ค.ศ.1941 เมื่อญี่ปุ่นได้โจมตีเพิร์ลฮาร์เบอร์ สหรัฐฯ ได้ประกาศสงครามกับญี่ปุ่น และถัดมาอีกหนึ่งวัน ญี่ปุ่นก็ยกพลขึ้นบกที่ฟิลิปปินส์และยึดครองฟิลิปปินส์ต่อมาอีกสามปีข้างหน้า

ภาพยนตร์ฟิลิปปินส์ในช่วงการยึดครองของญี่ปุ่น

ญี่ปุ่นได้อ้างเหตุแห่งการเข้ายึดครองฟิลิปปินส์ว่าเพื่อต้องการที่จะ "ปลดปล่อย" ฟิลิปปินส์ออกจากอิทธิพลของอเมริกัน โดยเฉพาะการตกเป็นอาณานิคมทางวัฒนธรรม และเช่นเดียวกับประเทศอื่นๆ ในเอเชียที่ถูกญี่ปุ่นยึดครอง ทหารญี่ปุ่นได้เข้าไปควบคุมกิจกรรมด้านภาพยนตร์ของประเทศดังกล่าว และสร้างกองภาพยนตร์กลาง (Eiga Haikyusa) ขึ้น เพื่อที่จะทำการสร้างภาพยนตร์และทำการแบนภาพยนตร์ต่างๆ โดยในช่วงที่ญี่ปุ่นยึดครองนั้นมีภาพยนตร์ของชาวฟิลิปปินส์ที่ผ่านการพิจารณาเพียง 3 เรื่อง ที่เป็นภาพยนตร์เล่าเรื่องคือ *Ano hatta a ute* (Dawn of Freedom, 1943) และ *Tres Marias* (Three Marias, 1944) และสารคดี 1 เรื่อง คือ *Toyo no gaika* (The Victory Song of the Orient) และมีภาพยนตร์ข่าวอีกหลายเรื่องด้วยกัน เช่น *Laurel Reviews His Troops* (1943), *New Cabinet Organized* (1943) , *Premiere Toho's Visit to P.I.* (1943) เป็นต้น โดยภาพยนตร์เรื่องยาวนั้นดูจะเป็นการโฆษณาชวนเชื่อมากกว่าภาพยนตร์เพื่อความบันเทิง⁵⁷

กองทัพญี่ปุ่นเข้ายึดเครื่องมืออุปกรณ์ในการถ่ายภาพยนตร์ บิดสตูดิโอ และจ้างนักแสดงไปแสดงในภาพยนตร์โฆษณาชวนเชื่อของตน และโรงภาพยนตร์ก็ต้องผันตนเองไปเป็นโรงละคร ซึ่งก็ทำให้ช่วงนี้ละครเป็นความบันเทิงที่กลับมาคึกคักอีกครั้ง⁵⁸ นักแสดงและคนในวงการภาพยนตร์ มีชีวิตอยู่รอดได้จากการเข้าไปอยู่ในวงการละครที่กลับฟื้นคืนขึ้นมาเช่นกัน ในส่วนของภาพยนตร์นั้น ภาพยนตร์ประเภทภาพยนตร์ข่าวและภาพยนตร์สารคดี ก็กลับมาได้รับความนิยม

การยึดครองของญี่ปุ่นสิ้นสุดลง โดยในวันที่ 5 กรกฎาคม ค.ศ.1945 นายพลแมคอาเธอร์ได้ประกาศปลดปล่อยฟิลิปปินส์จากญี่ปุ่นอย่างเป็นทางการ และชีวิตของชาวฟิลิปปินส์ก็ค่อยๆ กลับมาสู่ภาวะปกติอย่างที่เคยเป็นมา

⁵⁷ Nick Deocampo, *Film*, p. 384. ทั้งนี้ Tiongson ใน *The Cinema of Manuel Conde* อ้างว่าก่อนหน้าการตั้งหน่วย Eiga Haikyusa นั้น ก่อนเคยสร้างภาพยนตร์ *Cavitenio* (1942) และฉายที่โรงภาพยนตร์ Delisay ได้ และยังได้สร้าง *Prinsipe Tenoso* (1942) อันเป็นภาพยนตร์เรื่องสุดท้าย ที่ไม่ใช่ภาพยนตร์โฆษณาชวนเชื่อ ก่อนที่จะมีการตรวจแบนภาพยนตร์ด้วย ดู Nicanor G. Tiongson, *The Cinema of Manuel Conde*, p.32.

⁵⁸ Bienvenido Lumbea, "Philippine Film: A Brief History," in *Reviewing Filipino Cinema* (Manila: Anvil, 2011), p. 9.

ยุคทองของภาพยนตร์ฟิลิปปินส์ (ยุคแรก)

ค.ศ.1946 ปีแรกหลังสงครามจะเห็นได้ถึงการฟื้นตัวอย่างรวดเร็วของอุตสาหกรรมภาพยนตร์ ในปีนั้นมีภาพยนตร์ฟิลิปปินส์อย่างน้อย 30 เรื่องออกฉาย (ในขณะที่ ภาพยนตร์ต่างประเทศยังคงตลาดหลัก โดยในค.ศ. 1946 นั้นมีภาพยนตร์ต่างประเทศ โดยเฉพาะจากฮอลลีวูด ผ่านการตรวจของคณะกรรมการตรวจสอบภาพยนตร์เข้ามาฉายในประเทศกว่าสี่ร้อยเรื่อง) เกิดบริษัทสตูดิโอภาพยนตร์ใหม่ๆ โดยที่สตูดิโอยักษ์ใหญ่ทั้งสามก็ฟื้นตัวขึ้นมาอย่างรวดเร็ว บริษัทยักษ์ใหญ่ทั้งสาม หรือที่เรียกว่า "Big Three" ได้แก่ Sampaguita และ LVN อันสองบริษัทที่เปิดมาตั้งแต่ก่อนสงคราม และบริษัทใหม่คือ Premiere ที่ก่อตั้งใน ค.ศ.1946 โดยแต่ละบริษัทผลิตหนังที่ลักษณะเฉพาะตัว กล่าวคือ Sampaguita Pictures ทำภาพยนตร์ชีวิตน้ำเน่าโรแมนติก (melodrama) LVN จะเป็นหนังตลก และ Premiere จะผลิตหนังบู๊แอ็คชั่น ในขณะที่หนังประเภทใหม่ นั่นคือหนังสงคราม เกิดขึ้นได้ด้วย⁵⁹ เนื่องจากหลังสงครามที่ทุกคนได้ผ่านประสบการณ์อันยากลำบากและเลวร้ายร่วมกัน ทำให้มีเรื่องเล่ามากมาย ทั้งวีรกรรมและอาชญากรรมอันโหดร้ายที่ทั้งร่ายจรรโลงไว้ และยังเล่าออกมาไม่ได้ขณะที่ญี่ปุ่นยึดครอง พอหลังสงคราม เรื่องเล่าของสงครามถูกเล่าผ่านในแบบฉบับภาพยนตร์ที่ผ่านสายตาของคนฟิลิปปินส์ ส่วนหนึ่งก็เพื่อปลอบประโลมเยียวยาจิตใจของชาวฟิลิปปินส์ในขณะนั้น

ทั้งนี้ภาพยนตร์ที่ผลิตขึ้นหลังสงครามเรื่องแรกเป็นของสตูดิโอ LVN โดยผู้กำกับมานูเอล กอนเด เรื่อง *Orasang Ginto (The Golden Clock, 1946)* ก็เป็นภาพยนตร์สงคราม ซึ่งภาพยนตร์ในประเภทนี้ส่วนใหญ่ก็จะกล่าวถึงความน่ากลัวโหดร้ายของการยึดครองของญี่ปุ่น และวีรกรรมการต่อต้านที่กล้าหาญของชาวฟิลิปปิน โดยเฉพาะในส่วนของการต่อสู้ของทหารอาสาสมัครต่อต้านญี่ปุ่นชาวฟิลิปปินส์ ผู้กำกับ Octavio Silos เขียนบทและกำกับภาพยนตร์ *Ulilang Watawat (The Forlorn Flag, 1946)* ให้กับสตูดิโอซัมปากีตา (Sampaguita) ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นภาพยนตร์เรื่องแรกของสตูดิโอหลังได้รับอิสรภาพ และในปีปิดโฆษณาเขียนไว้ว่าอุทิศให้กับวีรบุรุษแห่งฟิลิปปินส์ทั้งที่ยังมีชีวิตและตายไปแล้ว ในขณะที่ Manuel Silos กำกับ *Victory Joe (1946)* ให้กับสตูดิโอ LVN และมีภาพยนตร์ที่แสดงถึงวีรกรรมของทหารอาสาสมัครต่อต้านญี่ปุ่น เช่น *Garrison 13 (1946)* และ *Guerilyera (Guerilla Woman, 1946)* ขณะที่ภาพยนตร์ของ Nolasco Brothers Pictures เรื่อง *Fort Santiago (1946)* และ เรื่อง *Walang Kamatayan (Deathless, 1946)* ชูประเด็นความโหดร้ายของทหารญี่ปุ่นที่กระทำต่อหญิงสาวและเด็กฟิลิปปินส์⁶⁰ ความรู้สึกรักชาติและเกลียดชังศัตรูต่างดำรงไม่จางหายไปจากจิตใจคนที่ผ่านประสบการณ์ช่วงการยึดครองและกลายเป็นประเด็นที่ได้รับการตอบสนองจากคนสร้างหนัง⁶¹ ในอีกด้านหนึ่ง หนังตลกล้อเลียนจะเป็นการเยียวยาความเจ็บปวดได้ด้วยเสียงหัวเราะเช่นกัน ดังจะ

⁵⁹ Bienvenido Lumbea, "Problems in Philippine Film History," in *Reviewing Filipino Cinema*, p. 36–37.

⁶⁰ Bryan L. Yeatter, *Cinema of the Philippines*, p. 52.

⁶¹ Bienvenido Lumbea, "Philippine Film: A Brief History," p. 9.

เห็นได้จากภาพยนตร์ตลกเรื่อง *Multo ni Yamashita* (*Ghost of Yamashita*, 1946) ซึ่งเนื้อเรื่องกล่าวถึงนายพลญี่ปุ่นยามาชิตะ ซึ่งถูกตัดสินประหารชีวิตในฐานะอาชญากรสงคราม มาหลอกหลอนคนแม้จะกลายเป็นผีไปแล้ว แม้ในปีต่อๆ มา กระแสหนังที่ตอบสนองต่อสงครามที่ผ่านไปก็ยังมีอยู่ ดังเช่น มีภาพยนตร์เรื่อง *Sunset Over Corregidor* (Carlos Vander Tolosa, 1948) ของบริษัท X'Otic, *Kumander Sundang* (*Commander Dagger*; Gerardo de Leon, 1949), *Takas sa Bataan* (*Escapee from Bataan*; Olive la Torre, 1950) และ *He Promised to Return* (1951)

ภาพที่ 14 ภาพยนตร์ *Orasang Ginto*

ภาพที่ 15 ภาพยนตร์ Fort Santiago ซึ่งต่อมาออกฉายนอกประเทศใน ค.ศ.1948 ใช้ชื่อใหม่ว่า Atrocities of Fort Santiago

ภาพที่ 16 ภาพยนตร์ *Guerilyera*, 1946

แม้เจตนาของภาพยนตร์ในช่วงหลังสงครามจะเป็นการเชิดชูวีรกรรมการต่อสู้อย่างกล้าหาญเพื่อต่อต้านญี่ปุ่นของวีรบุรุษวีรสตรีที่รักชาติ และขณะเดียวกันก็เฉลิมฉลองความสัมพันธ์ระหว่างชาวฟิลิปปินกับชาวอเมริกันในฐานะผู้ปลดปล่อย แต่ประวัติศาสตร์ก็บอกเราว่าความสัมพันธ์อันซับซ้อนระหว่างชาวฟิลิปปินกับสหรัฐฯ อยู่ได้ไม่นาน เมื่อการเรียกร้องเอกราชจากสหรัฐฯ ได้รับการตอบสนอง พร้อมกับการเกิดขึ้นของสงครามเย็นและเกิดความไม่สงบขึ้นในฟิลิปปินส์จากขบวนการต่อต้านรัฐที่เรียกว่า Hukbalahap⁶² ซึ่งนำไปสู่บริบทของการสร้างภาพยนตร์ที่เริ่มจาก *So Long, America* (Gerardo de Leon, 1946) บอกเล่าการอยู่ใต้การ

⁶² มาจากชื่อเต็มว่า Hukbo ng Bayan laban sa Hapon (United Army Against the Japanese) ซึ่งเป็นขบวนการที่เกิดขึ้นมาจากการรวมตัวเพื่อต่อต้านญี่ปุ่นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2

ปกครองของสหรัฐฯ และต้อนรับการเกิดขึ้นของสาธารณรัฐใหม่ ซึ่งไม่นานความผิดหวังที่มีต่อรัฐในการแก้ไขปัญหาปากท้องของชาวบ้านและการประท้วงเกิดขึ้นทั่วไป จนถึงขั้นการจับอาวุธต่อต้านซึ่งสะท้อนอยู่ในภาพยนตร์เช่น *Backpay* (1947) ที่กล่าวถึงการที่ทหารอาสาสมัครต่อสู้กับญี่ปุ่นคนหนึ่งได้เข้าร่วมกับขบวนการคอมมิวนิสต์สุคบาลาฮับ เนื่องจากรัฐบาลคอร์รัปชั่นล้มเหลวที่จะปฏิรูปเกษตรกรรม และไม่สามารถจ่ายค่าตอบแทนจากการสงครามให้แก่เขาได้อีกด้วย, *Lupang Pangako* (*Promised Land*, 1949) และ *Mga Busabos ng Palad* (*The Slaves of Destiny*, 1948) ว่าด้วยเรื่องชะตากรรมของทหารอาสาซึ่งไร้งานทำและจำเป็นต้องเป็นขโมยและขอทานเพื่อเลี้ยงชีวิต และ *Palaboy ng Tadhnaa* (*The Tramp of Fate*, 1947) กล่าวถึงทหารอาสาต้องจำนำเหรียญกล้าหาญเพื่อมาซื้ออาหารให้กับตนเองและเด็กเร่ร่อน

ภาพที่ 17 ภาพยนตร์ *So Long, America* (1946)

นอกจากนี้ ความล้มเหลวและไม่พอใจต่อรัฐบาลที่มาจากการที่ชาวนาต้องการที่ดินทำกินเป็นของตนเอง ทำให้มีการรวมตัวของชาวนาในเขตภาคกลางของลูซอนซึ่งเคยรวมตัวกันเพื่อต่อต้านญี่ปุ่นในสงคราม มาเป็นขบวนการต่อต้านรัฐบาลฟิลิปปินส์ที่มีสหรัฐฯหนุนหลัง หลังจากที่มีการเรียกร้องเพื่อปฏิรูปที่ดินไม่ได้รับการตอบรับจากรัฐบาล แต่กฎหมายที่ให้สิทธิชาวอเมริกันครอบครองที่ดินในฟิลิปปินส์กลับผ่านออกมาได้ ที่เรียกกันว่ากลุ่ม *Hukbalahap* หรือ *Huk* ซึ่งการต่อสู้ดังกล่าวเข้มข้นขึ้นเรื่อยๆ และแม้ว่ารัฐบาลจะปราบปรามการเคลื่อนไหวดังกล่าวและการ

เคลื่อนไหว Huk เป็นเหมือนสิ่งต้องห้าม แต่ก็มีภาพยนตร์บางเรื่องกล้าที่จะนำเสนอภาพการเคลื่อนไหวนี้ เช่น ภาพยนตร์เรื่อง *Huk sa Bagong Pamumuhay* (*Huk in a New Life*) ของ Gerardo de Leon และ *Ako raw ay Huk* (*They Call me a Huk*, 1946) ของ Lamberto Avellana โดย Premiere Productions ภาพยนตร์ที่กล่าวถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมดังกล่าวกลายเป็นจุดสนใจที่นำไปสู่การเซ็นเซอร์ของรัฐบาล ซึ่งวิตกกังวลกับการรณรงค์ของคอมมิวนิสต์ และรัฐบาลได้เรียกเก็บฟิล์มภาพยนต์ดังกล่าวมาเพื่อให้คณะกรรมการตรวจสอบภาพยนต์ (Board of Review for Moving Picture, BRMP) ทำการตรวจสอบว่ามีเรื่องเกี่ยวข้องกับคอมมิวนิสต์หรือไม่ ซึ่งสุดท้ายแม้กรรมการจะยืนยันว่าภาพยนต์ดังกล่าวไม่เกี่ยวข้องกับคอมมิวนิสต์เลย แต่รัฐบาลก็กดดันให้เปลี่ยนชื่อภาพยนต์ดังกล่าว จาก *Ako raw ay Huk* (*They Call me a Huk*) เป็น *Labi ng Bataan* (*Remains of Bataan*)⁶³

ภาพที่ 18 ภาพยนตร์ *Huk sa Bagong Pamumuhay*

ดังนั้น หลังสงครามอุตสาหกรรมภาพยนตร์ในฟิลิปปินส์จึงเริ่มเห็นการผลิตภาพยนตร์ในรูปแบบและแก่นเรื่องที่หลากหลาย แม้ว่าภาพยนต์ที่มีรูปแบบที่เป็นที่นิยมทั่วไป (The Popular Genres) จะยังครองตลาดอยู่ ทั้งนี้ระบบสตูดิโอที่นำโดยสามบริษัทยักษ์ใหญ่เป็นตัวจักร

⁶³ Nick Deocampo, *Film*, pp. 405–6.

สำคัญของการฟื้นฟูอุตสาหกรรมภาพยนตร์ฟิลิปปินส์ในช่วงหลังสงครามจนเฟื่องฟูขึ้นมาถึงขั้นที่เรียกได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมได้อย่างสมบูรณ์ โดยมีระบบสตูดิโอดูแลในเรื่องทุน อุปกรณ์เครื่องมือ และสถานที่ และมีดารานักแสดง ผู้กำกับ คนเขียนบท ช่างกล้องและช่างเทคนิคในสังกัดของตนเอง รวมทั้งมีการจัดการในเรื่องแผนการสร้างภาพยนตร์ในระยะยาว รวมทั้งมีการวางแผนโครงการภาพยนตร์และการโฆษณาประชาสัมพันธ์และลงโรงฉายไว้อย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี ทั้งนี้ พัฒนาการในเรื่องภาพ สี และเสียงของภาพยนตร์ก็มีย่างสมบูรณ์ครบถ้วนแล้วในยุคหลังสงคราม โดยมีสตูดิโอบางแห่งที่เปิดห้องแล็บสีเป็นของตนเองในช่วงทศวรรษ 1950 นอกจากนี้ระบบการรายอดนิยัม ซึ่งจะเป็นตัวดึงดูดคนดูและรับประกันความนิยมและรายได้ให้กับภาพยนตร์เรื่องนั้นก็เกิดขึ้นอย่างเห็นได้ชัดในช่วงยุคทองยุคแรกนี้ โดยที่มีโรงภาพยนตร์หลักสองโรงภาพยนตร์ในมะนิลาที่ฉายภาพยนตร์ตากาล็อก นั่นคือโรงภาพยนตร์ Life ที่กีกาโป และ Cine Dalisay ที่ซานตาครูส⁶⁴

Sampaguita โดยเฉพาะในทศวรรษ 1950 มีชื่อเสียงจากภาพยนตร์ที่เป็นภาพยนตร์ของผู้หญิง นำเสนอดารานักแสดงสวย แต่งกายด้วยแฟชั่นทันสมัยจากต่างประเทศ อันเป็นความใฝ่ฝันของหญิงสาวในยุคนั้น และการสร้างภาพยนตร์ที่นำเค้าโครงเรื่องมาจากหนังสือนิยายภาพที่ออกเป็นตอนๆ ที่เรียกว่า *komiks* ดังเช่นการสร้างภาพยนตร์เรื่อง *Roberta* (Olive la Torre, 1951) อันมาจากนิยายภาพ *komik* ของ Mars Ravelo และมีนักแสดงนำเป็นเด็กหญิงวัยห้าขวบ Tessie Agana โดยเป็นภาพยนตร์เกี่ยวกับชีวิตเด็กในสลัมที่ต้องถูกข่มเหงรังแกต่างต่างนานา ภาพยนตร์เรื่องนี้ประสบความสำเร็จอย่างสูงโดยทำรายได้ทำลายสถิติ ขนาดที่สามารถทำให้สตูดิโอ Sampaguita ที่ประสบเหตุไฟไหม้และเสียหายก่อนหน้านี้สามารถกลับมาดำเนินธุรกิจได้ รวมทั้งทำให้ Tessie Agana โด่งดังเป็นที่นิยมชื่นชอบของผู้คน ซึ่ง Sampaguita ก็ไม่รีรอที่จะให้เธอแสดงหนังต่อในภาพยนตร์ เช่น *Rebecca* และ *Ang Prinsesa at ang Pulubi* (*The Princess and the Pauper*) ทั้งสองเรื่องใน ค.ศ. 1951 และเรื่อง *Ulila ng Bataan* (*The Orphan of Bataan*, 1952)

⁶⁴ Bienvenido Lumbera, "Philippine Film: A Brief History," p. 10.

ภาพที่ 19 ภาพยนตร์ Roberta และ Rebecca

นอกจากนี้ Sampaguita ยังประสบความสำเร็จจากภาพยนตร์ของดาราคู่รักคู่ขวัญ Pacho Magalona และ Tita Duran ในภาพยนตร์เพลงรักโรแมนติก เช่นเรื่อง *Kasintahan sa Pangarap* (Lover in Dream), *Buhay Pilipino* (Filipino Life), *Vod-A-Vil* (Vaudeville) และ ภาพยนตร์เพลงของผู้กำกับ Eddie Romero เรื่อง *Maria Went to Town* ที่โฆษณาว่าเป็นหนัง เพลงสุนทราภรณ์ที่ยิ่งใหญ่ที่สุดเท่าที่เคยสร้างมา และกลางทศวรรษ 1950 Sampaguita ก็มีทุน พอที่จะจ้างนักแสดงคู่ขวัญ Rogelio dela Rosa และ Carmen Rosales มาแสดงหนังรักสะเทือน อารมณ์ อย่างเช่น *Ang Tangi Kong Pagibi* (My only Love, 1954), *Maalaala Mo Kaya?* (*Will You Remember?*, 1954) *Iyung-Iyo* (Yours and Yours Alone) และ *Lydia* (1957)

ในขณะที่ LVN มีชื่อจากหนังตลกและหนังฟันดาบต่อสู้ในแดนแฟนตาซี และ Premiere ทำหนังแนวบู๊แอ็คชั่น ซึ่งความบู๊ที่เกิดขึ้นในหนังช่วงนี้ที่ได้รับความนิยมกันนั้นก็เป็นเรื่องแนวผจญ ภัยแฟนตาซี ผาดโผน ฟันดาบ ในดินแดนจินตนาการ โดยเนื้อหาที่มามีมาจากเรื่องเล่าพื้นบ้านหรือ

นิทาน ที่เกิดขึ้นจากจารีตนิทานที่เรียกว่า *awit* และ *korido* อันกล่าวถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้นในยุโรป ยุคกลาง หรือในเกาะทะเล ซึ่งเรื่องเล่านิทานเหล่านี้สะท้อนถึงอิทธิพลของสเปนที่เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของฟิลิปปินส์ และทำให้ภาพยนตร์แนวนี้เห็นถึงชุดเครื่องแต่งกายและจินตนาการที่มีกลิ่นอายของตะวันตกและสเปนอย่างมาก

หนังประเภทที่เรียกว่า "Costume melodrama" (หนังน้ำเน่าที่เน้นเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายอลังการ) ได้รับความนิยมเป็นอย่างสูง ดังเช่นจะเห็นว่ามีภาพยนตร์จำนวนมากในแนวนี้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่แสดงนำโดย Regelio dela Rosa เช่น *Principen hindi Tumatawa* (The Prince Who Does Not Laugh, 1946), *Sword of the Avenger* (1948), *Prinsipe Amante* (Prince Amante, 1950), *Prinsipe Amante sa Rubitanya* (Prince Amante in Rubitanya, 1951) และ *El Conde de Monte Carlo* (The Count of Monte Carlo, 1956) ภาพยนตร์แนวนี้ที่นำโดย Fernando Poe พระเอกนักบู๊ในหนังสงคราม ก็มีเช่น *Ali Mudin* (1946) และ *Awit ni Palaris* (Song of Palaris, 1946) และ Sagur (1949) ในขณะที่ Jaime dela Rosa แสดงนำในภาพยนตร์ *Aladin* (1946) และ *Satur* (1951) ภาพยนตร์ของบริษัท Premiere สร้างภาพยนตร์แนว costume ด้วย เช่นเรื่อง *Kapitan Bagwig* (Captain Wings, 1951), *Agilang Itim* (The Black Eagle, 1953) และ *Eskrimador* (Swordsman, 1955)⁶⁵

ภาพที่ 20 ภาพยนตร์ *Prinsipe Amante*, 1950; *El Conde de Monte Carlo*, 1956

⁶⁵ Bryan L. Yeatter, *Cinema of the Philippines*, pp. 64–5.

ภาพที่ 21 ภาพยนตร์ *Principen hindi Tumatawa*, 1946

ทั้งนี้ทั้งนั้น ผู้กำกับและนักแสดงผู้ยิ่งใหญ่สำหรับภาพยนตร์แนว costume นี้คือ Maneul Conde ผู้ที่มีชื่อจากการสร้างภาพยนตร์ *Ibong Adarna* ก่อนสงครามจะเกิดแล้วนั่นเอง นอกจากก่อนจะสร้างหนังให้กับ LVN แล้ว เขาได้มีบริษัทสร้างภาพยนตร์ของตนเอง ชื่อ Manuel Conde Productions และเริ่มทำภาพยนตร์ของตนเองและแสดงเอง ตั้งแต่เรื่อง *Prinsipe Paris* (Prince Paris 1949) และ *Siete Infantes de Lara* (The Seven Sons of Lara, 1950) และแสดงในหนังแนวนี้จนได้ชื่อว่าเป็น "king of the swashbaucklers" แต่ภาพยนตร์ที่กอนเดสร้างและแสดงซึ่งประสบความสำเร็จมากที่สุด และประสบความสำเร็จในระดับนานาชาติ คือ ภาพยนตร์เรื่อง *Genghis Khan* (1950) ซึ่งเป็นภาพยนตร์ที่ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ

โดย United Artists มาขอเป็นผู้จัดจำหน่าย และเป็นภาพยนตร์ฟิลิปปินส์เรื่องแรกที่ได้รับเลือกให้เข้าฉายในเทศกาลภาพยนตร์นานาชาติ รวมทั้งในเทศกาลภาพยนตร์เวนิช ในค.ศ.1952 และหลังจากภาพยนตร์เรื่องนี้แล้ว กองเด็กได้สร้างภาพยนตร์ตลกซ้ำกันออกมาจำนวนมาก หนึ่งในนั้นเป็นภาพยนตร์เกี่ยวกับบุคคลสมมติที่ชื่อว่า Juan Tamad (Lazy John) แม้ภาพยนตร์จะมีฉากอยู่ในยุคก่อนการเข้ามาของสเปน แต่ก็สามารถตีความได้ว่ามีการเสียดสีการเมืองของฟิลิปปินส์ในช่วงนั้น

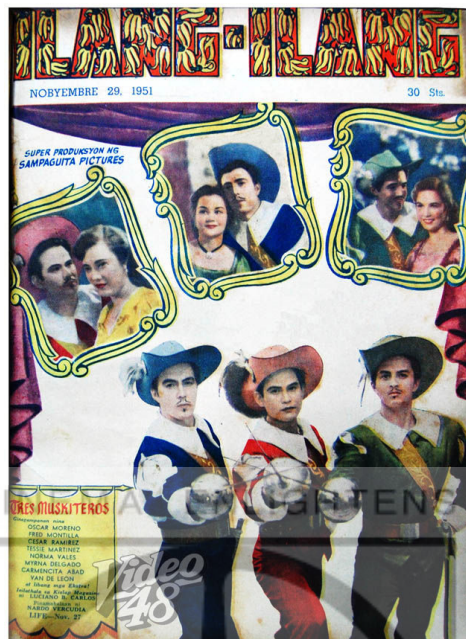

ภาพที่ 22 ภาพยนตร์ Genghis Khan, 1950

นอกจากนั้นแล้ว ภาพยนตร์สุชนาฏกรรมฟอร์มยักษ์และมหากาพย์อิงประวัติศาสตร์ ก็มีให้เห็นซึ่งรวมทั้งการสร้างภาพยนตร์เกี่ยวกับวีรบุรุษโฮเซ่ รีซัล ดังเช่นเรื่อง *Buhay ng Pagibi ni Dr. Jose Rizal* (The Life and Love of Dr. Jose Rezal, 1956) หนึ่งของบริษัท Lebran ที่กลายมาเป็นอีกหนึ่งสตูดิโอยักษ์ใหญ่ เป็น "Big Four" สร้างภาพยนตร์ *Romeo and Julieta* ใน ค.ศ. 1951 และ *Sampaguita* ก็สร้าง *Tres Muskiteras* (The Three Musketeers) ใน ค.ศ. 1954 มีภาพยนตร์ที่สร้างจากเนื้อหาในไบเบิลโดย Lebran ใน ค.ศ.1952 เรื่อง *Kalbayo ni Hesus* (Calvary of Jesus) และ *Ang Pagsilang ng Mesiyas* (The Birth of the Messiah)

ภาพที่ 23 ภาพยนตร์ *Buhay ng Pagibi ni Dr. Jose Rizal*, 1956

ภาพที่ 24 ภาพยนตร์ *Tres Muskiteras*, 1954

ภาพที่ 25 ภาพยนตร์ *Romeo and Julieta*, 1951

ภาพยนตร์แนวสยองขวัญก็มีเช่น *Berdugo ng mag Anghel* (Executioner of Angels, 1951), *Taong Paniki* (Bat Man, 1952) และ *Taong Pbutik* (Mud Man, 1956) รวมทั้งหนังแนวซูเปอร์ฮีโร่ ซึ่งเรื่องแนวนี้ที่ได้รับความนิยมมากที่สุดได้แก่ภาพยนตร์ *Darna* หรือ Wonder Woman ในฉบับฟิลิปปินส์ *Darna* ภาคแรกสุดกำกับโดย Fernando Poe ในปี ค.ศ. 1951 และมีนักแสดงนำคือ Rosa de Rosario โดยจากนั้นก็จะมี *Darna* ต่อมาอีกหลายภาคและมีหลายผู้กำกับและหลายตัวแสดงนำ⁶⁶

ภาพที่ 26 ภาพยนตร์ *Darna* ปี ค.ศ. 1951 และ 1952

ปัญญา อนุบาโท จลจิตการ

นอกจากความหลากหลายของภาพยนตร์แล้ว ตัวชี้วัดอีกอย่างหนึ่งที่แสดงถึงความเฟื่องฟูอย่างยิ่งของอุตสาหกรรมภาพยนตร์ในทศวรรษ 1950 ก็คือ การคำนึงถึงคุณภาพของภาพยนตร์ผ่านการประทับตราด้วยรางวัลด้านภาพยนตร์ เริ่มจากการตั้งรางวัล Maria Clara⁶⁷ โดยบริษัท Manila Times Publishing ก่อนที่อีกสองปีต่อมา คือใน ค.ศ. 1952 คนในอุตสาหกรรมภาพยนตร์เองได้ตั้งการมอบรางวัลที่รู้จักกันในชื่อ Filipino Academy of Movie Arts and Science (FAMAS) ซึ่งต่อมารางวัลดังกล่าวได้กลายเป็นเครื่องหมายรับประกันคุณภาพรวมทั้งความสำเร็จ

⁶⁶ Bryan L. Yeatter, *Cinema of the Philippines*, pp. 67–9.

⁶⁷ Maria Clara เป็นชื่อตัวละครเอกตัวหนึ่งในนวนิยายของโฮเซ รีซัล เรื่อง *Noli Me Tangere* แปลเป็นภาษาไทยแล้วชื่อ อ้นถ่วงละเมิดมิได้

ของภาพยนตร์ และทำให้การสร้างภาพยนตร์มีเป้าหมายมากกว่าการกวาดรายได้จากการขายบัตร⁶⁸ การประกาศรางวัล FAMAS จัดขึ้นครั้งแรกใน ค.ศ.1953 เพื่อพิจารณาภาพยนตร์ที่อยู่ในช่วงปี ค.ศ.1952 ภาพยนตร์ที่ได้รับรางวัลภาพยนตร์ยอดเยี่ยมเป็นภาพยนตร์ของ Gerardo de Leon เรื่อง *Ang Sawa sa Lumang Simboryo* (*The Serpent in the Old Dome*) ขณะที่ตัวของ de Leon เองนั้นได้รับรางวัลผู้กำกับยอดเยี่ยมจากภาพยนตร์อีกเรื่องหนึ่งคือ *Bagong Umaga* (*New Morning*)

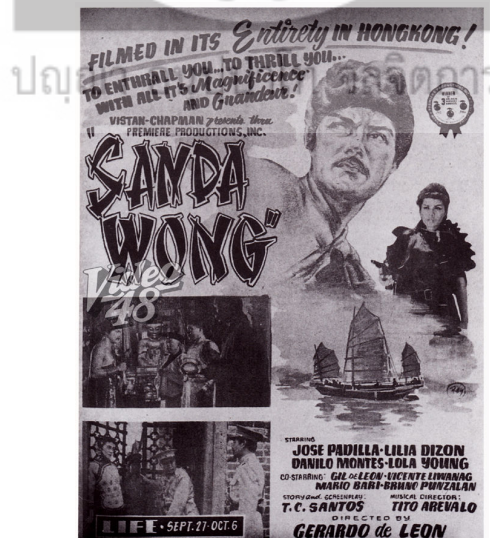
ภาพที่ 27 ภาพยนตร์ *Ang Sawa sa Lumang Simboryo*, 1952 รางวัลภาพยนตร์ยอดเยี่ยมจากการประกาศรางวัลภาพยนตร์ FAMAS ครั้งแรก

⁶⁸ Bienvenido Lumbera, "Philippine Film: A Brief History," p. 10.

สำหรับ Gerardo de Leon นั้น ตลอดปลายทศวรรษ 1940 และทศวรรษ 1950 เขามีผลงานมากมายตั้งแต่ภาพยนตร์ไม่อยู่ในตลาดธรรมดา เช่น *Tayug, Ang Bayang Api* (Tayug, the Oppressed Town, 1947) ที่กล่าวถึงการลุกฮือขึ้นต่อต้านใน Colorum ใน ค.ศ.1932 จนถึงภาพยนตร์แนวกนิหิหารแฟนตาซีอย่าง *Pedro Penduko* (1954) และ *Sanda Wong* (1955) ซึ่งโฆษณาว่าไปถ่ายทำที่ฮ่องกงทั้งเรื่อง ภาพยนตร์สงคราม เช่น *10th Battalion sa 38th Parallel, Korea* (1951) ภาพยนตร์แนวประวัติศาสตร์อย่าง *Diego Silang* (1951) ที่เกี่ยวกับผู้นำชนเผ่าทางตอนเหนือของลูซอนที่กบฏต่อต้านสเปน และ *Ifugao* (1954) มีภาพยนตร์โรแมนติก *Mr. and Mrs* (1956), *Sweethearts* (1957), และ *Shirley, My Darling* (1958)

ภาพที่ 28 ภาพยนตร์ *Tayug, Ang Bayang Api*, 1947

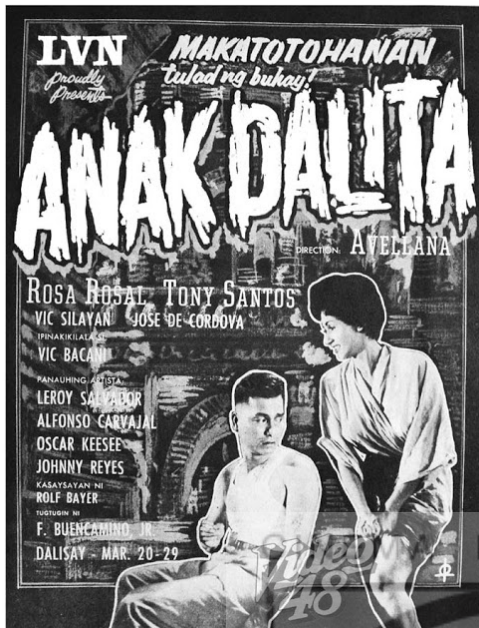
ภาพที่ 29 ภาพยนตร์ *Sanda Wong*, 1955

ภาพที่ 30 ภาพยนตร์ *Diego Silang*, 1951 และ *10th Battalion sa 38th Parallel, Korea*, 1951

ขณะที่ผู้กำกับคนสำคัญรุ่นก่อนสงครามอีกคนหนึ่งคือ Lamberto Avellana ก็มีผลงานออกม่าน่าสนใจไม่แพ้กัน โดยมีภาพยนตร์สำคัญ เรื่อง *Anak Dalita* (*Child of Sorrow*, 1956) ซึ่งได้รับรางวัล Golden harvest เทศกาลภาพยนตร์อาเซียใน ค.ศ.1956 และได้ฉายในเทศกาลภาพยนตร์นานาชาติที่แฟรงค์เฟิร์ตใน ค.ศ.1957 จากนั้นเขาก็มีภาพยนตร์ที่ได้รับการยกย่องอีกเรื่องหนึ่งคือ *Badjao* (*The Sea Gypsies*, 1957)

ปัญญา อนุปปาโท จลจิตการ

ภาพที่ 31 ภาพยนตร์ Anak Dalita, 1956

อย่างไรก็ดี ขณะที่อุตสาหกรรมภาพยนตร์กำลังทะยานสูงขึ้นเรื่อยๆ ในทศวรรษ 1950 แต่เมื่อเข้าสู่ทศวรรษใหม่ จุดหักเหสำคัญได้เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ฟิลิปปินส์ นั่นคือระบบสตูดิโอที่เคยหนุนส่งให้อุตสาหกรรมภาพยนตร์เฟื่องฟู ต้องประสบกับปัญหาค่าจ้างราคาสูงและทำให้ต้องปิดตัวลงไป ซึ่งดูเหมือนว่าการล่มของระบบสตูดิโอ จะมาพร้อมกับการสิ้นสุดยุคทองของภาพยนตร์ฟิลิปปินส์ไปด้วย

การล่มสลายของระบบสตูดิโอและภาพยนตร์ฟิลิปปินส์ขาลง

ในช่วงปลายทศวรรษ 1950 ต่อดันทศวรรษ 1960 ขบวนการแรงงานที่เคลื่อนไหวอย่างเข้มข้นในฟิลิปปินส์ ทำให้เกิดการกดดันสตูดิโอต่างๆ มีการเรียกร้องค่าแรงและการปรับปรุงสวัสดิการของคนงานโดยกลุ่มสภาพแรงงานที่จัดตั้งขึ้นในสตูดิโอใหญ่ๆ ซึ่งการกดดันดังกล่าวส่งผลให้สตูดิโอมีภาระรายจ่ายเพิ่มขึ้นและสตูดิโอเริ่มปิดกิจการลง เริ่มจาก Premiere และตามมาด้วย LVN ซึ่งการล่มสลายของระบบสตูดิโอดังกล่าวส่งผลให้เกิดปรากฏการณ์ต่อวงการภาพยนตร์อย่างเห็นได้ชัด คือ การขยายตัวขึ้นของหนังตลาดสูตรสำเร็จที่มาจากบริษัทอิสระเล็กๆ อื่นๆ ซึ่งทำให้จำนวนของหนังคุณภาพมีน้อยลงไป โดยบริษัทเล็กๆ เหล่านี้เห็นเรื่องตลาดและกำไรเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งประเด็นดังกล่าวเกิดขึ้นควบคู่ไปกับการเฟื่องฟูของ "ระบบดารายอดนิยม" ที่ทำให้คนสร้างภาพยนตร์ต้องอิงอาศัยกับดารานักแสดงที่เป็นขวัญใจของประชาชนเพื่อที่จะสร้างรายได้จากการขายตั๋วและจำหน่ายฟิล์ม โดยดารายอดนิยมเหล่านี้ก็เรียกค่าตัวได้สูงมาก ซึ่งมีแต่เฉพาะบริษัทใหญ่เท่านั้นที่จะจ่ายได้ ในขณะที่ดาราที่ไม่ดัง ซึ่งไม่มีสัญญากับบริษัทเช่นเดียวกับที่เคยเป็น

ในระบบสตูดิโอ ก็ต้องพยายามดิ้นรนหาหนังแสดงจากบริษัทหนังทั้งหลาย และรูปลักษณ์หน้าตาก็กลายเป็นสิ่งสำคัญ อาจจะมีมากกว่าความสามารถ ก็ทำให้นักแสดงหลายคนต้องออกจากวงการไป⁶⁹

บริษัทภาพยนตร์อิสระที่ยังอยู่มาตั้งแต่ทศวรรษ 1950 ได้แก่ People's Pictures, Larry Santiago Productions, Cirio H. Santiago Film Organization, Dalisay Picture และ Vera-Perez Films ในขณะที่ในทศวรรษ 1960 มีบริษัทใหม่เกิดขึ้นมาอีกจำนวนหนึ่ง แต่มีสองบริษัทที่จะเป็นบริษัทที่ใหญ่ที่สุดในการผลิตภาพยนตร์ คือ Lea Productions และ Tagalog Ilang-Ilang Productions ซึ่งกระแสแนวโน้มที่เกิดขึ้นคือ บริษัทเหล่านี้เน้นการสร้างภาพยนตร์ตามกระแสนิยมเป็นสำคัญ ในขณะที่ภาพยนตร์ที่ได้รับความนิยมหลักๆ ในโรงภาพยนตร์นั้น ยังเป็นภาพยนตร์ต่างประเทศ โดยเฉพาะภาพยนตร์ฮอลลีวูดประเภทที่เป็นภาพยนตร์บู๊แอ็คชั่นและแสดงความสามารถทำลายล้าง รวมทั้งภาพยนตร์คาบอย ภาพยนตร์แนวกำลังภายในและการต่อสู้แบบซามูไร รวมทั้งภาพยนตร์น้ำเน่าโรแมนติกที่แสดงออกเรื่องเพศอย่างชัดเจนจากยุโรปเป็นที่นิยมของผู้ชมในช่วงนั้น ซึ่งก็ทำให้บริษัทหนังต่างๆ ใช้แนวทางดังกล่าวคือความรุนแรงและเรื่องเพศมาสร้างภาพยนตร์เพื่อสร้างกำไรเช่นเดียวกัน ซึ่งทำให้ช่วงทศวรรษ 1960 – ต้นทศวรรษ 1970 มีแต่หนังทำนองสายลับแบบเจมส์ บอนด์แต่เป็นฉบับของฟิลิปปินส์ คาบอยในฉบับแบบฟิลิปปินส์ (Made-in-R.P.cowboy movies) ซึ่งตัวเองต่อสู้กับเจ้าที่ดินเจ้าพ่อท้องถิ่นที่เป็นอันธพาลก่อความเดือดร้อนให้ชาวบ้าน หนังกังฟูแบบฮ่องกงและซามูไรแบบญี่ปุ่น ซึ่งยอดฝีมือต่อสู้กับอาชญากรค้าอาวุธหรือค้ายา ภาพยนตร์แอ็คชั่นในทศวรรษ 1960 มีความดุเดือดดุเดือด จนกระทั่งดูเหมือนว่า ภาพยนตร์แอ็คชั่นในยุคแรกๆ เป็นเหมือนกับการจัดฉากไปเลย ภาพยนตร์ดังกล่าวทำให้การเล่าบรรยายเรื่องเป็นสิ่งที่จำเป็นน้อยที่สุด และควรจะให้เวลากับฉากการต่อสู้ที่ยิ่งรุนแรงและสมจริงขึ้นเรื่อยๆ มากกว่า โดยมีกล้องเป็นผู้เล่าเรื่อง และมีการใช้เลนส์ซูม เพื่อที่จะสร้างอารมณ์รวมทั้งมีการพัฒนาเสียง sound effects ประเภทเสียงปืน เสียงชกต่อ ให้ดังแจ่มชัดยิ่งขึ้น ในขณะที่โครงหลักโดยทั่วไปยังเป็นเรื่องของความตลกขบขันกับความชั่วร้าย ซึ่งมีตัวแทนของรัฐและกฎหมายมักจะคอร์รัปชัน หรือไร้ประสิทธิภาพที่ทำให้คนๆ หนึ่งต้องทำอะไรด้วยตนเองในการที่จะทำให้ความดีสามารถเอาชนะความชั่วได้⁷⁰ ซึ่งภาพยนตร์ในลักษณะนี้อาจจะเป็นการสะท้อนถึงความไม่พอใจที่คนมีต่อรัฐบาลหลังการได้เอกราช ตั้งแต่รัฐบาลของประธานาธิบดีรามอน แมกไซไซ มาเป็นรัฐบาลของประธานาธิบดีการ์เซีย จนถึงรัฐบาลของมากาปากัลที่มาจากกาเลือกตั้งใน ค.ศ.1961 ซึ่งล้วนแล้วประสบความล้มเหลวในการแก้ไขปัญหาปากท้องของประชาชนที่แม้ว่าจะมีความพยายามแก้ปัญหากก็ตาม แต่ความไม่พอใจของประชาชนมีมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะเรื่อง

⁶⁹ Bienvenido Lumera, "Problems in Philippine Film History," p. 39. และ Bienvenido Lumera, "The Philippine Film 1961–1992," in **Re-viewing Filipino Cinema**, p. 18.

⁷⁰ Bienvenido Lumera, "The Philippine Film 1961–1992," pp.18–19.

ปัญหาการคอร์รัปชันของรัฐและศีลธรรมอันเสื่อมทรามของรัฐ รวมทั้งการที่ไม่สามารถแก้ปัญหา ราคาข้าวที่เป็นอาหารหลักแต่มีราคาสูงมาก อันเนื่องมาจากการโกงกินของผู้มีอำนาจ⁷¹

พระเอกนักบู๊ที่มีชื่อเสียงมากที่สุดในช่วงทศวรรษ 1960 คือ Fernando Poe, Jr. ซึ่งต่อมาได้รับการยอมรับในฐานะราชาแห่งภาพยนตร์ฟิลิปปินส์ โดย ใน ค.ศ.1961 Poe ได้เปิดบริษัทสร้างภาพยนตร์ของตนเอง ชื่อ FPJ Productions และมีภาพยนตร์เรื่อง *Batang Maynila* (Manila Boy) ออกมาเป็นเรื่องแรกของบริษัท ต่อมา ค.ศ.1965 Poe ได้แสดงคู่กับ Susan Roces ในภาพยนตร์ *Ang Daigdig Ko'y Ikaw* (You are My World) โดย Susan Roces นี้ ต่อมาจะได้รับฉายาว่าเป็นราชินีแห่งภาพยนตร์ฟิลิปปินส์ และถือว่า Roces เป็นต้นแบบความงามของสาวฟิลิปปินส์ โดยทั้งคู่ได้แต่งงานเป็นพระเอนางเอกในชีวิตจริงด้วย ทั้งสองแต่งงานกันในปี ค.ศ.1968 และเป็นสามีภรรยาคู่แรกในวงการภาพยนตร์ฟิลิปปินส์ ผลงานชิ้นสำคัญของ Poe และ Roces ออกมาใน ค.ศ. 1969 โดยบริษัท FPJ และกำกับโดย Pablo Santiago เรื่อง *Perlas ng Silangan* (Pearl of the East) ภาพยนตร์มหากาพย์ประวัติศาสตร์ในยุคอาณานิคมสเปน โดย Poe แสดงเป็นทาสที่พยายามหลบหนีจากเรือสเปนและมาขึ้นฝั่งที่เกาะของพวกชนเผ่ามูสลิม ซึ่งเขาได้หลงรักลูกสาวหัวหน้าเผ่า และต้องต่อสู้เพื่อให้ได้เจ้าหญิงมา ต่อมาเขาก็ได้ร่วมกับชนเผ่าเพื่อต่อต้านสเปน แต่สุดท้ายก็ต้องพ่ายแพ้

ในขณะที่คนที่พอจะเป็นคู่แข่งกับ Poe ได้ในทศวรรษ 1960 คือ Joseph Estrada ซึ่งได้รับฉายาว่าราชาแห่งบ็อกซ์ออฟฟิศ โดยเป็นพระเอกเรื่องแรกจากหนังเรื่อง *Asiong Solonga* และได้แสดงหนังต่างประเทศใน ค.ศ.1964 เรื่อง *Flight to Fury* กำกับโดยชาวอเมริกัน Monte Hellman และเขาก็มีบริษัทสร้างภาพยนตร์ของตนเอง ชื่อ JE Productions ทั้งนี้ทั้งนั้น ทั้งสองเป็นเพื่อนที่ดีต่อกันไม่ใช่เป็นศัตรูคู่อาฆาตในความเป็นจริง

ปัญญา อนุปาทา จลจิตการ

⁷¹ Teodoro A. Agoncillo, *History of the Filipino People*, 8th edition (Manila: C&E Publishing, Inc., 2012), pp. 487–491.

ภาพที่ 32 ภาพยนตร์สายลับของ Tony Ferrer

ในส่วนของหนังสือสายลับ ที่กลายเป็นภาพยนตร์ซึ่งครองตลาดในช่วงปลายทศวรรษ 1960 นั้นเจมส์ บอนด์ของฟิลิปปินส์ สะท้อนทั้งการลอกเลียนแบบหนังสือสายลับของฮอลลีวูด และอาจจะเป็นการสะท้อนความหวาดกลัวในช่วงสงครามเย็นและตอบสนองต่อความต้องการวีรบุรุษ (Hero Necessary) แห่งยุคสมัย⁷² ทั้งนี้ ภาพยนตร์สายลับเริ่มเห็นตั้งแต่ต้นปี ค.ศ.1964 โดยภาพยนตร์เรื่อง *Lagalag* ของ Eddie Fernandez ประสบความสำเร็จ และทำให้ Fernandez เล่นบทสายลับ *Lagalag* ออกมาอีกหลายเรื่อง ซึ่งต่อมาก็ทำให้เกิดหนังสือสายลับในลักษณะเดียวกันผลิตออกมาท่วมท้น ไม่ว่าจะเป็น Alberto Alonzo เป็นสายลับ 69, Bernard Bonin เป็นสายลับ 707, Charlie Davoa เป็นสายลับ 009 และ Tony Ferrer เป็น Tony Falcon หรือสายลับ X-44 ซึ่ง Tony Ferrer ได้รับการยอมรับว่าเป็น "king of the secret agents"

ภาพยนตร์ภาคต่อของ Agent X-44 หลายภาคที่กำกับโดยนักแสดง Eddie Garcia เช่นเรื่อง *Sabotage* โด่งดังอย่างมากใน Manila Film Festival ค.ศ.1966 นอกจากนี้ Tony Ferrer

⁷² Michael G. Hawikins, "Our Men in Manila: The Secret Agent Film Craze of the 1960s in the Philippine Postcolonial Imagination," *Philippine Studies*, vol 58 no.3 (2010), p. 352.

ยังสร้างภาพยนตร์แนวกังฟูคาราเต้ เช่น *Karate Fighters*, *The Blackbelter* และ *Master of Karate* ใน ค.ศ.1968 ขณะที่ภาคต่อของ *Agent X-44* ยังสร้างต่อไปจนถึงทศวรรษ 1970⁷³

ภาพที่ 33 ภาพยนตร์แนวกังฟู-คาราเต้ของ Tony Ferrer

หนังสือลับเรียกความนิยมจากคนดูด้วยการถ่ายทำเป็นภาพยนตร์สี โดยใช้ฉากในที่ต่าง ๆ ทั่วทั้งเกาะและในเอเชีย นอกจากนี้ผู้ชมยังตื่นตากับอุปกรณ์อาวุธทันสมัยต่าง ๆ ของสายลับ ซึ่งเทคโนโลยีการถ่ายทำเหล่านี้พยายามทำให้ภาพยนตร์มีคุณภาพทัดเทียมกับภาพยนตร์

⁷³ Bryan L. Yeatter, *Cinema of the Philippines*, pp. 103-104.

ต่างประเทศ ในขณะที่โครงเรื่องกล่าวถึงปัญหาที่เป็นปมเงื่อนอยู่ในสังคมฟิลิปปินส์ และแสดงถึงการปกป้องฟิลิปปินส์จากภัยคุกคามต่างๆ ที่มาพร้อมกับสงครามเย็น⁷⁴

ในขณะที่ภาพยนตร์ประเภทละครชีวิตน้ำเน่าแบบ melodrama ในยุคนี้ ซึ่งยังเป็นภาพยนตร์ที่ได้รับความนิยมอยู่ในกระแสหลักนั้นมีลักษณะแบบเป็นสองแบบคือ แบบแรกยังอยู่ในลักษณะแบบดั้งเดิม ประเภทบรรยายผู้ซื้อสัตย์กับสามีเจ้าชู้ หรือการเข้าใจผิดของคู่รักทำนองพ่อแก่แม่เฒ่า โดยมีการพัฒนาเนื้อหาให้เกิดเป็นเรื่องที่แสดงถึงปัญหาความไม่มั่นคงของสถาบันครอบครัวมากขึ้น หรือเป็นปัญหาในเรื่องความต้องการของบุคคลที่ขัดแย้งกับความคาดหวังของสังคม ในขณะที่รูปแบบที่สองของภาพยนตร์ melodrama ซึ่งมีพัฒนาการขึ้นในช่วงต่อมานั้น มีลักษณะที่แสดงออกเรื่องเพศอย่างชัดเจนหรือกระทั่งมีฉากเช็กเป็นจุดขาย โดยมีฉากบนเตียงและการมีเช็กอย่างโจ่งแจ้ง โดยมีคำเรียกภาพยนตร์ประเภทนี้ว่าภาพยนตร์บอมบา (bomba film) ทั้งนี้แม้จะมีฉากอีโรติก ในลักษณะของภาพยนตร์เรทอาร์ แต่เนื้อหาแก่นเรื่องของภาพยนตร์บอมบายังคงลักษณะจารีตนิยมศีลธรรมแบบเดิมอยู่ แต่เผยให้เห็นฉากบนเตียงที่ไม่เคยมีในภาพยนตร์ก่อนหน้านี้ให้เราเห็นอย่างแจ่มแจ้ง โดยอิทธิพลทางวัฒนธรรมที่ส่งผลให้เกิด Bomba film นั้น ส่วนหนึ่งมาจากการปฏิวัติวัฒนธรรมของยุค 60s ซึ่งแพร่ขยายมาจากต่างประเทศ ผู้หญิงแต่งตัวด้วยแฟชั่นที่สั้นลง เปิดเผยเนื้อหนัง และปฏิเสธกรอบจารีตธรรมนิยมเดิม ทศนคติต่างๆ เปลี่ยนไปจากเดิม ซึ่งฟิลิปปินส์รับอิทธิพลดังกล่าวอย่างเห็นได้ชัด⁷⁵

การเปิดเผยเนื้อหนังของผู้หญิงหรือการโป๊เปลือยนั้น มีอยู่บ้างแล้วในภาพยนตร์ฟิลิปปินส์ และบ้างเรื่องเป็นที่ชื่นชม เช่นภาพยนตร์เรื่อง *Igorota* (1968) ซึ่งได้รับรางวัลภาพยนตร์ยอดเยี่ยมจากการประกาศรางวัล FAMAS และภาพยนตร์เรื่องนี้ยังได้อีกหลายรางวัล ไม่ว่าจะเป็นนักแสดงหญิงยอดเยี่ยม (Charito Solis), ผู้กำกับยอดเยี่ยม (Luis Nepomuceno), กำกับภาพสี (Loreto Isleta), ดัดต่อ (Elsa Abutan), บทภาพยนตร์ (Tito Arevalo) และกำกับเสียง (Juanito Clemente) และด้วยความต้องการที่จะจัดจำหน่ายในระดับนานาชาติทำให้ภาพยนตร์เรื่องนี้ใช้ภาษาอังกฤษ โดยแก่นเรื่องของภาพยนตร์ดังกล่าวต้องการแสดงให้เห็นถึงความเสื่อมทรามของสังคมเมืองฟิลิปปินส์ซึ่งได้รับอิทธิพลจากตะวันตกและคาทอลิกที่เคร่งศาสนา แต่ทว่าหน้าไหว้หลังหลอก กับสังคมแบบชนเผ่าดั้งเดิมที่ใกล้ชิดกับธรรมชาติและจิตใจ⁷⁶

⁷⁴ Michael G. Hawikins, "Our Men in Manila: The Secret Agent Film Craze of the 1960s in the Philippine Postcolonial Imagination," pp.353-354.

⁷⁵ Bienvenido Lumbea, "The Philippine Film 1961-1992," pp.19-20. และ Bryan L. Yeatter, **Cinema of the Philippines**, p. 107.

⁷⁶ Bryan L. Yeatter, **Cinema of the Philippines**, p. 107.

ภาพที่ 34 จากเปลือยอกในตอนเปิดเรื่องภาพยนตร์ Igorota, 1968

ภาพที่ 35 ใบปิดภาพยนตร์ *Igorota*

ทั้งนี้ทั้งนั้นภาพยนตร์ *Igorota* นั้นยังไม่ใช่ภาพยนตร์บอมบะ โดยภาพยนตร์บอมบะเรื่องแรกนั้นได้แก่เรื่อง *Uhaw* (Thirsty, 1970) ซึ่งเกี่ยวกับผู้หญิงคนหนึ่งซึ่งความอยากกระหายของเธอเกี่ยวพันกับผู้ชายสองคนคือสามีและเพื่อนของสามี ซึ่งภาพยนตร์เรื่องนี้ได้รับความนิยมโดยทันทีซึ่งทำให้ผู้สร้างภาพยนตร์คนอื่นๆ ทำภาพยนตร์แนวนี้ตามมาจำนวนมาก ในขณะที่ Merle Fernandez ได้รับฉายาว่าเป็น Queen of the Bombas⁷⁷

⁷⁷ Bienvenido Lumbea, "The Philippine Film 1961-1992," pp.19-20. และ Bryan L. Yeatter, **Cinema of the Philippines**, p. 109.

ภาพที่ 36 ภาพยนตร์ *Uhaw*, 1970

นักแสดงหญิงที่สร้างชื่อจากภาพยนตร์บอมบะโดยตรงก็มีเช่น Rosanna Ortiz เริ่มอาชีพนักแสดงได้ไม่เด่นนัก แต่มาสร้างชื่อจากการแสดงภาพยนตร์ในแนวบอมบะนี้ ทั้งนี้เธอยังได้ปรากฏตัวในละครระดับนานาชาติด้วย จากภาพยนตร์ที่ร่วมสร้างกับต่างชาติ เช่นเรื่อง *Savage!* (1973) และ *Savage Sisters* (1974)

ภาพที่ 37 Rosanna Ortiz จากภาพยนตร์ *Savage Sisters*, 1974

Guillermo C. de Vega ได้รับแต่งตั้งจากประธานาธิบดีมาร์กอส เป็นประธาน คณะกรรมการตรวจภาพยนตร์ (Board of Censors for Motion Pictures) ใน ค.ศ.1969 และได้ ทำการเซ็นเซอร์ภาพยนตร์บอมบา ซึ่งเขาเห็นว่าเป็นเรื่องเสื่อมศีลธรรม และควรที่จะห้ามหรือ กำจัดมิให้มีการฉาย โดยการทำหน้าที่ของเขาได้กลายเป็นเป้าหมายของสาธารณะอย่างมาก และ ภาพยนตร์บอมบาก็ยังแอบฉายในโรงหนังในต่างจังหวัด ที่น่าสนใจคือ แม้ว่าเขาจะเห็นว่ามันเป็น เรื่องผิด แต่ de Vega ก็ได้ยอมรับถึงความสำคัญของภาพยนตร์บอมบา ว่าภาพยนตร์บอมบานี้ ช่วย "คืนชีวิต" ให้กับอุตสาหกรรมภาพยนตร์ฟิลิปปินส์ โดยในหนังสือ *Film and Freedom: Movie Censorship in the Philippine* ของเขานั้น de Vega ได้กล่าวว่า ภาพยนตร์บอมบาได้ชุบ ชีวิตอุตสาหกรรมภาพยนตร์ของท้องถิ่น โดยภาพยนตร์บอมบานี้เป็นการตอบโต้ต่อภาพยนตร์ที่ เน้นเรื่องเซ็กส์ของต่างประเทศ แต่ปัญหาอยู่ที่รสนิยมทางศิลปะของภาพยนตร์ในช่วงนั้นต่ำลง และทำให้ภาพยนตร์บอมบาล้มเหลวในทางศิลปะไป ซึ่งหมายความว่าคณะกรรมการฯ เข้าใจดีว่า บอมบาเกิดขึ้นมาจากความพยายามของอุตสาหกรรมภาพยนตร์ที่จะต่อสู้กับภาพยนตร์ ต่างประเทศที่ครองตลาดในฟิลิปปินส์มาอย่างต่อเนื่อง⁷⁸

ในขณะที่นักวิชาการด้านภาพยนตร์อย่าง Bienvenido Lumbera มีความเห็นว่า ภาพยนตร์บอมบานี้เป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งของการกบฏต่อต้านสถาบันต่างๆ ที่เหลวแหลก ของสังคม โดยคนรุ่นใหม่เริ่มที่จะต่อต้านวิพากษ์วิจารณ์และเรียกร้องการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้ เนื่องมาจากภาพยนตร์ฟิลิปปินส์ได้ขยายฐานผู้ชมไปยังคนกลุ่มใหม่ๆ โดยเฉพาะปัญญาชนรุ่นใหม่ โดยใน ค.ศ.1964 นั้นได้มีการเคลื่อนไหวในเชิงชาตินิยม โดยได้มีการจัดเทศกาลภาพยนตร์มะนิลา (Manila Film Festival) ขึ้นใน ค.ศ.1964 โดยในช่วงเทศกาลสิบสองวันนั้น มีภาพยนตร์ฟิลิปปินส์ ที่ได้รับคัดเลือกแล้วฉายในโรงภาพยนตร์ชั้นนำทั่วทั้งมะนิลา ซึ่งเทศกาลภาพยนตร์ดังกล่าวนี้มี บทบาทสำคัญที่จะดึงชนชั้นกลางในเมืองให้มารู้จักกับภาพยนตร์ฟิลิปปินส์ และทำให้ขยายฐานคน ดูจากเดิมให้ไปยังกลุ่มนักศึกษาในมหาวิทยาลัย ซึ่งแนวคิดชาตินิยม ที่ประกอบกับกระแสสังคม นิยมในช่วงนั้นทำให้นักศึกษาเหล่านี้ต้องการที่จะเข้าถึงมวลชนคนส่วนใหญ่ของชาติ ซึ่งก็ทำให้ พวกเขาหันไปหาภาพยนตร์ท้องถิ่น โดยคาดว่าจะทำให้มีความเข้าใจในมวลชน ซึ่งในทันใดนั้นคน รุ่นใหม่เหล่านี้ก็ได้เห็นว่าภาพยนตร์บอมบาที่มองว่าเซ็กส์เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตและสัมพันธ์กับ ความรักโดยที่ไม่จำเป็นต้องปกปิดเป็นการสะท้อนการขบถของพวกเขาต่อสถาบันตามจารีตดั้งเดิม ของสังคมโดยเฉพาะที่เกี่ยวกับเรื่องเซ็กส์ได้ โดยที่แม้ตัวละครของภาพยนตร์บอมบาจะพยายามที่ จะดำรงรักษาคุณค่าศีลธรรมของสังคม แต่ก็สั่นคลอนความเชื่อของคนที่มีต่อจารีตที่กดขี่ในสังคม ที่เห็นชัดว่าเสื่อมทรามนี้ไปด้วย⁷⁹

ขบวนการของคนรุ่นใหม่ที่ต่อต้านจารีตสังคมแบบเก่านี้สัมพันธ์กับกระแสความ เคลื่อนไหวทางการเมือง ซึ่งพัฒนาเป็นการเดินขบวนประท้วงในต้นทศวรรษที่ 1970 ที่เรียกกันว่า

⁷⁸ Bryan L. Yeatter, *Cinema of the Philippines*, pp. 114-5.

⁷⁹ Bienvenido Lumbera, "Problems in Philippine Film History," p. 39.

"สภานถนน" (Parliament of the Streets") โดยนักศึกษา ที่โดยพื้นฐานการเคลื่อนไหวแล้วมีทัศนคติทางลบต่อรัฐบาล ซึ่งเมื่อผนวกกับการเคลื่อนไหวของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งฟิลิปปินส์ ที่นำโดย Jose Ma. Sison แล้วได้กลายเป็นข้ออ้างให้ประธานาธิบดีมาร์กอสประกาศกฎอัยการศึกในวันที่ 21 เดือนกันยายน ค.ศ.1972 อันทำให้สภานิติบัญญัติไร้อำนาจและประธานาธิบดีสามารถใช้อำนาจออกกฎหมายได้ ซึ่งเท่ากับเป็นการนำประเทศไปสู่การปกครองแบบเผด็จการนั่นเอง⁸⁰

เผด็จการมาร์กอสและจุดเริ่มต้นยุคทองของภาพยนตร์ฟิลิปปินส์ ครั้งที่ 2

ย้อนกลับไปเมื่อประธานาธิบดีเฟอร์ดินันด์ มาร์กอส ชนะการเลือกตั้ง ค.ศ.1965 โดยสามารถมีชัยชนะเหนือประธานาธิบดีมาคาปากัลได้ ที่น่าสนใจเกี่ยวกับภาพยนตร์คือ เมื่อครั้งที่มาร์กอสหาเสียงในการเลือกตั้ง ค.ศ.1965 นั้น เขาได้สร้างภาพยนตร์หาเสียงเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติชีวิตของเขาเองในชื่อ *Iginuhit ng Tadhana* (The Mark of Destiny) โดย Luis Gonzales แสดงเป็นมาร์กอส ทั้งนี้คณะกรรมการเซ็นเซอร์ได้พิจารณาภาพยนตร์เรื่องดังกล่าวและให้ผ่านโดยไม่มีการเซ็นเซอร์ในวันที่ 24 สิงหาคม แต่ก่อนที่ภาพยนตร์จะออกฉายในวันที่ 1 กันยายน ที่โรงภาพยนตร์ Rizal Theater ที่ Makati นั้น คณะกรรมการฯ ได้ขอดูภาพยนตร์อีกครั้ง แต่ผู้สร้างบอกกับคณะกรรมการฯ ว่าไม่มีสำเนาฟิล์มเหลืออีกแล้ว เพราะได้ส่งไปตามโรงหนังแล้ว ซึ่งสุดท้ายกลายเป็นว่าภาพยนตร์ดังกล่าวต้องถูกเลื่อนออกฉาย โดยสื่อมวลชนในมะนิลาเชื่อว่าต้องมีการกดดันจากผู้มีอำนาจให้คณะกรรมการเลื่อนการอนุญาตให้ฉายภาพยนตร์เรื่องนี้ได้ ซึ่งทำให้มาร์กอสตกเป็นเหยื่อของการใช้อำนาจดังกล่าว⁸¹ แต่สุดท้ายมาร์กอสก็สามารถชนะการเลือกตั้งและเป็นประธานาธิบดีของฟิลิปปินส์ได้ อาจด้วยอำนาจที่มาจากสื่อ นั่นเอง

ใน ค.ศ.1972 มาร์กอสได้ประกาศใช้กฎอัยการศึก ส่วนหนึ่งอาจจะเป็นเพราะเขาต้องการที่จะอยู่ในอำนาจต่อไป โดยเหตุผลที่เขาใช้อ้างต่อสาธารณะมาจากความวุ่นวายทางการเมืองและภัยของการเคลื่อนไหวคอมมิวนิสต์ ในขณะที่มีประกาศที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์โดยตรงในวันที่ 27 กันยายน ค.ศ.1972 หรือห้าวันหลังจากการประกาศกฎอัยการศึก โดยประธานาธิบดีมาร์กอสได้ประกาศ Letter of Instructions No.13 ซึ่งอ้างว่ามีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะ "รักษาศิลธรรมอันดีงามของสังคม โดยเฉพาะเยาวชน จากผลกระทบทางลบที่มาจากภาพยนตร์บางเรื่อง" โดยจดหมายดังกล่าวเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับคณะกรรมการเซ็นเซอร์ภาพยนตร์ (BCMP) ซึ่งจะต้องรับไปปฏิบัติเพื่อที่จะเสริมสร้างสิ่งที่มาร์กอสเรียกว่าเป็น "New Society" (Bagong Lipunan สังคมใหม่) โดยคณะกรรมการเซ็นเซอร์ควรจะไม่นอนุญาตให้ฉายหรือแบนภาพยนตร์ในลักษณะต่อไปนี้ ได้แก่ ภาพยนตร์ที่มีแนวโน้มยั่วให้เกิดการลัทธิ ลุกฮือ หรือเป็นกบฏต่ออำนาจรัฐ, ภาพยนตร์ที่มีแนวโน้มที่จะบ่อนทำลายศรัทธาและความมั่นใจที่ประชาชนจะมีต่อ

⁸⁰ Teodoro A. Agoncillo, *History of the Filipino People*, p. 595–6.

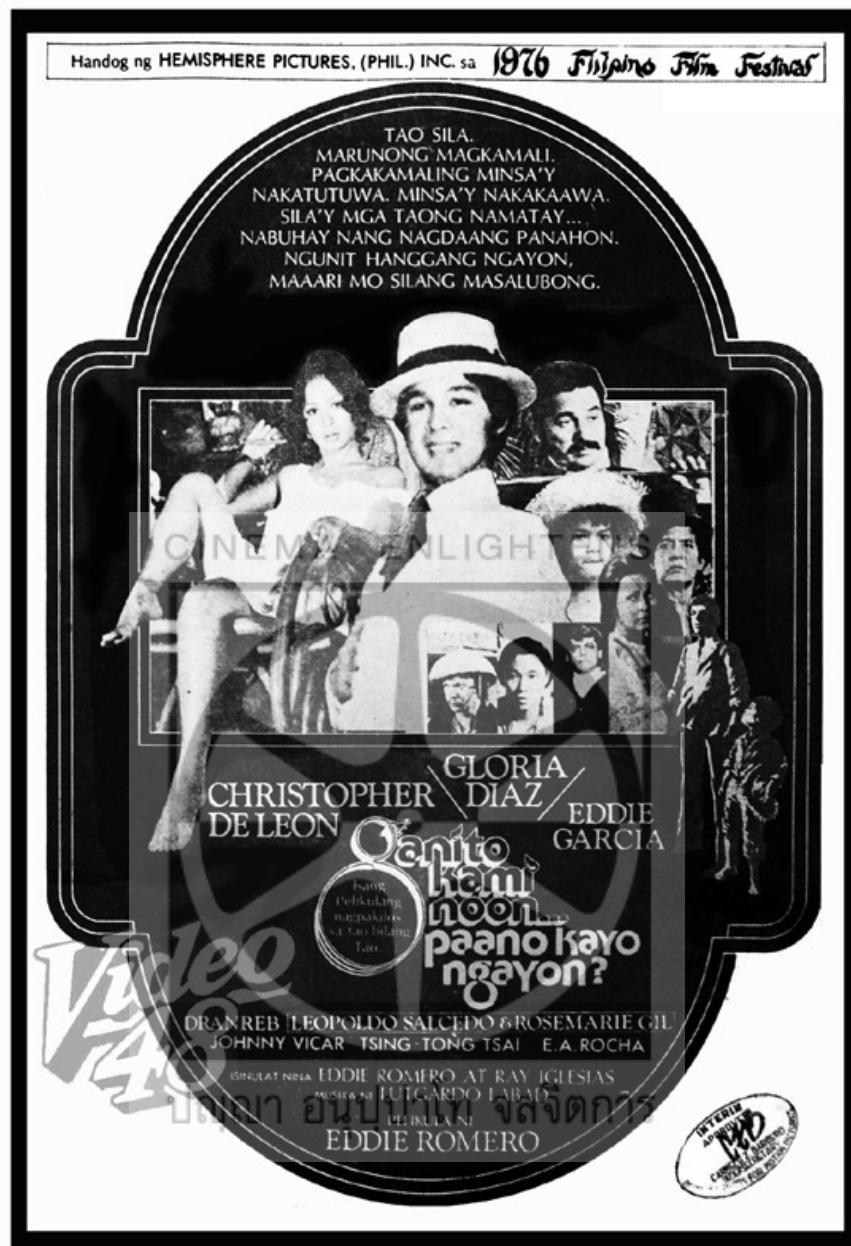
⁸¹ Bryan L. Yeatter, *Cinema of the Philippines*, pp. 100–101.

รัฐและเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจเป็นตัวแทนของรัฐ, ภาพยนตร์ซึ่งยกย่องเชิดชูอาชญากรและการก่ออาชญากรรม, ภาพยนตร์ที่ไม่มีจุดมุ่งหมายใด เพียงแต่สร้างเพื่อสนองความต้องการของตลาดในเรื่องความรุนแรงและเรื่องลามกอนาจาร, ภาพยนตร์ที่ต่อต้านเชื้อชาติหรือศาสนา, ภาพยนตร์ที่มีแนวโน้มว่าจะนำไปสู่การชกเกี่ยวกับยาเสพติด และภาพยนตร์ที่ขัดต่อหลักกฎหมาย ความสงบเรียบร้อยของสาธารณะ ศีลธรรม ระเบียบปฏิบัติอันดี นโยบายของรัฐ คำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย คำสั่ง และประกาศต่าง ๆ ซึ่งหากมีการฝ่าฝืนก็จะนำไปสู่การริบใบอนุญาตภาพยนตร์ และการปิดโรงภาพยนตร์ รวมทั้งการจับกุมและประหารชีวิตผู้ที่เกี่ยวข้อง ในขณะที่สตรีหมายเลขหนึ่ง หรือ อีเมลดา มาร์กอส ได้กล่าวกับกลุ่มผู้สร้างภาพยนตร์ในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ.1972 ว่าคาดหวังให้ภาพยนตร์ฟิลิปปินส์จะต้องนำเสนอภาพด้านบวกของวัฒนธรรมฟิลิปปินส์ต่อโลก ทั้งนี้ยังมีระเบียบปฏิบัติให้ผู้สร้างภาพยนตร์ต้องส่งบทหนังให้พิจารณาก่อนถึงจะสามารถถ่ายทำได้⁸²

ภายใต้บรรยากาศของการบังคับใช้กฎัยการศึกษาและการควบคุมภาพยนตร์เช่นนี้ ดูเหมือนว่าการสร้างสรรค์ของวงการภาพยนตร์คงจะต้องถูกจำกัด และทำให้วงการภาพยนตร์ฟิลิปปินส์ยิ่งย่ำแย่ลง แต่สิ่งที่เกิดขึ้นในช่วงเผด็จการกลับเป็นสิ่งที่ตรงกันข้าม ดังที่ Bienvenido Lumbera เสนอว่าการควบคุมของรัฐและรัฐบาลเผด็จการกลับเพิ่มความคิดสร้างสรรค์ของคนในวงการภาพยนตร์ เพราะอย่างน้อยพัฒนาการที่เกิดขึ้นในช่วงเผด็จการมาร์กอสก็คือการเกิดขึ้นของงานวิจารณ์ภาพยนตร์ที่แท้จริง และการเกิดขึ้นของภาพยนตร์แนวทดลอง (Experimental Cinema of the Philippines) รวมทั้ง การเกิดขึ้นของเทศกาลภาพยนตร์นานาชาติมะนิลา ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นอย่างแน่นอนต่อศิลปะภาพยนตร์ ในขณะที่ส่งผลดีบางด้านต่ออุตสาหกรรมภาพยนตร์ด้วย ซึ่งเมื่อย้อนกลับไปช่วงเวลานี้ได้กลายเป็นยุคทองของภาพยนตร์ฟิลิปปินส์อีกครั้ง

ในทศวรรษ 1970 เห็นศักยภาพของผู้กำกับรุ่นใหม่ที่มีผลงานมาตั้งแต่ทศวรรษ 1960 โดยเฉพาะอย่างยิ่ง Lino Brocka, Ishmael Bernal, Celso Ad. Castillo และ Mike de Leon ในขณะที่ Eddie Romero ซึ่งนับว่าเป็นผู้กำกับรุ่นก่อนนั้น ก็มีผลงานที่ถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มภาพยนตร์รุ่นใหม่ด้วย จากผลงานภาพยนตร์เรื่อง *Ganito Kami Noon, Paano Kayo Ngayon?* (*We Were Like This Then, How Are You Now?*, 1976) ทั้งนี้ภาพยนตร์ของเขาในปลายปี 1970 แสดงให้เห็นถึงแก่นเรื่องที่สำคัญ เช่นเรื่องความเป็นชาติ ความล้มเหลวอ่อนแอของมนุษย์ และความสิ้นหวัง การดิ้นรนต่อสู้ และความหวังในสังคมที่เสื่อมทรามแต่ก็ยังเหลือความหวังอยู่ เช่นภาพยนตร์เรื่อง *Sino'ng Kapiling, Sino'ng Kasiping?* (*With Whom Do You Stay, In Whose Bed Do you Sleep?*, 1977), *Banta ng Kahapon* (*The Past Forewarns*, 1977) และ *Aguila* (1980) ซึ่งงานของเขาถือว่ามีค่ามากกว่าภาพยนตร์ตลาดทั่วไป

⁸² Bienvenido Lumbera, "The Philippine Film 1961–1992," p.23. Bryan L. Yeatter, **Cinema of the Philippines**, p. 117.

ภาพที่ 38 ภาพยนตร์ *Ganito Kami Noon, Paano Kayo Ngayon?*, 1976

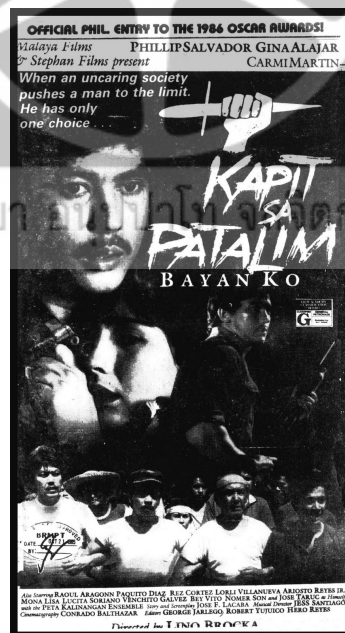
อย่างไรก็ดี เป็นที่ยอมรับกันว่ายุคทองของภาพยนตร์ฟิลิปปินส์ครั้งสองเริ่มต้นขึ้นพร้อมกับงานการริเริ่มของผู้กำกับ Lino Brocka ซึ่งตัว Brocka นั้นมีความสนใจด้านละครก่อนที่จะเข้าสู่การสร้างภาพยนตร์ เริ่มจากการเป็นผู้ช่วยของ Eddie Romero ในทศวรรษ 1960 โดยมีผลงานภาพยนตร์เรื่องแรกเรื่อง *Wanted: Perfect Mother* ใน ค.ศ.1970 อันเป็นภาพยนตร์ที่รับโครงเรื่องมาจากภาพยนตร์เรื่อง *The Sound of Music* แต่ภาพยนตร์เรื่องนี้ได้รับการยอมรับจากผู้ชมและทำรายได้อย่างมากในฟิลิปปินส์ ซึ่งผลงานของ Brocka ต่อมา คือเรื่อง *Santiago* และ

Tubog sa Ginto (แปลตรงตัวว่าทองชุบ แต่เป็นสำนวนหมายถึงพวกจอมปลอม) ก็เป็นที่ชื่นชอบทั้งจากนายทุนผู้สร้างและจากนักวิจารณ์ จากนั้นใน ค.ศ.1971 เขาได้สร้างภาพยนตร์ตามกระแสนตลาด โดยดัดแปลงมาจาก *komiks* ซึ่งคล้ายกับเนื้อหาของละครน้ำเน่า เรื่อง *Cadena de Amor* (Chain of Love) ซึ่งแม้จะเป็นภาพยนตร์น้ำเน่าแต่ก็มีการกำกับอย่างดีและน่าสนใจ จากนั้น Brocka เปื่อกับการทำหนังเพื่อตอบสนองตลาด แทนที่จะได้ทำหนังอย่างที่ตนตั้งใจ จึงหยุดสร้างภาพยนตร์ไปสองปี ตั้งแต่ปี ค.ศ.1972 ซึ่งมารีทอสประกาศกฏอัยการศึก โดยเขาได้ไปเป็นอาจารย์สาขาการละครในมหาวิทยาลัยสองแห่ง และกลับมาสร้างภาพยนตร์อีกครั้งใน ค.ศ. 1974 โดยรวมกับเพื่อนๆ ตั้งบริษัท Cinemanila ขึ้นมา เพื่อสร้างภาพยนตร์ที่กล่าวถึงผู้ที่ถูกกดขี่ เริ่มจากภาพยนตร์เรื่อง *Tinimbang Ka Ngunit Kulang* (You Have Been Weighed and Found Wanting) ซึ่งได้รับการยกย่องจากนักวิจารณ์ และกวาดรางวัล FAMAS ในปีนั้น ตั้งแต่ภาพยนตร์ยอดเยี่ยม ผู้กำกับยอดเยี่ยม นักแสดงหญิงยอดเยี่ยม นักแสดงชายยอดเยี่ยม เพลงประกอบภาพยนตร์ยอดเยี่ยม กำกับเสียงยอดเยี่ยม ซึ่งในปีนั้น ภาพยนตร์ของเขาอีกเรื่องหนึ่งคือ *Tatlo, Dalawa, Isa* (Three, Two, One) ภาพยนตร์ในลักษณะ Anthology ก็กวาดรางวัลนักแสดงสมทบหญิงและบทภาพยนตร์ยอดเยี่ยม ในปีต่อมา Brocka ก็ได้รับรางวัลผู้กำกับยอดเยี่ยมของการประกาศรางวัล FAMAS อีก จากภาพยนตร์เรื่อง *Maynila, sa mga Kuko ng Liwanag* (Manila in the Claws of City Lights, 1975) โดยภาพยนตร์เรื่องนี้มักจะพูดถึงในฐานะที่เป็นภาพยนตร์ที่ดีที่สุดของ Brocka แต่บางคนก็ว่าภาพยนตร์ *Insang* ที่สร้างในปีต่อมาเหนือกว่าอีก แม้ว่าภาพยนตร์เรื่องนี้จะไม่ได้กวาดรางวัลจากเวที FAMAS โดยรวมแล้วภาพยนตร์ของ Brocka กล่าวถึงด้านมืดของเมือง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการข่มขืน ฆาตกรรม โสเภณี รักร่วมเพศ การผิดประเวณี และอาชญากรรมที่กระทำเป็นองค์กร ซึ่งบางคนเรียกภาพยนตร์ของเขาว่าเป็น "Manila noir"

ภาพที่ 39 ภาพยนตร์ *Maynila, sa mga Kuko ng Liwanag*, 1975

นอกจากนี้ Brocka ยังเป็นกระบอกเสียงวิพากษ์วิจารณ์ระบอบมาร์กอสมากกว่าผู้กำกับคนอื่น ๆ เขาร่วมในการเดินขบวนต่อต้านมาร์กอสและถูกจับกุมขังหลายต่อหลายครั้ง แต่ได้รับการช่วยเหลือจากเพื่อนในวงการภาพยนตร์วิ่งเต้นให้ออกมา แต่มาร์กอสกลับเห็นแววของ Brocka และพยายามชักชวนเขาให้เป็นพันธมิตร และให้เขาทำภาพยนตร์ เพื่อทำให้ชื่อเสียงของรัฐบาลในสายตาของชาวโลกดูดีขึ้น โดยเสนอว่าจะจ่ายหนี้สินที่บริษัท Cinemanila มีให้ แต่ Brocka ปฏิเสธที่จะเป็นกระบอกเสียงให้กับระบอบมาร์กอส และเรื่องนี้ก็เงียบไป ต่อมาใน ค.ศ.1984 Brocka สร้างภาพยนตร์ *Bayan Ko: Kapit sa Patalim (My Country: Clutching at Straws)*⁸³ ซึ่งภาพยนตร์ได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์แล้ว โดยเมื่อเสร็จสมบูรณ์ก็ได้รับการตอบรับอย่างดีจากนักวิจารณ์ในเทศกาลภาพยนตร์เมืองคานส์ในปีนั้นโดยได้รับรางวัล Palme d'or ที่เมืองคานส์ โดย Brocka ได้ไปร่วมงานด้วยตนเอง ใส่เสื้อ barong ของฟิลิปปินส์ โดยมีลายเป็นประเทศฟิลิปปินส์และได้แผนที่มีความว่า "Justice" ง่าย ๆ แค่นั้น แต่ทำให้รัฐบาลไม่พอใจ และห้ามฉายภาพยนตร์เรื่องดังกล่าวในประเทศ โดยเรียกภาพยนตร์ดังกล่าวว่าเป็นการล้มล้างทำลายความมั่นคงของรัฐ และปฏิเสธไม่ให้เขากลับเข้าประเทศ แต่นายกรัฐมนตรีของฝรั่งเศสได้เชิญเขาไปพูดในการประชุมเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ซึ่งชื่อเสียงที่เป็นที่รู้จักในระดับโลกของเขาทำให้มาร์กอสให้เขากลับเข้าประเทศได้ และภาพยนตร์เรื่อง *Bayan Ko* ก็เรียกใหม่ว่าเป็นภาพยนตร์ที่ "obscene" หรือมีฉากทางเพศไม่เหมาะสม โดยอ้างถึงฉากการเดินเปลือยของนักแสดงในไนท์คลับและฉากการจูบกันของเลสเบี้ยนแทน แต่ถึงอย่างนั้นภาพยนตร์เรื่องนี้ยังได้รับรางวัลภาพยนตร์ยอดเยี่ยมจาก British Film Institute ด้วย

ภาพที่ 40 ภาพยนตร์ *Bayan Ko: Kapit sa Patalim*, 1984

⁸³ Bryan L. Yeatter, *Cinema of the Philippines*, p. 137–145.

หลังจากมาร์กอสถูกขับออกจากตำแหน่งและเนรเทศไปต่างประเทศแล้ว Brocka ทำหนังในบริบททางการเมืองที่เปิดกว้างขึ้น เช่นเรื่อง *Gumapang Ka sa Lusak* (*You Crawl in Mud*, 1990) ซึ่งกล่าวถึงนักการเมืองที่ใช้อำนาจมิชอบ โดยที่เขาก็ได้กลายเป็นปรปักษ์กับรัฐบาลของโกราซอน อาซินด้วยอีกเช่นเดิม ทั้งนี้ใน ค.ศ.1989 ภาพยนตร์ *Orapronobis* (*Fight for Us*) ของเขาได้รับเลือกให้ฉายในเทศกาลภาพยนตร์เมืองคานส์ แม้จะไม่มีการจัดจำหน่ายในฟิลิปปินส์ Brocka จบชีวิตลงก่อนวัยอันควรใน ค.ศ.1991 จากอุบัติเหตุรถยนต์ที่เกซอนซิตี⁸⁴

ผู้กำกับคนต่อมาที่สร้างหนังเชิงพาณิชย์มากกว่า Brocka แต่มีคุณภาพไม่น้อยกว่ากันคือ Ishmael Bernal เขาสร้างภาพยนตร์ตั้งแต่ ค.ศ.1971 แต่ภาพยนตร์เรื่อง *Ligaw na Bulaklak* (*Wild Flower*) และ *Nunal sa Tubig* (*A Speck in the Sea*) ที่สร้างใน ค.ศ.1976 ถือเป็นภาพยนตร์สองเรื่องที่สร้างชื่อเสียงให้ Bernal เป็นผู้กำกับแห่งยุค แต่ผลงานที่ได้รับการชื่นชมมากที่สุดของเขาคือ *City After Dark* (1980) ซึ่งภาพยนตร์เรื่องนี้เดิมชื่อ *Manila by Night* แต่ต้องเปลี่ยนชื่อเนื่องจากการยืนยันของนางอีเมลดา มาร์กอส ที่ต่อต้านการทำลายภาพพจน์เมืองหลวงของประเทศด้วยการใช้ชื่อดังกล่าว⁸⁵ และใน ค.ศ.1982 Bernal สร้างภาพยนตร์ *Himala* (*Miracle*) ซึ่งเป็นภาพยนตร์ที่ได้รับการยกย่องอีกเรื่องหนึ่งของเขาออกมา Bernal จบชีวิตก่อนวัยอันควรเช่นเดียวกับ Brocka ด้วยสาเหตุหัวใจวายใน ค.ศ.1996⁸⁶

ภาพที่ 41 ภาพยนตร์ *Nunal sa Tubig* และ *Himala*

⁸⁴ Bryan L. Yeatter, *Cinema of the Philippines*, p. 145.

⁸⁵ Bryan L. Yeatter, *Cinema of the Philippines*, p. 134.

⁸⁶ Bryan L. Yeatter, *Cinema of the Philippines*, p. 146–7.

ประเด็นที่ควรจะต้องกล่าวถึงไว้ด้วย ณ ที่นี้คือ บทบาทของสตรีหมายเลขหนึ่งอีเมลดา มาร์กอส ที่พยายามที่จะสร้างภาพให้ตนเองและสามีเป็นผู้อุปถัมภ์ศิลปะที่ยิ่งใหญ่ของประเทศนั้น ได้รับมอบหมายให้สร้างศูนย์ศิลปวัฒนธรรมแห่งฟิลิปปินส์ ซึ่งเป็นกลุ่มอาคารที่รวมถึง Manila Film Center ด้วย ซึ่งตำนานเกี่ยวกับฟิล์มเซ็นเตอร์นี้ได้กลายเป็นเรื่องราวที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมของระบอบมาร์กอส แทนที่จะเป็นเครื่องหมายของศิลปวัฒนธรรมที่ได้รับสนับสนุน กล่าวคือ นางมาร์กอสพยายามที่จะเร่งการสร้างฟิล์มเซ็นเตอร์ ให้ทันกับการจัดงาน Manila International Film Festival ใน ค.ศ. 1982 ซึ่งได้มีการเชิญแขกหรือคนสำคัญ คนดังระดับนานาชาติมาจากทั่วโลก อันเป็นโอกาสอันดีที่จะทำให้ได้มีโอกาสอวดโฉมเมืองหลวงของชาติให้แก่มหาชนชาวโลก แต่การก่อสร้างที่เร่งทำงานทั้งวันทั้งคืนเพื่อให้ทันเวลาได้เกิดอุบัติเหตุตึกถล่มขึ้นในเดือนพฤศจิกายน 1981 และซากปรักหักพังได้ทับร่างคนงานจำนวนหนึ่งไว้ ซึ่งนางมาร์กอสได้สั่งการให้ทำการก่อสร้างต่อไปโดยไม่สนใจที่จะนำร่างของคนงานออกมาก่อน โดยได้เทศน์มนต์ที่บ่งชี้ดังกล่าวกวไว้ให้เป็นส่วนหนึ่งของฐานรากไป ขณะที่ข้อเท็จจริงเป็นอย่างไรไม่มีใครรู้ แต่ข่าวลือได้กระจายไปอย่างรวดเร็ว โดยมีทั้งความจริงและการขยายความผสมกันไป โดยเฉพาะการที่ลือกันว่าอาคารดังกล่าวถูกผีสิง ขณะที่จำนวนคนงานที่เสียชีวิตก็ทวีจำนวนขึ้นไป ๆ จนถึงเป็นร้อย ๆ คน นอกจากข่าวลือเรื่องผี ยังมีเรื่องที่ว่านางมาร์กอสไม่ยอมที่จะช่วยเหลือคนที่อาจจะเสียชีวิตอยู่ ออกมาแต่สั่งให้ฝังคนเหล่านี้ทิ้งเป็นเพื่องานเสร็จทันเวลา ซึ่งเพิ่มความโหดร้ายให้กับระบอบมาร์กอสมากยิ่งขึ้นไปอีก

ข่าวอื้อฉาวเกี่ยวกับฟิล์มเซ็นเตอร์แห่งนี้ ยังเกี่ยวข้องกับนโยบายการฉายภาพยนตร์ ที่อนุญาตให้ฟิล์มเซ็นเตอร์สามารถที่จะฉายภาพยนตร์ที่ถูกห้ามฉาย โดยหนึ่งในภาพยนตร์ที่ดึงดูดความสนใจผู้คนในมาชมภาพยนตร์ของศูนย์ได้คือภาพยนตร์เรื่อง *Scorpio Nights* ของ Peque Gallaga ซึ่งมีฉากเช่นการช่วยตนเอง และการร่วมเพศ เช่นเดียวกับภาพยนตร์บอมบะที่ถูกห้ามฉาย แต่ภาพยนตร์เรื่องนี้กลับเรียกว่ามีความเป็นศิลปะ ซึ่งมีองค์กรคริสต์บางแห่งทนไม่ได้และเรียกศูนย์ฯ ว่าเป็น "porn palace" ของอีเมลดา หรือกระทั่งเป็น "cesspool"⁸⁷ สุดท้ายชะตากรรมของฟิล์มเซ็นเตอร์แห่งนี้ในยุคหลังมาร์กอส ได้กลายเป็นเครื่องหมายแห่งความเลวร้ายของเผด็จการ และไม่มีใครอยากเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับ

อย่างไรก็ดี แม้ว่าช่วงยุคทองครั้งที่สองนี้ในเรื่องความนิยมที่ได้รับจากประชาชนจะไม่เท่ากับยุคทองครั้งแรก แต่ภาพยนตร์ฟิลิปปินส์ประสบความสำเร็จในฐานะที่เป็นภาพยนตร์คุณภาพจากสายตาผู้ชมชาวฟิลิปปินส์มากกว่าในทศวรรษ 1950 หรือยุคทองครั้งแรก ในทศวรรษนี้ชื่อเสียงของภาพยนตร์ฟิลิปปินส์ไม่เพียงเป็นที่รู้จักในระดับเอเชีย แต่เป็นที่รู้จักในระดับโลกหรือในโลกตะวันตกด้วย ภาพยนตร์ของ Lino Brocka หัวเรื่องได้รับคัดเลือกให้ฉายในเทศกาลภาพยนตร์เมืองคานส์ ประเทศฝรั่งเศส และ Brocka มีชื่อเสียงในระดับนานาชาติรวมทั้งได้รับเชิญให้ไปทำ

⁸⁷ Tan, Abbv, "Pornography and the First Lady: The Marcoses Invest in Sleaze," *New Internationalist*, 153, November 1985, cited in Bryan L. Yeatter, *Cinema of the Philippines*, p.159.

ภาพยนตร์นอกประเทศ ในขณะที่ภาพยนตร์สองเรื่องของ Mike de Leon ก็ได้รับเลือกให้ฉายในเทศกาลภาพยนตร์เมืองคานส์เช่นกัน ผู้กำกับรุ่นอาวุโส Gerardo de Leon ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติในเทศกาลภาพยนตร์ Nantes ที่ฝรั่งเศสและที่เทศกาลภาพยนตร์ฮ่องกง แน่นอนว่าชื่อเสียงในระดับนานาชาติที่ผู้กำกับภาพยนตร์ชาวฟิลิปปินส์ได้รับเป็นการดึงดูดนักศึกษาและคนรุ่นใหม่ให้หันมาสนใจภาพยนตร์คุณภาพที่สามารถผลิตได้จากอุตสาหกรรมภาพยนตร์ของท้องถิ่น

นอกจากนั้น ใน ค.ศ. 1976 ยังมีการตั้งกลุ่มนักวิจารณ์ ที่รู้จักกันในชื่อ Manunuri ng Pelikulang Pilipino ขึ้นเพื่อส่งเสริมสถานะของภาพยนตร์ให้เป็นศิลปะแขนงหนึ่งของฟิลิปปินส์ โดยรางวัล Urian ที่มาจากกลุ่มนักวิจารณ์นี้เป็นความพยายามที่จะยกระดับมาตรฐานของภาพยนตร์ฟิลิปปินส์ ทั้งนี้ปฏิกริยาวิพากษ์วิจารณ์ต่อภาพยนตร์ก็เป็นตัวชี้วัดได้ว่าผู้ชมภาพยนตร์ฟิลิปปินส์ได้เปลี่ยนไปแล้ว⁸⁸ ซึ่งพัฒนาการที่เกิดขึ้นในทศวรรษ 1970 ยังรวมถึงการเกิดผู้กำกับรุ่นใหม่ที่อยู่นอกวงอุตสาหกรรมภาพยนตร์ แต่ได้รับรางวัลในระดับโลกจากเทศกาลภาพยนตร์เบอร์ลิน นั่นคือ ภาพยนตร์ *Perfumed Nightmare (Mababangong Bangungot, 1975)* ของผู้กำกับ Eric de Guia ที่ต่อมาเรียกตนเองตามชื่อตัวละครจากภาพยนตร์เรื่องนี้ว่า Kidlat Tahimik

Eric de Guia ถ่ายทำภาพยนตร์เรื่อง *Mababangong Bangungot (Perfumed Nightmare)* ใน ค.ศ. 1975 โดยเขาเองเป็นผู้แสดงนำ รวมทั้งเป็นคนเขียนบท และผู้กำกับของหนังเรื่องนี้ โดยเขาเปรียบเทียบกับตนเองในช่วงก่อนที่จะเริ่มสร้างภาพยนตร์เรื่องนี้ว่า เขาได้ "ใช้ 33 ฤดูไต้ฝุ่นในดักแด้ของฝันแบบอเมริกัน" (33 typhoon seasons in a cocoon of American dreams) หนึ่งยาว 91 นาที ที่ถ่ายทำจากกล้อง super 8 mm เรื่องนี้ สร้างเสร็จลงใน ค.ศ.1977 ด้วยทุนสร้างต่ำกว่าหนึ่งหมื่นเหรียญสหรัฐ (โดยใช้ฟิล์มหมดอายุที่ซื้อราคาถูกมาจาก Werner Herzog)⁸⁹ แต่กลับได้รับการยกย่องและชื่นชมอย่างมากจากนักวิจารณ์ภาพยนตร์ในระดับนานาชาติ

Mababangong Bangungot ออกฉายในเทศกาลภาพยนตร์กว่า 20 เทศกาล Francis Ford Coppola ซึ่งขณะนั้นถ่ายทำภาพยนตร์อันโด่งดัง *Apocalypse Now* อยู่ในฟิลิปปินส์สนใจที่จะซื้อภาพยนตร์ *Mababangong Bangungot* ไปฉายในนิวยอร์ก โดยผ่านบริษัท Zoetrope ของเขา ภาพยนตร์เรื่องนี้ลงโรงฉายครั้งแรกในสหรัฐ ที่โรงภาพยนตร์ James Agee และ *Mababangong Bangungot* ได้รับรางวัล International Critics Award ในงาน Berlin Film Festival และรางวัล Blue Ribbon ใน American Film Festival นักวิชาการ Susan Sontag ชื่นชมภาพยนตร์เรื่องนี้ว่า "The Perfumed Nightmare makes one forget months of dreary moviegoing, for it reminds one that invention, insolence, enchantment – even innocence

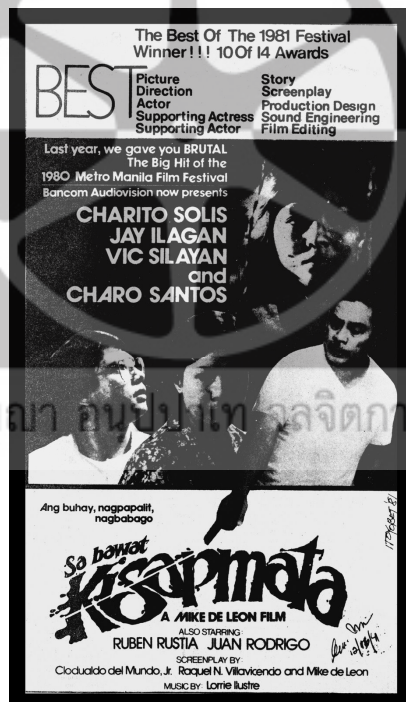
⁸⁸ Bienvenido Lumbera, "Philippine Film: A Brief History," p. 15.

⁸⁹ <http://www.library.american.edu/subject/media/aufderheide/perfumed.html> เข้าถึงเมื่อวันที่ 26 เมษายน 2556.

– are still available on film."⁹⁰ และชื่อเสียงของกิดลัด ตาฮิมิก ก็เป็นที่รู้จักในวงการภาพยนตร์ระดับโลกและได้รับการยอมรับอย่างมากมายจากภาพยนตร์เรื่องนี้⁹¹

การปฏิบัติ EDSA และภาพยนตร์ยุคหลังมาร์กอส

เช่นเดียวกับประชาชนอีกหลาย ๆ คนในฟิลิปปินส์ เราจะเห็นถึงปฏิกิริยาที่มาจากผู้กำกับผู้สร้างภาพยนตร์ที่แสดงออกถึงการต่อต้านรัฐบาลเผด็จการมาร์กอส ได้อย่างชัดเจนโดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังจากสังหารนายนิโนย อากีโน ใน ค.ศ.1983 ในทันทีที่กลับมายังฟิลิปปินส์ ความไม่พอใจต่อระบอบการปกครองเผด็จการแสดงออกผ่านภาพยนตร์หลายเรื่องในช่วงท้ายของระบอบมาร์กอส แม้ว่าการต่อต้านจะไม่เห็นชัดเจน แต่ก็เห็นได้ในลักษณะของการต่อต้านชั้นซันอานาจ การกดขี่ และการดิ้นรนต่อสู้ อย่างเช่นเรื่อง *Bayan Ko: Kapit sa Patalim (My Country: Clutching at Straws)*, 1985) ของ Brocka เรื่อง *Karnal* (1987) ของ Marilou Diaz-Abaya อันเป็นเรื่องของการต่อสู้ขัดขืนอำนาจการครอบงำของบิดาเผด็จการ หรือการต่อต้านรัฐที่เป็นแก่นเรื่องในภาพยนตร์เรื่อง *Sister Stella L.* (1984) ของ Mike de Leon รวมทั้งภาพยนตร์เรื่อง *Batch '81* และ *Kisapmata (In Just the Wink of an Eye)*, 1981) ของเขาด้วย

ภาพที่ 42 ภาพยนตร์ *Kisapmata*

⁹⁰ <http://lightindustry.org/perfumednightmare> เข้าถึงเมื่อวันที่ 26 เมษายน 2556.

⁹¹ Bryan L. Yeatter, *Cinema of the Philippines*, p.163.

กระแสการต่อต้านอำนาจเผด็จการของประชาชนและการกีดกันของต่างชาติทำให้ มาร์กอสประกาศในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ.1985 ว่าฟิลิปปินส์จะจัดการเลือกตั้งประธานาธิบดี ในวันที่ 7 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1986 โดยคู่แข่งของมาร์กอสคือนางโกราชอน อากีโน ซึ่งชนะการเลือกตั้งแม้ว่าจะมีทุนน้อยกว่า ไรอำนาจและถูกโกงโดยฝ่ายมาร์กอส แต่มาร์กอสก็เรียกร้องให้ สภาประกาศว่าเขาชนะการเลือกตั้ง วันที่ 22 กุมภาพันธ์ ประชาชนเริ่มออกมารวมตัวบนถนน EDSA เพื่อมิให้ทหารจับผู้นำการเคลื่อนไหวต่อต้าน สุดท้ายสหรัฐฯ ถอนการช่วยเหลือแก่ มาร์กอสและแนะนำให้มาร์กอสลี้ภัยไปต่างประเทศ และต่อมานางโกราชอน อากีโนก็ได้สาบาน ตนเข้ารับตำแหน่งประธานาธิบดีในวันที่ 25 กุมภาพันธ์ อากีโนประกาศยุบการฟื้นฟู ประชาธิปไตย แต่ดูเหมือนว่าสำหรับวงการภาพยนตร์จะไม่เป็นเช่นนั้น ดังเช่นที่เกิดขึ้นในกรณีของ การที่คณะกรรมการพิจารณาเซ็นเซอร์ภาพยนตร์และโทรทัศน์ เซ็นเซอร์ภาพยนตร์ *Orapronobis* ของ Brocka โดยแม้จะอ้างว่าสั่งให้ตัดบางฉากออกเท่านั้น แต่การที่ไม่สามารถจัดฉายภาพยนตร์ เรื่องนี้ได้เป็นเรื่องของโรงหนังที่ไม่ต้องการฉายหนังดังกล่าวเอง

คณะกรรมการเซ็นเซอร์ที่ตั้งโดยนางอากีโน มีนาย Tomas Morato อดีตนายตำรวจเป็น ประธาน และเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์ไม่น้อยจากการแบนภาพยนตร์เรื่อง *Dear Uncle Sam* โดยอ้าง ว่าเป็นการต่อต้านการตั้งฐานทัพของสหรัฐฯ อย่างชัดเจนเกินไปซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสมใน ขณะที่มีการเจรจาเรื่องนี้กับสหรัฐฯ อยู่ หนึ่งต่างประเทศที่ได้สิทธิพิเศษอยู่บ้างในการพิจารณา ของกรรมการชุดก่อนๆ ก็ถูกแบน เช่น ภาพยนตร์ *The Last Temptation of Christ* (1988) ของ Martin Scorsese ถูกแบนเนื่องจากทำลายความศรัทธาในศาสนาคริสต์ ในขณะที่กรรมการชุดที่แต่งตั้ง ต่อมาโดยประธานาธิบดีฟิเดล รามอส ก็ไม่ต่างกันแต่กลับเข้มงวดยิ่งกว่า ภาพยนตร์เรื่อง *Groundhog Day* ต้องฉายโดยถูกเซ็นเซอร์บางตอน ภาพยนตร์ เช่น *The Bridges of Madison County* และ *The Piano* ถูกแบน ดังนั้นในขณะที่กรรมการชุด Morato เน้นไปที่การปกป้องการ ปกครองของอากีโนและปกป้องความเชื่อของคาทอลิก แต่คณะกรรมการชุดหลังนี้ให้ความสนใจใน เรื่องความเสื่อมทางศีลธรรมของสังคมฟิลิปปินส์ และประชาชนฟิลิปปินส์ ซึ่งอาจจะมากเกินไป ดังเช่นในกรณีของภาพยนตร์เรื่อง *Schindler's List* ต้องตัดบางตอนออกถึงจะฉายได้ คือฉากการ ร่วมเพศและฉากที่โชว์หน้าอกของผู้หญิง ทั้งนี้ประธานกรรมการฯ คือ Henrietta Mendez ให้ เหตุผลว่าเซ็นเซอร์จะอยู่ในที่ส่วนตัว ซึ่ง Spielberg ไม่ยอมตัดและถอดหนังออกจากการฉายใน ฟิลิปปินส์ สถานการณ์เข้มงวดในการเซ็นเซอร์ภาพยนตร์เปลี่ยนไปเมื่อกรรมการในทศวรรษ 1990 สนใจที่จะพิจารณาโทรทัศน์มากกว่า⁹²

ทั้งนี้ทั้งนั้น ภาพยนตร์ฟิลิปปินส์ส่วนใหญ่ที่เป็นแนวตลาดอาจจะไม่สนใจเรื่อง การเซ็นเซอร์มากนัก ภาพยนตร์ในแนวชีวิตรักน้ำเน่าที่ยังคงเวียนวนอยู่กับความรักและอกหักยังคงอยู่ เช่นเดียวกันภาพยนตร์บู๊แอ็คชั่นยังเป็นที่นิยมในหมู่มวลชน ซึ่งตอนนี้ก็มีอิสระมากขึ้นโดยที่ตัว รายอาจจะเป็นนักการเมืองชั่ว ตำรวจคอร์รัปชัน หรือผู้พิพากษากินสินบนได้ ในขณะที่ในทศวรรษ

⁹² Bryan L. Yeatter, *Cinema of the Philippines*, pp.168–170.

1990 มีการเกิดขึ้นของภาพยนตร์แนวใหม่ คือ ภาพยนตร์แนวการสังหารหมู่ หรือ massacre films โดยภาพยนตร์ดังกล่าวได้รับความนิยมจากการที่มีที่มาจากเหตุการณ์จริง ภาพยนตร์เรื่องแรกที่ก่อให้เกิดภาพยนตร์แนวนี้คือ เรื่อง *The Vizconde Massacre: God Help Us!* (1993) มาจากอาชญากรรมจริงที่เกิดขึ้นใน ค.ศ.1991 โดยภาพยนตร์ดังกล่าวทำให้เกิดภาพยนตร์ลักษณะนี้ตามมาอีกมากมาย⁹³ โดยมีภาพยนตร์เรื่อง *The Flor Contempacion Story* (1995) ซึ่งเป็นเรื่องที่มาจากการก่ออาชญากรรมจริงของ *Flor Contempacion* สาวใช้ในสิงคโปร์ที่สังหารเพื่อนสาวใช้ฟิลิปปินส์อีกคนและถูกตัดสินโทษแขวนคอ เป็นภาพยนตร์ที่ประสบความสำเร็จและได้รับความสนใจจากประชาชนอย่างมาก⁹⁴

นอกจากนี้ ในปลายทศวรรษ 1990 รัฐนั้น รัฐบาลฟิลิปปินส์ได้วางแผนจัดงานเฉลิมฉลองที่สำคัญคือครบรอบ 100 ปีของการได้รับเอกราช ซึ่งชาวฟิลิปปินส์จะนับเอาเหตุการณ์การประกาศเป็นอิสระจากการปกครองของสเปนใน ค.ศ. 1898 เป็นวันประกาศอิสรภาพ ในขณะที่ ค.ศ.1896 เป็นวันประหารชีวิตวีรบุรุษสำคัญของชาติคือ โฮเซ่ รีซัล ดังนั้น ใน ค.ศ.1996 จึงเป็นวาระครบรอบ 100 ปีการตายของรีซัล ซึ่งเหตุการณ์ทั้งสองมีความสัมพันธ์กันและมีความสำคัญอย่างมากสำหรับความเป็นชาติของฟิลิปปินส์ ทำให้วาระครบ 100 ปีของเหตุการณ์ทั้งสองมีการจัดงานเฉลิมฉลองในหลายๆ ด้านทั้งในทางวัฒนธรรมและในทางวิชาการ ถือเป็นการเฉลิมฉลองที่ยิ่งใหญ่ระดับประเทศ ขณะที่ผู้สร้างภาพยนตร์ก็ถือโอกาสที่สำคัญนี้ผลิตภาพยนตร์สำหรับวาระดังกล่าว

Amable "Tikoy" Aguiluz เริ่มผลิตภาพยนตร์เกี่ยวกับชีวิตของรีซัล ใน ค.ศ.1997 เรื่อง *Rizal sa Dapitan (Rizal in Dapitan)* ว่าด้วยช่วงชีวิตของรีซัลขณะถูกเนรเทศอยู่ที่ดาปิตันก่อนที่จะถูกประหารชีวิต ตามมาด้วยงานมหากาพย์ที่อุทิศให้กับรีซัลของ Marilou Diaz-Abaya ที่ได้รับเสียงชื่นชมอย่างมาก เรื่อง *Jose Rizal* (1998) โดยได้รับทุนสนับสนุนจาก GMA Films เป็นภาพยนตร์ที่มีความยาวเกือบสามชั่วโมง ทุนสร้างราว 80 ล้านเปโซ ซึ่งถือเป็นทุนสร้างที่สูงที่สุดในขณะนั้น และกวาดรางวัลในเทศกาลภาพยนตร์เมืองมะนิลา (Metro Manila Film Festival) ไปสิบห้ารางวัลจากสิบเจ็ดรางวัล และกวาดรายได้มากมายในประเทศ จากนั้นก็ได้ฉายในเทศกาลภาพยนตร์ทั่วโลก และได้กวาดรางวัล FAMAS อีกด้วย ซึ่งภาพยนตร์เรื่องนี้เป็นเหมือนการจุดประกายความหวังให้กับภาพยนตร์ฟิลิปปินส์อีกครั้ง

⁹³ Bryan L. Yeatter, *Cinema of the Philippines*, p.184.

⁹⁴ Bryan L. Yeatter, *Cinema of the Philippines*, p.193.

ภาพที่ 43 ภาพยนตร์ Jose Rizal, 1998

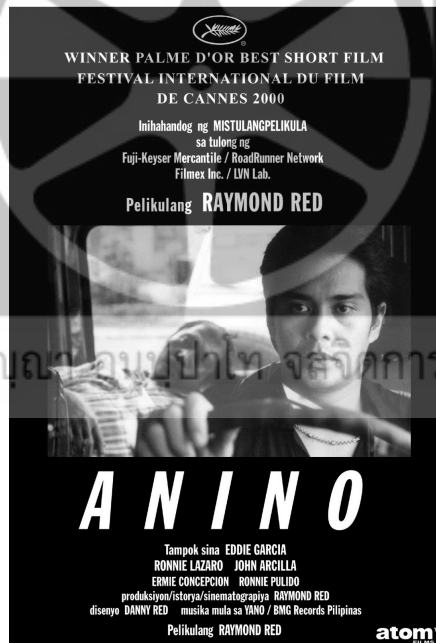
Mario O'Hara เขียนบทและกำกับภาพยนตร์ Sisa (1998) จำลองจิตใจของริซัลในวันสุดท้ายก่อนที่จะถูกประหาร และงานของ Mike de Leon เรื่อง *Bayaning Third World* (Third World Hero) ซึ่งในภาพยนตร์ได้เสนอการสืบค้นข้อมูลประวัติศาสตร์เกี่ยวกับริซัลอีกทีหนึ่ง โดยสร้างเป็นภาพยนตร์ขาวดำ ซึ่งกว่าจะได้ออกฉายก็ใน ค.ศ. 2000

ภาพที่ 44 ภาพยนตร์ Bayaning Third World, 2000

ภาพยนตร์ในศตวรรษใหม่และเทคโนโลยีดิจิทัล

ภาพยนตร์หลัง ค.ศ.2000 ยังคงเป็นเช่นเดิมที่ภาพยนตร์จากต่างประเทศโดยเฉพาะฮอลลีวูดยังคงครองตลาด และภาพยนตร์ฟิลิปปินส์ที่มีอยู่ส่วนใหญ่นั้นก็ยังเป็นภาพยนตร์แนวโรแมนติกดราม่า แนวตลกคอมเมดี้ ภาพยนตร์น้ำเน่า และภาพยนตร์บู๊แอคชั่นเช่นเดียวกับที่เคยเป็นมา แต่อย่างไรก็ดีมีภาพยนตร์แนวตลาดที่น่าสนใจออกมามากหลายขึ้น อาทิ ผลงานของ Chito Rono ผู้กำกับที่น่าเสนองานที่น่าสนใจมาตั้งแต่ทศวรรษก่อน โดยเขาเป็นนักเรียนรุ่นแรกๆ ที่จบการศึกษาจากศูนย์ภาพยนตร์ (Film Center) มหาวิทยาลัยแห่งชาติฟิลิปปินส์ Chito Rono ผลิตงานชิ้นแรกใน ค.ศ.1985 เรื่อง *Private Show* ซึ่งได้รับเลือกให้ฉายในงานเทศกาลภาพยนตร์นานาชาติที่ซิดนีย์ใน ค.ศ.1986 ต่อมาหนังเรื่อง *Itanong Mosa Buwan* (*Ask the Moon*, 1987) ทำให้เขาได้รับรางวัล Gawad Urian และ Star Awards เขาทดลองสร้างหนังหลากหลายประเภท แต่สุดท้ายภาพยนตร์ที่ทำชื่อเสียงให้เขาเป็นภาพยนตร์สยองขวัญ เกาะกระแสน้ำสยองขวัญเอเชีย ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง *Feng Shui* (2004), *Sukob* (*The Wedding Curse*, 2006) และ *T2* (*Tenement-2*, 2009) ซึ่งทำให้เขาได้รับฉายา King of Horror⁹⁵

ภาพที่ 48 ภาพยนตร์สั้น *Anino*

⁹⁵Bibsy M. Caraballo, *Filipino Directors Up Close: The Golden Ages of Philippine Cinema, 1950 – 2010* (Manila: Anvil, 2010), p.119.

อย่างไรก็ดี ปี 2000 เป็นปีที่วงการภาพยนตร์อินดี้ของฟิลิปปินส์คึกคักขึ้นทันทีทันใด เมื่อภาพยนตร์สั้นของผู้กำกับ Raymond Red เรื่อง *Anino (Shadows)* ได้รับรางวัลภาพยนตร์ Palme d'or จากเทศกาลภาพยนตร์เมืองคานส์ อันเหมือนเป็นสัญญาณบอกว่าเมื่อเข้าสู่สหัสวรรษใหม่ภาพยนตร์ดิจิทัลและภาพยนตร์แนวทดลอง จะเข้ามาสร้างปรากฏการณ์ยุคทองแห่งภาพยนตร์ ทั้งนี้เทคโนโลยีการสร้างภาพยนตร์ด้วยการบันทึกแบบดิจิทัลนั้น เปิดโอกาสให้นักสร้างที่มีทุนต่ำสามารถสร้างสรรค์ภาพยนตร์ได้โดยไม่ต้องลงทุน และทำให้เกิดผู้สร้างภาพยนตร์อิสระ หรือภาพยนตร์อินดี้ขึ้นมา โดยที่ภาพยนตร์เหล่านี้แม้จะไม่ได้ลงโรงฉายในประเทศมากนัก แต่ก็ได้รับการชื่นชมจากเวทีในระดับนานาชาติ โดยเฉพาะในเทศกาลภาพยนตร์ที่สำคัญ ไม่ว่าจะเป็นที่เบอร์ลิน คานส์ เวนิส เวียนนา หรือ Rotterdam ทั้งนี้มีการประมาณว่าใน ค.ศ.2002 นั้นอุตสาหกรรมของภาพยนตร์ฟิลิปปินส์ผลิตภาพยนตร์ราว 50 เรื่อง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นหนังอินดี้แบบดิจิทัล

แต่ภาพยนตร์คุณภาพที่ได้รับความนิยมก็เริ่มมีให้เห็นเหมือนจะเป็นแสงแห่งความหวังของการกลับคืนชีพของภาพยนตร์ฟิลิปปินส์อีกครั้ง เริ่มจากใน ค.ศ.2002 ภาพยนตร์โรแมนติคคอมเมดี้ที่สร้างแรงบันดาลใจให้ชีวิตอย่าง *Mga Munting Tinig (Small Voice)* ของ Gil Portes โด่งดังเป็นอย่างมากในฟิลิปปินส์ โดยได้รับรางวัลมากมายทั้ง FAMAS และ Gawad Urian ต่อมาใน ค.ศ.2003 ภาพยนตร์เรื่อง *Crying Ladies* โดยผู้กำกับ Mark Meily ก็ได้รับความนิยมอย่างมากเช่นกัน และได้รับรางวัลถึงหกรางวัลจากเทศกาลภาพยนตร์เมืองมะนิลา (Metro Manila Film Festival) และรางวัลภาพยนตร์อื่นๆ รวมทั้งออกฉายต่างประเทศทั่วโลก และได้เข้าชิงรางวัลภาพยนตร์ต่างประเทศยอดเยี่ยมในการประกาศรางวัล Academy Awards อีกด้วย⁹⁶ ในปีเดียวกันภาพยนตร์ *Magnifico* ของ Maryo J. de los Reyes ก็ได้รับรางวัลจากเทศกาลภาพยนตร์ในต่างประเทศเช่นกัน

ในขณะที่ในปี 2002 ในส่วนของหนังดิจิทัลอินดี้นั้น ในส่วนของเทคโนโลยีดังกล่าวข้อดีที่เห็นได้ชัดก็คือทำให้ผู้กำกับรุ่นใหม่เข้ามาทำหนังได้ง่ายขึ้นและไม่ต้องสนใจข้อจำกัดอันมาจากเรื่องทุนมากนัก โดยผู้กำกับอินดี้ Lav Diaz ได้สร้างหนัง *Batang West Side (West Side Boy)* โดยมีความยาว 5 ชั่วโมงใน ค.ศ.2002 ภาพยนตร์ดังกล่าวถ่ายทำในสหรัฐฯ สำหรับชีวิตของชาวฟิลิปปินส์ในสหรัฐฯ หรือ Filipino-American และติดตามการสืบสวนการตายของเด็กชายฟิลิปปิโนในนิวเจอร์ซีย์ ซึ่งงานชิ้นนี้มีทั้งเสียงวิจารณ์เรื่องความยาวและเสียงชื่นชม ขณะที่งานชิ้นต่อมา *Ebolusyon ng Isang Pamilyang Pilipinon (Evolution of a Filipino Family)* ถ่ายด้วยกล้องวีดีโอดิจิทัล เพราะเขาไม่มีเงินทุนแล้ว และคราวนี้ไม่ใช่ 5 ชั่วโมง แต่เป็นมหากาพย์ยาว 10 ชั่วโมง บางคนกล่าวว่าไม่มีใครดูหนังของเขา ขณะที่บางคนเห็นว่าเขาคืออนาคตของภาพยนตร์

⁹⁶ Bibsy M. Caraballo, *Filipino Directors Up Close*, p. 139.

ฟิลิปปินส์⁹⁷ ทั้งนี้สำหรับตัวเขาเองนั้น Lav Diaz มีศรัทธาต่อผู้ชม และเชื่อว่าหากเราผลิตภาพยนตร์ที่มีความหมายอย่างต่อเนื่อง ทำยที่สุดแล้วผู้ชมก็จะเข้าใจภาพยนตร์เหล่านั้นได้ในที่สุด⁹⁸

ในราวกลางทศวรรษแรกนี้นั้นจะเห็นว่าผู้สร้างภาพยนตร์ (ในส่วนของภาพยนตร์พาณิชย์) ก็เริ่มผลิตภาพยนตร์ด้วยสื่อดิจิทัล โดยภาพยนตร์เรื่อง Duda (*Doubt*, 2003) ของผู้กำกับ Crisaldo Pablo เป็นภาพยนตร์เรื่องยาวเรื่องแรกที่เป็นภาพยนตร์ดิจิทัล นอกจากนี้ แนวโน้มที่เห็นได้ช่วงนี้คือภาพยนตร์ที่แม้จะใช้ทุนน้อยและใช้ระยะเวลาสร้างสั้น แต่ก็ได้รับเสียงตอบรับอย่างดีในเทศกาลภาพยนตร์ระดับนานาชาติ ตัวอย่างเช่นภาพยนตร์เรื่อง *Ang Pagdadalaga ni Maximo Oliveros* (2005) โดย Aureus Solito ภาพยนตร์เรื่อง *Kubrador* (2006) โดย Jeffrey Jeturian เรื่อง *Todo Todo Teros* (2006) โดย John Torres, เรื่อง *Endo* (2007) โดย Jade Castro, *Tribu* (2007) โดย Jim Libiran เป็นต้น พร้อมกับหนังสือจากฟิลิปปินส์หลายต่อหลายเรื่อง ก็มีโอกาสดำรงรับรางวัลใหญ่ๆ และไปฉายระดับโลกเช่นกัน

รางวัลใหญ่ที่ภาพยนตร์ฟิลิปปินส์ได้รับอีกครั้งเกิดขึ้นใน ค.ศ.2009 เมื่อ Brillante Dante Mendoza ได้รางวัลผู้กำกับภาพยนตร์ยอดเยี่ยมของเทศกาลภาพยนตร์เมืองคานส์ จากภาพยนตร์เรื่อง *Kinatay* (*The Execution of P.*, 2009) โดย ก่อนหน้านั้นในปี ค.ศ.2008 ภาพยนตร์ *Serbis* (*Service*) ของเขาก็ได้รับรางวัล Palme d'or ที่เมืองคานส์ด้วยเช่นเดียวกัน ในขณะที่คนฟิลิปปินส์ทั่วไปอาจจะไม่รู้จักชื่อเสียงและผลงานของเขาเท่ากับชาวต่างชาติก็ตาม⁹⁹

ภาพที่ 46 ฉากจากภาพยนตร์ *Kinatay* และ *Serbis*

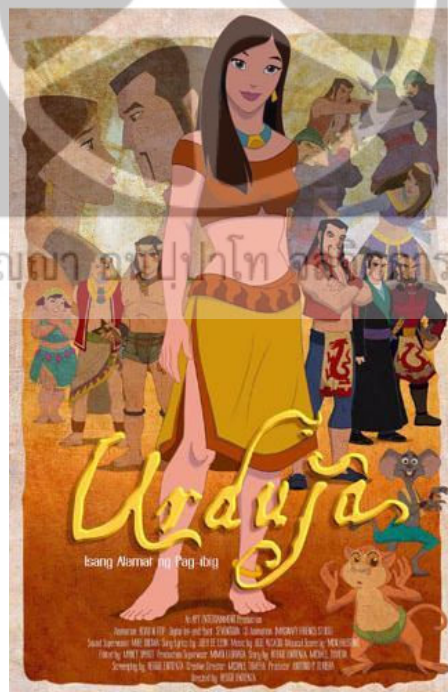
⁹⁷ Bryan L. Yeatter, *Cinema of the Philippines*, pp. 235–6.

⁹⁸ Bibsy M. Caraballo, *Filipino Directors Up Close*, p. 169.

⁹⁹ Bibsy M. Caraballo, *Filipino Directors Up Close*, p. 139.

ภาพยนตร์อินดี้ที่มีแนวโน้มว่าจะไปได้ดีในระดับนานาชาติ โดยเฉพาะในการสร้างภาพยนตร์ที่ไม่มุ่งเชิงพาณิชย์ แต่มุ่งที่คุณภาพและศิลปะ ทำให้มีการวางแผนจะให้ฟิลิปปินส์เป็นศูนย์กลางภาพยนตร์อินดี้แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยพยายามที่จะก่อร่างหาทุนและความร่วมมือ ซึ่งในที่สุด ค.ศ.2005 ก็สามารถจัดเทศกาลภาพยนตร์และการประกวดรางวัล Cinemalaya ขึ้นมาได้โดยศูนย์วัฒนธรรมแห่งชาติฟิลิปปินส์ และความร่วมมือของมูลนิธิ Cinemalaya, สภาส่งเสริมการภาพยนตร์แห่งฟิลิปปินส์ และภาคเอกชน เทศกาลภาพยนตร์อินดี้ Cinemalaya จึงจัดขึ้นเรื่อยมาและมีภาพยนตร์อินดี้ของผู้กำกับฟิลิปปินส์ที่มีชื่อเสียงได้รับเลือกฉาย ผู้กำกับรุ่นแรกๆ ที่ได้รับรางวัลนี้ เช่น Raya Martin, John Torres, Brillante Mendoza, Jeffrey Jeturian และ Lav Diaz

ขณะที่ในด้านภาพยนตร์แอนิเมชัน ฟิลิปปินส์ได้สร้างภาพยนตร์แอนิเมชันเรื่องยาวเรื่องแรกใน ค.ศ.2008 คือเรื่อง *Urduja* โดยให้นักทำแอนิเมชันถึง 400 คน รวมทั้งนโยบายของรัฐที่มีต่อภาพิยนตร์ของคนท้องถิ่นที่เคยตั้งภาษีสิ่งบันเทิงไว้มากจนเป็นภาระหนักของผู้สร้างภาพยนตร์ ก็มีแนวโน้มว่าจะผ่านคลายลงจากเดิม รวมทั้งมีการลดภาษีมูลค่าเพิ่มของการนำเข้าฟิล์มดิบสำหรับผู้ผลิตภาพยนตร์ด้วย หลังจากการเรียกร้องอย่างต่อเนื่องและยาวนานของคนในวงการทั้งหลาย ด้วยความหวังว่าจะทำให้วงการอุตสาหกรรมภาพยนตร์มีการพัฒนามากขึ้นไม่ใช่ถูกกดจากนโยบายภาษีที่ขูดรีดดังกล่าว

ภาพที่ 47 ภาพยนตร์แอนิเมชัน *Urduja*

ย่างเข้าสู่ทศวรรษที่สองของศตวรรษใหม่ ดูเหมือนอุตสาหกรรมภาพยนตร์จะเห็นแนวโน้มที่สดใสจากภาพยนตร์คุณภาพในทศวรรษที่ผ่านมา แต่สถานการณ์ที่ภาพยนตร์ฮอลลีวูดยังกินเนื้อที่ในโรงภาพยนตร์นั้นยังเป็นเรื่องปกติที่ไม่มีแนวโน้มจะเปลี่ยนแปลง แม้ว่าจะมีภาพยนตร์แนวตลาดบางเรื่องที่สามารถทำรายได้ขึ้นมาเทียบเท่ากับภาพยนตร์ฟอร์มยักษ์จากฮอลลีวูดได้บ้าง ในขณะที่ปัญหาเรื่องภาษีมีแนวโน้มที่เป็นมิตรกับภาพยนตร์ของผู้สร้างในประเทศมากขึ้น แต่ปัญหาที่ใหญ่กว่าที่ผู้สร้างผู้ผลิตภาพยนตร์ต้องประสบเช่นเดียวกันทั่วโลกก็คือ ปัญหาเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์ ซึ่งฟิลิปปินส์มีปัญหาเรื่อง DVD เกือบไม่ได้น้อยหน้ากว่าประเทศใด นอกจากนี้ต้นทุนการผลิตภาพยนตร์ที่มีอยู่น้อยเมื่อเทียบกับภาพยนตร์ฮอลลีวูด ก็ทำให้ผู้สร้างหนังต้องจัดการปัญหาเรื่องไม่มีทุนดังกล่าว ซึ่งเกี่ยวพันไปถึงการจัดหาเทคโนโลยีที่ทันสมัยและคุณภาพสูงเพื่อถ่ายทำภาพยนตร์และบันทึกเสียงด้วย และนั่นอาจจะเป็นผลให้คนทำภาพยนตร์ฟิลิปปินส์ หันไปหาการผลิตภาพยนตร์อินดี้ แทนที่จะต่อสู้กับภาพยนตร์ฮอลลีวูด ซึ่งเป็นที่นิยมของตลาดในประเทศมาตั้งแต่ไหนแต่ไร ดังนั้น ความยั่งยืนที่จะเกิดขึ้นก็คือ ในขณะที่ภาพยนตร์ที่มีคุณภาพและได้รับการยกย่อง และอาจจะสร้างยุคทองแห่งภาพยนตร์ได้นั้นเป็นภาพยนตร์อินดี้ที่คนฟิลิปปินส์ส่วนใหญ่ไม่สนใจหรือไม่อยากดู ภาพยนตร์อินดี้โดยผู้กำกับที่มีคุณภาพและมีรางวัลในระดับชาติการันตีเหล่านั้นจะนับได้ว่าเป็นภาพยนตร์ฟิลิปปินส์ที่จะสะท้อนความเป็นฟิลิปปินส์และสื่อสารให้กับคนฟิลิปปินส์ได้อีกหรือไม่ คำถามดังกล่าวรอเวลาเพื่อที่จะตอบ และรอคนที่จะมาหาคำตอบไปพร้อมกันนั่นเอง.

บทที่ 2

ประมวลรายชื่อภาพยนตร์ที่สำคัญและเรื่องย่อ

Abakada Ina (การศึกษาของแม่)

2001; Viva Films; 35 มม.; สี; 108 นาที

ผู้กำกับ: Eddie Garcia; บทภาพยนตร์: Shaira Salvador, Ramon Bayron; เรื่อง: Ramon Bayron; นักแสดงนำ: Lorna Tolentino, Albert Martinez, Bobby Andrews, Nida Blanca, Matet de Leon

ภาพยนตร์เรื่องนี้เล่าเรื่องราวของสเตลล่า (Stella แสดงโดย Lorna Tolentino) หญิงผู้ได้รับการศึกษา ซึ่งประสบกับปัญหาท้าทายในชีวิตเมื่อต้องส่งลูกๆ เข้าโรงเรียน ภายใต้คำนิยามทางสังคมที่ให้คุณค่ากับการศึกษาส่งผลให้การได้รับการศึกษาของผู้เป็นแม่ทำให้เธอตกอยู่ในสถานะของความเป็นอื่นสำหรับสมาชิกในครอบครัว สามี (แสดงโดย Albert Blanca) ก็เริ่มเบื่อหน่ายที่เธอไร้ความสามารถในการสร้างสถานภาพชีวิตและสังคมให้ดีขึ้น ในขณะที่เดียวกันบรรดาลูกๆ ก็เริ่มก้าวร้าวต่อเธอด้วยเหตุที่เธอไม่สามารถวางแผนและให้คำชี้แนะการเรียนให้แก่พวกเขาได้ ระยะห่างทางทางการศึกษาได้นำมาสู่ปัญหาใหญ่ในชีวิตครอบครัวและปัญหาดังกล่าวยังเริ่มรุมเร้ามากขึ้นเมื่อครอบครัวของเธอตัดสินใจย้ายเข้ามาใช้ชีวิตอยู่ในเมืองใหญ่ แต่ท้ายที่สุดแล้วเมื่อสเตลล่าตระหนักว่าการได้รับการศึกษาได้กลายเป็นอุปสรรคต่อชีวิตครอบครัวอย่างใหญ่หลวง เธอจึงตัดสินใจหันหน้ามาเรียนหนังสือหาความรู้เพื่อปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงชีวิตของตัวเองและครอบครัว

ปัญญา อนุปาทา จลจิตการ

Aguila

1980; 35 มม.; สี; 208 นาที

ผู้กำกับ/เรื่อง/บทภาพยนตร์: Eddie Romero; กำกับภาพ: Mike de Leon, Rody Lacap; ดูแลการผลิต: Mel Chionglo; ตัดต่อ: Ben Barcelo; เพลง: Ryan Cayabyab; ควบคุมเสียง: Rolly Ruta
นักแสดงนำ: Fernando Poe, Jr., Amalia Fuentes, Christopher de Leon, Elizabeth Oropesa, Eddie Garcia, Jay Llagan, Charo Santos, Sandy Andolong, Ricky Sandico, Daria Ramirez, Chanda Romero, Celia Romero, Celia Rodriguez, Johnny Delgado, Ariel Muhlach

ภาพยนตร์สะท้อนประวัติศาสตร์สังคมร่วมสมัยของฟิลิปปินส์ โดยนำเสนอผ่านเรื่องราวชีวิตของแดเนียล อาเกิลล่า (Daniel Aguila แสดงโดย Fernando Poe Jr.) จากช่วงเวลาหนึ่งสู่ช่วงเวลาหนึ่งในหน้าประวัติศาสตร์ฟิลิปปินส์ นับตั้งแต่การต่อสู้เพื่อการปฏิวัติต่อต้านอำนาจของ

เจ้าอาณานิคมสเปนในปี ค.ศ. 1896 ตามด้วยการเข้าร่วมกับกองกำลังยูชนในปลายทศวรรษ 1960 จนถึงต้นทศวรรษ 1970 จนทำให้ประวัติชีวิตของอาณานิคมถูกลักทอเข้ากับประวัติศาสตร์การเมืองในช่วงเวลาต่างๆ อันสะท้อนให้เห็นถึงมุมมองต่อประวัติศาสตร์สังคมร่วมสมัยของฟิลิปปินส์

Anak

2001; Star Cinema; 35 มม.; สี; 135 นาที

ผู้กำกับ: Rory Quintos; เรื่อง/บทภาพยนตร์: Ricky Lee; กำกับภาพ: Joe Batac; ตัดต่อ: George Jarlego; ดุแลการผลิต: Nuel Naval; ควบคุมเสียง: Freddie Aguilar; เพลง: Jessie Lasatin; ควบคุมเสียง: Ramon Reyes; นักแสดงนำ: Vilma Santos, Claudine Barretto, Joel Torre, Baron Geisler, Cherry Pie Picache, Amy Austria: Leandro Munoz, Gino Paul Guzman, Hazel Ann Mendoza, Sheila Marie Alvero, Tess Dumpit, Jodi Sta. Maria, Cris Michelena, Daniel Morial, Odette Khan

เรื่องราวชีวิตครอบครัวของโจซี (Josie แสดงโดย Vilma Santos) แรงงานอพยพชาวฟิลิปปินในฮ่องกง การออกจากฟิลิปปินส์เพื่อมาทำงานเป็นแม่บ้านอยู่ในฮ่องกง ทำให้เธอต้องละทิ้งครอบครัวอันเป็นที่รักไว้เบื้องหลัง หลังจากเดินทางไปทำงานต่างประเทศ สามีก็ตองรับภาระในการดูแลลูก 3 คนด้วยตัวเอง เมื่อเวลา 10 ปีผ่านไป เธอก็ได้รับข่าวว่าสามีได้จากโลกนี้ไปโดยที่เธอไม่สามารถเดินทางกลับมาร่วมพิธีศพได้ ซ้ำร้ายคือบรรดาลูกๆ ต่างพากันกล่าวโทษและไม่ยอมให้อภัยต่อการที่เธอได้ละทิ้งครอบครัว พวกเขาเริ่มใช้ชีวิตออกนอกกลุ่มนอกทาง ลูกสาวออกเที่ยงกลางคืนจนตั้งท้องและแท้งลูกโดยไม่ตั้งใจ ลูกชายก็เลิกใส่ใจกับการเรียนจนสูญเสียทุนการศึกษาไป ส่วนลูกสาวคนเล็กก็มีปัญหาความสัมพันธ์กับแม่ ทั้งหมดนี้เกิดขึ้นโดยไม่มีรับรู้ว่าผู้เป็นแม่ต้องไปใช้ชีวิตอยู่อย่างยากลำบากในต่างแดนเพื่อหาเลี้ยงครอบครัว โจซีต้องทำงานเยี่ยงทาสให้กับนายจ้างและยังลูกคึดัวไว้มให้มีโอกาสกลับบ้านหรือแม้แต่กลับมากล่าวอำลาสามีในห้วงสุดท้ายของชีวิต แม้เมื่อล่วงรู้ถึงสภาพของครอบครัวที่กำลังจะล่มสลาย เธอก็มีเพียงเพื่อนคนงานด้วยกันเท่านั้นที่คอยปลอบประโลม หลังจากกลับมาบ้านเพื่อทุกอย่างคืนมา ก่อนเรือชีวิตจะล่มสลายและต้องออกเดินทางอีกครั้งหลังจากเงินออมที่เก็บหามาถูกใช้ไปจนหมด โจซีต้องพยายามอย่างหนักเพื่อให้ทุกคนตระหนักว่าตนเองต้องสละอะไรไปเพื่อแลกกับการให้ทุกคนได้ดำรงชีวิตอย่างเป็นที่อยู่ และในที่สุดแล้วครอบครัวก็ยอมเปิดอกรับรู้กับผู้เป็นแม่ได้อุทิศชีวิตเพื่อพวกเขา

Anak Maynila

1993; 35 มม.; สี; 6 นาที; อะนิเมชั่น

ผู้กำกับ: Nonoy Dadivas และ Dange Desembrana; เรื่อง/บทภาพยนตร์: Nonoy Davidas, Fruto Corre.

ภาพยนตร์อะนิเมชันเล่าถึงแม่ผู้หิวโหยในเมืองมะนิลาพยายามหาหนทางเอาลูกน้อยไปทิ้ง แต่สัญชาตญาณความเป็นแม่ทำให้เธอไม่อาจทำเช่นนั้นได้ ทำให้เห็นสภาพทางสังคมของมะนิลา ซึ่งเมียผู้ถูกทอดทิ้งต้องเผชิญกับความอดอยากยากแค้นและต้องสูญเสียลูกของตนไปในที่สุด โดยในฉากสุดท้ายขณะที่แม่กำลังดิ้นรนอยู่แม่น้ำอันดำเขลอะของแม่น้ำปาสิก ลูกชายของเธอกำลังอยู่บนรถโดยสารที่เมืองเอาไวเปื่องหลังเพื่อค้นหาจุดเริ่มต้นครั้งใหม่

Anino (Shadows)

2000; 35 มม.; สี; 13 นาที; หนังสั้น

ผู้กำกับ/ผู้อำนวยการสร้าง/เรื่อง/กำกับภาพ: Raymond Red; ตัดต่อ: Renewin Alano, Mel Ladao, Raymond Red; ดนตรีประกอบ: Raymond Red; ดนตรีประกอบ: Yano; นักแสดงนำ: Eddie Garcia, Ronnie Lazaro, John Arcilla, Ronniel Pulido, Ernie Concepcion, Randy Pusal, Rolly Retirado, Nikki Umados, Nonie Manjares, Jun Pancho, Ruben Lee.

ในเรื่องเล่าของสังคมมะนิลาปัจจุบัน นักถ่ายรูปรูป (แสดงโดย Ronnie Lazaro) กลายเป็นวัตถุแห่งความขัดแย้งระหว่างความดีกับความชั่ว เมื่อพ้นออกจากโบสถ์ เขาได้พบคนแปลกหน้าอันลึกลับ (แสดงโดย John Arcilla) แต่งชุดดำ ซึ่งตั้งคำถามเรื่องคุณค่าของเขาในฐานะมนุษย์ เมื่อทั้งคนแปลกหน้าเอาไวเปื่องหลัง เขาก็พบกับเด็กชายผู้หนึ่งซึ่งขโมยกล้องถ่ายรูปอันเป็นแหล่งที่มาของรายได้ของเขาไป ด้วยจิตใจอันร่อแร่ล่มสลาย เขาก็ตระเวนไปตามถนนหนทางของเมืองอย่างไร้จุดหมาย และได้พบเห็นความน่าสมเพชต่างๆ ที่ซุกซ่อนไว้ เขามองเห็นแหล่งเสื่อมโทรมในสลัม เด็กๆ บนท้องถนน ความยากจนข้นแค้นและความทุกข์ยากอยู่รายรอบตัว ในภายหลัง เขาได้พบกับชายผู้มีอำนาจ (แสดงโดย Eddie Garcia) ซึ่งเกือบขบถจนเขาตาย แต่เขาก็กลับถูกไล่ตะเพิดโดยตำรวจ ด้วยสภาพโทรมไปด้วยเลือดและกำลังสิ้นแรง เขาก็ตื่นขึ้นมาพบว่าชายแปลกหน้าที่เขาพบแถวประตูโบสถ์ก่อนหน้านี้กำลังขบถนำเขาไปส่ง "บ้าน"

Ano Ang Trabaho Ng Nanay Mo?

1995; MFI; 16 มม.; สี; 5 นาที; อะนิเมชัน

ผู้กำกับ/เรื่อง: Tita Rosel.

ผู้เป็นแม่มักจะมองข้ามงานที่พวกเขาจะต้องทำที่บ้านเสมอ พวกเขาต้องทำกับข้าว จ่ายตลาด ทำความสะอาดบ้านเรือน รับโทรศัพท์ ฯลฯ ทุกอย่างเพื่อให้บ้านดำรงอยู่ต่อไปได้แบบปกติ กระนั้น การะการทำงานประจำวันเหล่านี้ของพวกเขาก็ยังถูกมองว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดาเพื่อให้สามีทำงานของตนและเพื่อให้ลูกๆ ไปโรงเรียน อย่างไรก็ตาม ในแต่ละวันนั้น แม่คือซูเปอร์ฮีโร่ประจำวันบ้านเสมอ

Atsay

1978; Ian Films; 35 มม.; สี; 152 นาที

ผู้กำกับ: Eddie Garcia; เรื่อง: Edgardo Reyes; กำกับภาพ: Romeo Vitug; นักแสดงนำ: Nora Aunor, Ronald Corveau, Armida Siguion-Reyes, Angie Ferro, Renato Robles, Mona Lisa, Bella Flores

ก่อนที่แรงงานฟิลิปปินจะถูกส่งไปทำงานเป็นคนรับใช้ตามบ้านอยู่ในต่างประเทศนั้น ครอบครัวฟิลิปปินก็เคยมีประเพณีปฏิบัติมาเนิ่นนานในการมีสาวใช้ประจำบ้านเพื่อคอยทำงานรับใช้ทุกอย่าง ภาพยนตร์เรื่อง Atsay คือการถ่ายทอดเรื่องราวของเนลลี เดอ ลีออน (Nellie de Leon แสดงโดย Nora Aunor) หญิงสาวที่อพยพเคลื่อนย้ายตัวเองเข้ามาทำงานเป็นคนรับใช้ตามบ้านอยู่ในเมือง การเติบโตขึ้นในครอบครัวขยายที่มีญาติพี่น้องจำนวนมาก ทำให้ภาระในการดูแลครอบครัวตกมาถึงเธอเมื่อพ่อได้ถึงแก่ความตายลง เธอเดินทางจากต่างจังหวัดพร้อมกับเพื่อนๆ และนายหน้าหาเงินเข้ามาในเมืองใหญ่โดยมีคำสัญญาว่าจะให้งานทำ การเข้ามาทำงานในเมืองใหญ่ทำให้เธอต้องประสบกับความยุ่งยากในชีวิต เนื่องจากเธอได้ทำงานเป็นแม่บ้านให้กับครอบครัวหนึ่ง ซึ่งเด็กๆ ในครอบครัวต่างพากันชมเชยรักเธอ หัวหน้าครอบครัวพยายามล่อลวงละเมิดทางเพศ ส่วนแม่ของเด็กๆ ก็กล่าวโทษเธอในทุกๆ เรื่องที่เธอทำผิดพลาด อย่างไรก็ตาม ขณะที่ชีวิตอันโหดร้ายกำลังเหยียบย่ำเข้ามา เธอก็ได้รับความรักจากเพื่อนชายคนงานก่อสร้างคนหนึ่ง (แสดงโดย Ronald Corveau) ซึ่งทำให้ชีวิตที่โหดร้ายยังยืนหยัดต่อไปได้ แม้จะยากลำบาก ท้ายที่สุดแล้ว เนลลียกตัดสินใจใช้ชีวิตอยู่ในเมืองและใช้ชีวิตร่วมกับชายคนรักจากการเป็นเพียงคนรับใช้ในบ้านอันต่ำต้อย เนลลียกลายเป็นคนมุ่งมั่นที่จะผลักดันตัวเองไปสู่การมีชีวิตที่ดีและมีความสุข

Badjao

1957; LVN Picture; 35 มม.; ขาว-ดำ; 105 นาที

ผู้กำกับ: Lamberto V. Avellana; ผู้อำนวยการสร้าง: Manuel de Leon; เรื่อง: Rolf Bayer; กำกับภาพ: Mike Accion; ตัดต่อ: Gegorio Carballo; เพลง: Francisco Buencamino, Jr.; ควบคุมเสียง: Francisca Reyes Aquino; นักแสดงนำ: Rosa Rosal, Tony Santos Sr., Leroy Salvador, Joseph de Cordova, Vic Silayan, Oscar Keesee, Arturo Moran, Pedro Faustino, Tony Dantes

ภาพยนตร์เรื่อง Badjao เป็นภาพยนตร์สะท้อนสภาพวิถีชีวิตของชนเผ่าบัดจาว (Badjao) อันเป็นชนเผ่านอกกรีตเรื้อนอยู่บนเรือในทะเลและปลูกบ้านได้สูงอยู่แถวบริเวณทางตอนใต้ของเกาะมินดาเนา (Mindanao) โดยเล่าผ่านตัวละครหลัก คือ ฮัสสัน (Hassan แสดงโดย Tony Santos, Sr.) ซึ่งทำงานเป็นคนงมไข่มุก ต้นเหตุของเรื่องราวต่างๆ เกิดขึ้นเมื่อชาวมุสลิมจากหมู่บ้านใกล้เคียงเข้ารุกรานโจมตีเรือของฮัสสัน เขาจึงต้องหาหนทางต่อสู้ โดยได้รับความ

ช่วยเหลือจากพ่อและคนในชนเผ่า พวกเขาออกเดินทางไปยังหมู่บ้านของชาวมุสลิมเพื่อขอเจรจายุติการทะเลาะ โดยขอดำรงชีวิตโดยไม่ถูกรุกรานอยู่ในน่านน้ำแถวบริเวณดินแดนของชาวมุสลิม

Bagong Buwan

2001; Star Cinema Production, Inc. Bahaghari Production; 35 มม.; สี; 130 นาที
ผู้กำกับ: Marilou Diaz Abaya; เรื่อง: Marilou Diaz-Abaya, Jun Lana, Ricky Lee;
กำกับภาพ: Eduardo Jacinto; ตัดต่อ: Jesus Navarro; ดุแลการผลิต: Judy Lou De Pio;
ควบคุมเสียง: Albert Michael Ldioma, Rudy Gonzales; เพลง: Nonong Buencamino;
ควบคุมเสียง: Ramon Reyes; นักแสดงนำ: Amy Austria, Cesar Montano, Caridad Sanchez,
Jodi Santamaria, Carlo Aquino, Ronnie Lazaro, Noni Buencamino, Jericho Rosales,
Jhong Hilario, Jiro Manio

ภาพยนตร์เรื่อง Bagong Buwan ได้สะท้อนให้เห็นปัญหาสงครามการปลดปล่อยโมโรในหมู่เกาะมินดาเนา โดยบอกเล่าเรื่องราวผ่านชีวิตของ ดร.อาหมัด (Ahmad แสดงโดย Cesar Montano) หมอผู้ซึ่งกลับมาที่บ้านเกิดของตนในหมู่เกาะมินดาเนาและเผชิญกับปัญหาความไม่สงบและความรุนแรงในหมู่ประชาชนโมโร (Bangsamoro) ของตน แม้พยายามจะไม่สนใจเรื่องอื่นนอกจากการประกอบอาชีพแพทย์ของตน แต่ความขัดแย้งกับทหารก็ทำให้เขาต้องสูญเสียบุตรชาย จึงทำให้เขาต้องการอพยพพาครอบครัวไปอยู่ที่มะนิลา แต่ภรรยา (แสดงโดย Amy Austria) และแม่ (แสดงโดย Caridad Sanchez) กลับปฏิเสธที่จะออกจากดินแดนบ้านเกิดเมืองนอน แม้จะเกิดสงครามและความขัดแย้งอยู่ตลอดเวลา ขณะที่อาหมัดอยากจะอยู่อย่างสงบสุข แต่ผู้คนรอบตัวเขามองเห็นว่ามีแต่สงครามเท่านั้นจึงจะช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ โดยหนึ่งในบรรดาคนเหล่านั้นคือมุซา (Musa แสดงโดย Noni Buencamino) หนึ่งในประชาชนที่เข้าร่วมจับอาวุธต่อสู้เพื่อต่อต้านคนนอกศาสนาและผู้ขัดขวางการปลดปล่อยโมโรไปสู่เอกราช แม้กระทั่งราซิด (Rashid แสดงโดย Carlo Aquino) ลูกชายของมุซาเองก็ยังได้รับการฝึกฝนเพื่อเป็นนักรบมุสลิมเพื่อเข้าร่วมสงครามดังกล่าว ภายใต้สภาวะสงครามทำให้อาหมัดรับรู้ว่าการใช้ชีวิตของตนต้องประสบกับความยากลำบากและความหวาดกลัว แต่แม้สภาวะสงครามจะเข้าครอบคลุมนิยามวิถีการดำรงชีวิตของพวกเขาทุกคนเพียงใด อาหมัดก็ยังมุ่งมั่นหาหนทางแห่งสันติภาพเพื่อให้พวกเขาหลุดพ้นจากปัญหาที่กำลังเผชิญ

Bata, Bata...Paano Ka Ginawa? (เด็ก ๆ จะทำอะไร)

1998; Star Cinema; 35 มม.; สี; 109 นาที
ผู้กำกับ: Chito Rono; เรื่อง: Lualhati Bautista; กำกับภาพ: Charlie Peralta; ตัดต่อ: Jaime Davila; ดุแลการผลิต: Manny Morfe; ควบคุมเสียง: Jessie Lasaten; นักแสดงนำ: Vilma Santos, Albert Martinez, Ariel Rivera, Raymond Bagatsing, Carlo Aquino, Serena Dalrymple

ภาพยนตร์สะท้อนภาพของผู้หญิงยุคใหม่และปัญหาครอบครัวของชาวฟิลิปปิน โดยนำเสนอผ่านตัวละครหลัก คือ เลอา บุซตามาน (Lea Bustamante แสดงโดย Vilma Santos) คุณแม่ลูกสองชาวฟิลิปปิน โดยลูกที่เธอให้กำเนิดสองคนนั้นมาจากพ่อคนละพ่อ นอกจากนั้น เลอา ยังก้าวข้ามกรอบคิดต่างๆ ของสังคมในเรื่องชีวิตครอบครัวและแบบแผนในการดำเนินชีวิต เมื่อลูกๆ เริ่มเติบโตขึ้น ครอบครัวของเธอก็เผชิญกับปัญหาต่างๆ โดยมีเพียงแม่คอยรับมืออยู่เพียงลำพัง โดยโอเจีย (Ojie) ลูกหัวปีของเธอต้องรับมือกับชีวิตที่กำลังย่างเข้าสู่วัยหนุ่มสาวแรกรุ่นของตน ส่วนมายา (Maya) ลูกคนเล็กก็เป็นเด็กที่แสบแสบ แม้จะได้รับความช่วยเหลืออยู่บ้างจากผู้เป็นพ่อ แต่เธอก็พยายามรับมือกับปัญหาต่างๆ ด้วยตัวเอง เพื่อธำรงอิสรภาพของความเป็นปัจเจกชนของตนเอาไว้อย่างเหนียวแน่น

Batas Militar

1997; Foundation for Worldwide People Power; VHS NTSC; สี; 90 นาที

ผู้กำกับ: Mike Alcarazen, Jon Red, Jeanette Ifurung; ผู้อำนวยการสร้าง: Kara Magsanoc; บทภาพยนตร์: Pete Lacaba, Lito Tiongson; กำกับภาพ: Lauro Rene Manda; ตัดต่อ: Jeff de Vera, Lyra Garzon, Tara Lilenberger, Jon Mendoza, Dave Hukom, Reggie Gulle; ดูแลการผลิต: Ronald Red, Art Dept, Jerry Lugod; นักแสดงนำ: Soliman Cruz, Liza de Ocampo, Jun Austria, Lyte Seneres, Johnny Blanco, Randy Punzal, Rolly Retirado, Boyet tolejano, Raul Morit, Lan Ervin Marquez

ภาพยนตร์สารคดีสะท้อนให้เห็นภาพประวัติศาสตร์ฟิลิปปินส์ในยุคประธานาธิบดีเฟอร์ดินานด์ อี. มาร์กอส (Ferdinand E. Marcos) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการต่อสู้ของประชาชนต่อระบบเผด็จการของมาร์กอส อันเนื่องมาจากการที่เขาใช้อำนาจทางการเมืองในการยุบสภาในวันที่ 21 กันยายน ค.ศ.1972 และประกาศกฎอัยการศึกทั่วประเทศ กวาดล้างฝ่ายตรงข้ามทางการเมืองเข้าคุก ปิดหนังสือพิมพ์ ปล้นสะดมระบบเศรษฐกิจของประเทศ และใช้กฎอัยการศึกในการปลูกสร้างความหวาดกลัวขึ้นแก่ผู้คน มาร์กอสใช้อำนาจอันชอบธรรมที่มีอยู่ของตนเองในการเข้ามาแก้ไขรัฐธรรมนูญ จนทำให้รัฐธรรมนูญที่ออกมาใหม่ในปี ค.ศ.1973 กลายเป็นรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจแก่ประธานาธิบดีมาร์กอสแต่เพียงผู้เดียว ในช่วงเวลาอันมืดมนเช่นนั้น การต่อสู้ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงนักการเมืองฝ่ายค้านเท่านั้น หากยังรวมถึงผู้คนธรรมดาสามัญที่ร่วมเผชิญกับความทุกข์ยากจนไม่อาจอดกลั้นได้อีกต่อไป ประชาชน นักเรียน-นักศึกษา ชาวนา ผู้นำแรงงานและผู้นำทางศาสนา ล้วนมีส่วนร่วมช่วยกันวิพากษ์วิจารณ์ต่อต้านระบบเผด็จการของมาร์กอสกับนางอีเมลดา ในที่สุดหลังจาก 14 ปีแห่งการเคลื่อนไหวมายาวนาน ก็เกิดพลังประชาชนจากทุกภาคส่วนออกมาเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลง อันเกิดขึ้นหลังจากก้าวขึ้นการนำของนางคอรากอน อากีโน (Cory Aquino) หลังจากผู้นำฝ่ายค้าน คือนินอย อากีโน (Ninoy Aquino) ถูกยิงเสียชีวิตเมื่อ ค.ศ. 1983 ภาพยนตร์สารคดีเรื่องช่วยให้เราไม่ลืมการต่อสู้ของประชาชนเพื่อนำประชาธิปไตยและเสรีภาพกลับคืนสู่ประเทศ แม้ในช่วงเวลาอันมืดมนไร้หวัง

Batch'81

1982; MVP Pictures; 35 มม.; สี; 100 นาที

ผู้กำกับ: Mike de Leon; บทภาพยนตร์: Clodualdo del Mundo; กำกับภาพ: Rody Lacap; ตัดต่อ: Jess Navarro; ดูแลการผลิต: Cesar Hernando; เพลง: Lorrie Ilustre; ควบคุมเสียง: Ramon Reyes; นักแสดงนำ: Mark Gil, Sandy Andolong, Ward Luarca, Noel Trinidad, Ricky Sandico, Charito Solis, Chanda Romero, Bing Pimentel, Jimmy Javier, Rod Leido, Vic Lima, Dodo Cabasal, Mike Arvisu, Edwin Reyes, Nanette Inventor, Jose Jordi, Dang Cecillio, Chito Ponce-Enrile

ซิด ลูเซโร (Sid Lucero แสดงโดย Mark Gil) อายุเพียง 26 ปีและกำลังเป็นนักเรียนเตรียมแพทย์อยู่ในมหาวิทยาลัยชื่อดังแห่งหนึ่งของกรุงมะนิลา ในช่วงที่ยังศึกษาอยู่นั้น เขาและเพื่อนๆ ได้เข้าร่วมพิธีกรรมรับสมาชิกใหม่ของชมรม Alpha Omega Fraternity ที่เขาสมัครเป็นสมาชิก ช่วงเวลาหกเดือนของพิธีกรรมรับสมาชิกใหม่ทำให้พวกเขาต้องพบกับความยากลำบากและการกลั่นแกล้งต่างๆ นานา เช่น การถูกปิดตา เปลือยกาย และดื่มปัสสาวะของตัวเอง ภาพยนตร์เรื่องนี้สะท้อนให้เห็นภาพสังคมเผด็จการและการละเมิดสิทธิมนุษยชนในสังคมฟิลิปปินส์โดยเปรียบเทียบประสบการณ์การเข้าร่วมพิธีรับน้องใหม่ของซิด อันเปรียบดังประสบการณ์ของชาวฟิลิปปินในช่วงที่ตกภายใต้อำนาจกฎอัยการศึกของระบบเผด็จการมาคอส (Ferdinan E. Marcos)

Bayan Ko: Kapit Sa Patalim

1985; Malaya films, Stephen Film; 35 มม.; สี; 109 นาที

ผู้กำกับ: Lino Brocka; ผู้อำนวยการสร้าง: Vera Belmont, Atonio Gonzales; เรื่อง/บทภาพยนตร์: Jose F. Lacaba based on "Strike" and "The Hostage"; กำกับภาพ: Conrado Baltazar; ตัดต่อ: George Jarlego, Robert Yujeco, Hero Reyes; ดูแลการผลิต: Joey Luna; เพลง: Jess Santiago; ควบคุมเสียง: Pierre Rissant; นักแสดงนำ: Philip Salvador, Gina Alajar, Raoul Aragon, Carmi Martin, Claudia Zobel, Mona Lisa, Rez Cortez

ภาพยนตร์เรื่อง Bayan Ko: Kapit Sa Patalim สะท้อนสภาพความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสังคมฟิลิปปินส์ภายใต้หลังรัฐบาลประกาศยกเลิกกฎอัยการศึกในปี ค.ศ.1981 โดยนำเสนอผ่านชีวิตของตูริง (Turing แสดงโดย Philip Salvador) ซึ่งทำงานเป็นพนักงานระดับล่างในโรงพิมพ์แห่งหนึ่ง เพื่อแลกกับค่าแรงอันแทบไม่พออย่าได้ครอบครัวยังคงดิ้นรนอยู่ ดังนั้นเมื่อเหล่าคนงานในโรงพิมพ์ต่างพากันประท้วงนัดหยุดงาน เขาจึงต้องเผชิญหน้ากับการตัดสินใจครั้งใหญ่ระหว่างยอมทำงานให้กับนายจ้างเพื่อรักษาเงินรายได้เป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการพาภรรยา (แสดงโดย Gina Alajar) ท้องแก่ไปทำคลอดที่โรงพยาบาล ซึ่งต้องแลกกับการถูกเพื่อนร่วมงานมองว่าทรยศ จนทำให้ตูริงสูญเสียเพื่อนและไม่มีใครยอมให้ความช่วยเหลือเขาอีก ต่อมาเมื่อตูริงเจรจากับนายจ้างเพื่อขอ

ความช่วยเหลือทางการเงิน สิ่งที่ตลกร้ายก็คือเขากลับโดนไล่ออกงาน ด้วยความเครียดจากสภาวะการณดังกล่าว ทำให้ตุนเงินติดสินใจปล้นเงินบริษัท แต่เรื่องราวกลับไม่ได้เป็นไปอย่างที่เขาคาดไว้ เพราะเมื่อเกิดการปะทะกันขึ้น เขาก็ถูกตำรวจยิงเสียชีวิต ทั้งภรรยาซึ่งเข้ามาทอดศพไว้อย่างสิ้นหวัง

Bayani (วีรบุรุษ)

1992; Janetzko Filmproduktion; 35 มม.; สี; 83 นาที

ผู้กำกับ: Reymond Red; บทภาพยนตร์: Raymond Red, Lan Victoriano; กำกับภาพ: Raymond Red, Yam Larans; ตัดต่อ: Raymond Red, Lauro Rene Manda; ดูแลการผลิต: Cesar Hernando; เพลง: Alan Hilario; ควบคุมเสียง: Nolet Clemente; นักแสดงนำ: Julio

Diaz, Raymond Alson, Ronnie, Lazaro Grace Amilbangsa, Crispin Medina, John Arcilla

ภาพยนตร์ประวัติศาสตร์สะท้อนสภาวะสังคมฟิลิปปินส์ในช่วงอาณานิคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมัยการปฏิวัติต่อต้านอำนาจสเปนในปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 โดยนำเสนอผ่านชีวิตของบุคคลสำคัญและเหตุการณ์ต่างๆ โดยมีพื้นฐานอยู่บนชีวิตของอันเดร โบนีฟาซิโอ (Andres Bonifacio) ผู้นำของขบวนการคาตีปูนา (Katipunan) ซึ่งในภาพยนตร์เรียกเพียงว่า "ท่านผู้นำ" (Ang Supremo) ภาพยนตร์นำผู้ชมกลับไปยังช่วงเวลาเมื่อสามทศวรรษก่อน "คาตีปูนา" ถูกก่อตั้งขึ้นจนถึงการถูกเปิดเผยซึ่งทำให้จำต้องเปิดฉากการลุกขึ้นสู้ในเวลาต่อมา หลังจากนั้น ก็นำเราไปสู่การขัดแย้งและแย่งชิงการนำระหว่าง "ท่านผู้นำ" (Ang Supremo) กับ "ท่านนายพล" (Ang Heneral) ซึ่งหมายถึงนายพลเอมิลิโอ อากีนิลโด ผู้ท้าทายอำนาจของโบนีฟาซิโอและก้าวขึ้นเป็นประธานาธิบดีคนแรกของฟิลิปปินส์ เมื่อ "ท่านผู้นำ" ถูกตัดสินให้ประหารชีวิตโดยฝ่ายตรงข้ามทางการเมืองที่อยู่ในขบวนการกบฏเอกราชของฟิลิปปินส์ด้วยกัน และถูกนำไปฝัง ณ สุสานนิรนาม โดยมีเพียงทหารผู้หนึ่งรู้เห็นเป็นพยานและนำเอาเรื่องราวมาเปิดเผยในภายหลัง ในภาพยนตร์ "ท่านผู้นำ" ไม่ได้มีภาพลักษณ์เหมือนในหนังสือแบบเรียน แต่ตกอยู่ในภาวะขัดแย้งกับตนเองยิ่งกว่ากับศัตรูด้วยซ้ำ ภาพยนตร์ใช้ฉากที่เขาฝันว่าตัวเองถูกฆ่าตอกย้ำถึงสามครั้ง ทำให้รู้สึกถึงความหนักหน่วงในการภาระการนำพาผู้คนให้หลุดพ้นจากแอกของการกดขี่ นอกจากนี้ ความขัดแย้งระหว่างฝ่ายโบนีฟาซิโอกับอากีนิลโดก็ถูกนำมาเล่น ซึ่งช่วยให้ผู้ชมต้องครุ่นคิดกับประเด็นที่แบ่งแยกผู้คนฟิลิปปินส์ด้วยกันเอง ณ ช่วงเวลาอันเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างชาติ

Bayaning Third World (The Third World Hero)

1999; Cinema Artist Philippines; 35 มม.; ขาว-ดำ; 93 นาที

ผู้กำกับ: Mike de Leon; บทภาพยนตร์: Clodualdo del Mundo; กำกับภาพ: Ding Achacoso; ตัดต่อ: Armando Jarlego; ดูแลการผลิต: Roy Lachica; เพลง: Louie Lllustre; ควบคุมเสียง: Noel Cruz Bruan, Raffy Baladjay, Jr.; นักแสดงนำ: Ricky Davao, Joel Torre,

Cris Villanueva, Daria Ramirez, Rio Locsin, Cherry Pie Picache, Joonee Gamboa, Lara Fabregas, Ed Rocha

โฮเซ ริซาล (Jose Rizal) ถูกยกย่องให้เป็นวีรบุรุษแห่งชาติฟิลิปปินส์ แต่การเสียชีวิตของเขาเนื่องจากโดนประหารชีวิต กลายเป็นเครื่องช่วยปลดปล่อยชาวฟิลิปปินส์ออกจากสภาวะของการตกเป็นเบี้ยล่างของระบอบอาณานิคมสเปน สถานะความเป็นวีรบุรุษของเขาถูกนำเสนอและเผยแพร่ผ่านสื่อสาธารณะต่างๆ ทั้งในหน้าหนังสือและภาพยนตร์เป็นจำนวนมาก เช่นเดียวกับในภาพยนตร์เรื่องนี้ ซึ่งฉายภาพเรื่องราวของโฮเซ ริซาลในฐานะวีรบุรุษแห่งชาติ โดยวางอยู่บนคำถามและความคิดเกี่ยวกับความเป็นวีรบุรุษของชาวฟิลิปปินส์ว่า ใครสร้างวีรบุรุษ เหตุผลใดจึงทำให้ใครสักคนหนึ่งถูกยกย่องให้เป็นวีรบุรุษ แล้วทำไมฟิลิปปินส์ถึงต้องการวีรบุรุษ ภาพยนตร์เรื่องนี้คือการนำผู้ชมค้นหาความจริงและเบื้องหลังเกี่ยวกับบริซาลในฐานะมนุษย์คนหนึ่งซึ่งดำรงอยู่เบื้องหลังความเป็นวีรบุรุษ

The Big Broadcast

1962; Sampaguita Pictures; 35 มม.; ขาว-ดำ; 116 นาที

ผู้กำกับ: Tony Cayado; ผู้อำนวยการสร้าง: Jose O. Vera; บทภาพยนตร์: Luciano Cariros; เพลง: Carding Cruz; นักแสดงนำ: Susan Roces, Amalia Fuentes, Eddie Gutierrez, Jose Mari, Dolphy, Chichay, Panchito

ภาพยนตร์เรื่อง The Big Broadcast เป็นภาพยนตร์ในรูปแบบของ "หนังซ้อนหนัง" โดยเป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นภายใน Sampaguita Picture Studio บริษัททำหนังชื่อดังรายหนึ่งซึ่งกำลังค้นหาหานำหญิงคนใหม่ หญิงสาว 2 คน (นำแสดงโดย Susan Roces และ Amalia Fuentes) ซึ่งเป็นคนขายของเร่อยู่หน้าโรงถ่ายและเป็นแฟนคลับของดารารุ่นเก่า (แสดงโดย Eddie Gutierrez กับ Jose Mari) และยอมทำทุกอย่างเพื่อให้ตัวเองได้ใกล้ชิดกับดาราที่ตัวเองคลั่งไคล้ กระทั่งขอให้เข้าไปนั่งอยู่ในห้องแต่งตัวเพื่อจะได้เฝ้าดูดารารายอย่างระยะประชิด ซึ่งทำให้พวกเธอผิดหวังอย่างแรงต่อความเยโสโอหังของเหล่าดาราชวัญใจของตน ในทางตรงกลับกัน ลูกสาวของปาซิดา (Pacita) เจ้าของของบริษัทถ่ายภาพยนตร์ที่หญิงสาวทั้งสองทำงานอยู่ด้วย ก็ถูกปฏิเสธให้รับบทหลักในภาพยนตร์เรื่องใหม่ แม่ของเธอจะยืนยันอย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ตาม โดยบังเอิญ ผู้กำกับภาพยนตร์ (แสดงโดยดาราตลกชื่อดัง Dolphy) เกิดได้พบกับสองสาวและหลงใหลในความงามของทั้งคู่ จึงตัดสินใจไล่ล่าสองสาวให้มารับบทบาทในภาพยนตร์เรื่องใหม่เรื่อง The Big Broadcast และพบว่าทั้งสองทำงานเป็นคนใช้ของปาซิดา แม้ปาซิดาจะหาหนทางจนทำให้ลูกสาวได้เซ็นสัญญาสัญญากับบริษัท แต่ผู้กำกับก็ยังคงไม่แยแสและมุ่งถ่ายทำการแสดงของทั้งสองสาวต่อไป อีกทั้งยังกีดกันไม่ให้ลูกสาวของปาซิดาเข้ามาสัมผัสอยู่ในภาพยนตร์เรื่องนี้ โชคดีที่สุดในที่สุด สองสาวแม่ค้าเร่ก็สามารถก้าวเดินไปจนถึงความฝันของตน โดยกลายเป็นดารานำในภาพยนตร์เรื่อง The Big Broadcast

Bontoc Eulogy

1995; Independent Television Service; Video; ชาว-ดำ; 60 นาที

ผู้กำกับ: Marlon Fuentes, Bridget Yearian; ผู้อำนวยการสร้าง: Marlon Fuentes, Carolyn Brodbeck; บทภาพยนตร์: Marlon Fuentes; กำกับภาพ: Marlon Fuentes, Ruben Domingo, Tonny Hafalla, Chris Manley, Bridget Yearian; เพลง: Douglas Quin; ควบคุมเสียง: Marlon Fuentes; นักแสดงนำ: Marlon Fuentes, Jordan Porter, Nicole Antonia, Michael Porter, Eliseo Bacolod, Enrico Obusan, Fermina Bagwan, Aaron Levinson

ภาพยนตร์เรื่องนี้ถูกสร้างขึ้นโดย Marlon Fuentes ผู้กำกับชาวฟิลิปปินส์-อเมริกัน เพื่อเล่าเกี่ยวกับการปูของคนที่หายสาบสูญไป แต่เมื่อเรื่องดำเนินไป ผู้ชมก็จะยังค้นพบเรื่องราวอันสลับซับซ้อนเกี่ยวกับอาณานิคม การอพยพ และการกลับไปค้นหาอัตลักษณ์ของตัวเอง เพื่อค้นหารากเหง้าของตน พูเอนเตสขุดคุ้ยเอกสารในหอจดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์ต่างๆ จนสามารถนำมาก่อร่างสร้างอดีตของตนในทางประวัติศาสตร์ขึ้นมา โดยเชื่อมโยงอยู่กับปุมาร์กอด (Markod) ซึ่งเป็นชนเผ่าบอนตอค ริกอรอต (Bontoc Igorot) หนึ่งในบรรดากลุ่มชาติพันธุ์พื้นกว่าชีวิตในฟิลิปปินส์ที่ถูกส่งไปเข้าร่วมจัดแสดงในงาน The St. Louis World's Fair ของสหรัฐอเมริกาเมื่อปี ค.ศ. 1904 พูเอนเตสสืบให้เห็นร่องรอยการถูกบีบให้ต้องอพยพและการที่สหรัฐฯใช้อำนาจเหนือดินแดนอาณานิคมในการแสดงให้โลกได้ประจักษ์ถึงความเป็นมหาอำนาจของตนโดยการแสดงผู้คนในบังคับของตนในดินแดนอาณานิคมในรูปแบบที่ไม่ได้แตกต่างไปจากการแสดงละครสัตว์ ในงานแสดงดังกล่าว มาร์กอดและกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ถูกกำหนดให้ใช้ชีวิตเพื่อแสดงให้เห็นถึงขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมของตน ทั้งๆ ที่เป็นสิ่งที่หลุดพ้นไปจากบริบทของปฏิบัติการทางวัฒนธรรม-ประเพณีที่เคยมีมาแต่เดิม จนในที่สุด มาร์กอดตัดสินใจหนี แต่ก็ถูกบังคับให้ใช้ชีวิตอยู่ในนิคมสงวนสำหรับชาวฟิลิปปินส์ (ทำนองเดียวกับนิคมของอินเดียนแดง) หลังจากนั้นจึงไม่มีร่องรอยของมาร์กอดให้สืบค้นได้อีก การค้นหาของพูเอนเตสจึงไม่เพียงแต่ทำให้สามารถรู้อดีตของชาวริกอรอตที่หายไปเท่านั้น แต่ยังทำให้เห็นถึงอดีตของชาวฟิลิปปินส์ที่ถูกผูกมัดอยู่กับอำนาจอาณานิคมของอเมริกา

Boses (เสียง)

2008; Erasto Films Production; Digital Video; สี; 99 นาที

ผู้กำกับ: Ellen Ongkeko-Marfil; บทภาพยนตร์: Froilan Medina, Rody Vera; กำกับภาพ: Nap Jamir; ดูแลการผลิต: Bianca Gonzales; ตัดต่อ: Orlean Tan; เพลง: Coke Bolipata; นักแสดงนำ: Coke Bolipata, Julian Duque, Ricky Davao, Cherry Pie Picache, Meryll Soriano

ด้วยความช่วยเหลือของเพื่อนบ้านจากการโดนพ่อทำร้าย ทำให้ออนย็อก (Onyok แสดงโดย Julian Duque) เด็กวัย 7 ขวบ ถูกนำตัวส่งสถานสงเคราะห์เด็กที่ถูกทำทารุณกรรม อามันดา (Amanda แสดงโดย Pie Picache) ผู้ก่อตั้งสถานสงเคราะห์ มีความเชื่อว่า สาเหตุที่ทำให้ออน

นัยอกไม่สามารถพูดได้นั้นมาจากการทำร้ายร่างกายจนทำให้สูญเสียกล่องเสียง แต่ในวันแรกของการใช้ชีวิตในสถานสงเคราะห์นั้น ก็เกิดสิ่งที่ไม่น่าจะเป็นไปได้ขึ้นเมื่ออนัยอกได้ยินเสียงไวโอลินแผ่วมาเบาๆ ชวนให้หลงใหล อันเป็นไวโอลินที่เล่นโดยอารีอัล (Ariel) น้องชายของอามันดา นักไวโอลินมืออาชีพที่หันหลังให้วงการและกลับมาใช้ชีวิตเรียบง่าย อยู่กับครอบครัวของตนในมะนิลา เหตุการณ์นี้ได้กลายเป็นจุดเริ่มต้นของเรื่องราวความสัมพันธ์ระหว่างเด็กชายอนัยอกกับอารีอัล เมื่อการดูแลเลี้ยงดูต่ออามันดาเรื่องการเปิดบ้านสงเคราะห์เด็กของอารีอัลเริ่มละลายลง ส่วนอนัยอกกลายเป็นคนมีพรสวรรค์ในการเล่นไวโอลิน แต่อามันดากลับวิตกกังวลต่อสิ่งที่กำลังดำเนินไป เพราะเกรงว่าอารีอัลจะผลักดันอนัยอกไปจนพ้นขอบเขตที่เขาจะรับได้ไหว และในท้ายที่สุด ความลับของอารีอัลก็ถูกเปิดเผยออกมาว่า เหตุผลที่ทำให้เขาตัดสินใจหันหลังให้แก่วงการเพราะรู้สึกผิดบาปต่อการตายของอดีตคนรัก ก่อให้เกิดคำถามขึ้นมาว่า ในการผลักดันของอารีอัลเพื่อให้อนัยอกพัฒนาฝีมือไปถึงขีดสุดนั้น อารีอัลหวังต่อสภาพจิตใจของอนัยอกเพียงใด หรือเขาเพียงแต่ผลักดันอนัยอกไปให้ถึงความฝันอันเคยแตกสลายของตนเท่านั้นเอง

Bulaklak Ng Maynila

1999; 35 มม.; สี; 101 นาที

ผู้กำกับ: Joel Lamangan; เรื่อง: Domingo Landucho; บทภาพยนตร์: Ricky Lee; กำกับภาพ: Monino Duque; ดูแลการผลิต: Benjie de Guzman; เพลง: Jessse Lazaten; ควบคุมเสียง: Ramon Reyes; นักแสดงนำ: Elizabeth Orapesa, Christopher de leon, Angel de leon, Bembol Roco, Jomari Yllana, Jake Roxas

ภาพยนตร์เรื่องนี้ดัดแปลงมาจากนิยายของ Domingo Landicho โดยใช้ลูกบาน (Looban) เขตสลัมในกรุงมะนิลาเป็นฉาก เล่าถึงชีวิตของครอบครัวหนึ่งโดยมีตัวละครหลัก คือ รุก (Roque แสดงโดย Membol Roco) อาซุน (Azun แสดงโดย Elizabeth Orapesa) และลูกสาว คือ อาดา (Ada แสดงโดย Angelu de Leon) ซึ่งหาเลี้ยงชีวิตไปในแต่ละวัน โดยรูกำลังตกงาน ความขัดแย้งเกิดขึ้นเมื่อ ดีโม (Timo แสดงโดย Christopher de Lecon) หัวหน้าแก๊งนักเลงคนหนึ่งซึ่งหาเงินจากการเก็บค่าคุ้มครองจากบรรดาพ่อค้าเร่แผงลอยในละแวก เกิดรู้สึกอยากได้อาซุนมาเป็นเมีย จึงวางแผนสร้างเรื่องให้รูกเข้าตะรางและแสดงตัวเป็นผู้ช่วยเหลือในการนำตัวอาซุนกับลูกสาวมาอยู่ที่บ้านของตน วันหนึ่ง ดีโมได้ล่วงเกินและข่มขืนอาดา อันทำให้อาดาตัดสินใจหนีออกจากบ้าน ต่อมาเมื่ออาดาพยายามเล่าเรื่องที่เกิดขึ้นให้แม่ฟัง แต่อาซุนกลับปฏิเสธที่จะเชื่อ ซ้ำร้ายยังกล่าวโทษเธอต่างๆ นานา หว่านอาดาไม่รู้จักคุณคนทั้งที่ ดีโมช่วยเหลือเอาไว้แท้ๆ อาดาจึงหลบหนีไปทำงานอยู่ในคลับแห่งหนึ่งและใช้ชีวิตร่วมกับเอ็ด (Ed แสดงโดย Jomari Yllana) แฟนหนุ่มของเธอ เมื่อเรื่องดังกล่าวล่วงรู้ถึงดีโม เขาจึงเคียดแค้นและทำร้ายเอ็ดจนเสียชีวิต ในท้ายที่สุด เมื่อความจริงเปิดเผย อาซุนและเหล่าบรรดาผู้นำบาร์ริง ซึ่งต้องการโค่นล้มอำนาจของดีโม จึงร่วมมือกันในการจัดการกับดีโมได้สำเร็จ และครอบครัวของพวกเขาก็ได้กลับมาอยู่ด้วยกันอีกครั้งหนึ่ง โดยอพยพออกจากสลัมลูกบานเพื่อไปเริ่มต้นชีวิตใหม่ด้วยความหวัง

BUNSO

2004; Video; สี; 63 นาที

ผู้กำกับและผู้ำนวยการสร้าง: Ditsi Carolino; กำกับภาพ: Nana Buxani; บทภาพยนตร์: Ditsi Carolino, Emile Guertin; เพลง: Gary Granada; ควบคุมเสียง: Peter Marquez

ภาพยนตร์สารคดีสะท้อนสภาพทางสังคมฟิลิปปินส์ โดยนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนผู้กระทำผิดกฎหมาย ซึ่งถูกนำตัวส่งเรือนจำไปอยู่ร่วมกับอาชญากรระดับเ็นคุกประจำเมือง หนึ่งในหมู่เด็กเหล่านี้ คือ โทนี (Tony) อายุ 13 ปี และดิโอเซล (Diosel) กับบุนโซ (Bunso) ซึ่งมีอายุเพียง 11 ปีทั้งคู่ พวกเขาดำรงอยู่ในสภาพย่ำแย่เหมือนไม้ไผ่คน ใช้ชีวิตและเอาตัวรอดด้วยความเจ็บปวดและความตกขบขันเคล้าไปด้วยกัน ชีวิตของพวกเขาทำให้เห็นถึงภาพของเด็กและเยาวชนฟิลิปปินส์อีกจำนวนมากที่ยังตกอยู่ในสถานะยากจนและด้อยการศึกษา อันนำพวกเขาไปสู่อาชญากรรมและความอดอยาก

Burlesk Queen

1997; Ian Films Production; 35 มม.; สี; 129 นาที

ผู้กำกับ: Celso Ad. Castillo; บทภาพยนตร์: Mauro Gia Samonte; กำกับภาพ: Ben Lobo; ตัดต่อ: Jose Mendoza, Abelardo Hulleza; ดุแลการผลิต: Jose Tamayo Cruz; เพลง: George Canseco; ควบคุมเสียง: Gregorio Ella; นักแสดงนำ: Vilma Sants, Rolly Quizon, Leopoldo Salcedo, Rosemarie Gil, Roldan Aquino, Joonee Gamboa, Bayani Casimiro

เรื่องราวชีวิตรันทดของชาโต (Chato แสดงโดย Vilmar Santos) ซึ่งเผชิญความยากลำบากด้วยการทำงานในอาชีพนางโชว์ เพื่อหารายได้มาเลี้ยงครอบครัวและรักษาพ่อที่ป่วยเป็นอัมพาต (แสดงโดย Leopoldo Salcedo) ชาโตเริ่มอาชีพนักเต้นของตนในฐานะคู่เต้นกับเวอร์กกีไนต์ (Virgie Nite แสดงโดย Rosemarie Gil) แต่ชีวิตของเธอเริ่มเปลี่ยนแปลงไปเมื่อเธอโด่งดังขึ้นมาในฐานะดาวเด่นเมื่อนักจัดแสดงโชว์ หลุย เฟร์นันโด (Louie Fernando แสดงโดย Joonee Gamboa) ค้นพบเธอ และเวอร์กกีไนต์ก็เริ่มตกต่ำลงเพราะความดี้อันร่าเริงของชาโตกลายเป็นดาราตลกที่มีคนต้องการว่าจ้างไปแสดงเป็นจำนวนมาก และผู้คนเข้าคิวกันซื้อตั๋วเพื่อดูเธอแสดง ขณะที่ชีวิตของเธอกำลังรุ่งเรืองอยู่นั้น ชีวิตของเธอต้องประสบกับความยากลำบากอีกครั้ง ผู้เป็นพ่อไม่ได้เห็นดีเห็นงามด้วยในรายงานของเธอนัก และตัดสินใจฆ่าตัวตาย ส่วนแฟนหนุ่มก็ทอดทิ้งเธอไปเมื่อพบว่าเธอดังท่วงท่ากับเขา จนในท้ายที่สุด การทุ่มเททำงานอย่างหนักในอาชีพนักเต้นยังทำให้ชาโตต้องสูญเสียเด็กในท้องไปอย่างน่าเศร้า

Continuing Lives: Women of the Bases

1996; South Productions, Channel 4 (London); Video; สี; 10 นาที

ผู้กำกับ: Women's Collective; ผู้อำนวยการสร้างในฟิลิปปินส์: Nick Deocampo

ภาพยนตร์เรื่อง Continuing Lives: Women of the Bases เป็นสารคดีที่เปิดเผยให้เห็นความจริงภายหลังจากฐานทัพของสหรัฐอเมริกาได้ถูกทำลายลงจนส่งผลกระทบต่อธุรกิจบันเทิงและการดำรงชีวิตของผู้หญิงจำนวนนับพันที่ประกอบอาชีพขายบริการทางเพศให้กับทหารในฐานทัพอเมริกา โดยวางอยู่บนคำถามว่าผู้หญิงเหล่านั้นมีอิสระในการเสนอขายบริการทางเพศให้กับทหารในกองทัพอเมริกาได้อย่างไรและหลังจากชะตากรรมเปลี่ยนแปลงไปนั้นพวกเขาได้คิดหาเส้นทางใหม่ในการให้บริการทางเพศอย่างไร

Crying Ladies (ผู้หญิงร้องไห้)

2003; Umitel Productions, Inc; 35 มม.; สี; 111 นาที

ผู้กำกับ: Mark Meily; บทภาพยนตร์: Mark Meily; กำกับภาพ: Lee Meily; ตัดต่อ:

Danny Anonuevo; ดูแลการผลิต: Reji Regalado; เพลง: Vincent de Jesus; ควบคุมเสียง: Raffy Magsaysay; นักแสดงนำ: Sharon Cuneta, Hilda Koronel, Angel Aquino, Eric Quizon, Ricky Davao, Julio Pacheco

ภาพยนตร์เรื่อง Crying Ladies เป็นภาพยนตร์ที่สะท้อนให้เห็นขนบธรรมเนียมประเพณีที่สืบทอดกันมายาวนานในย่านชุมชนชาวจีน โดยธรรมเนียมหนึ่งที่มีความสำคัญและสืบทอดปฏิบัติกันอย่างยาวนานของชาวจีน คือ การร้องไห้หน้าศพ อันเป็นขนบธรรมเนียมเพื่อสร้างบรรยากาศความเศร้าโศกเสียใจให้กับพิธีศพโดยทั่วไปของชาวจีน จนกระทั่งพัฒนามาเป็นอาชีพร้องไห้หน้าศพ หรือ "นักร้องไห้หน้าศพ" (professional mourners) ภาพยนตร์เรื่องนี้สะท้อนให้เห็นประเพณีดังกล่าวของชาวจีน โดยเล่าผ่านเรื่องราวการต่อสู้ชีวิตของผู้หญิงที่ต้องมาเป็นนักร้องไห้หน้าศพสามคน คือ สเตลล่า เมต (Stella Mate แสดงโดย Sharon Cuneta), โรดอรา ริเวอร์รา (Rhodora Rivera แสดงโดย Hilda Koronel), โจเลง (Choleng แสดงโดย Angel Aquino) โดยแต่ละคนกลับมีเบื้องหลังเรื่องราวการต่อสู้ชีวิตที่แตกต่างกัน สเตลล่าเป็นแม่ซึ่งถูกสามี (แสดงโดย Ricky Davao) ทิ้งโดยนำลูกไปด้วย จึงทำให้เธอมุ่งมั่นหางานทำเพื่อให้เงินมากพอที่จะกลับไปนำลูกมาอยู่กับเธออีกครั้ง โรดอราหรือดอเรียเป็นอดีตนักแสดงที่ภาคภูมิใจกับบทบาทของตนในวงการภาพยนตร์สมัยยุคทศวรรษ 1970 ส่วนโจเลงนั้นแม้เปลี่ยนอกจะดูเป็นคนเคร่งศาสนา แต่แท้จริงแล้วกลับแอบมีสัมพันธ์ทางเพศนอกสถาบันการแต่งงาน ทั้งสามได้รวมตัวก่อตั้งเป็นคณะนักร้องไห้ประจำงานศพให้แก่ธุรกิจชาวจีน ผู้เป็นพ่อของวิลสัน จั่ว (Wilson Chua แสดงโดย Eric Quizon) ที่ว่าจ้างคณะนักร้องไห้ให้แก่พิธีศพของแม่ ซึ่งกำขั้นนักหนา ก่อนสิ้นชีวิต

Damong Ligaw

1997; Premiere Production; 35 มม.; สี; 109 นาที

ผู้กำกับ: Jose Mari Avellana; บทภาพยนตร์: Jose Mari Avellana; กำกับภาพ: Ricardo Remias; ดูแลการผลิต: Many Samaniego; นักแสดงนำ: Romnick Sarmenta, Beth Tamayo, Robert Arevalo, Daria Ramirez, Rustica Carpio, Perla Bautista

ภาพยนตร์อิงประวัติศาสตร์ สร้างขึ้นจากนิยายเรื่อง "Kangkong 1896" ของ Ceres Alabado โดยเสนอผ่านเรื่องราวความรักของฟลอรันเต (Florante) กับคลาร่า (Clara) ระหว่างการต่อสู้กับชาวสเปนในช่วงเหตุการณ์การปฏิวัติเมื่อปี ค.ศ.1896 แม้เขาจะเหมือนเด็กหนุ่มทั่วไปในวัยเดียวกัน คือไม่แยแสนักต่อชีวิต ทะยานอยากจะไปให้ไกลกว่านี้ และมีสาวคนรักสักคน ความมีวินัยอย่างเคร่งครัดของพ่อ ทำให้เขาลุกขึ้นทำทนายสัญลักษณ์แห่งอำนาจภายในบ้านและสังคมอาณานิคม ในท้ายที่สุด เขาก็ได้ตระหนักว่า ในชีวิตของคนเรานั้น จะต้องหาญกล้าลุกขึ้นเผชิญหน้ากับบททดสอบของตน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องส่วนตัวหรือในบริบทของชีวิตส่วนรวม และในการเล่าเรื่องราวชีวิตของเขานั้น ผู้ชมก็จะได้พบเช่นกันว่า การต่อสู้เพื่อมาตุภูมิก็เป็นความรักอย่างหนึ่งที่เราคควรอุทิศให้แก่คนที่เรารักในชีวิตจริง

Dawn of Freedom

1943; 35 มม.; ขาว-ดำ; 76 นาที

ผู้กำกับ: Abe Yutaka, Gerardo de Leon; ผู้อำนวยการสร้าง: Toho and Sampaguita; นักแสดงนำ: Okouchi Denzro; Nakamura Tetsu; Fernando Poe; Leopoldo Salcedo; Norma Blancaflor; Heihachiro Okawa

ภาพยนตร์เรื่อง Dawn of Freedom ถูกสร้างขึ้นในช่วงสงครามครั้งที่ 2 เพื่อนำเสนอให้เห็นถึงการร่วมมือและความเห็นอกเห็นใจกันระหว่างชาวฟิลิปปินและชาวญี่ปุ่นในสภาวะที่บ้านเมืองอยู่ในสงคราม โดยเปิดฉากขึ้นเมื่อกองทัพสหรัฐ ถอนกำลังออกจากฟิลิปปินส์และทิ้งให้มะนิลาตกอยู่ในความหวาดกลัว ชายฟิลิปปินสองคน (แสดงโดย Fernando Poe และ Leopoldo Salcedo) จึงตัดสินใจเข้าร่วมกับกองกำลังต่อต้านญี่ปุ่น อย่างไรก็ตาม ขณะที่กองทัพสหรัฐ กำลังถอนกำลังไปจากมะนิลาอย่างโกลาหลนั้น ขณะที่โบปลิโฆเมฆาชวนเชื่อของญี่ปุ่นก็โปรยปรายลงมาจากท้องฟ้า รถทหารคนหนึ่งได้ชนเด็กชายผู้หนึ่งเข้าอย่างจัง เด็กเสียเลือดอย่างหนัก จึงทำให้ต้องใช้เลือดทดแทน และมีทหารญี่ปุ่นใจดีเข้ามาช่วยสละเลือดให้ ก่อขึ้นเป็นความสัมพันธ์ระหว่างทหารญี่ปุ่นกับเด็กฟิลิปปินขึ้นมา หลังจากนั้น เขา ครอบครัว และเพื่อน ๆ จึงได้เรียนรู้ว่า เหตุใดชาวญี่ปุ่นจึงยกพลบุกเข้ามายังฟิลิปปินส์และพวกเขาปรารถนาดำรงอยู่กับชาวพื้นเมืองอย่างสงบสุขเช่นไร ส่วนในสมรภูมิต้น ความขัดแย้งก็กำลังปะทุขึ้นว่าชาวฟิลิปปินจะยืนอยู่ฝ่ายใดในสงครามระหว่างชาวญี่ปุ่นและอเมริกัน ในบรรดาโฆษณาชวนเชื่อทั้งหลาย ญี่ปุ่นพยายามชักชวนให้เห็นว่าทหารอเมริกันไม่มีความเห็นใจต่อสหายชาวฟิลิปปินที่ร่วมรบอยู่เคียงข้างเขา ทั้งยังกระหน่ำยิงเข้าใส่ทหารชาวฟิลิปปินอีกด้วย ภาพของความทรยศหักหลังของสหรัฐ ต่อสหายร่วมรบของตนได้ถูกญี่ปุ่นโหมนำเสนอผ่านสื่อสาธารณะและใบปลิวที่ถูกโปรยลงมาจากเครื่องบิน ปลุกเร้าให้ทหารฟิลิปปินสละทิ้งอเมริกันและหันมาเข้าร่วมสงครามกับตน โดย

ความขัดแย้งในการเลือกข้างที่ว่าเป็นถูกทำให้เห็นเมื่อทหารฟิลิปปินส์ทั้งสองนายต้องแยกทางและหันมาทำสงครามกันเอง โดยไปเลือกอยู่ข้างญี่ปุ่น ขณะที่ซัลเซโดเลือกอยู่ข้างสหรัฐอเมริกา เมื่อสงครามสิ้นสุดลงและญี่ปุ่นเป็นฝ่ายชนะสงคราม คำโฆษณาต่าง ๆ ถึงยุคใหม่อันจะนำมาซึ่งสันติภาพและความก้าวหน้าของฟิลิปปินส์ก็ถูกสื่อให้แก่ผู้ชม

Doon Sa Kabila Ng Bulkan

1997; 16 มม.; สี; 10 นาที; อะนิเมชัน

ผู้กำกับ: Ellen Ramos; ผู้อำนวยการสร้าง: Avic Ilagan.

โดยได้รับแรงบันดาลใจจากการระเบิดขึ้นของภูเขาไฟพินาตูโบ (Pinatubo) หนังสือนิเมชันเรื่องนี้ถ่ายทอดเรื่องราวการอพยพหลบหนีภัยพิบัติของชนพื้นเมืองซึ่งตกเป็นเหยื่อ ชนเผ่าแอตต้า (Aetas) เป็นอีกชนเผ่าหนึ่งที่ถูกรัฐบาลชาติบีบให้ต้องทิ้งถิ่นฐานบ้านช่องของตน เข้ามารอนแรมเร่ร่อนกลายเป็นขอทานอยู่ในเมือง ซึ่งแตกต่างโดยสิ้นเชิงจากชีวิตอันสุขสงบตั้งอยู่โดดเดี่ยวห่างไกลในอีกฟากหนึ่งของภูเขาไฟ เด็กชายแอตต้าผู้หนึ่งกับครอบครัวของตนปฏิเสธที่จะเป็นขอทานและตัดสินใจเดินทางกลับหมู่บ้านเมื่อภูเขาไฟสงบลง ซึ่งทำให้พวกเขาได้ชีวิตดั้งเดิมของตนคืนมา

Early American Newsreels about the Philippines

1898–1902; 16 มม.; ขาว-ดำ; ความยาวม้วนละประมาณ 45 วินาที; หนังสืงียบ

ภาพยนตร์ยุคแรกที่ถูกสร้างขึ้นในฟิลิปปินส์ โดยมีลักษณะการถ่ายทำแบบถ่ายต่อเนื่องกันครั้งเดียว (one-shot) และใช้ฉากเดียว (one-scene) เกี่ยวกับสงครามระหว่างฟิลิปปินส์กับอเมริกาและผลพวงที่เกิดขึ้นหลังสงคราม โดยมีทั้งที่ถ่ายทำในฟิลิปปินส์และถ่ายทำในอเมริกา โดยถือเป็นภาพยนตร์ที่เคยถ่ายทำเกี่ยวกับฟิลิปปินส์และบางเรื่องก็ถ่ายทำในฟิลิปปินส์เองในยุคแรกเริ่มของภาพยนตร์อเมริกา (American cinema) ในช่วงสิ้นคริสต์ศตวรรษที่ 19 ถึงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 29 ซึ่งโรงถ่ายภาพยนตร์ได้แบ่งออกเป็น 2 ค่ายหลัก คือ โรงถ่ายของ Thomas Alva Edison ผู้ประดิษฐ์กล้องถ่ายภาพยนตร์ของอเมริกา กับโรงถ่ายคู่แข่งของบริษัท American Mutoscope and Biograph Company (AM&B) ขณะที่ภาพยนตร์จากโรงถ่ายของโรมัส เอ็ดดิสันเน้นการจำลองเหตุการณ์สงครามในฟิลิปปินส์ และถ่ายทำทั้งหมดในสหรัฐ ภาพยนตร์ที่ถ่ายทำโดย C. Fred Ackerman ตากล้องของบริษัท AM&B กลับเป็นภาพยนตร์เรื่องแรกๆ ที่ถ่ายทำขึ้นในอาณานิคมฟิลิปปินส์โดยตรง ภาพยนตร์ทั้งหมดเหล่านี้ถูกผลิตขึ้นในรูปแบบภาพยนตร์ขาว ทั้งนี้เพื่อรายงานสถานการณ์ในสนามรบ จึงทำหน้าที่เป็นสื่อในการสนับสนุนและเผยแพร่นโยบายการยึดครองและผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกา และเป็นการนำเอาแนวคิดแบบอาณานิคมของอเมริกาเข้ามาบรรจุอยู่ในชุดวาทกรรมที่พรรณนาผ่านทางสายตา

Edades: Victorio C. Edades and Modernism in Philippine Art

2004; Committee on Galleries, National Commission for Culture and the Arts;
Digital; ลี; 74 นาที

ผู้กำกับและบทภาพยนตร์: Nick Deocampo; กำกับภาพ: Yam Laranas; ตัดต่อ:
Nonoy Dadivas; นักแสดงนำ: Mon Confiado, Panday Aviado, Von Ryan Quinto, Mara Benitez

ภาพยนตร์สารคดีเรื่อง Edades: Victorio C. Edades and Modernism in Philippine Art เป็นภาพยนตร์สารคดีที่สร้างขึ้นมาจากชีวิตและผลงานของศิลปินแห่งชาติ วิคตอริโอ เอดาเดส (Victorio C. Edades) ผู้ปฏิรูปวงการศิลปะการวาดภาพสมัยใหม่จนได้รับยกย่องให้เป็น "บิดาแห่งศิลปะสมัยใหม่ของฟิลิปปินส์" (Father of Philippines Modern Art) จากชีวิตของลูกชายชาวนา เดปโตขึ้นในยุคอาณานิคมอเมริกา ครูคนแรกของเขาเป็นชาวอเมริกันและเป็นคนแรกที่ยอมรับพรสวรรค์ของเขา เอดาเดสออกเดินทางไปสหรัฐอเมริกา ด้วยเงินเพียงเล็กน้อย เพื่อไปศึกษาต่อในด้านการวาดภาพอย่างจริงจังหลังจบชั้นมัธยมปลาย เมื่อเขาเดินทางกลับมายังฟิลิปปินส์ พร้อมกับภรรยาชาวอเมริกา คือ Jean เขารู้สึกผิดหวังที่พบว่าไม่มีผู้เห็นคุณค่าของศิลปะสมัยใหม่น้อยมากในฟิลิปปินส์ โดยเขาไม่สามารถขายภาพในงานแสดงศิลปะคนเดี่ยวครั้งแรกของตนได้เลย แถมยังถูกนักวิจารณ์ล้อเลียนในหนังสือพิมพ์ ทั้งการไปทำงานร่วมกับญี่ปุ่นสมัยสงครามก็ยังทำให้เขาแปลกแยกกับสังคมฟิลิปปินส์ยิ่งขึ้นไปอีก เนื่องจากผู้กล่าวว่าเป็นพวกสมคบร่วมมือกับญี่ปุ่น อย่างไรก็ตาม เขาก็ยังคงทำงานในด้านศิลปะสมัยใหม่อยู่อย่างต่อเนื่อง แม้ว่าจะตกอยู่ใต้อิทธิพลของศิลปะแบบโรแมนติกของยุโรปอย่างหนัก โดยการเป็นคนบดและอาจารย์ในวิทยาลัยศิลปะและสถาปัตยกรรมแห่งแรกของฟิลิปปินส์ ในที่สุด ความพยายามของเอดาเดสก็ประสบความสำเร็จในการสร้างศิลปินรุ่นใหม่ที่ยึดมั่นและยอมรับศิลปะสมัยใหม่ อันทำให้เขาได้รับรางวัลศิลปินแห่งชาติสาขาศิลปะในปี ค.ศ. 1976

Endo

2007; Digital Video; ลี; 96 นาที

ผู้กำกับ: Jade Francis Castro; ผู้อำนวยการสร้าง: Ned Trespeces, Michiko Yamamoto, Emmanuel Dela Cruz, Raymond Lee; เรื่อง: Jade Francis Castro, Michiko Yamamoto, Raymond Lee; กำกับภาพ: Wowie Hao; ตัดต่อ: J.D. Domingo; ดนตรีประกอบ: Jhek Cogama; ควบคุมเสียง: Mark Locsin, Corinne De San Jose, Jojo Locsin, Herbert Relagio; นักแสดงนำ: Jason Abalos, Ina Feleo, C.J. Jaravata, Ricky Davao, Alcris Galura

ภาพยนตร์เรื่อง Endo ให้ภาพปัญหาทางสังคมร่วมสมัยของหนุ่มสาวชาวฟิลิปปิน โดยเล่าผ่านชีวิตของลีโอ (Leo แสดงโดย Jason Abalos) ซึ่งใช้ชีวิตเฉกเช่นเด็กหนุ่มสาวชาวฟิลิปปินทั่วไป เมื่อเติบโตเข้าสู่วัยของการทำงาน ลีโอเลี้ยงดูตัวเองและครอบครัวด้วยการทำงานหาเลี้ยงชีพในร้านอาหารสะดวกซื้อ ร้านขายของชำและห้างสรรพสินค้า เพื่อหาเงินและรายได้มาจุนเจือหา

เลี้ยงครอบครัว ขณะที่เรื่องความรัก-ความสัมพันธ์ระหว่างเขากับหญิงสาวนั้นเป็นไปในแบบชั่วคราวชั่วคราว แต่เมื่อลิโอพบกับทันยา (Tanya แสดงโดย Ina Feleo) เขาก็ต้องเผชิญกับคำมั่นสัญญาต่ออนาคตใหม่ๆ แต่ดูเหมือนเขาจะยังไม่พร้อมว่าจะรับมือกับมันอย่างไร ภาพยนตร์เรื่องนี้สะท้อนให้เห็นถึงชาติที่เงิน ความฝัน และความรักกลายเป็นเพียงภาพลวงตา

Eskapo

1995; Star Cinema; 35 มม.; สี; 115 นาที

ผู้กำกับ: Chito Rono; บทภาพยนตร์: Roy C. Iglesias, Jose F. Lacaba; กำกับภาพ: Ely Cruz; ตัดต่อ: Jess Navarro; นักแสดงนำ: Christopher de Leon, Richard Gomez, Dina Bonnevie, Joel Torre, Ricky Davao, Mark Anthony Goyena, Farrah Florer, Paula Peralejo, Camille Prats, T. J. Cruz, Carlo Prat, Maila Gumila, Amado Cortez, Karl Angelo Legaspi

เมื่อประธานาธิบดีเฟอร์ดินานด์ มากอสประกาศกฎอัยการศึกเมื่อวันที่ 21 กันยายน ค.ศ. 1972 โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างสังคมใหม่และประชาธิปไตยของประชาชนด้วยการสนับสนุนจากทหาร ฝ่ายตรงข้ามทางการเมืองของเขาก็ถูกส่งเข้าคุกไปเป็นแถว แม้ในบรรดาคนเหล่านั้นจะเป็นถึงทายาทของตระกูลใหญ่ที่มีอิทธิพลทางการเมือง-เศรษฐกิจของประเทศมายาวนานก็ตาม และสองคนในจำนวนนั้น คือ เก็นนี่ โลเปซ (Genny Lopez) และเซอร์เก ออสเมนา (Serge Osmena) ในขณะที่เก็นนี่ โลเปซถูกคุมตัวอยู่ในคุก ธุรกิจของครอบครัวของเขาก็โดนคุกคามอย่างหนักจากระบบเผด็จการเพื่อแลกกับการปล่อยตัวเก็นนี่ออกจากคุก เนื่องจากไม่ยอมติดคุกไปตลอดชีวิต ทั้งสองพยายามหาวิธีการในการแหกคุก โดยความช่วยเหลือของครอบครัว ในท้ายที่สุดทั้งสองก็สามารถหลบหนีออกจากกรงขังได้สำเร็จ และขอลี้ภัยไปยังสหรัฐฯ ทั้งยังร่วมมือกันก่อตั้งองค์กรลับเพื่อช่วยล้มล้างอำนาจของระบบเผด็จการมาร์กอส

The Flor Contemplacion Story (เรื่องของฟลออร์ คอนเต็มพลาซิออน)

1995; Viva Films; 35 มม.; สี; 120 นาที

ผู้กำกับ: Joel Lamangan; เรื่อง: Bonifacio Ilagan, Ricardo Lee; กำกับภาพ: Romeo Vitug; ตัดต่อ: Joyce E. Bernal, Edgardo Vinarao; ควบคุมเสียง: Ramon Reyes; ดูแลการผลิต: Manny Morfe; นักแสดง: Nora Aunor, Amy Austria, Rita Avila, Ian de Leon, Julio Diaz, Kristine Garcia, Jacklyn Jose, Tony Mabesa, Ara Mina, Vina Morales, Franks Rivera, Caridad Sanchez, Gloria Sevilla, Charito Solis, Ronaldo Valdez.

ใน ค.ศ.1993 ฟิลิปปินส์ถูกเขย่าอย่างแรงจากการเสียชีวิตของฟลออร์ คอนเต็มพลาซิออน (Flor Contemplacion) แรงงานสาวฟิลิปปินส์ในต่างแดน ฟลออร์ทำงานเป็นคนรับใช้อยู่ในสิงคโปร์มาตั้งแต่ ค.ศ.1987 การทำงานในต่างแดนของเธอ ทำให้ฟลออร์สามารถส่งเงินกลับไปช่วยเหลือเงินจืดครอบครัว การถูกคำพิพากษาคัดสินให้ประหารชีวิตเธอเมื่อวันที่ 29 เดือน

มกราคม ค.ศ.1993 จากกรณีฆาตกรรมสองราย จึงก่อให้เกิดความตื่นตระหนกแพร่พันธุ์ให้แก่ครอบครัวของเธอเป็นอย่างมาก ข่าวสารการประหารชีวิตพลอร์ก่อให้เกิดการประท้วงขึ้นในสังคมฟิลิปปินส์ เพื่อต่อต้านการบังคับใช้กฎหมายอย่างแข็งกร้าว โดยเฉพาะต่อคำสารภาพอันเกิดจากการทรมานและความทุกข์ยากของเธอในคุกสิงคโปร์ ภาพยนตร์เรื่องนี้นำเสนอเห็นว่าพลอร์ถูกทรมานเพื่อบีบบังคับให้ต้องรับสารภาพว่าได้สังหารเพื่อนของตน คือเดอเลีย มากา (DH Delia Maga) และบุตรชายของผู้เป็นนายจ้างของเดอเลีย ภาพยนตร์ที่สร้างจากเรื่องจริงนี้เล่าถึงชีวิตของการเป็นแม่และภรรยา ผู้พยายามแสวงหาหนทางในการดิ้นรนต่อสู้กับความยากจน และผู้เสียชีวิตในฐานะสัญลักษณ์ประจำชาติอันใหม่ของการเป็นวีรสตรีร่วมยุคของประเทศ คือ แรงงานอพยพในต่างแดน การตายของพลอร์ได้กระตุ้นจิตสำนึกของประเทศ และนำความเจ็บปวดอย่างมากมาสู่ผู้คนนับล้านที่ให้ความเห็นอกเห็นใจเธอ แม้จะมีการยื่นขอภัยโทษอย่างเป็นทางการจากรัฐบาลฟิลิปปินส์ อันนำไปสู่ความตึงเครียดของความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างรัฐบาลฟิลิปปินส์กับรัฐบาลสิงคโปร์ แต่ในที่สุดการประหารชีวิตพลอร์ก็ถูกดำเนินการตามคำพิพากษา เหตุการณ์นี้จึงทำให้ผู้คนในชาติพากันตาสว่างถึงความทุกข์ยากของแรงงานอพยพฟิลิปปินส์ในต่างแดนของประเทศ

Foster Child (ลูกบุญธรรม)

2007; Seiko Films; 35 มม.; สี; 98 นาที

ผู้กำกับ: Brillante Ma. Mendoza; ผู้อำนวยการสร้าง: Robbie Tan; บทภาพยนตร์: Ralston Jover; กำกับภาพ: Odyssey Flores; ดัดต่อ: Charliebebs Gohetia; เพลงดั้งเดิม: Jerrod Tarog; ควบคุมเสียง: Emmanuel Clemente, Arnold Reodica; ดูแลการผลิต: Benjamin Padero; นักแสดง: Cherry Pie Picache, Eugene Domingo, Jiro Manio, Kier Segundo, Dan Alvaro, Alwyn Uytingco.

เชลมา (Cheery Pie Picache) กับสามี คือ ดาโด (Dado) และบุตรชายวัยรุ่น คือ เจอรัลด์กับยูริ (Gerald and Yuri) คือครอบครัวยากจนที่ได้รับการว่าจ้างจากหน่วยงานด้านการรับเลี้ยงดูบุตรบุญธรรมในท้องถิ่นให้ทำหน้าที่เป็นบ้านให้การพักพิงและดูแลเด็กที่ถูกทิ้งที่กำลังรอการรับเลี้ยงดูอย่างเป็นทางการ การแยกทางอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้มักก่อให้เกิดความเจ็บปวดใจต่อครอบครัวนี้ซึ่งต้องเลี้ยงดูเด็กน้อยเพียงเพื่อต้องแยกทางกันอยู่เป็นประจำ

ภาพยนตร์เรื่องนี้คือหนึ่งในเหตุการณ์เช่นนั้น เมื่อลูกบุญธรรมคนล่าสุดของเชลมา คือ จอห์นซจอห์น (Kier Segundo) ต้องถูกยกให้แก่ครอบครัวอเมริกันที่รับเลี้ยงดูเด็ก ทุกห้วงยามในชีวิตของเด็กน้อยวัยสามขวบกลายเป็นสิ่งอันมีค่าเมื่อเชลมาต้องทำหน้าที่เลี้ยงดูของตนเป็นวันสุดท้าย ตั้งแต่การอาบน้ำ การป้อนข้าวป้อนน้ำ การนำไปส่งโรงเรียน ซึ่งจอห์น-จอห์นต้องเข้าร่วมในการนำเสนอหน้าตาของโรงเรียน เมื่อเชลมากับยูรินำจอห์น-จอห์นไปส่งโรงเรียนซึ่งพ่อแม่บุญธรรมสูงวัยนัดหมายได้ โดยมีนักสังคมสงเคราะห์บีอันคา (Bianca) ร่วมทางไปด้วย ความหวานอมขมกลืนต่างๆ หวนฟุ้งขึ้นมา ตอกย้ำด้วยความหรรษาของโรงเรียน ช่วยทำให้ผู้ชมตระหนักถึง

ความจริงอันเจ็บปวดที่อยู่เบื้องหลังการเลี้ยงดูบุตรบุญธรรม อย่างไรก็ตาม ความจริงอันโหดร้ายที่ว่านี่มิได้ทิ่มแทงเธอมากับยूरิในทันทีทันใด แต่จะกลับบังเกิดโดยพลันเมื่อพวกเขาต้องเดินทางออกจากโรงแรมไป

Ganito Kami Noon, Paano Kayo Ngayon?

1976; Hemisphere Pictures; 35 มม.; สี; 134 นาที

ผู้กำกับ: Eddie Romero; บทภาพยนตร์: Eddie Romero, Roy Iglesias; กำกับภาพ:

Justo Paulino; ตัดต่อ: Ben Barcelon; เพลง: Lutgardo Labad; ควบคุมเสียง: Demetrio Santos; ดูแลการผลิต: Laida Lim-Perez, Peque Gallaga; นักแสดง: Christopher de Leon, Eddie Garcia, Gloria Diaz, Leopoldo Salcedo, Dranreb, Rosemarie Gil, E.A. Rocha, Tsing Tong-Tsai, Johnny Vicar.

ภาพยนตร์เล่าถึงการผจญภัยและการผจญเคราะห์ของเด็กชายชานาไรเดียงผู้หนึ่ง คือ นิโคลาส โอแคมโป หรือคุลัส (Nicolas Ocampo or Kulas ซึ่งแสดงโดย Christopher de Leon) ในช่วงเปิดฉากการปฏิวัติฟิลิปปินส์เมื่อ ค.ศ.1896 ขณะที่คุลัสเดินทางไปยังมะนิลาเพื่อค้นหาชีวิตที่ดีกว่านั้น การเดินทางของเขากลับนำเขาไปสู่ช่วงจังหวะสำคัญในประวัติศาสตร์ฟิลิปปินส์ คือการเปิดฉากขึ้นของสงครามระหว่างสเปนกับสหรัฐอเมริกา การประกาศเอกราชของฟิลิปปินส์ใน ค.ศ. 1898 และการเปิดฉาก(อีกครั้ง)ของอีกสงครามหนึ่ง คือสงครามระหว่างฟิลิปปินส์กับอเมริกาใน ค.ศ.1899 เขาได้พบกับผู้คนต่างๆ ซึ่งช่วยให้เขาค้นพบอัตลักษณ์ของตนในฐานะบุคคลและในฐานะชาวฟิลิปปิน์ ตอนแรกเขากับพระซึ่งขอให้เขาช่วยเลี้ยงดูบุตรของตน คือ บินดอย (Bindoy แสดงโดย Dranreb) จนกว่าจะเติบโตใหญ่ขึ้นเต็มวัย โดยคุลัสจะได้รับบ้านหลังหนึ่งในมะนิลาและหุ้นจำนวนหนึ่งในบริษัทน้ำตาลเป็นการตอบแทน ในระหว่างทาง คุลัสได้สร้างมิตรภาพขึ้นกับคณะแสดงคณะหนึ่ง มีชื่อว่า "Sarsuwela" ซึ่งมีผู้จัดการคณะ (แสดงโดย Leopoldo Salcedo) และมีดีดิง (แสดงโดย Gloria Diaz) เป็นดาราสาวนักแสดงนำ ซึ่งยึดครองหัวใจของคุลัสไปจนหมด แต่ไม่ว่าคุลัสจะพยายามเอาชนะใจของเธออย่างไร ดีดิงก็เป็นผู้ที่มีเคยรู้สึกเพียงพอกับสิ่งที่ตัวเองได้รับ เธอจึงยังคงความสัมพันธ์ลับๆ กับทิบอร์ (Tibor) นักกฎหมายซึ่งแต่งงานแล้ว (แสดงโดย Eddie Garcia) ซึ่งเป็นที่ปรึกษาทางกฎหมายให้แก่คุลัสในเรื่องทรัพย์สินซึ่งทิ้งไว้ให้เขาโดยพระนักบวช นอกจากนี้ คุลัสยังได้เจอกับลิ้ม (แสดงโดย Tsing Tong-Tsai) คนจีนจนๆ ผู้คอยช่วยให้เขามองเห็นคุณค่าของตัวเองและกระตือรือร้นเสียงเอาชีวิตเข้าแลกเพื่อปกป้องคุลัสจากกระสุนของทหาร นอกจากเหตุการณ์ที่เกิดกับคุลัสกลายเป็นตัวกระตุ้นให้เขาค้นพบคุณค่าของตัวเอง ภาพยนตร์ยังเผยให้เห็นถึงความยากลำบากในการค้นหาอัตลักษณ์ของความเป็นคนฟิลิปปินส์ในช่วงสงครามสำคัญสองครั้ง และการกระทำต่างๆ ที่คุลัสเลือกใช้เพื่อยืนยันถึงอัตลักษณ์ของตน

Hari Sa Hari, Lahi Sa Lahi

1987; 35 มม.; สี; 150 นาที

ผู้กำกับ: Eddie Romero, Hsiao & Chao Lili; ผู้อำนวยการสร้าง: Florendo R. Garcia, Jr., Hu Chi Ming; เรื่อง: ดัดแปลงจากจดหมายเหตุราชวงศ์หมิงและจดหมายเหตุฟิลิปปินส์ โดย Narciso G. Reyes, Zhai Jienping, Liu Chingyuen; กำกับภาพ: Manolo Abaya, Ru Swei Run; ตัดต่อ: Yang Zhongchi, Renato de Leon, Serafin Dineros; เพลง: Ryan Cayabyab, Wang Liping; ดุแลการผลิต: Fiel Zabat, Zhu Shaoshen, Chen Hsia Ohsia; นักแสดง: Vic Vargas, Wang Shing Gang, Dan Alvaro, Tanya Gomez, Romemarie Sonora, Isabel Rivas, Liu Chung, Chang Jie, Chao Jie, Alan Bautista, Ruben Rustia.

ภาพยนตร์ประวัติศาสตร์ย้อนไปถึงยุคอันโกลโพ้นในสมัยราชวงศ์หมิงเมื่อพระเจ้าซูตี้ (Zhu Di) ทรงดำเนินนโยบายพัฒนาประเทศให้วัฒนาถาวรและเปิดสัมพันธไมตรีกับนานาประเทศ อันทำให้จีนกลายเป็นประเทศมั่งคั่งและแผ่อิทธิพลอันไพศาลออกไปกว้างไกล ด้วยบริบทเช่นนี้ พระเจ้าปาตุกา พาหาลา (Puka Pahala) กษัตริย์แห่งซูลู จึงตัดสินใจเสด็จเยือนประเทศจีน เพื่อเปิดสัมพันธไมตรีและการค้ากับจีน แต่ขณะที่คณะทูตจากซูลูกำลังเป็นแขกของพระเจ้าซูตี้อยู่นั้น การเมืองและความขัดแย้งภายในก็ฉีกกระชากผู้คนชาวซูลูออกเป็นเสี่ยงๆ จนนำไปสู่การสิ้นพระชนม์ของพระเจ้าปาตุกา ภาพยนตร์เรื่องนี้ต้องการเผยให้เห็นถึงความสัมพันธ์อันเก่าแก่ในหมู่ประเทศเอเชียด้วยกันในห้วงเวลาอันยาวนานก่อนจะถูกเข้ายึดครองเป็นอาณานิคมโดยมหาอำนาจตะวันตก

Hellow, Soldier! (ภาคสองของภาพยนตร์ไตรภาคชุด Tatlo, Dalawa, Isa)

1974; Mever Films; 35 มม.; สี; 155 นาที

ผู้กำกับ: Lino Brocka; เรื่อง: Sis. Angela Barios; บทภาพยนตร์: Mario O'Hara; กำกับภาพ: Romeo V. Vitug; เพลง: Minda Azarcon; นักแสดง: Anita Linda, Hilda Koronel.

ลูเซีย (Lucia แสดงโดย Anita Linda) หญิงรับจ้างซักรีดเสื้อผ้า เลี้ยงชีพอยู่กับลูกสาวคือกินา (Gina แสดงโดย Hilda Koronel) อยู่ในเขตสลัมแห่งหนึ่งของมะนิลา เธอเลี้ยงดูลูกสาวขึ้นมาเพียงลำพังหลังจากทหารอเมริกันทำเธอท้องในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง แต่หลังจากหายตัวไปอย่างยาวนาน ในที่สุดผู้เป็นพ่อก็กลับมา ทั้งแม่และลูกสาวต่างก็รู้สึกจอยเตรียมรอรับการกลับมาของคนอเมริกัน กระทั่งสลัมทั้งสลัมก็พลอยตื่นเต้นกระวนกระวายไปด้วย เมื่อเขาเดินทางมาถึงเข้าจริง ๆ เขาก็ได้รับการต้อนรับจากทุกคนราวกับวีรบุรุษ ผู้หญิงต่างพากันรุมรัอมไต่ถามถึงเพื่อนทหารอเมริกันคนอื่น ๆ ที่เคยหวนพะพันธุ์ลูกครึ่งเอาไว้ในช่วงเวลาเดียวกัน ส่วนลูเซียนั้น เนื่องจากไม่สามารถควบคุมความตื่นเต้นของตัวเองได้ จึงดื่มเหล้าจนเมามาย กินารู้สึกอับอายต่อการกระทำของแม่ จึงพาเธอกลับเข้าห้องพัก เมื่อบิดามาถึงพร้อมภรรยาชาวอเมริกัน จึงมีเพียงกินาเท่านั้นที่ต้องเผชิญหน้ากับคู่สามีภรรยา ผู้เป็นบิดาพยายามชักชวนให้ก

นาเดินทางไปอเมริกากับตน เพื่อจะได้รับการศึกษาที่ดี แต่เสียงจากห้องพักรักชักนำเอาชายอเมริกันให้ต้องเผชิญหน้ากับลูเซีย ผู้เมามายและน่าสงสาร ลูเซียทอดอดีตคนรักของตนและทักทายเขาด้วยคำภาษาอังกฤษคำเดียวที่เธอรู้จัก คือ "สวัสดี ทหาร!" (Hello, soldier!) แต่ความรักของเธอก็กลายเป็นความขมขื่นเมื่อเธอค้นพบว่าเขากลับมาเพียงเพื่อสมบัติอย่างเดียวยที่เธอมี คือ ลูกสาวของคนทั้งสอง ลูเซียจึงคลั่งขึ้นมาและด่าทออดีตคนรักอย่างรุนแรง หลังจากขับไล่สามีภรรยาอเมริกันกลับไป ลูเซียก็ถูกทิ้งให้เมามายอยู่เพียงเดียวยตาย เมื่อเธอตื่นขึ้นมาในคืนนั้น เธอพบว่าตนเองอยู่แต่เพียงลำพัง เดีวยตาย ไม่มีกระทั่งลูกสาว ด้วยความคิดว่าตัวเองถูกทิ้ง ลูเซียจึงออกวิ่งตามหาภิกษาไปอย่างเสียขวัญ จนกระทั่งพบว่าลูกสาวกำลังเดินอยู่กับคนรักชีวิตของคนซักรีดก็กลับมาดำเนินไปเช่นเดิมที่เคยดำรงอยู่ก่อนหน้านี้

Himala (Miracle)

1982; 35 มม.; สี; 124 นาที

ผู้กำกับ: Ishmael Bernal; ผู้อำนวยการสร้าง: Charo Santos-Concio; เรื่อง/บทภาพยนตร์: Ricky Lee; กำกับภาพ: Sergio Lobo; ตัดต่อ: Ike Jarlego, Jr.; เพลง: Winston Raval; ควบคุมเสียง: Vic Macamay; ดูแลการผลิต: Raquel Villavicencio; นักแสดง: Nora Aunor, Spanky Manikan, Laura Centeno, Gigi Duenas, Veronica Palileo, Vangie Labalan, Aura Mijares, Ama Quiambao, Cris Daluz, Tony Angeles, Richard Arellano, Joe Gruta, Lem Garcellano, Pen Medina, Ray Ventura, Ben Almeda, Estela de Leon.

เอลซ่า (Elsa แสดงโดย Nora Aunor) คือเด็กสาวธรรมดาคนหนึ่ง แต่ได้รับความสนใจจากผู้คนขึ้นมาเมื่อเธออ้างว่าสามารถแสดงปาฏิหาริย์และติดต่อกับวิญญาณต่างๆ ได้ เมืองคูปัง (Cupang) ซึ่งเคยเจียบเหงาอ้างว้างที่เอลซ่าดำรงชีวิตอยู่ จึงคึกคักมีชีวิตชีวาขึ้นมาโดยพลันเมื่อข่าวเรื่องนิมิตเกี่ยวกับพระแม่มารีของเอลซ่าแพร่สะพัดออกไป พลังในการรักษาของเธอดึงดูดเอาผู้คนจำนวนมาก ทั้งคนป่วยและคนซิงส์ลีย์ สือและนักท่องเที่ยวน การไหลทะลักเข้ามาของคนแปลกหน้าเปลี่ยนชีวิตผู้คนของเมืองคูปังไปจากเดิม เมื่อมีโอกาสหาเงินจากฝูงคนที่แห่กันมาขอความช่วยเหลือหรือพิสูจน์อำนาจในการรักษาของเอลซ่า ผู้คนในเมืองคูปังก็ปะทะแตกหักกันในทุกเรื่องที่พวกเขา ตั้งแต่การทำบ้านเช่าไปจนถึงการขายเด็กพรหมจารีย์ ไม่มีอะไรหลุดพ้นจากการขายได้ แม้กระทั่งรูปจำลองของพระแม่มารี ขณะเดียวกันนั้น การที่เอลซ่าดึงดูดผู้คนให้หลั่งไหลมาหาเธอ ก็มีผู้คนอีกจำนวนหนึ่งถูกทำให้แปลกแยกออกไปกับการที่จู่ๆ เธอก็เคร่งศาสนาขึ้นโดยพลัน เพื่อนของเอลซ่าซึ่งเพิ่งเดินทางกลับจากเมืองและรู้จักกับเอลซ่ามาตั้งแต่เยาว์วัยก็ลุกขึ้นท้าทายความเคร่งศาสนาของเอลซ่าด้วยการจัดการเดินคาบาเร่โชว์ สิ่งที่สลับซับซ้อนยิ่งขึ้นไปอีก คือ ออร์ลี (Orly) นักสร้างภาพยนตร์ซึ่งถูกตรึงอยู่ระหว่างคนที่ศรัทธากับคนที่สงสัยในตัวเอลซ่า และพยายามจะถ่ายทอดสารคดีเกี่ยวกับ "ปาฏิหาริย์" และความจริงต่างๆ ที่อยู่เบื้องหลัง จนในที่สุด ออร์ลียังได้ถ่ายฟิล์มเหตุการณ์ที่เอลซ่ากับเพื่อนของเธอ คือ จายอง (Chayong) ถูกข่มขืนโดยพวกเด็กติดยาแถวนอกเมือง ออร์ลียังต้องตัดสินใจอย่างหนักว่าควร

จะเปิดเผยเรื่องราวนี้ออกไปดีหรือไม่ โดยแลกกับการที่ชื่อเสียงของเอลซ่าจะต้องถูกทำลายลง หรือเก็บเรื่องนี้ไว้เป็นความลับและรักษาดำเนินเกี่ยวกับเอลซ่าเอาไว้ต่อไป

หลังจากเหตุการณ์ดังกล่าว เอลซ่าก็ไม่เหมือนเดิมอีกต่อไป เธอสูญเสียพลังปาฏิหาริย์เพื่อนสนิทคือยายของก็ดัดสินใจฆ่าตัวตาย หลังจากนั้นโคกนาฏกรรมต่างๆ ก็มาเยือนมาคุบิงทีละเรื่องสองเรื่อง แต่เมื่อผู้คนค้นพบว่าเอลซ่าตั้งท้องและลมฝนเริ่มกลับมาหลังจากฤดูแล้งอันยาวนาน เมืองคุบิงก็กลับคืนสภาพสู่ตัวตนดั้งเดิมของมันอีกครั้ง ผู้คนเชื่อกันว่าเอลซ่าตั้งท้องขึ้นมาโดยอำนาจของพระเจ้า (Immaculate Conception) ผู้คนจึงพากันกลับมาเยี่ยมเมืองคุบิงอีกครั้ง เมื่อกลับไปยังภูเขากลับมาเจอเอลซ่าที่เธอถูกข่มขืน เอลซ่าก็พูดกับมหาชนผู้ศรัทธา และทำในสิ่งที่ไม่ว่าจะคิดได้ คือ เธอปฏิเสธปาฏิหาริย์ของตน ผู้คนพากันตกตะลึงต่อคำประกาศ แต่ก็ยังไม่เชื่อในสิ่งที่เธอพูด ทันใดนั้นก็มียานบินหนึ่งลำทำให้การประกาศของเอลซ่าต้องสงบเสียงลง ผู้คนพากันแตกตื่น วิ่งหนีไปในทุกทิศทาง ขณะที่เอลซ่าถูกนำขึ้นรถพยาบาลฉุกเฉินวิ่งจากไป ผู้คนก็กลับมาจรรักศรัทธาในสิ่งที่เธอเริ่มไว้อีกครั้ง

Hinugot Sa Langit

1985; Regal Films; 35 มม.; สี; 123 นาที

ผู้กำกับ: Ishmael Bernal; บทภาพยนตร์: Amado Lacuesta; กำกับภาพ: Rody Lacap; ตัดต่อ: Jess Navarro; เพลง: Willy Cruz; ควบคุมเสียง: Rudy Baldovino; ดูแลการผลิต: Elmo Manapul; นักแสดง: Charito Solis, Maricel Soriano, Dante Rivero, Al Tantay, Amy Austria, Rowell Santiago, Ray Ventura, Marilou Diaz-Abaya.

ภาพยนตร์เกี่ยวกับการทำแท้งในฟิลิปปินส์ คาร์เมน คาสโตร (Carmen Castro แสดงโดย Maricel Soriano) เป็นสาวพนักงานประจำบริษัทซึ่งมีหน้าที่การงานดีแต่แอบมีสัมพันธ์ลับกับสามีคนอื่น (แสดงโดย Al Tantay) ในเวลาเดียวกันนั้น เธอก็รักษาความสัมพันธ์กับแฟนหนุ่มฐานะดีจากดาเวา (Davao) (แสดงโดย Rowell Santiago) เพื่อหาทางออกให้แก่สัมพันธ์อันลับสนนี้ เพื่อนของเธอ คือ สเตลล่า (Stella แสดงโดย Amy Austria) ซึ่งใช้ชีวิตอิสระทั้งในเรื่องชีวิตส่วนตัว การงานและความสัมพันธ์กับผู้ชาย ขณะเดียวกัน คาร์เมนก็มีเจ้าของบ้านเช่า คือ จูลิง (Juling แสดงโดย Charito Solis) ชาวคริสต์ผู้เคร่งครัดคอยทำหน้าที่ถ่วงดุลยภาพให้แก่ชีวิต เมื่อคาร์เมนพบว่าเธอกำลังตั้งท้อง เธอขอคำแนะนำจากคนใกล้ชิดของตน แต่ถูกต่อต้านอย่างหนัก แต่ทั้งซัวร์กและมิตรของเธอกลับบอกให้เธอไปทำแท้งเอาเด็กออกเสียในขณะที่ยังเป็น "ก้อนเนื้อ" จะมีก็แต่จูลิงที่เคร่งศาสนาเท่านั้นที่ไม่แนะนำให้ฆ่าเด็ก ท้ายที่สุด คาร์เมนก็ตัดสินใจทำแท้ง หลังการทำแท้ง เธอค้นพบว่าไม่เพียงแต่เธอเท่านั้นที่เผชิญกับปัญหาต่างๆ ในชีวิต คนเช่าที่ดินซึ่งถูกไล่ที่ก็ได้สังหารจูลิง สเตลล่าก็กลายเป็นโรคประสาท ส่วนซัวร์กทั้งสองต่างก็พากันทิ้งเธอไป คาร์เมนเริ่มตระหนักว่า หากจะมีชีวิตรอดจากปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ในชีวิต เธอจะต้องมีความกล้าและมีพลังในการเผชิญหน้ากับมัน

Iginuhit ng Tadhana

1965; Sampaguita Pictures; 35 มม.; ขาว-ดำ; 123 นาที

ผู้กำกับ: Luciano B. Carlos; ผู้อำนวยการสร้าง: Elejandro Galang; บทภาพยนตร์: Emmanuel Borlaza; กำกับภาพ: Amaury Argra, Higino J. Fallorina, Steve Perez; เพลง: Restie Umali; ดูแลการผลิต: Honorato de la Paz, Bert Sto. Domingo; นักแสดง: Gloria Romero, Luis Gonzales, Rosa Mia, Ferdinand Marcos Jr., Vilma Santos.

ภาพยนตร์เรื่องนี้คือจดหมายเหตุชีวิตประวัติของอดีตประธานาธิบดีเฟอร์ดินาน มาร์คอส (Ferdinand Edralin Marcos) ตั้งแต่เกิดจนก้าวขึ้นดำรงตำแหน่งเป็นประธานาธิบดีที่ทั้งทรงอำนาจมากที่สุดและก่อให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์อย่างสูงสุดในประวัติศาสตร์ฟิลิปปินส์ ภาพยนตร์เริ่มตั้งแต่ภูมิหลังทางการเมือง โดยเน้นย้ำถึงช่วงชีวิตในวัยเยาว์ที่มาร์คอสเติบโตขึ้นในตระกูลนักการเมืองในเมืองอีโลคอส (Ilocos) ซึ่งเขาเคยถูกกล่าวหาว่ามีส่วนพัวพันกับคดีฆาตกรรมนักการเมืองที่เป็นคู่แข่งของบิดา การก้าวขึ้นสู่อำนาจของมาร์คอสได้ถูกฉายให้เห็นตั้งแต่แรกเริ่มเมื่อเขาได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งสภาองเกรสและวุฒิสภา นอกจากความสำเร็จทั้งในสองสภาแล้ว ภาพยนตร์ยังโปรยปรายไปด้วยเรื่องราวความรักโรแมนติคกับอิมelda โรมูอัลเดซ (Imelda Romualdez Marcos) ซึ่งทำให้ภาพยนตร์เรื่องนี้มีสีสันยิ่งขึ้น การปล่อยฉายภาพยนตร์เรื่องนี้ออกฉายในช่วงขณะที่มาร์คอสกำลังรณรงค์หาเสียงเพื่อก้าวขึ้นเป็นประธานาธิบดีในปี ค.ศ. 1965 กลายเป็นเรื่องอื้อฉาวขึ้นฉับพลันเมื่อคู่แข่งของมาร์คอส คือ ประธานาธิบดีดีโอสดาโด มาคาปากัล (Diosdado Macapagal) สั่งห้ามฉายภาพยนตร์เรื่องนี้ จนว่ากันว่า ความเห็นอกเห็นใจต่อการสั่งแบนภาพยนตร์เรื่องนี้คือปัจจัยสำคัญที่ทำให้มาร์คอสก้าวขึ้นดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีในท้ายที่สุด

Ina, Kapatid, Anak

1979; Regal Films; 35 มม.; สี; 96 นาที

ผู้กำกับ: Lino Brocka; เรื่อง/บทภาพยนตร์: Mel Chionglo; กำกับภาพ: Conrado Baltazar; เพลง: Ernani Cuenco; ควบคุมเสียง: Luis Reyes, Ramon Reyes; ดูแลการผลิต: Mel Chionglo; นักแสดง: Charito Solis, Ric Rodrigo, Lolita Rodriguez, Rio Locsin, Laurice Guillen.

การวิวาทกันระหว่างพี่สองน้องสาว คือ ปูรา (แสดงโดย Lolita Rodriguez) กับเอมิเลีย (แสดงโดย Charito Solis) ผู้เป็นน้องต่างมารดานั้นนอกจากนำความเจ็บปวดมาให้แล้ว ยังนำมาสู่การให้อภัยและความรักให้แก่กันและกัน เมื่อกลับมาบ้านหลังจากใช้ชีวิตอยู่ในชิคาโกนานถึงยี่สิบปี ปูราผู้เป็นพี่ก็กลับมาพบว่าบิดากำลังป่วย ไรนาสาโทถูกขาย และบ้านของบรรพบุรุษก็ถูกยึด ยิ่งไปกว่านั้น ความสัมพันธ์ระหว่างเธอกับเอมิเลียยิ่งเลวร้ายลงไปอีก เพราะระหว่างที่บิดาตื่นขึ้นนั้น เอมิเลียได้กล่าวหาปูราว่ากำลังขโมยความรักของครอบครัวไปจากเธอ เอมิเลียกล่าวหาปูราว่ากำลังแก้แค้นเธอที่ไปแต่งงานกับมานอลิง (Manoling) ซึ่งเป็นคนรักเก่าของเอมิเลีย

การแต่งงานของทั้งสองทำให้ปุราใจสลายและตัดสินใจเดินทางไปอยู่ในสหรัฐฯ หลังจากหลายปีแห่งความทุกข์ยาก เอมีเลียต่อสู้ดิ้นรนเพื่อให้ชีวิตครอบครัวของตนดำเนินต่อไปได้ ตอนนี้ปุราเดินทางกลับมา อารมณ์ความรู้สึกเก่าๆ ระหว่างคู่รักเก่าจึงฟุ้งกระจายขึ้นอีกครั้ง ขณะที่ลูกสาวของเอมีเลีย (แสดงโดย Rio Locsin) ก็พัฒนาความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นกับปุรา ผู้เป็นป้า เสียยิ่งกว่าเอมีเลีย ผู้เป็นแม่ อย่างไรก็ตาม แม้ความเจ็บปวดต่างๆ จะประเดประดังเข้ามา แต่ในท้ายที่สุดแล้ว เอมีเลียก็ยอมขอโทษจากปุรา ซึ่งก็ยินดียกโทษให้ อันเป็นการประนีประนอมอีกครั้งก่อนที่ปุราจะตัดสินใจเดินทางไปใช้ชีวิตในอเมริกาอีกครั้ง

Insiang

1976; CineManila Corp.; 35 มม.; สี; 95 นาที

ผู้กำกับ: Lino Brocka; เรื่อง: Mario O'Hara; บทภาพยนตร์: Mario O'Hara, Lamberto E. Antonio; กำกับภาพ: Conrado Baltazar; ตัดต่อ: Augusto Salvador; เพลง: Minda D. Azarcon; ควบคุมเสียง: Rudy Baldovino; ดูแลการผลิต: Fiel Zabat; นักแสดง: Hilda Koronel, Mona Lisa, Ruel Vernal, Rex Cortez, Marlon Ramirez, Nina Lorenzo, PETA Kalinangan Ensemble.

อินเสียง (แสดงโดย Hilda Koronel) เป็นเด็กสาววัย 17 ปี อยู่กับแม่ คือ อาลิง ปาซิง (Aling Pacing แสดงโดย Mona Lisa) แต่เพียงลำพังในย่านชานเมืองแห่งเมืองดอนโด (Tondo) ขณะที่เธออยู่ดูแลบ้านนั้น แม่ต้องออกไปขายปลาในตลาด ดาโด (Dado แสดงโดย Ruel Vernal) คนรักหนุ่มของแม่ เป็นหัวหน้าแก๊งค์นักเลง ซึ่งเข้ามาสร้างสัมพันธ์สวาทกับแม่เพราะต้องการใกล้ชิดกับอินเสียง แต่อินเสียงกลับมีคนรักอยู่แล้ว คือ แดนนี่ (Danny แสดงโดย Rez Cortez) ซึ่งทำงานอยู่ในร้านซ่อมรถ ทั้งสองฝันว่าสักวันหนึ่งของมีบ้านเป็นของตัวเองและใช้ชีวิตอันสงบเรียบง่ายด้วยกัน วันหนึ่ง แดนนี่พาอินเสียงไปเข้าโรงแรม แต่พอเธอตื่นขึ้นมาในวันรุ่งขึ้น กลับพบแดนนี่หายไปแล้ว ส่วนดาโดก็พยายามทุกวิถีทางที่จะให้ได้รับความรักจากอินเสียง คืนหนึ่ง ขณะที่ปาซิงหลับ ดาโดได้เข้ามาชมชื่นอินเสียง แต่เมื่อเธอบอกเรื่องนี้กับแม่ ปาซิงกลับโกรธและตบหน้าเธอ หาวาเธอให้ทำย้วยวนดาโดเอง อินเสียงพยายามหาทางแก้แค้น จึงทำตัวใกล้ชิดกับดาโดจนถึงวางแผนหนีตามไปด้วยกัน แล้วหลอกให้ดาโดพูดให้แม่ได้ยินโดยดาโดไม่รู้ตัวว่า เขาจะวางแผนพาเธอหนีไปอยู่เซบูด้วยกัน ทั้งยายแก่ปาซิงเอาไวคนเดียว เมื่อปาซิงได้ยินดังนั้น จึงโกรธมากและใช้กรรไกรแทงดาโดจนถึงแก่ความตาย หลังจากปาซิงถูกจับเข้าคุก อินเสียงจึงสารภาพกับแม่ว่าเธอไม่เคยรักดาโดเลย แต่ต้องการแก้แค้นแม่เท่านั้นเอง เมื่ออินเสียงขอให้แม่ยกโทษให้ ปาซิงก็ยินยอมยกโทษให้อย่างพิทักพิทวน

Isaak

1996; 35 มม.; สี; 10 นาที; หนังสั้น

ผู้กำกับ: Nick Deocampo; บทภาพยนตร์: Nick Deocampo; กำกับภาพ: Yam Laranas; ตัดต่อ: Ricky Orellana; เพลง: Dodjie Fernandez; ควบคุมเสียง: Joey Agbayani; นักแสดง: Chris Isaak, Tony Mabesa.

หนังสือเรื่องนี้สร้างขึ้นโดยได้รับแรงบันดาลใจจากภาพเขียนชื่อว่า "The Sacrifice of Isaac" ของเรมบรันด์ (Rembrandt) ศิลปินชาวดัตช์ผู้มีชื่อเสียงก้องโลก โดยอยู่ในช่วงทำนองของการคิดใคร่ครวญถึงความสัมพันธ์ระหว่างพ่อกับลูก โดยใช้เรื่องเล่าสองเรื่องคู่ขนานกันไป กล่าวคือ ขณะที่ลูกปรารถนาจะโยนบินออกไปสู่เสรีภาพ โดยต่อสู้ดิ้นรนให้หลุดพ้นจากการกดขี่ของพ่อ ซึ่งแสดงให้เห็นจากภาพเด็กหนุ่มที่ยืนเฝ้าดูผู้เป็นพ่อที่กำลังนอนป่วยอยู่บนเตียง โดยปรารถนาจะพาตัวเองหนีให้พ้นจากการกดขี่ครอบงำของพ่อ ในอีกด้านหนึ่ง อีแซค (Isaac) ในพระคัมภีร์ไบเบิล ซึ่งต้องหนีเอาชีวิตรอดจากเงื้อมมือของอับราฮัม (Abraham) ผู้เป็นพ่อที่ตั้งใจจะปลิดชีวิตลูกชาย

Jack and Jill

1954; Sampaguita Pictures; 35 มม.; ขาว-ดำ; 123 นาที

ผู้กำกับ: Mar S. Torres; อำนวยการสร้าง: Jose O. Vera; เรื่อง: Mars Ravelo; นักแสดง: Dolphy, Lolita Rodriguez, Rogelio de la Rosa, Etang Ditscher, Jose de Villa, Haracio Morales.

หลุยซ่า (Luisa แสดงโดย Lolita Rodriguez) กับกอร์โย (Goryo แสดงโดย Dolphy) เป็นพี่กับน้องกัน หลุยซ่าเป็นคนขี้อายขี้นิน ส่วนกอร์โยทำงานบ้านทุกอย่าง เธอชอบทะเลาะกับผู้คน ส่วนเขาชอบทำตัวให้ดีดูสำหรับผู้คน เมื่อผู้เป็นพ่อ คือ มัง อัมโบ (Mang Ambo) ล้มเจ็บลง เขาก็แนะนำให้หลุยซ่า ซึ่งตอนนี้แต่งตัวเป็นชายและใช้ชื่อใหม่ว่า อิตอย (Itay) ให้ไปเป็นคนขับรถให้แก่คนรวยคนหนึ่ง คือ การ์โด (Gardo แสดงโดย Rogelio de la Rosa) เรื่องราวกันซับซ้อนจึงเกิดขึ้นเมื่ออิตอย ซึ่งแท้จริงแล้วคือผู้หญิง ได้ตกหลุมรักแก่นายจ้างผู้หล่อเหลา แต่เรื่องยิ่งสลับซับซ้อนยิ่งขึ้นไปอีกเมื่อกอร์โย ซึ่งปลอมตัวเป็นผู้หญิงเข้ามาทำงานอยู่ในบ้านของการ์โด แม่ของการ์โดเข้าใจผิดว่ากอร์โยเป็นผู้หญิงจริงๆ และให้ "เธอ" มาเป็น "ลูกสาว" คนใหม่ของตน ด้วยการใช้ชีวิตอยู่ในท่ามกลางอัตลักษณ์ปลอมๆ เช่นนี้ จึงก่อให้เกิดเรื่องราวชวนหัวต่างๆ ขึ้นมา จนในที่สุดโลกก็กลับมาเหมือนเดิมเมื่อตัวตนแท้จริงของพวกเขาได้รับการเปิดเผยออกมา และโลกแห่งความเป็นจริงก็กลับมาดำเนินเช่นปกติของมันต่อไป

Jose Rizal

1998; GMA Films; 35 มม.; สี; 178 นาที

ผู้กำกับ: Marilou Diaz-Abaya; บทภาพยนตร์: Ricky Lee, Jun Lana, Peter Ong Lim; กำกับภาพ: Rody Lacap; ตัดต่อ: Manet A. Dayrit; เพลง: Nonong Buencamino; ควบคุมเสียง: Rudy Gonzalez, Albert Michael Idioma; ดูแลการผลิต: Leo Abaya; นักแสดง:

Cesar Montano, Jaime Fabregas, Joel Torre, Gardo Versoza, Monique Wilson, Gloria Diaz, Chin Chin Gutierrez.

ภาพยนตร์ชีวประวัติของโฮเซ ริซาล (Jose Rizal แสดงโดย Cesar Montano) ในฐานะนักเขียนหัวก้าวหน้าที่ต้องการสื่อความคิดเกี่ยวกับความเป็นชาติและการปฏิรูปสังคมผ่านนวนิยายของตนเรื่อง Noli Me Tangere กับ El Filibusterismo อย่างไรก็ตาม แทนที่จะนำเสนอเรื่องราวตามลำดับเวลาเพื่อแสดงให้เห็นช่วงจังหวะต่างๆ ในชีวิต ภาพยนตร์เรื่องเลือกการนำเสนอแบบจิตวิทยาที่วางเส้นทางการก่อรูปทางความคิดและจิตสำนึกทางการเมืองของริซาล ซึ่งบรรลุลุคสุดยอดเมื่อเขาตระหนักถึงความตายของตน

เส้นทางความคิดที่วุ่นของริซาลได้รับการปักหมุดหมายโดยใช้ข้อถกเถียงระหว่างริซาลกับที่ปรึกษาทางกฎหมาย คือ Luis Taviel de Andrade (แสดงโดย Jaime Fabregas) และกับตัวละครในจินตนาการที่เขาสร้างขึ้น คือ Simoun Ibarra (แสดงโดย Joel Torre) ซึ่งเป็นตัวพระเอกในนวนิยายของริซาล โดยคนทั้งปวงพยายามทำให้ริซาลเข้าใจถึงแรงผลักดันที่ทำให้เขาต้องคิดหาหนทางแห่งการปฏิรูป นอกจากนั้น ภาพยนตร์ยังพยายามนำผู้ชมไปสู่ภูมิหลังด้านการศึกษาในวัยเยาว์และความสัมพันธ์ระหว่างริซาลกับครอบครัวและคนรัก คือ โจเซฟิน แบรคเคน (Josephine Bracken แสดงโดย Chin Chin Gutierrez) และจบด้วยการประหารชีวิตริซาล ณ บากุมบายัม (Bagumbayam) ซึ่งแม้เจ้าหน้าที่อาณานิคมสเปนผู้จับกุมพากันเฉลิมฉลองต่อความตายของเขา แต่การสิ้นชีพของริซาลกลับนำไปสู่การเปิดฉากของการต่อสู้ปฏิวัติเพื่อเสรีภาพของฟิลิปปินส์ในที่สุด

Junkzilla

1995; 35 มม.; สี; 3 นาที; อะนิเมชั่น

ผู้กำกับ: Nonoy Dadivas; เรื่อง/บทภาพยนตร์: Nick Deocampo.

ครอบครัวๆ หนึ่งได้ประสบกับเหตุการณ์แปลกประหลาดเมื่อขยะของตนได้กลายร่างเป็นสัตว์ประหลาด โดยขยะที่พวกเขาโยนทิ้งออกไปทางหน้าต่างได้ก่อรูปขึ้นเป็นสัตว์ร้ายที่คุกคามไปทั่วทั้งเมือง และผู้คนธรรมดาทั่วไปต้องกลายเป็นเหยื่อของสัตว์ประหลาดในยามค่ำคืน หนทางแก้ที่พวกผู้ใหญ่แนะนำก็คืออย่ายอมทำตามคำขู่ของสัตว์ร้าย และในที่สุดก็ทำให้พวกเด็กๆ เข้าใจว่าการจะปกป้องชุมชนให้หลุดพ้นจากความหายนะได้นั้นจะต้องช่วยกันหาทางเก็บขยะให้เป็นที่เป็นทาง

Kakabakaba Ka Ba?

1980; LVN Pinctures; 35 มม.; สี; 106 นาที

ผู้กำกับ: Mike de Leon; ผู้อำนวยการสร้าง: Manuel de Leon & Encarnacion de Leon; บทภาพยนตร์: Clodualdo del Mundo Jr., Raquel Villavicencio, Mike de Leon; กำกับภาพ: Rody Lacap; ตัดต่อ: Ike Jarlego Jr; เพลง: Lorrie Illustre; ควบคุมเสียง: Ramon

Reyes; ดูแลการผลิต: Raquel Villavicencio; นักแสดง: Christopher de Leon, Charo Santos, Jay Ilagan, Sandy Andolong, Boboy Garovillo, Johnny Delago, Armida Siguion-Reyna, Leo Martinez, Nanette Inventor, Moody Diaz, Joe Jardi, Danny Javier, George Javier, UP Concert Chorus.

เมื่อหนุ่มฟิลิปปิโน (แสดงโดย Christopher de Leon) เดินทางกลับจากญี่ปุ่น เขาได้กลายเป็นสิ่งที่ถูกตามล่ากันพลิกแผ่นดินจ้าวหลังจากรอคอยเสียดลัษหนึ่งเกิดหลงไปอยู่ในกระเปาะของเขาเข้า เนื่องจากเทปคาสเส็ตลับดังกล่าวบรรจุแผ่น ซึ่งเป็นแผนของญี่ปุ่นในการลักลอบนำสิ่งกัญหมายดังกล่าวเข้ามาในประเทศ เมื่อถูกไล่ล่าอย่างถลกหน้งโดยญี่ปุ่นกลุ่มหนึ่งหนุ่มฟิลิปปิโนกับแฟนสาว คือเมลานี (Melanie แสดงโดย Charos Santos) และสมัครพรรคพวก (แสดงโดย Jay Ilagan และ Sandy Andolong) หนึ่การไล่ล่าไปจนถึงบาเกียว (Baguio) โดยไม่รู้ตัว สายลับจีนกลุ่มหนึ่งก็ตามไล่ล่าพวกเขาด้วย ทั้งสองคู่หนีเข้าไปซ่อนอยู่ในโบสถ์แห่งหนึ่งเพื่อจะได้พบว่าโบสถ์ดังกล่าวคือหน้าจากอันหนึ่งของแก๊งค์มาเฟียญี่ปุ่น โดยบังเอิญ พวกเขาได้ค้นพบแผนการร้ายในการปลอมตัวเป็นพระกับแม่ชีของญี่ปุ่นในการจำหน่ายผืนเพื่อหวังยึดครองฟิลิปปินส์ และเมื่อสายลับจีนเปิดฉากต่อสู้กับมาเฟียญี่ปุ่น และทั้งสองฝ่ายก็ยังเป็นฝ่ายถล่มหนุ่มสาวฟิลิปปิโน ทั้งศาสนา ทุนนิยม สืผิวและยาเสพติดก็เข้ามาผสมโรงกันในเรื่องราวชวนหัวซึ่งทำยที่สุดซัยชนะก็ตกเป็นของหนุ่มฟิลิปปิโน และหนุ่มสาวคู่รักก็ช่วยกันไขปริศนา

Kidlat

1989; Goethe Institut, MFI, Philippine Information Agency; 16 มม.; สี; 10 นาที; หนังสืทดลอง

ผู้กำกับ: Joey Agbayani.

หนังสืทดลองโดยการผสมผสานการวาดการ์ตูนในหน้าบทบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์เข้ากับศิลปะแห่งการถ่ายภาพยนตร์เรื่องนี้ต้องการพูดเรื่องสภาพที่เกิดขึ้นโดยทั่วไปในการเลือกท้องถิ่นของฟิลิปปินส์ โดยเสียดสีเรื่องการค้าหาความจริงของนักข่าว ซึ่งต้องต่อสู้กับนักการเมืองผู้ชั่วร้ายและกองกำลังส่วนตัวของเขา ทำนองเดียวกับจุมกของฟีน็อคคิโอ ปลายดินสอของนักข่าวก็ทำหน้าที่เหมือนปรอทวัดระดับการโกหกของนักการเมือง

Kisapmata (In Just the Wink of an Eye, แคชั่วพริบตา)

1981; Bancom Audiovision Copr.; 35 มม.; สี; 96 นาที

ผู้กำกับ: Mike De Leon; เรื่อง: Nick Joaquin; บทภาพยนตร์: Clodualdo de Mundo, Jr., Raquel Villavicencio, Mike de Leon; กำกับภาพ: Rody Lacap; ตัดต่อ: Jess Navarro; เพลง: Lorrie Ilustre; ควบคุมเสียง: Ramon Reyes; ดูแลการผลิต: Cesar Hernando; นักแสดง: Vic Silayan, Charito Solis, Jay Ilagan, Charo Santos.

ภาพยนตร์เรื่องนี้ดัดแปลงมาจากเรื่องสั้นของ Nick Joaquin ซึ่งเล่าถึงเรื่องความลับภายในครอบครัวที่ถูกเปิดเผยออกมา คือความสัมพันธ์ต้องห้ามระหว่างพ่อกับลูกสาวที่นำไปสู่โศกนาฏกรรม ดาโดง จารันดัง (Dadong Jarandang แสดงโดย Vic Silayan) ซึ่งเป็นตำรวจเกษียณกับเดอลี (Dely แสดงโดย Charito Solis) ภรรยาที่ยอมตามสามีด้วย ๆ อาศัยอยู่ด้วยกันกับลูกสาว คือมิล่า (Mila แสดงโดย Charo Santos) เมื่อมิล่าถึงอายุแต่งงานออกเรือน ดาโดงวางแผนให้เธอแต่งงานกับโนเอล มานาลันสัน (Noel Manalansan แสดงโดย Jay Ilagan) โดยเขามีอาจจะปฏิเสธข้อเสนอได้เนื่องจากเธอกำลังตั้งท้อง หลังจากการแต่งงาน เรื่องแปลกๆ ของเหตุการณ์ก็คลี่คลายออกมา คู่สามีภรรยาถูกขอร้องให้ใช้คืนแต่งงานในบ้านของครอบครัวพ่อตาแม่ยายด้วยอ้างเหตุว่าเนื่องจากแม่กำลังป่วย หลังจากนั้น โนเอลก็ถูกขับออกจากบ้าน และแม้ว่าเขาจะพยายามโทรศัพทหาเธอเพียงใด มิล่าก็ยังคงถูกกักบริเวณไว้ในบ้านของพ่อแม่ อย่างไรก็ตาม ในที่สุดมิล่าก็สามารถหนีเงื้อมมือของพ่อไปได้เมื่อต้องไปโรงพยาบาล โดยหนีไปพร้อมกับโนเอลไปยังลอส บานอส (Los Banos) ด้วยความโกรธกริ้วต่อการกระทำของลูกสาว ดาโดงจึงทำทุกวิถีทางที่จะนำมิล่ากลับมา ดาโดงบังคับให้เดอลีผู้เป็นภรรยาไปพบกับลูกสาวและนำทั้งสองกลับมายังมะนิลา หลังจากสองสามีภรรยาได้ตั้งหลักปักฐานอยู่ในครอบครัวของมานาลันสันแล้ว ดาโดงก็ยังพยายามอ้อนวอนให้มิล่ากลับบ้าน โดยอ้างว่าแม่กำลังป่วย เพื่อยุติปัญหายุ่งยากทุกอย่าง มิล่าตัดสินใจกลับมายังบ้านพ่อแม่และเก็บข้าวของทุกอย่าง โดยไม่อินังขังขอบอีกต่อไปว่าจะมีใครมาห้าม ซึ่งทำให้ดาโดงตัดสินใจลงมือการฆาตกรรมโดยทิ้งให้ตัวละครทุกตัวจบชีวิตลงในตอนจบของเรื่อง

The Last Fish in the World (ปลาตัวสุดท้ายในโลก)

1996; 16 มม.; สี; 5 นาที; อะนิเมชั่น

ผู้กำกับ: Agustina Basco and Patricia Sim.

เมื่อถูกคุกคามจากความขาดแคลนของทรัพยากรธรรมชาติ ผู้คนทั่วโลกก็พยายามทำสิ่งแปลกๆ ในการหาทางจับปลา นักวิทยาศาสตร์พยายามทำโคลนนิ่งปลาขึ้นมา จนนำไปสู่หายนะ ส่วนพวกชอบผจญภัยก็ออกแสวงหาปลาในแหล่งน้ำอันตราย คนอื่นๆ ก็พยายามสร้างปลาในแ่งมุมสร้างสรรค์ของตนขึ้นมา แต่ก็ล้วนไม่ประสบความสำเร็จอะไรเป็นชิ้นเป็นอัน กระนั้น คนก็ยังจำได้ว่าปลาเคยมีหน้าตาอย่างไร ในท้ายที่สุด ปลาตัวสุดท้ายก็ตัดสินใจจากพวกเขาไป

A Legacy of Violence (มรดกแห่งความรุนแรง)

1990; New York State Council for the Arts; VDO; สี; 60 นาที; สารคดี

ผู้กำกับ: Nick Deocampo; ผู้อำนวยการสร้าง: Shu Lea Cheang.

ภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้นำเสนอความรุนแรงในสังคมฟิลิปปินส์ โดยจัดวางเหตุการณ์อยู่ในช่วงหลังเหตุการณ์ประท้วงใหญ่เมื่อ ค.ศ.1986 (EDSA) และสืบสาวให้เห็นถึงบทบาทของสื่อในการควบคุมการเมือง และการเมืองในการควบคุมสื่อ ทั้งยังวิเคราะห์ให้เห็นถึงพลังทาง

ประวัติศาสตร์ สังคมและการเมืองที่นำประเทศไปสู่การเป็นเมืองขึ้น/การพึ่งพิงมหาอำนาจตะวันตก เพื่อความมั่นคงและความมั่งคั่งของตน และความรุนแรงที่ทำลายล้างชีวิตของผู้คน ซึ่งเป็นผลจากการคอร์ปชั่นและสภาวะอนาธิปไตยในสังคมฟิลิปปินส์

Lizard: Or How to Perform in Front of the Reptile (กิ้งก่า: หรือวิธีปฏิบัติตนเมื่ออยู่ต่อหน้าสัตว์เลื้อยคลาน)

1986; 16 มม.; สี; 12 นาที; หนึ่งทดลอง

ผู้กำกับ: Roxlee & Ludwig Ilio.

คนผู้หนึ่งกระแทกตัวเองเข้ากับกำแพง เขาโจมตีกำแพง เขาวิจารณ์การเกิดทูลนาซารูปเคารพอย่างมีขอบเขตและความคลั่งไคล้ของเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน กิ้งก่าคือประจักษ์พยานของเขา

CINEMA ENLIGHTENS

Macho Dancer

1989; Special People Production; 35 มม.; สี; 136 นาที

ผู้กำกับ: Lino Brocka; บทภาพยนตร์: Ricardo Lee, Amado Lacuesta; กำกับภาพ:

Joe Tutanés; ตัดต่อ: Ruben Natividad; เพลง: Mon del Rosario; ควบคุมเสียง: Danny

Sanchez; ดูแลการผลิต: Benjie de Guzman; นักแสดง: Allan Paule, Daniel Fernando,

Jacklyn Jose, William Lorenzo, Princess Punzalan.

หนุ่มต่างจังหวัด (แสดงโดย Alan Paule) ซึ่งหาเลี้ยงชีวิตโดยการขายเรือนร่างให้แก่ลูกค้าเกย์ ต้องเผชิญกับผู้คนหลากหลายที่ส่งอิทธิพลต่อวิสัยทัศน์ของโลกของเขา โดยหนึ่งในบรรดาผู้คนเหล่านั้นคือโสเภณีหนุ่ม (แสดงโดย Daniel Fernando) ผู้ตามหาพี่สาวที่พลัดพรากจากกันไปนานแล้วเนื่องจากถูกขายในตลาดค้าทาส นอกจากนี้ยังมีโสเภณีสาว (แสดงโดย Jacklyn Jose) ซึ่งหลอกล่อเอาหัวใจของเขาไปแล้วสลับทิ้งอย่างไม่แยแส การช่วยเพื่อนออกตามหาพี่สาวในเมืองได้นำไปสู่โศกนาฏกรรม ในที่สุดหลังจากการสังหารตำรวจกังฉินที่มีส่วนพัวพันอยู่กับการค้าและการคอร์ปชั่น ชายหนุ่มก็ขึ้นรถโบกมืออำลาเมืองกลับไปสู่บ้านในต่างจังหวัดตามเดิม

Magnifico

2003; Violet Films Production; 35 มม.; สี; 122 นาที

ผู้กำกับ: Maryo J. de los Reyes; บทภาพยนตร์: Michiko Yamamoto; กำกับภาพ:

Odyssey Flores; ตัดต่อ: Manet Dayrit; เพลง: Lutgardo Labad; ดูแลการผลิต: Gerry

Pascual; นักแสดง: Lorna Tolentino, Albert Martinez, Gloria Romero, Jiro Manio, Cherry

Pie Picache, Isabella de Leon, Celia Rodriguez, Tonton Gutierrez, Danilo Barrios.

แมกนิฟิโก (Magnifico) หรือปีคอย (Pikoy) (แสดงโดย Jiro Manio) เป็นเด็กหนุ่มที่อาศัยอยู่กับครอบครัวในหัวเมืองต่างจังหวัด โดยมีพ่อ (แสดงโดย Albert Martinez) ซึ่งเลี้ยงชีพ

จากการทำงานในโรงงานผลิตผ้า Barong แบบพื้นเมือง ย่า (แสดงโดย Gloria Romero) ก็ป่วย กระเสาะกระแสะ แม่ (แสดงโดย Lorna Tolentino) ก็ไม่มีงานทำ น้องสาวก็ป่วยด้วยโรค cerebral palsy ส่วนพี่ชายก็ต้องถูกตัดทุนการศึกษา แม้ปีค้อยจะไม่ได้เป็นเด็กฉลาดอะไรนัก แต่ความดีของเขาก็สร้างความอบอุ่นและรอยยิ้มให้แก่ผู้คนได้เสมอ เขาแบ่งปันความรักให้แก่ทุกคนและทำให้สนิทสนมกับทุกคนในบริเวณละแวกชุมชนที่เขาอาศัย วันหนึ่งเมื่อเขาประสบอุบัติเหตุจนถึงแก่ชีวิต ทุกผู้ที่ความไร้เดียงสาและปราศจากความเห็นแก่ตัวของเขาได้สร้างรอยประทับขึ้นในหัวใจ ก็ได้พากันหลั่งไหลกันมาร่วมพิธีศพ

Manila by Night / City after Dark (ราตรีมะนิลา / เมืองในยามสนธยา)

1980; Regal Films; 35 มม.; สี; 151 นาที

ผู้กำกับ: Ishmael Bernal; กำกับภาพ: Sergio Lobo; ตัดต่อ: Augusto Salvador; เพลง: The Vanishing Tribe; ดูแลการผลิต: Peque Gallaga; นักแสดง: Rio Locsin, Cherie Gil, Lorna Tolentino, Alma Moreno, Bernardo Bernardo, Orestes Ojeda, William Martinez, Charito Solis, Gina Alajar, Johnny Wilson, Jojo Santiago, Sharon Manabat.

ภาพยนตร์เล่าถึงชีวิตของผู้คนกลางคืนในมะนิลาที่แม้จะไม่เคยเจอกันแต่ก็ร่วมชะตากรรมเดียวกัน ตั้งแต่ชายหนุ่มผู้ใฝ่ฝันว่าจะเป็นนักร้อง (แสดงโดย William Martinez) แม่ผู้ชอบครอบงำ (แสดงโดย Charito Solis) ซึ่งเป็นอดีตโสเภณี และพยายามอย่างหนักในการเป็นเมียและแม่ที่ดีสาวทอมกับห้องนวดบังตา พยาบาลปลอมที่กลายเป็นโสเภณีในตอนกลางคืน คนขับแท็กซี่ พนักงานบริการผู้ไร้เดียงสา ลูกค้าเกย์ และ ฯลฯ ที่อาศัยอยู่ในโลกกลางคืนของมะนิลา

Masahista

2005; Centerstage Production, Gee Film International; 35 มม.; สี; 76 นาที

ผู้กำกับ: Brillante Mendoza; เรื่อง/บทภาพยนตร์: Boots Agbayani Pastor; กำกับภาพ: Timmy Jimenez, Monchie Redoble; ตัดต่อ: Nonoy Dadvivas, Herbert Navasca; เพลง: Jorrol Tarog; ควบคุมเสียง: Rudy Gonzales; ดูแลการผลิต: Benjamin Padero; นักแสดง: Coco Martin, Jacklyn Jose, Alan Paule, Catherine Luna, Paolo Rivero, Kristoffer King.

ชายหนุ่ม (แสดงโดย Coco Martin) ทำงานทำในร้านนวดแห่งหนึ่ง ซึ่งไม่ได้ขายเพียงการนวด แต่ยังขายร่างกายให้แก่ชาวเกย์ ขณะที่นวดพวกเขาอยู่นั้น ชายหนุ่มต้องเผชิญกับผู้คนหลากหลายแบบและรับฟังเรื่องเล่าทุกประเภท หลังจากเสร็จงาน แฟนสาวจะรอเขาอยู่ในรถแท็กซี่นอกร้านนวด เมื่อพ่อของเขาเสียชีวิตลง เขาต้องเดินทางกลับไปพิธีศพ และการนวดร่างอุ้งๆ ของลูกค้าถูกนำมาเปรียบเทียบกับจัดการกับร่างเย็นชืดของศพผู้เป็นพ่อ

Maynila Sa Mga Kuko Ng Liwanag (Manila in the Claw of Light)

1975; Cinema Artists Phils; 35 มม.; สี; 125 นาที

ผู้กำกับ: Lino Brocka; อำนวยการสร้าง: Mike de Leon; เรื่อง: Edgardo M Reyes (นิยายชุดในนิตยสาร Liwayway); บทภาพยนตร์: Clodualdo del Mundo, Jr.; กำกับภาพ: Mike de Leon; ตัดต่อ: Ike Jarlego, Jr., Totoy Jarlego; เพลง: Max Jocson; ควบคุมเสียง: Luis Reyes, Ramon Reyes; นักแสดง: Bembol Roco, Hilda Koronel, Tommy Abuel, Lou Salvador Jr., Jojo Abella, Pio de Castro III, Rikki Jimenez, Danilo Posadas, Joonee Gamboa, Lilia Gamboa-Mendoza, Spanky Manikan, Joseph Jardinazo, Pancho Pelagio, Tommy Yap, Juling Bagabaldo.

ชีวิตในหมู่บ้านห่างไกลในชนบทมีเพียงความยากจน บีบคั้นให้ลิกายา พาไรโซ (Ligaya Paraiso แสดงโดย Hilda Koronel) ต้องออกเดินทางติดต่อนายหน้าเข้ามาหางานทำในเมืองเพื่อหาเงินช่วยเหลือจนเจือครอบครัว เธอไม่เพียงแต่ต้องทิ้งครอบครัวเอาไว้เบื้องหลัง แต่รวมถึงคนรัก คือ จูลิโอ มาดีอากา (Judío Madiaga แสดงโดย Bembol Roco) เมื่อเดินทางมาถึงมะนิลา ความสัมพันธ์เก่าๆ ของลิกายาก็เริ่มจางหายไป จนทำให้จูลิโอต้องออกตามหาลิกายาเข้ามาในเมืองมะนิลา โดยเข้าไปทำงานในบริษัทก่อสร้างและได้รู้เห็นการคอร์รัปชันต่างๆ ในวิถีทางของธุรกิจ ความยากลำบากทำให้จูลิโอหาหนทางระบายออกในโสเภณี อย่างไรก็ตาม การตามหาลิกายาอย่างไม่เหน็ดเหนื่อยก็ให้ผลตอบแทนเมื่อเขาได้พบเธอในที่สุด แต่ลิกายาก็สารภาพกับเขาถึงข้อเสนอที่นายจ้างเงินกำลังยื่นให้เธอ โชคชะตาของทั้งสองได้เดินไปสู่โศกนาฏกรรมเมื่อลิกายาเสียชีวิตลงอย่างปริศนา แต่เมื่อจูลิโอพยายามทวงถามความยุติธรรมให้แก่เธอ สิ่งที่เขาได้รับคือการตกเป็นเหยื่อของความอยุติธรรมอันเล็ดลอดเย็นในสังคม

Memories of a Forgotten War (ความทรงจำของสงครามที่ถูกลืม)

2001; NCCA, Women in Film Foundation, Pennsylvania Council of the Arts, Mon Valley Media, Pittsburgh Filmmakers; 16 มม.; สี; 60 นาที; สารคดี

ผู้กำกับ: Sari Dalena, Camilla Benolirao Griggers.

"สงครามที่ถูกลืม" ที่อ้างถึงกันคือสงครามระหว่างฟิลิปปินส์กับอเมริกา (Philippine-American War) ใน ค.ศ.1899 ลืมกันจนกระทั่งผู้คนในฟิลิปปินส์จำสงครามเวียดนามได้ดีกว่าสงครามของตนเองเสียด้วยซ้ำ ภาพยนตร์เรื่องนี้เริ่มต้นด้วยเรื่องผู้เป็นปู่ชาวอเมริกันและย่าชาวฟิลิปปินาของคามิลลา เบนอลิราโอ กริกเกอร์ (Camilla Benolirao Grigger) ซึ่งเป็นเครื่องแสดงให้เห็นถึงการผสมผสานกันอย่างลงตัวของข้อมูลทางประวัติศาสตร์กับความทรงจำต่อสงครามครั้งนี้ในอดีต สิ่งที่น่าสนใจอีกอย่างหนึ่งใน ภาพยนตร์เรื่องนี้ คือการถ่ายทำภาพเหตุการณ์สำคัญๆ ณ จุดที่เคยเหตุการณ์ดังกล่าวขึ้นจริงในเมืองวิแกน (Vigan) และโจโล (Jolo) โดยมีชาวบ้านร้านค้าที่บอกเล่าถึงประวัติศาสตร์บาดแผลของตน

Memories of Old Manila (มะนิลารำลึก)

1993; South Productions Ltd. For Channel 4, London (UK); 16 มม.; สี; 22 นาที; สารคดี

ผู้กำกับ: Nick Deocampo; บทภาพยนตร์: Nick Deocampo, Ricky Lee; กำกับภาพ: Yam Laranas; ตัดต่อ: Lauro Rene Manda; เพลง: Joey Ayala; ควบคุมเสียง: Nolet Clemente; ดูแลการผลิต: Nick Deocampo; นักแสดง: Behn Cervantes, เด็กข้างถนน.

ภาพความทรงจำของเมืองมะนิลาซึ่งเคยได้รับการชื่นชมในตะวันออกแต่กลับตกต่ำจนน่าอนาถใจในปัจจุบัน ในภาพยนตร์เรื่องนี้ นักประวัติศาสตร์ (แสดงโดย Behn Cervantes) เดินทางผ่านเวลาช่วงเวลาราวห้าศตวรรษของพหุหนองน้ำแห่งหนึ่งซึ่งแปรสภาพมาเป็นเมืองสกปรกของเมืองมหานครมะนิลาในปัจจุบัน ขณะที่นักประวัติศาสตร์สำรวจเมืองในห้วงเวลาดังกล่าว ตัวเขาเองก็แปรสภาพและได้รับผลกระทบจากสิ่งที่ตัวเองได้เผชิญและเรียนรู้ ในพหุหนองน้ำ ณ จุดเริ่มต้นอันกลายเป็นเมืองในปัจจุบันนั้น เวลาได้พังทะลายลงทับซ้อนเข้าด้วยกัน รวมถึงความทรงจำและจิตสำนึก โดยนักประวัติศาสตร์ก็ได้จมดิ่งลงสู่เบื้องลึกของการลืมและความทรงจำในประวัติศาสตร์

Merika

1984; Adrian Films; 35 มม.; สี; 100 นาที

ผู้กำกับ: Gil Portes; บทภาพยนตร์: Clodualdo del Mundo, Jr. and Jose Quilito; กำกับภาพ: Ely Cruz; เพลง: Willy Cruz; ควบคุมเสียง: Rolly Ruta; นักแสดง: Nora Aunor, Marilyn Concepcion, Boogie Abaya, Bembol Roco.

ชีวิตในอเมริกาได้สุขสบายและเต็มไปด้วยความสุขเสมอไป มิลา ครูซ (Mila Cruz แสดงโดย Nora Aunor) คือพยาบาลฟิลิปปินส์ที่ใช้ชีวิตประจำวันด้วยการนั่งรถไฟใต้ดินจากนิวยอร์กไปยังนิวยอร์กเพื่อไปทำงานในโรงพยาบาลทุกวัน แม้จะมีภาระงานต้องทำมาก แต่เธอก็ยังสามารถหาเวลาไปดูแลคนแก่ ณ บ้านพักคนชรา ที่นั่น เธอได้เป็นเพื่อนกับมิตรชราชาวฟิลิปปินส์ ผู้เฒ่าอยากกลับไปใช้ชีวิตในฟิลิปปินส์ถ้าหากเขาตรวจสอบได้ว่าญาติของตนอาศัยอยู่ที่ใด ทว่าสายสัมพันธ์ระหว่างเธอกับชายชรายิ่งเพิ่มความคิดถึงบ้านของมิลายิ่งขึ้น แม้จะประสบความสำเร็จในอาชีพการงาน แต่หัวใจของเธอโหยหาบ้านเกิดเมืองนอน ชีวิตอันสะดวกดายไม่ได้ก่อให้เกิดความรู้สึกท้าทายอีกต่อไป ยิ่งกว่านั้น เธอกลับยังรู้สึกโดดเดี่ยวตัวคนเดียวอยู่ในบ้านเมืองซึ่งไม่ได้ทำให้เธอรู้สึกว่าได้รับการยอมรับให้เป็นส่วนหนึ่ง เธอฝันว่าจะกลับบ้านในฟิลิปปินส์ ความปรารถนาอันนี้ซับซ้อนยิ่งขึ้นเมื่อเธอได้พบกับรามอน (Ramon แสดงโดย Bembol Roco) เธอรู้สึกใกล้ชิดกับผู้ชายใหม่คนนี้เพียงเพื่อจะค้นพบต่อมาว่าเขาเป็นพวกไม่มีวีซ่าและต้องคอยหลบหนีตำรวจอยู่ตลอดเวลา เมื่อเธอตระหนักว่ารามอนกำลังใช้เธอเพื่อขอกวีรการ์ด ก็ยิ่งทำให้เธอตัดสินใจเดินทางกลับบ้านในฟิลิปปินส์

Minsan Lang Sila Bata

1996; Ateneo Center for Social Policy; VDO; สี; 50 นาที; สารคดี

ผู้กำกับ: Ditsi Carolina, Sadhana Buxani; ผู้อำนวยการสร้าง: Ditsi Carolino; กำกับภาพ: Sadhana Buxani, Ditsi Carolino; ตัดต่อ: Ditsi Carolino, Bobby Regalado.

แม้ว่าแรงงานเด็กจะเป็นสิ่งกฎหมายในฟิลิปปินส์ แต่เด็กที่ต้องออกจากโรงเรียนเพื่อไปทำงานก็เป็นสิ่งที่สามารถพบได้ทั่วไปในฟิลิปปินส์ ดิโอ (Dio) กับติกบอย (Tikboy) ก็เป็นสองคนในบรรดาเด็กอีกจำนวนมากเหล่านี้ พวกเขาต้องทำงานที่ไม่เหมาะสมกับวัยของเด็ก ทั้งทำงานหนักทั้งกลางวันและกลางคืนเพื่อช่วยเหลือจุนเจือครอบครัวที่ยากจนอย่างแทบไม่น่าเชื่อ ภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้คือการเดินทางเข้าไปสู่โลกของแรงงานเด็กในต่างจังหวัดของฟิลิปปินส์

Minsa'y Isang Gau-Gamo

1976; Premiere Productions, Inc.; 35 มม.; สี; 99 นาที

ผู้กำกับ: Lupita A. Concio; เรื่อง/บทภาพยนตร์: Marina Feleo-Gonzales; กำกับภาพ: Jose Batac, Jr.; ตัดต่อ: Edgardo Vinarao; เพลง: Restie Umali; ควบคุมเสียง: Willie de Santos; ดูแลการผลิต: Socrates Topacio; นักแสดง: Nora Aunor, Jay Ilagan, Perla Bautista, Gloria Sevilla, Eddie Villamayor, Pacquito Salcedo, Lily Mirafior, Leo Martinez, Nanding Fernando, Luz Fernandez, German Moreno, Carlos Padilla, Jr., Michael Sandico, Ricky Sandico.

ความสัมพันธ์อันใกล้ชิดระหว่างฟิลิปปินส์กับสหรัฐฯ กลายเป็นสิ่งชั่วร้ายขึ้นมาจากความอยุติธรรมที่ก่อขึ้นจากการดำรงอยู่ของฐานทัพสหรัฐฯ ในฟิลิปปินส์ คอราซอน เดอ ลา ครูซ (Corazon de la Cruz แสดงโดย Nora Aunor) เป็นพยาบาลที่วางแผนจะไปทำงานและใช้ชีวิตอยู่ในฟิลิปปินส์ แต่ความฝันของเธอต้องล่มสลายไปหลังจากเกิดโศกนาฏกรรมขึ้นในครอบครัว ซึ่งอาศัยอยู่ใกล้กับฐานทัพเรืออเมริกา ครอบครัวคอราซอนต้องทำเป็นไม่รู้ไม่เห็นต่อการกดขี่และการข่มเหงต่างๆ ที่ทหารอเมริกันกระทำ จนกระทั่งเกิดเหตุการณ์ที่ทำให้ครอบครัวนี้ไม่สามารถอดทนได้อีกต่อไป เมื่อแม่ของเธอ คือยอลันดา (Yolanda แสดงโดย Perla Bautista) ซึ่งทำงานเป็นลูกจ้างอยู่ในฐานทัพถูกกล่าวหาว่าเป็นขโมย ผู้คุมสินค้าซึ่งเป็นหญิงฟิลิปปินของสำนักงานได้ทำให้เธอรู้สึกอดสูอย่างแรง แต่แทนที่จะได้รับความยุติธรรมเมื่อเธอยื่นเรื่องขอความเป็นธรรม เธอกลับถูกข่มขู่และบีบให้ต้องถอนฟ้อง ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อคอราซอนออกเดินทางไปสหรัฐฯ น้องชายของเธอ คือ คาร์ลิตอ (Carlito) ถูกสังหารโดยทหารอเมริกันขณะที่เขากำลังเล่นกับเด็กๆ บริเวณละแวกฐานทัพ โดยเข้าใจว่าเด็กชายคือหมีป่า สหรัฐฯ จึงทำเรื่องขอโทษ พร้อมกับเช็คเงินสดเป็นค่าชดเชยต่อการตายของเขา แต่คอราซอนยืนกรานปฏิเสธค่าชดเชยดังกล่าวจากอเมริกา และแทนที่จะได้ไปสหรัฐฯ เธอก็ตัดสินใจอยู่ต่อสัปดาห์เพื่อน้องชายแทน

Moral (ศีลธรรม)

1982; Seven Stars Productions; 35 มม.; สี; 138 นาที

ผู้กำกับ: Manilou-Diaz Abaya; ผู้อำนวยการสร้าง: Jesse Ejercito; เรื่อง/บท
ภาพยนตร์: Ricky Lee; กำกับภาพ: Manolo Abaya; ตัดต่อ: Manolo Abaya, Marc Ternate;
เพลง: Gorge Canseco; ควบคุมเสียง: Amang Sanchez; ดูแลการผลิต: Fiel Zabat; นักแสดง:
Lorna Tolentino, Sandy Andolong, Gina Alajar, Anna Marin, Ronald Bregendahl, Juan
Rodrigo, Michael Sandico, Laurice Guillen, Lito Pimentel, Odette Khan, Dexter Doria,
Manny Luna.

ภาพยนตร์เรื่องนี้เล่าถึงเรื่องราวของผู้หญิง 4 คน ซึ่งกำลังเผชิญกับประสบการณ์การเข้าสู่ชีวิตความเป็นผู้หญิงในช่วงทศวรรษ 1970s ซึ่งมีจุดหมายสำคัญทางสังคม การเมือง และเศรษฐกิจแห่งยุคสมัย คือการประกาศกฎอัยการศึกเมื่อ ค.ศ.1972 เจย์ (Joey แสดงโดย Lorna Tolentino) คือสาวติดยาซึ่งใช้ชีวิตสำส่อนทางเพศ ซิลเวีย (Sylvia แสดงโดย Sandy Andolong) ถูกสามีทิ้งไปอยู่กับชายคนใหม่ และมาริตเตส (Maritess แสดงโดย Ana Marin) ซึ่งต้องโยนความฝันเรื่องอยากเป็นนักเขียนทิ้งและจมอยู่กับงานบ้าน แม้จะมีเส้นทางชีวิตแตกต่างกัน แต่พวกเธอก็มีเพียงมิตรภาพผูกพันไว้ด้วยกัน ทั้งยังร่วมกันเผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลงในเรื่องเพศสภาพและสังคมที่พวกเธอใช้ชีวิตอยู่

Mother Ignacia

1998; Congregation of the Religious of the Virgin Mary; 35 มม.; สี; 140 นาที
ผู้กำกับ: Nick Deocampo; บทภาพยนตร์: Nick Deocampo; กำกับภาพ: :puie
Quirino; ตัดต่อ: Ricky Orellana; เพลง: Joey Ayala; ดูแลการผลิต: Nick Deocampo, Alan
Cabalfin; นักแสดง: Sandy Andolong, Nida Blanca, Mona Lisa, Gina Alajar, Jacklyn
Jose, Angie Ferro.

ภาพยนตร์เรื่องนี้เล่าเรื่องชุมชนของผู้หญิงพื้นเมืองในอาณานิคมฟิลิปปินส์เมื่อคริสต์ศตวรรษที่ 17 และการต่อสู้เพื่อเสรีภาพทางศาสนาของผู้หญิงเหล่านี้ในช่วงสามร้อยปีที่ผ่านมา ผู้ก่อตั้งชุมชนแห่งนี้ขึ้นมาคือ อิกนาเซีย เดล เอสปิริตู ซานโต (Ignacia del Espiritu Santo) หญิงลูกครึ่งเชื้อสายจีนจากเมืองบินอนโด (Binondo) การต่อสู้เพื่อให้ได้สิ่งที่พวกตนเชื่อและความปรารถนาที่จะรับใช้พระผู้เป็นเจ้า ชุมชนผู้หญิงเหล่านี้ต้องต่อสู้กับภักดิ์ริยส์เปนด้วยความช่วยเหลืออันน้อยนิดจากศาสนจักร ชุมชนทางศาสนาซึ่งก่อตัวขึ้น ณ คอนแวนต์แห่งหนึ่ง คือ Beaterio ซึ่งมีเพียงชาวพื้นเมืองเท่านั้นเป็นสมาชิก ในช่วงเวลาซึ่งผู้หญิงโดยทั่วไปยังด้อยการศึกษา อำนาจทางการเมือง และโอกาสเท่าเทียมกับผู้ชายดังเป็นอยู่ในสังคมสเปนทั่วไป แม้จะผ่านช่วงเวลาของสงคราม การปฏิวัติ และการกดขี่อันเกิดจากสังคมแบบชายเป็นใหญ่ การเคลื่อนไหวของชุมชนศาสนาแห่งนี้ก็ยังแบ่งบานตั้งแต่เริ่มก่อตั้ง "Congregation of the Religious of the Virgin Mary" (RVM) จนกระทั่งถึงปัจจุบัน ขณะที่สาวไให้เห็นถึงเส้นทางของประวัติศาสตร์ร่วมสามศตวรรษของคอนแวนต์ Beaterio ภาพยนตร์เรื่องนี้ก็สะท้อนให้เห็น

เส้นทางของประวัติศาสตร์ชาติฟิลิปปินในการต่อสู้เพื่อเสรีภาพ เสมอภาค และเกียรติภูมิของชาวพื้นเมืองฟิลิปปิน

Mga Munting Tinig

2002; Warner Bros.; 35 มม.; สี; 109 นาที

ผู้กำกับ: Gil Portes; บทภาพยนตร์: Gil Portes, Adolfo Alix Jr., Senedy Que;

นักแสดง: Alessandra de Rossi, Gina Alajar, Amy Austina, Dexter Doria, Bryan Homecillo, Pierro Rodriguez, Irma Adlawan, Noni Buencaminom, Keno Agaro, Sining Blanco.

ความฝันคือสิ่งที่เมอลินดา (Melinda) นำติดตัวไปด้วยในวันที่เธอทิ้งเมืองบ้านเกิดเพื่อเดินทางไปทำงานเป็นครูสอนหนังสือในเมืองมาลาวิก (Malawig) เมืองต่างจังหวัดอันห่างไกล ครูสาวเดินทางมาถึงเมืองดังกล่าวเพื่อค้นพบดินแดนอันเป็นไปด้วยต้นมะพร้าวและทุ่งนา ส่วนผู้คนไร้ความหวัง จะมีก็เพียงแต่คนรวยเท่านั้นถึงพอจะมีความหวังอยู่บ้าง แต่เมอลินดาเชื่อว่าความหวังเป็นสิ่งจำเป็นและความฝันนั้นทำให้เป็นจริงได้ เพื่อต่อสู้กับความระแวงสงสัยของผู้คนในเมือง เมอลินดากับเด็กนักเรียนแห่งมาลาวิกจึงได้เข้าร่วมการแข่งขันประกวดร้องเพลง แต่อุปสรรคทุกอย่างเท่าที่พอจะนึกถึงพากันดาหน้าเข้ามาขัดขวาง เสียงจากคนชายขอบจึงเปล่งออกมาต่อต้านความมืด ความทุกข์ยาก ความตาย และความสิ้นหวัง เพลงของพวกเขาปลุกผู้คนให้เต็มเปี่ยมไปด้วยความหวัง กล้าที่จะฝัน และพร้อมจะสู้เพื่อมัน ท้ายที่สุด เมอลินดาก็ต้องทิ้งเมืองมาลาวิกไปด้วยความเชื่อมั่นว่าแต่ละคนมีอำนาจจะก่อให้เกิดความแตกต่างได้ เธอจากมาด้วยความคิดว่าภายในตัวตนของแต่ละคนคือเสียงแห่งความหวังที่รอคอยการเปล่งออกมาให้ผู้คนได้ยิน

ปัญญา อนุปาทา จลจิตการ

Muro Ami

1999; GMA Films; 35 มม.; สี; 117 นาที

ผู้กำกับ: Marilou Diaz Abaya; บทภาพยนตร์: Ricardo Lee, Jun Lana; นักแสดง:

Cesar Montano, Pen Medina, Amy Austria.

ทุกปี การปรากฏตัวของเฟรโด (Fredo แสดงโดย Cesar Montano) ในหมู่บ้านชนบทห่างไกลได้รับการรอคอยด้วยความหวังกระวนกระวาย ครอบครัวต่างๆ พากันเสนอบุตรหลานของตนให้ออกเดินทางไปกับเรือมูโร-อามิ (Muro-ami) ของเฟรโด เพื่อออกหาปลาในทะเลลึก เด็กๆ จะได้รับการว่าจ้างให้ไล่ต้อนปลาจากแหล่งปะการังให้ว่ายเข้าหาอวน การดำนํ้าลึกโคตรโดยไม่มีอุปกรณ์ช่วยเพื่อป้องกัน ทำให้เด็กบางคนเจออุบัติเหตุและจมน้ำตาย แต่เฟรโดก็ไม่เคยมีปัญหาในการหาครอบครัวที่จะนำเด็กไป เนื่องจากความอดอยากยากจนที่แต่ละครอบครัวต้องเผชิญ ในปีนี้ เป้าหมายของเฟรโดคือนำปลา 300 ลังมาให้หมู่บ้านก่อนวันคริสต์มาส เขาว่าจ้าง

เด็กไป 200 คน แต่เมื่อพวกเขาออกไปในทะเล ความโลภทำให้เฟรโดเพิ่มเป้าหมายเป็นปลา 500 ลัง เฟรโดเคยมีอดีตอันเจ็บปวด เคยสูญเสียภรรยาและลูกไปในการเกิดเหตุการณ์สึนามิที่กวาดหมู่บ้านลงทะเล นับแต่นั้นมา เขาจึงมีความสัมพันธ์แบบทั้งรักทั้งชังกับทะเล ในเที่ยวนี้ ทะเลทดสอบความอดทนของเขาด้วยการปล่อยให้การออกแรงเต็มไปด้วยความว่างเปล่า ไร้สิ่งตอบแทน แม้ว่าเด็กๆ จะพากันดำหาปลากันอย่างไรก็ตาม แล้วอุบัติเหตุก็เกิดขึ้นเมื่อบอตอง (Botong) มือขวาของเฟรโดเริ่มทำทนายการเป็นผู้นำของหัวหน้าและก่อการขบถ จับเฟรโดโยนลงทะเล แต่ในที่สุด เฟรโดก็สามารถกลับมาแก้แค้นบอตองได้สำเร็จ แต่เรือก็ไหม้เป็นจุลไปแล้ว โชคดีที่เด็กๆ สามารถว่ายน้ำได้อย่างปลอดภัย ในท้ายที่สุด เมื่อรุ่งอรุณแห่งวันใหม่เริ่มขึ้น ส่วนเฟรโดก็กลายเป็นส่วนหนึ่งของตำนาน

Nunal Sa Tubig

1976; Crown-Seven Film Production; 35 มม.; สี; 118 นาที

ผู้กำกับ: Ishmael Bernal; ผู้อำนวยการสร้าง: Jesse Ejercito; เรื่อง/บทภาพยนตร์:

Jorge Arago; กำกับภาพ: Arnold Alvaro; ตัดต่อ: Augusto Salvador; เพลง: The Vanish

Tribe; ควบคุมเสียง: Godofredo de Leon; ดูแลการผลิต: Betty Gosiengfiao; นักแสดง:

Elizabeth Oropesa, Daria Ramirez, George Estregan, Rustica Carpio, Lem Garcellano, Nenita Jana, Leticia de Guzman.

ภาพยนตร์เรื่องนี้ฉายให้เห็นภาพวิถีชีวิตของผู้คนในหมู่บ้านชาวประมงแห่งหนึ่ง โดยเฉพาะการปรับตัวกับช่วงเวลาเปลี่ยนแปลงของผู้คน รวมถึงการเข้ามาของความเป็นสมัยใหม่ และความเป็นเมือง อันก่อให้เกิดผลกระทบต่อค่านิยมและขนบธรรมเนียมแบบจารีตของชุมชน เพื่อนสาวสองคน คือเจอเดิง (Chedeng แสดงโดย Daria Ramirez) กับมาเรีย (Maria แสดงโดย Elizabeth Oropesa) กลายเป็นสิ่งที่ดึงดูดความสนใจของเบนจาบิน (Benjamin แสดงโดย George Estregan) ซึ่งออกไล่ตามเจอเดิงอย่างคลั่งไคล้ ส่วนเธอก็ต้องคอยระแวดระวังเพราะกลัวการตั้งท้อง ซึ่งแตกต่างกับมาเรียซึ่งกำลังอุ้มท้องให้แก่ลูกของเบนจาบิน เมื่อเบนจาบินตัดสินใจไปจากเกาะแห่งนี้ เจอเดิงก็ออกเดินทางไปศึกษาต่อด้านผดุงครรภ์ด้วยเช่นกัน ส่วนมาเรียถูกทิ้งให้เผชิญกับการถูกประณามจากการท้องโดยไม่มีพ่อ เมื่อเจอเดิงกลับดูแลแม่ที่กำลังป่วยอยู่ เธอก็ได้เข้ามาทำหน้าที่แทนบทบาทของแม่ที่เคยเป็นหมอดำยามาก่อน เมื่อถึงเวลาที่มาเรียจะคลอดลูก เจอเดิงก็ต้องมาทำหน้าที่ดังกล่าวและเกิดผิดพลาดตอนคลอดจนทำให้เด็กเสียชีวิต เหตุการณ์ดังกล่าวทำให้เจอเดิงรู้สึกเจ็บปวดและสงสัยว่าตนเองจงใจฆ่าทารกหรือไม่ ส่วนมาเรียเองนั้น เมื่อไม่สามารถทนต่อความรู้สึกเจ็บปวดที่ต้องสูญเสียลูก เธอก็กลายเป็นคนเสียสติจนไม่สามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้อีกต่อไป เมื่อเบนจาบินเดินทางกลับมา เขาค้นพบสิ่งที่เกิดขึ้นและนำมาเรียกกลับไปกับตน ส่วนเจอเดิงก็ต้องออกจากเกาะแห่งนี้ไป

Oliver

1983; Super 8 มม.; สี; 45 นาที; สารคดี

ผู้กำกับ: Nick Deocampo; ผู้อำนวยการสร้าง: Hagmut Brockmann.

โอลิเวอร์ (Oliver) เป็นนักแสดงที่เล่นบทเป็นผู้หญิงเพื่อหาเลี้ยงครอบครัวในการแสดงในบาร์เกย์แห่งหนึ่งของมะนิลา โดยแสดงเป็นลิซา มินเนลลี (Liza Minnelli), เกรซ โจนส์ (Grace Jones) และไอแมงมุมในคนเดียวไปพร้อมกัน เขาอาศัยอยู่ในเมืองตอนโด (Tondo) และเลี้ยงดูลูกกับยายและพี่น้องอีกสองคน ทั้งยังยอมให้แขกเรียกใช้บริการได้อีกด้วย ทั้งหมดนี้ก็เพื่อหาเลี้ยงชีวิตครอบครัวอันแสนลำเค็ญไปให้รอดในแต่ละวัน รายรอบตัวเขาคือชาวสลัมยากจนแห่งตอนโด ซึ่งชีวิตก็หาได้แตกต่างไปจากโอลิเวอร์แต่อย่างใดไม่ ขณะที่พวกเขาออกค้นซื้อหาอาหารจากขยะกองโตในช่วงกลางวัน โอลิเวอร์ทำงานในย่านขายตัวในตอนกลางคืนท่ามกลางเด็กขายตัวกะหรี และตัวแสดงอื่นๆ โดยหาเลี้ยงชีพด้วยการสร้างมายาภาพอยู่บนเวทีการแสดง ในฉากสุดท้าย เขาเล่นบทไอแมงมุม ซึ่งต้องม้วนด้ายยาวนานบ่อยๆ หลา ยัดเข้าไปในรูกันและค่อยๆ ดึงมันออกมาบนเวทีเพื่อคลี่เป็นใยแมงมุมขนาดยักษ์ ภาพยนตร์เรื่องนี้จะยังมีความหมายสลับซับซ้อนยิ่งขึ้นไปอีกเมื่อจัดวางอยู่ในบริบททางประวัติศาสตร์ที่ว่า มันคือสิ่งที่ถูกถ่ายทำขึ้นในช่วงเผด็จการทหารของเฟอร์ดินาน มาร์คอส

Orapronobis (Fight for Us)

1989; Cannon Films; 35 มม.; สี; 92 นาที

ผู้กำกับ: Lino Brocka; ผู้อำนวยการสร้าง: Leonardo de la Fuente, Salvatore Picciotto; เรื่อง/บทภาพยนตร์: Jose F. Lacaba; กำกับภาพ: Rody Lacap; ตัดต่อ: George Jarlego, Sabine Mamou, Bob Wade; ควบคุมเสียง: Alfredo Sambile; ดูแลการผลิต: Benjie de Guzman, Buboy Tagayon; นักแสดง: Gina Alajar, Dino Bonnevie, Philip Salvador, Bembol Rocco, RR Herrera, William Lorenzo.

ปัญหาเรื่องสิทธิมนุษยชนยังคงตามหลอกหลอนสังคมฟิลิปปินส์อยู่อย่างเหนียวแน่นหลังการปฏิวัติประชาชน (EDSA) เมื่อ ค.ศ.1986 ในเรื่องเล่าที่จินตนาการขึ้นจากเหตุการณ์จริงนี้ ภาพยนตร์ของลิโน บรอกกาเรื่องนี้ได้ถ่ายทอดถึงชีวิตของทนายผู้ต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนและเปิดโปงให้เห็นถึงความอยุติธรรมทางสังคมอันส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อชีวิตส่วนตัวของเขาเอง จิมมี คอร์ดเอร์ (Jimmy Cordero แสดงโดย Philip Salvador) เป็นอดีตนักบวชซึ่งถูกจับเข้าคุกในข้อหาเข้าร่วมกับขบวนการทางการเมืองใต้ดินและได้รับการปลดปล่อยออกมาอันเป็นผลมาจากการปฏิรูปการเมืองหลังการล่มสลายของระบบเผด็จการมาร์คอส หลังจากพ้นจากคุกมาแล้ว จิมมีได้แต่งงานกับทริกซี่ (Trixie แสดงโดย Dina Bonnevie) นักสิทธิมนุษยชนที่จิมมีเข้าไปทำงานใกล้ชิดด้วยและผันตัวเองมาเป็นนักเคลื่อนไหวสิทธิมนุษยชนด้วยอีกคนหนึ่ง ในชีวิตใหม่นี้ จิมมีกับพีเชย คือ โรแลนด์ (Roland) ได้เข้าร่วมทำงานกับคณะกรรมการการค้นหาข้อเท็จจริง ณ เมืองดอลอเรส (Dolores) เมืองชนบทห่างไกล ซึ่งอยู่ใต้อำนาจควบคุมของกลุ่ม Orapronobis ลัทธิศาสนานำโดยคูมานเดอร์ คอนทรา (Kumander Kontra แสดงโดย Bembol Roco) และ

กำลังคุกคามชาวเมืองโดยการไล่ล่ากลุ่ม "ขบถ" ที่ต่อต้านรัฐบาลโดยมีกองทัพอัยให้ความช่วยเหลืออยู่อย่างลับๆ แคมใน ค.ศ.1985 คุมานเดอร์ คอนทรา ยังได้สังหารนักบวชชาวต่างชาติไปคนหนึ่งเนื่องจากไปประกอบพิธีศพให้แก่ผู้ที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นขบถและถูกประหารชีวิตโดยลัทธิดังกล่าว เมื่อเดินทางไปเมืองดังกล่าว จิมมีได้พบกับคนรักเก่า คือ เอสเปอร์ (Esper แสดงโดย Gina Alajar) และพบว่าเขามีลูกกับเธอคนหนึ่ง คือ คามิโล แต่ทั้งสองก็ยังปกปิดเด็กชายไม่ให้รู้ถึงสถานะที่แท้จริงของจิมมี การตรวจสอบของจิมมีทำให้เขารู้ว่าผู้ที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นขบถนั้นแท้จริงแล้วคือชาวนาชาวไรธรรมดากลับไปต่อผู้ตั้งขึ้นเพื่อเรียกร้องหาความเป็นธรรมให้แก่ตนเองและเพื่อดินแดนของตน ทว่ากลุ่ม Orapronobis ก็ยังคงสร้างความหวาดกลัวให้แก่ผู้คนต่อไป กลุ่มของจิมมีถูกบีบให้นำบรรดาผู้ที่ถูกจับเป็นตัวประกันของความขัดแย้งมายังโบสถ์ประจำเมืองแห่งหนึ่ง ก่อนจะนำส่งมะนิลา แต่เมื่อกลับไปยังเมืองดอลอเรสอีกครั้ง จิมมีก็ได้พบกับเพื่อนที่มาเชื่อเชิญให้เขากลับเข้าร่วมขบวนการอีกครั้ง ซึ่งเขาก็ได้ปฏิเสธวิธีทางดังกล่าว วันหนึ่งหลังกลับจากการให้สัมภาษณ์โทรทัศน์ช่องหนึ่ง จิมมีสามารถเอาชีวิตรอดจากการลอบสังหาร แต่พี่ชายของเขากลับไม่รอด หลังจากนั้น กลุ่มอิทธิพลดังกล่าวก็ยังคงลากตัวผู้ที่ต้องสงสัยว่าเป็นขบถออกไปจากค่ายพักเพื่อนำไปรีดข้อมูลต่อไป ส่วนผู้อพยพรายอื่นๆ ก็ถูกคุกคามให้ถอนคำฟ้องเรียกหาความเป็นธรรม อีกทั้งเอสเปอร์กับลูกชายถูกลักพาตัวโดยกลุ่ม Orapronobis ในข้อหาว่าช่วยเหลือพวกขบถ เอสเปอร์ถูกทรมานอย่างหนักและถูกข่มขืนให้สารภาพต่อหน้าลูกชายของตนโดยหัวหน้ากลุ่ม คือ คุมานเดอร์ คอนทรา ด้วยความแค้น เอสเปอร์จึงแย่งปืนและยิง คุมานเดอร์ คอนทรา ซึ่งทำให้เป็นข้อพิสูจน์ว่าเขาไม่ได้หนีเหินแวงอย่างที่วาดอ้างจริง คุมานเดอร์ จึงยิงเอสเปอร์ ลูกชาย และตัวประกันอื่นๆ ตายทั้งหมด ก่อนที่ทหารจะนำกำลังเข้ามาในบริเวณโบสถ์ แต่ทุกอย่างก็สายไปแล้ว จึงทำได้แค่ขนย้ายซากศพของบรรดาผู้เสียชีวิตจากเหตุโศกนาฏกรรมดังกล่าว ส่วนจิมมีก็ได้แต่หลังน้ำตาอยู่เหนือศพของเอสเปอร์และผู้เป็นลูกชาย จากนั้น ภาพยนตร์ก็จบลงด้วยการที่จิมมีพยายามติดต่อกับบรรดาสหายเก่าในขบวนการใต้ดิน อันสะท้อนให้เห็นถึงความสิ้นหวังของฟิลิปปินส์ในช่วงหลังยุคกฏอัยการศึก (Post-Martial Law Period) ของมาร์คอส

Oro, Plata, Mata

1982; Experimental Cinema of the Philippines; 35 มม.; สี; 194 นาที

ผู้กำกับ: Peque Gallaga; เรื่อง: Conchita Castillo, Mario Taguiwalo, Peque Gallaga; บทภาพยนตร์: Jose Javier Reyes; กำกับภาพ: Rody Lacap; ตัดต่อ: Jesus Navarro; เพลง: Jose Gentic V; ควบคุมเสียง: Ramon Reyes; ดูแลการผลิต: Don Escudero; นักแสดง: Manny Ojeda, Liza Lorena, Sandy Andolong, Cherrie Gil, Fides Cuyugan Asensio, Joel Torre, Maya Valdez, Lorli Villanueva.

ภาพยนตร์เปิดขึ้นด้วยฉากงานเลี้ยงการปรากฏโฉมต่อวงสังคมครั้งแรกของแม็กกี้ โอเยดา (Maggie Ojeda แสดงโดย Sandy Andolong) โดยมีตระกูลเนเกรนเซ (Negrense) อันเป็น

ตระกูลขุนนางใหญ่เข้าร่วม และมีข้าทาสบริวารแห่แหนกันรับใช้ ขณะที่มุมหนึ่งของงานเขียนนั้น บรรดาขุนนางเจ้าที่ดินแก่ๆ กำลังครุ่นคิดถกเถียงกันเรื่องสงครามกับญี่ปุ่นที่กำลังจะเกิด คู่รักหนุ่มสาว คือ ทรินิง โอเยดา (Trining Ojeda แสดงโดย Cherrie Gil) กับมิเกล โลเรนโซ (Miguel Lorenzo แสดงโดย Joel Torre) กำลังทำความรู้จักกับรสจืดครั้งแรกในชีวิตอยู่ในสวน ขณะที่งานเลี้ยงกำลังดำเนินอยู่นั้น ก็มีประกาศขึ้นกลางงานถึงการบุกของกองทัพญี่ปุ่น งานเลี้ยงจึงกลายเป็นเรื่องโกลาหล สงครามทำให้ตระกูลโอเยดากับตระกูลโลเรนโซต้องอพยพมาอยู่ด้วยกัน ในคฤหาสน์เก่าแก่ของบรรพบุรุษ ขณะที่สงครามยังคืบคลานอยู่ห่างไกล บรรดาพวกผู้หญิงก็ยังคงใช้ชีวิตหรูหราแบบผู้ดีอยู่ต่อไปอย่างไม่อิดออด แต่เมื่อทหารญี่ปุ่นบุกมาถึง ทุกอย่างก็กลายเป็นความโกลาหลวุ่นวาย พวกเขาต้องสลัดทิ้งคฤหาสน์หนีเข้าเอาตัวรอดไปซ่อนตัวอยู่ในป่า โดยแลกมาด้วยทรัพย์สินเงินทองทุกอย่างเท่าที่จะเอาไปได้ แม้ชีวิตในป่าค่อนข้างจะสงบ แต่พวกเขาก็ต้องเผชิญกับกลุ่มโจรที่เข้ามาปล้นสะดมแย่งชิงอาหารและทรัพย์สินที่แบกลากมาได้ และยิ่งเลวร้ายลงไปอีกเมื่อคนใช้เก่าแก่ คือ เมลชอร์ (Melchor) ได้แอบขโมยแก้วแหวนมีค่าของคุณนายวีริง (Viring แสดงโดย Lorni Villanueva) ซึ่งเข้ามาร่วมวงชะตากรรมกับทั้งสองครอบครัว เมลชอร์จึงถูกขับไล่ออกจากตระกูล แต่กลับมาอีกครั้งพร้อมกับกลุ่มโจรเพื่อแก้แค้นตระกูลที่เขาเคยรับใช้มาอย่างจงรักภักดียาวนาน พวกโจรแย่งเอาเสบียงอาหารไปทั้งหมด ช่มชืด อินดาโย โอเยดา (Inday Ojeda) แฝมยังตัดนิ้วคุณนายวีริงเมื่อเธอขัดขืนไม่ยอมถอดแหวนให้แต่โดยดี และเมื่อกลุ่มโจรจะจากไป ทุกคนก็รู้สึกแปลกประหลาดใจยิ่งขึ้นไปอีกเมื่อตรินิงขอร่วมทางไปด้วย

สงครามอันโหดร้ายทำให้แม็กก็กับมิเกลหลงรักกันและกัน แม็กก็ซึ่งเฝ้ารอคะนึงหาคู่หมั้นที่ออกไปรบในสงคราม เกิดรู้สึกหลงรักมิเกลขึ้นมา เนื่องจากบัดนี้เขาได้เติบโตขึ้นเป็นหนุ่มใหญ่ เป็นตัวของตัวเอง ไม่ใช่เด็กน้อยในการดูแลของแม่อีกต่อไปแล้ว นอกจาก มิเกลยังร่วมมือกับเฮอร์เมส เมอร์คิวรีโอ (Hermes Mercurio) หมอซึ่งคอยช่วยรักษาดูแลคนเจ็บป่วยในตระกูลในช่วงสงคราม ในการออกตามหาตรินิงและนำเธอกลับมา เมื่อรู้แหล่งกบดานของพวกโจรได้แล้ว มิเกลกับเฮอร์เมสก็วางแผนเข้าโจมตีจนกระทั่งสามารถกวาดล้างกลุ่มโจรของเมลชอร์ลงได้อย่างราบคาบ เขาจึงไม่ใช่หนุ่มน้อยหิมๆ อีกต่อไป แต่คือชายหนุ่มผู้กล้าหาญที่จะออกล้างแค้นและต่อสู้กับความตาย

ในตอนจบของเรื่อง คือการเฉลิมฉลองอีกครั้ง โดยเป็นการฉลองการหมั้นหมายกันระหว่างมิเกลกับแม็กก็ เมื่อสงครามสิ้นสุดลงและหลายคนก็รอดชีวิตมาได้ แต่ทุกสิ่งก็ไม่เหมือนเดิมอีกต่อไป ความระทมขมขื่นและโหยหาอดีตยังคงตามหลอกหลอนผู้ที่รอดชีวิตมาได้ แต่พวกเขาก็ยังต้องดำเนินชีวิตกันต่อไป

Ang Pagdadalaga ni Maximo Oliveros

2005; Cinemalaya Foundation, ufo Pictures; 35 มม.; สี; 100 นาที

ผู้กำกับ: Aureus Solito; ผู้อำนวยการสร้าง: Raymond Lee, Michiko Yamamoto;
 เรื่อง: Michiko Yamamoto; กำกับภาพ: Nap Jamir; ตัดต่อ: Clarence Sison, Aureus Solito;
 เพลง: Pepe Smith, Mike Villegas; ดูแลการผลิต: Clint Catalan, Christina Dy, Lily
 Esquillon; นักแสดง: Nathan Lopez, Soliman Cruz, Ping Medina, Bodjie Pascua, Neil
 Ryan Sese, Pepe Smith, Peter Anthony Tombasa, J.R. Valentin.

แม็กซ์โม โอลิเวอร์ (Maximo Olivers) เป็นเด็กผู้ชายอายุเพียง 12 ปี เติบโตขึ้นในชุมชน
 อันยากแค้นลำเค็ญแห่งหนึ่งของมะนิลา โดยไม่มีแม่คอยเลี้ยงดู แม็กซ์โมต้องดูแลครอบครัวซึ่งหา
 เลี้ยงชีพกันด้วยการขโมย เขาหุงหาอาหารให้พวกเขา จำยดลาดให้พวกเขา และทำทุกสิ่งเพื่อให้
 ครอบครัวยังอยู่ด้วยกันต่อไป พร้อมๆ กับที่เขายังสามารถเรียนรู้กับชีวิตได้บ้าง บุคลิกอัน
 อ่อนโยนของเขาแตกต่างโดยสิ้นเชิงกับพ่อและพี่น้องคนอื่นๆ ซึ่งเป็นคนแข็งแกร่งกระโห้กระโฮก
 อันถูกหล่อหลอมขึ้นจากชีวิตแห่งอาชญากรรม ในวัยนั้นของชีวิต แม็กซ์โมได้ตกหลุมรักกับตำรวจ
 หนุ่มคนหนึ่ง ซึ่งทำให้เขาตกอยู่ในภาวะขัดแย้งระหว่างการจรรโลงรักภักดีต่อครอบครัวและการหลงรัก
 ตำรวจสักคน ซึ่งทำให้เขาได้เรียนรู้ความเป็นจริงของชีวิตนั้นสามารถเปลี่ยนแปลงวิถีการมองโลก
 และการมองตนเองของผู้คน

Panaghoys sa Suba

2004; CM Films; 35 มม.; สี; 120 นาที

ผู้กำกับ: Cesar Montano; เรื่อง: Chris Vertido; กำกับภาพ: Ely Cruz; ตัดต่อ:
 Renato de Leon; นักแสดง: Cesar Montano, Juliana Palermo, Jacky Woo, Joel Torre,
 Ronnie Lazaro, Rebecca Lusterio, Daria Ramirez, Caridad Sanchez, Suzette Ranillo,
 Disi Alba, Philip Anthony, Reiven Bulado, Warfe Engracia, Chelo Espina, Flora Gasser,
 Rommel Montano, Rowald Montano, Ramon Villanueva.

ภาพยนตร์เล่าถึงภาพเหตุการณ์ในช่วงเวลาที่ญี่ปุ่นบุกและการต่อต้านของชาวพื้นเมืองฟิลิ
 ปิโน จนกระทั่งกองกำลังอเมริกันเข้ามาปลดปล่อยประเทศจากการยึดครองของญี่ปุ่น สิ่งที
 อยู่ภายใต้เรื่องราวของโศกนาฏกรรมคือความกล้าหาญที่ประกาศออกมาโดยเหล่าวีรชนผู้กล้าที่
 ต่อสู้เพื่อเสรีภาพ ภาพยนตร์เรื่องนี้ใช้ฉากถ่ายทำทั้งหมด ณ จังหวัดบอสอล (Bohol) โดยใช้
 ภาษาวิซายัน (Visayan) อันเป็นภาษาถิ่น เป็นบทสนทนาต่างๆ ในภาพยนตร์ โดยฉายให้เห็น
 ภาพวิวทิวทัศน์ต่างๆ ของเขตบอสอล ที่เคยถูกทำลายไปเนื่องเพราะสงคราม แต่กระนั้นภูมิทัศน์
 อันงดงามและวิถีชีวิต-วัฒนธรรมอันมีสีสันของผู้คนก็ยังอยู่รอดมาได้

Perfume Nightmare / Mababangong Bangungot

1977; 16 มม.; สี; 93 นาที

ผู้กำกับ: Kidlat Tahimik; ผู้อำนวยการสร้าง: Kidlat Tahimik; บทภาพยนตร์: Kidlat Tahimik; กำกับภาพ: Hermut Lerch, Kidlat Tahimik; ดนตรีประกอบ: Kristan Muller; นักแสดง: Kidlat Tahimik, Dolores Santamaria, Mang Fely.

กิตลัด ตาฮิมิก (Kidlat Tahimik แสดงโดย Eric de Guina) แสดงเป็นคนขับรถจีปนีย (jeepney) อันดัดแปลงมาจากรถจีปทหารของอเมริกาที่ถูกไว้จำนวนมากในฟิลิปปินส์ โดยเริ่มต้นการเดินทางจากอ่าวลากูนา (Laguna) ไปจนถึงเมืองปารีสและบาวาเรียในยุโรป กิตลัดฝันว่าได้เดินทางไปเยือนศูนย์กลางด้านอวกาศของสหรัฐฯ ในเมือง Cape Canaveral และอยากไปคุยกับตัวเองคลั่งไคล้ คือเวอร์เนอร์ ฟอน บราउन (Werner von Braun) นักวิทยาศาสตร์ด้านยานอวกาศ เขาจึงขับรถจีปนียของตนไปและได้รับการขนส่งไปยังปารีสโดยบังเอิญ ซึ่งเขาได้ไปทำงานในธุรกิจหมากฝรั่ง โดยในการเดินทางครั้งนี้ กิตลัดได้สนใจล้อเลียนเกี่ยวกับเรื่องความสัมพันธ์แบบอาณานิคม เทคโนโลยี และความเป็นสมัยใหม่ รวมทั้งชัยชนะที่ปัจเจกชนคนหนึ่งจะสามารถมีต่อชะตากรรมที่เขากำหนดขึ้นเอง

Perlas ng Silangan

1969; FPJ Productions; 35 มม.; สี; 123 นาที

ผู้กำกับ: Pablo Santiago; บทภาพยนตร์: Ruben Rustia, Fred Navarro; กำกับภาพ: Sergio Lobo; ตัดต่อ: Augusto Salvador; เพลง: Ariston Avelino; ควบคุมเสียง: Angel Avellana, Jun Ella; นักแสดง: Fernando Peo, Jr., Susan Roces, Vic Vargas, Carlos Padilla, Jr., Ruben Rustia, Jose Padilla, Jr., Bert Olivar, Vic Silayan, Vic Varion Van de Leon, Pedro Faustino, Paquito Salcedo, Andres Centenera, Van de Leon.

ภาพยนตร์เกี่ยวกับวิถีชีวิต จารีตประเพณีและความเชื่อของผู้คนชาวมุสลิมในเกาะมาจินดาเนา (Magindanao) โดยเล่าผ่านชีวิตของอามิด (Amid แสดงโดย Fernando Peo, Jr.) ซึ่งถูกโยนทิ้งลงทะเลโดยชาวสเปนแต่ได้รับการช่วยเหลือไว้โดยชาวบ้าน การปรากฏตัวขึ้นอย่างไม่มีปี่มีขลุ่ยของอามิดทำให้ผู้คนพากันระแวงสงสัยว่าเขาอาจจะเป็นสายลับสเปนที่แฝงตัวเข้ามา แต่ก็มีบางคนเชื่อว่าเขาอาจจะเป็นลูกของดาโต๊ะ ผู้ปกครองคนก่อน ขณะที่ใช้ชีวิตอยู่ในเกาะแห่งนี้ เรื่องราวและหน้าตาของอามิดได้ทำให้ดาตัง มาฮาlina (Dayang Mahalina) หลานผู้เลอโฉมของสุลต่านดกหล่มรัก เมื่อทั้งสองได้สารภาพรักต่อกันแล้ว สุลต่านก็จัดให้มีการแข่งขันเพื่อหาผู้เหมาะสมที่จะได้ครองคู่กับเจ้าหญิงดาตัง เมื่อสุลต่านสิ้นพระชนม์ การแข่งขันก็ยังคงดำเนินต่อไป แต่ครั้งนี้รางวัลของผู้ชนะไม่ได้มีเพียงสาวงามอีกต่อไป แต่คืออำนาจที่จะปกครองเกาะแห่งนี้ต่อไป อามิดทุ่มเทให้กับการแข่งขันอย่างเต็มที่และได้รับชัยชนะได้ครอบครองผู้หญิงที่ตนรักในที่สุด

A Portrait of the Artist as Filipino

1965; Diadem Pictures; 35 มม.; ขาว-ดำ; 70 นาที (ภาษาอังกฤษ)

ผู้กำกับ: Lamberto V. Avellana; ผู้อำนวยการสร้าง: Manuel de Leon; เรื่อง: ดัดแปลงจากบทละครของ Nick Joaquin; บทภาพยนตร์: Dinato Valentin, Trinidad Reyes; กำกับภาพ: Mike Accion; เพลง: Mike Velarde, Jr.; นักแสดง: Daisy H. Avellana, Naty Crame-Rogers, Conrad Parham, Vic Silayan, Sarah K. Joaquin, Nick Agudo, Pianing Vidal, Francisco Trinidad, Oscar Keesee, Veronica Palileo, Nena Perez Rubio, Manuel Ojeda, Miriam Jurados.

ก่อนสงครามโลกครั้งที่สองจะระเบิดขึ้นไม่นานนั้น ในบ้านของตระกูลมาราซิกัน (Marasigan) ณ ย่านอินทรามูรอส (Intramuros) อันเก่าแก่ นั้น มีศิลปินเขียนรูปผู้มีชื่อเสียงอยู่คนหนึ่ง คือ ดอน ลอเรนโซ (Don Lorenzo) อาศัยอยู่กับลูกสาวสองคน คือ แคนดิดา (Candida) กับพอลล่า (Paula) ภาพยนตร์เรื่องนี้ฉายให้เห็นถึงความเสื่อมของชีวิตหรูหราของตระกูลขุนนางเก่าของมะนิลา ซึ่งไม่ได้เพียงแต่ยากจนลงอย่างหนักเท่านั้น แม้แต่ศีลธรรมจรรยาก็ยังตกต่ำลงจนถึงขีดสุด ลูกสาวทั้งสองของลอเรนโซต้องยอมทนกลักริ้นความอับอายต่างๆ เพื่อให้มีชีวิตอยู่รอด ขณะที่พี่น้องคนอื่นๆ พวกกันสลับทั้งบ้านของบรรพบุรุษไปอาศัยอยู่ตามแบบวิถีชีวิตสมัยใหม่ ทั้งสองสาวจึงถูกทิ้งไว้เบื้องหลังเพื่อคอยดูแลพ่อชราในบ้านเก่าๆ ผูกพันในย่านอินทรามูรอสอันทรุดโทรมโรยรา ทั้งยังยอมทนอยู่กับผู้ชายเพื่อหารายได้เสริมมาจุนเจือการยังชีพ ต่อมาพอลล่าได้ตกหลุมรักชายหนุ่มผู้หนึ่งซึ่งหวังจะใช้เธอเป็นเครื่องให้เขาได้ครอบครองภาพเขียนอันล้ำค่าของลอเรนโซ โดยวางแผนว่าจะนำไปขายให้แก่ผู้ซื้อรายหนึ่ง แม้ลอเรนโซจะยอมยกภาพดังกล่าวให้แก่ลูกสาว แต่ก็กลายเป็นเครื่องบาดหมางอันสร้างความร้าวฉานขึ้นระหว่างพ่อกับลูกสาว จนในที่สุดก็มีเพียงหนทางเดียวที่จะกำจัดภาพเขียนชิ้นดังกล่าวทิ้งไปคือ พอลล่าใช้มีดกรีดทำลายภาพเขียนล้ำค่าชิ้นนั้นทิ้งไป

Private Wars (สงครามภายใน)

1996; NHK Television, Tokyo; 16 มม.; สี; 67 นาที; สารคดี

ผู้กำกับ: Nick Deocampo; ผู้อำนวยการสร้าง: Masao Nidaira (ในนามของ NHK Television (Tokyo)); เรื่อง: Nick Deocampo; บทภาพยนตร์: Nick Deocampo; กำกับภาพ: Louie Quirino ตัดต่อ: Fred de Leon, Nick Deocampo; ควบคุมเสียง: Emmanuel Clemente; นักแสดง: Behn Cervantes, Majella Palacios.

ภาพยนตร์อัตชีวประวัติของนักทำหนัง ซึ่งต้องการค้นหาพ่อที่หายสาบสูญไป การเดินทางออกจากมะนิลา นักทำหนัง (แสดงโดย Nick Deocampo) ได้สะท้อนให้เห็นถึงชีวิตในเมืองและเหตุผลที่ทำให้เขาต้องหันหลังให้แก่อดีตของตนเอง เมื่อกลับมาถึงบ้าน เขาได้พบกับสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัว รวมทั้งแม่ พี่สาว ญาติ และหลานๆ เมื่อถามหาผู้เป็นพ่อ เขาได้ยินเรื่องราวแตกต่างกันจำนวนมาก ซึ่งแทบจะไม่เกี่ยวกับคำถามของเขาโดยตรง จากนั้นเขาจึงออกเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ ซึ่งมีคำร่ำลือว่าเคยมีคนเห็นพ่อ เขาได้พบกับลุงซึ่งเล่าว่าได้เห็นและคุยกับพ่อก่อนหน้านั้นไม่กี่ปี ในเรื่องเล่าของลุงนั้น พ่อหันมาขายปืนของเล่นอยู่ในอียิปต์

(Ibahay) เขตอัครลัน (Aklan) นักทำหนังจึงออกเดินทางไปสู่อิบาฮาย ซึ่งเขาถูกนำไปยังตลาด และได้รับการบอกเล่าว่าพ่อเป็นพ่อค้าขายไก่ เมื่อไปถึงตลาด เขาได้พบกับผู้คนจำนวนหนึ่งซึ่งยังจำพ่อของเขาได้จากภาพถ่ายที่เขาแสดงให้ดู หลายคนเคยเห็นเขาขายยาสมุนไพรรักษาโรคต่างๆ ชายผู้หนึ่งย้าว่าเคยเห็นพ่อของเขาขายยาอยู่ตรงข้ามกับแผงของเขา นักทำหนังจึงลงสู่ความลับอันลึกลับซึ่งช่วยกันสร้างขึ้นโดยผู้คนแวดล้อม เขาออกเดินทางจากบ้านหลังหนึ่งไปเคาะประตูบ้านอีกหลังหนึ่งเพื่อถามว่าเคยมีใครรู้จักพ่อของเขาบ้างไหม แต่ก็ดูเหมือนว่าจะเป็นสิ่งที่ไร้ผล เขาจึงขึ้นไปยังภูเขา เพื่อพบกับชาวบ้านผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับขบวนการเมืองใต้ดินคนหนึ่ง เนื่องจากมีข่าวลือว่าพ่อของเขาได้เข้าร่วมกับกลุ่มขบถ แต่ข่าวคราวที่ได้รับก็ยังคงว่างเปล่าเหมือนเดิม หลังจากกลับมาบ้านแม่แล้ว นักทำหนังพยายามหาคำอธิบายให้แก่ตัวเองเกี่ยวกับการหายตัวไปของพ่อ เขามองหาเหตุผลต่างๆ เกี่ยวกับครอบครัวของตนที่ต้องประสบกับเคราะห์กรรมต่างๆ อันเป็นมาจากสงคราม ซึ่งขยายมากลืนกินเอาชีวิตของเขาเข้าไปด้วย เพื่อทำความเข้าใจกับสงครามดังกล่าว นักทำหนังก็เผยให้เห็นถึงสงครามภายในของตน ซึ่งต้องต่อสู้เพื่อเพศสภาพของตน และสงครามการเมืองซึ่งเขาได้เผชิญมาในยุคกบฏยัการศึก หลังจากไม่สามารถค้นพบพ่อแล้ว เขาก็คร่ำครวญถึงความสูญเสียของตนขณะที่ดุ่มเดินไปบนชายหาดซึ่งเขาจินตนาการว่าได้พบกับพ่อและได้ร่ำพันเศร้ามร่ายต่อการหายไปของเขา

Red Saga

2004; 16 มม.; สี; 15 นาที; สารคดีแนวทดลอง

ผู้กำกับ: Gabriel Krista Lluch Dalena; กำกับภาพ: Claude Santos & Gabriela Krista Lluch Dalena; ตัดต่อ: Bryan Quesada, Gabriela Krista Lluch Dalena, Jomel Lawas, King Catoy; เพลง: Utad Arellano, Diklap, Majay & Pane; ควบคุมเสียง: Bobby Macabenta, King Catoy; ดูแลการผลิต: Jomel Lawas, Paolo Pangan, Renato Mabilin, Vivian Limpin; นักแสดง: Tatay Pido, Mario, Teatro Pudoy.

เด็ก ๆ ของแผ่นดินต่างจดจ่อกับการเฝ้ารักษาพืชผลการเพาะปลูกจากการลักขโมย ชายในเครื่องแบบติดอาวุธพากันปล้นสะดมรั้วชุมชน เรือนร่างอันเหวอะหะถูกปล่อยทิ้งไว้ในทุ่งกว้าง ชาวนาเดินขบวนเข้าไปในเมืองเรียกร้องความยุติธรรม ทั้งหมดนี้คือภาพของชีวิตชนบทอันสะท้อนถึงการลุกฮือขึ้นของขบวนการชาวนาตามหัวเมืองชนบท

Relasyon (ความสัมพันธ์)

1982; Regal Films; 35 มม.; สี; 115 นาที

ผู้กำกับ: Ishmael Bernal; บทภาพยนตร์: Ricardo Lee, Raquel Vilavicencio, Ishmael Bernal; กำกับภาพ: Sergio Lobo; ตัดต่อ: Augusto Salvador; เพลง: Winston Raval; ควบคุมเสียง: Vic Macamay; ดูแลการผลิต: Benjie de Guzman; นักแสดง: Vilma Santos, Christopher de Leon, Jimi Melendez, Bing Caballero, Olive Madrillejos.

ภาพยนตร์เรื่องนี้นำเสนอเรื่องราวของการเป็นเมียผ่านชีวิตของมารีโล (Marilou แสดงโดย Vilma Santos) ซึ่งมีความสัมพันธ์กับเอมิล (Emil แสดงโดย Christopher de Leon) อาจารย์มหาวิทยาลัยซึ่งแต่งงานแล้วคนหนึ่ง โดยเอมิลได้มาใช้ชีวิตร่วมกับมารีโลหลังจากภรรยาทิ้งเขาไป โดยนำลูกไปด้วย แต่เมื่อใช้ชีวิตร่วมกัน มารีโลก็ค้นพบว่าแท้จริงของเอมิล ซึ่งข่มเหงบังคับเธอในเรื่องกิริยามารยาทและการใช้ชีวิต เมื่อเกิดอาการตาสว่าง มารีโลก็กลับไปอยู่กับพ่อแม่ แต่ไม่นานเธอก็กลับมาหาเอมิลอีก แต่ก็หลังจากภรรยาเก่าได้กลับมาคืนดีกับเอมิลแล้ว มารีโลจึงต้องสร้างข้อดลลงว่าเธอจะได้ครอบครัวยุติกับเอมิลสักวัน เมื่อเอมิลป่วยเป็นเส้นเลือดตันในสมอง มารีโลต้องโทรศัพท์ไปหาภรรยาเก่าเพื่อรายงานถึงสภาพของเอมิล ขณะที่ในวันหยุดร่วมกับมารีโล อาการของเอมิลก็เกิดกำเริบขึ้นจนถึงแก่ความตายไปในที่สุด หลังจากงานศพของเอมิลแล้ว ภรรยาเก่าของเอมิลก็เอาทรัพย์สินสมบัติทุกอย่างของเอมิลไป โดยทิ้งไว้เพียงภาพถ่ายของเอมิลไว้ให้มารีโล เมื่อไม่สามารถหาเหตุผลว่าทำไมจะต้องอยู่คนเดียวต่อไปได้อีก มารีโลก็ตัดสินใจไปสหรัฐอเมริกา เพื่อเริ่มต้นชีวิตใหม่ของตัวเอง

Revolutions Happen Like Refrains in a Song

1987; Super 8; สี; 57 นาที; สารคดี

ผู้กำกับ/ผู้อำนวยการสร้าง/บทภาพยนตร์/กำกับภาพ/ตัดต่อ/ควบคุมเสียง: Nick

Deocampo.

จดหมายเหตุอันเป็นประวัติศาสตร์ส่วนตัวของนักทำหนัง ซึ่งเข้ามาทาบซ้อนกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในช่วงสองทศวรรษก่อนจะบรรลุจุดสูงสุดในการปฏิบัติประชาชนเมื่อ ค.ศ. 1986 โดยใช้ภาพยนตร์ส่วนตัวที่ทำขึ้นในบ้านผานเข้ากับฟิล์มภาพขาวที่ได้จากการทำสารคดี นักทำหนังก็พาผู้ชมกลับไปหาอดีตในวัยเยาว์ของตน ซึ่งเติบโตขึ้นในช่วงยุคกฎอัยการศึก ภาพยนตร์เรื่องนี้จึงไม่ได้เป็นเพียงบันทึกชีวิตส่วนตัวของนักทำหนัง แต่คือชีวิตทางสังคมที่เขารู้จัก อันทำให้ประวัติศาสตร์กลายเป็นเรื่องร่วมสมัยใกล้ชิดและเป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ชิดกับความเป็นส่วนตัวของเราเอง

Sa Kandungan ng Langit (Heaven's Cradle/ ถูสวรรค์)

2004; White Windows Films Productions; 35 มม.; สี; 97 นาที

ผู้กำกับ: Gina Marissa Tagasa; ผู้อำนวยการสร้าง: Jae J. Jang; เรื่อง: Gina

Marissa Tagasa; ควบคุมเสียง: Nelvy Sacramento; ดูแลการผลิต: Dionie Boiser; นักแสดง:

Arabelle Cadocio, Mike Lloren, Nante Montreal, Francis Matheu, Jake Palomo,

Amybelle Castillo, Anna Llave, Marjorie Castillo.

ขณะที่อยู่บนหนทางกลับบ้านในชนบทห่างไกล โจจิ (Joji แสดงโดย Mike Lloren) นักเขียนบทสารคดี ถูกปล้นชิงเอาทรัพย์สินต่างๆ ที่เขามี หลังจากถูกทิ้งไว้เนื่องจากเข้าใจเขา ลึนใจไปแล้ว ก็มีบุคคลลึกลับยื่นมือเข้ามาช่วยชีวิตเขาไว้ คือ กิโม (Gimo) ผู้ดำรงชีวิตเยี่ยงฤาษี

และแนะนำให้เขารู้จักกับชุมชนของผู้เป็นโรคเรื้อน เมื่อออกเดินทางต่อไปยังหมู่บ้านเบเธสดา (Bethesda) อันลึกลับ โจจี้ได้พบกับลิเวย์ (Liway) หญิงสาวผู้มีเรื่องราวชีวิตเบื้องหลังโศกกรันทด แต่ก็เต็มเปี่ยมไปด้วยความหวังและความปรารถนา เมื่อได้ยินเรื่องราวอันเจ็บปวดและรู้จักตัวตนของลิเวย์ โจจี้ก็สามารถทำใจกับอดีตของตนได้ การค้นหาความหวังในหมู่ผู้เจ็บปวดสูญเสียยิ่งกว่าในชีวิต ช่วยเหลือโจจี้มีความกล้าหาญที่จะมีชีวิตอยู่ต่อไปอย่างมีความหวังและศรัทธา

Sa Kuko ng Agila

1989; Richkilm Inc.; 35 มม.; สี; 128 นาที

ผู้กำกับ: Augusto Buenaventura; กำกับภาพ: Fredy Conder; เพลง: Jaime Fabregas; นักแสดง: Joseph Estrada, Nikki Coseteng, Ma. Isabel Lopez, Ruben Rustia, Tommy BUEL, Paquito Diaz, Laurice Guillen, Subas Herrero, Lara Melissa de Leon.

ดอนโย (Tonyo แสดงโดย Joseph Estrada) เป็นคนขับรถจี๊ปนี (Jeepney) เพื่อหาเลี้ยงชีวิต เขาเป็นหนึ่งในบรรดาชาวฟิลิปปินส์ที่ดิ้นรนหางานหาเงิน โดยไม่ลังเลว่าจะต้องเอาชีวิตเข้าแลก หลังจากเกิดเหตุการณ์โศกนาฏกรรมขึ้นหลายอย่างในเมืองโอลองกาโป (Olongapo) ดอนโยจึงตัดสินใจต่อสู้เพื่อเรียกร้องหาความเป็นธรรมให้กับเหยื่อของความอยุติธรรมซึ่งสัมพันธ์อยู่กับการเข้ามาตั้งฐานทัพของสหรัฐฯ ในฟิลิปปินส์ ดอนโยเข้าร่วมการประท้วงต่อต้านการต่อสัญญาให้ฐานทัพยังคงใช้ฟิลิปปินส์เป็นฐานทัพต่อไป และส่งผลให้เกิดกระแสต่อต้านฐานทัพอเมริกาขึ้นอย่างกว้างขวางในช่วงเวลาที่ฟิลิปปินส์กำลังให้สัตยาบันข้อตกลงเรื่องฐานทัพสหรัฐฯ ครั้งใหม่

Sa Maynila

1989; Goethe Institut, Philippine Information Agency, MFI, Kodak; 16 มม.; สี; 6:20 นาที; สารคดีแนวทดลอง

ผู้กำกับ: Jo Atienza, Ige Alcazaren, Ricky Orellana.

เศษฟิล์มและเสียงต่างๆ นำมาตัดต่อเข้าด้วยกันเป็นสารคดีในเชิงอิมเพรสชันนิสม์เกี่ยวกับเมืองมะนิลา โดยไม่มีคำบรรยายประกอบ และปล่อยให้ผู้ชมจินตนาการเอาเองตามภาพต่างๆ ที่ถูกนำมาตัดต่อเข้าด้วยกันเพื่อแสดงให้เห็นถึงความยุ่งเหยิงวุ่นวายของการเป็นเมืองมหานคร

Sakay

1993; Alpha Omega Production; 35 มม.; สี; 112 นาที

ผู้กำกับ: Raymond Red; เรื่อง: Raymond Red, Ian Victoriano; บทภาพยนตร์: Ian Victoriano; กำกับภาพ: Raymond Red, Lauro Rene Manda; ตัดต่อ: Raymond Red, Lauro Rene Manda; เพลง: Ronnie Quesada; ควบคุมเสียง: Gaudencio Barredo; ดูแลการผลิต:

Daniel Red, Roy Red; นักแสดง: Julio Diaz, Tetchie Agbayani, Pen Medina, Ray Ventura, Leopoldo Salcedo, Raymond Keannu, Raul Arellano.

มาคาริโอ ซากาย (Macario Sakay) เป็นช่างตัดผมธรรมดาคนหนึ่งจากเมืองดอนโย (Tonyo) ในระหว่างการเข้ายึดครองฟิลิปปินส์ของอเมริกาในช่วงแรกๆ ชีวิตของเขาเปลี่ยนไปทันทีเมื่อเขาตัดสินใจเข้าร่วมสมาคมลับกาติปูนัน (Katipunan) ซึ่งเป็นขบวนการเรียกร้องเอกราชมาตั้งแต่ช่วงเวลาที่ฟิลิปปินส์ยังเป็นอาณานิคมของสเปนในปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 เช่นเดียวกับคนอื่นๆ ในรุ่นเดียวกัน จิตวิญญาณแห่งการปฏิวัติได้กลืนกินเขาเข้าไป และความขัดแย้งภายในขบวนการก็กลายเป็นอุปสรรคในการขับเคลื่อนขบวนการต่อสู้ ซากายพยายามเข้าไปปลุกปล้ำให้ขบวนการกาติปูนันฟื้นฟูลุกขึ้นมาใหม่ แต่ก็ถูกจับกุมในข้อหาก่อการขบถและถูกส่งเข้าคุกไปในที่สุด แต่เขายังดิ้นรนต่อสู้ต่อไปหลังการยอมมอบตัวของนายพลมิเกล มัลวาร์ (Gen. Miguel Malvar) และการต่อสู้ของเขาก็ทำให้เขากลายเป็นวีรบุรุษของชาวบ้านทั่วประเทศ กระตุ้นปลุกเร้าจิตใจผู้คนกล้าหาญในการลุกขึ้นมาต่อต้านอเมริกา

Salome

1999; Bancom Audio-vision Corp.; 35 มม.; สี; 101 นาที

ผู้กำกับ: Laurice Guillen; เรื่อง: Laura Guillen; บทภาพยนตร์: Ricard Lee; กำกับภาพ: Rommy Vitug; ตัดต่อ: Efren Jarlego; เพลง: Ernani Cuenco; ควบคุมเสียง: Luis Reyes; ดูแลการผลิต: Santiago Bose; นักแสดง: Gina Alajar, Johnny Delgado, Dennis Roldan, Bongchi Mirafior, Armida Sigulon-Reyna, Bruno Pinzalan, Tony Santos, Venchito Galvez, Lily Mirafior.

ซาโลเม (Salome แสดงโดย Gina Alajar) เป็นหญิงสาวเชื้อสายสเปนผู้ทรงเสน่ห์ จนทำให้สามีของเธอ (แสดงโดย Johnny Delgado) ตัดสินใจอพยพโยกย้ายไปอยู่ในชนบทห่างไกล ณ หมู่บ้านชาวประมงแห่งหนึ่งเพื่อให้พ้นจากบรรดาผู้ชายที่ปรารถนาในตัวเธอ แต่กลับมีหนุ่มน้อยจากตัวเมืองในละแวกคนหนึ่ง (แสดงโดย Dennis Roldan) ปรากฏตัวขึ้นในชีวิตเธอและมีสัมพันธ์สวาทกัน หากความลับก็ไม่ได้ดำรงอยู่ยาวนานนัก เด็กหนุ่มจึงตกเป็นเหยื่อของฆาตกรรม แต่เมื่อเข้าไปอยู่ในกระบวนการพิจารณาของศาล เรื่องราวกลับเต็มไปด้วยความคลุมเครืออันเป็นปริศนา เนื่องจากมีเรื่องเล่าแตกต่างกันถึง 3 อย่างว่าเขาถูกฆาตกรรมอย่างไร ตั้งแต่ถูกเธอเองเป็นคนสังหาร ถูกชาวบ้านสังหาร และถูกสามีเธอสังหาร ส่วนเธอนั้นก็กลายเป็นปริศนาอีกกลับว่าเป็นเหยื่อของการข่มขืนหรือเป็นฆาตกรกันแน่ เด็กหนุ่มเป็นเพียงผู้รักของเธอหรือเป็นนักข่มขืนกันแน่

The Sex Warriors and the Samurai

1995; Formation Films Ltd. สำหรับ Channel 4, London (UK); 16 มม.; สี; 26 นาที; สารคดี

ผู้กำกับ: Nick Deocampo; ผู้อำนวยการสร้าง: Parminder Vir; กำกับภาพ: Yam Laranas; ตัดต่อ: Lauro Rene Manda; ควบคุมเสียง: Dennis Empalmado.

ภาพยนตร์เล่าเรื่องคนข้ามเพศฟิลิปปินส์ซึ่งเข้าไปทำงานในสถานบันเทิงของญี่ปุ่นเพื่อหาเลี้ยงครอบครัวในฟิลิปปินส์ ในช่วงเวลากลางวัน โจอัน (Joan) ต้องเข้ารับการฝึกเพื่อเตรียมตัวเข้าทำงานในญี่ปุ่น แต่ในเวลากลางคืน เขาต้องแสดงเป็นผู้หญิงในบาร์เกย์ของมะนิลา ทั้งหมดนี้เพื่อหาเลี้ยงครอบครัวจำนวน 18 ชีวิต แม้ว่าจะเป็นการเดินทางไปญี่ปุ่นเป็นครั้งที่ 4 แล้ว เขาก็ยังรู้สึกถึงความยากเย็นในการหาเงินให้ได้เพียงพอเพื่อทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของทุกคนดีขึ้น เมื่อพบกับเกย์คนอื่น ๆ ที่ทำงานอยู่ในบาร์เดียวกัน พวกเขาต่างก็คร่ำครวญถึงความยากลำบากของชาวฟิลิปปินส์ที่ต้องไปแสดงเพื่อความบันเทิงอยู่ในญี่ปุ่น การถูกคุกคามและความยากแค้นดูเหมือนจะไล่ต้อนนักข้ามเพศเหล่านี้ไม่ว่าพวกเขาจะไปอยู่ ณ มุมใดของโลกก็ตาม ภาพยนตร์เดินเข้าสู่จุดไคลแมกซ์ในตอนท้ายของโจอันนาได้รับการปล่อยตัวออกจากคุกและกลับมาพบครอบครัว อันแสดงให้เห็นถึงความรักและความผูกพันระหว่างครอบครัวและระหว่างพ่อกับลูกซึ่งเป็นเกย์

Sibak: Midnight Dancers

1994; Tangent Films International; 35 มม.; สี; 111 นาที

ผู้กำกับ: Mel Chionglo; ผู้อำนวยการสร้าง: Richard Tang; บทภาพยนตร์: Ricardo Lee; กำกับภาพ: Joe Tutanis; ตัดต่อ: Jess Navarro; เพลง: Nonong Buencamino; ควบคุมเสียง: Ramon Reyes; ดูแลการผลิต: Edgar Martin Littua; นักแสดง: Alex de Rosario, Gandong Cervantes, Jr., Lawrence David, Luis Cortez, Perla Bautista, Richard Cassity, Leonard Manalanson, John Medina, Danny Ramos, Ryan Aristorenas.

ภาพยนตร์เรื่องนี้ได้รับแรงบันดาลใจมาจากเรื่องจริงเกี่ยวกับพี่น้องสามคนซึ่งทำงานเป็นนักเต้นรำโชว์กล้ามเนื้อและความเป็นชาย (macho dander) อยู่ในบาร์เกย์แห่งหนึ่งของมะนิลา โดยมองจากสายตาของน้องคนเล็ก คือ ซันนี่ (Sonny) ซึ่งเป็นคนเล่าเรื่องการผจญภัยและอันตรายต่างๆ ที่พวกเขาเผชิญ ส่วนพี่คนโตนั้น แม้อายุจะมากแล้วแต่ก็ยังต้องผูกพันกับงานแบบนี้เพราะเป็นหนทางเดียวที่เขาจะสามารถหาเลี้ยงครอบครัวได้ เขาจึงทำทุกอย่างเพื่อหาเงินเลี้ยงชีพและมีราคาหลายอย่างที่จะต้องจ่าย หลังจากเฝ้ามองสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้น ในที่สุดซันนี่ก็ตัดสินใจนำผู้ชมร่วมเดินทางเข้าไปสู่อุตสาหกรรมทางเพศหรือการค้าเนื้อสดของฟิลิปปินส์

Sisa

1951; Premiere Productions; 16 มม.; ขาว-ดำ; 107 นาที

ผู้กำกับ: Gerardo de Leon; เรื่อง: ดัดแปลงจากนวนิยายของโฮเซ ริซาล เรื่อง *Noli Me Tangere* (อันล่งละเมิดมิได้ หรือมะเร็งสังคม); บทภาพยนตร์: Teodorico Santos; กำกับภาพ: Arsenio Dona, Tommy Marcelino; ตัดต่อ: Vic Calub; เพลง: Ariston Avelino; ควบคุมเสียง:

Demetrio de Santos; นักแสดง: Anita Linda, Edie del Mar, Reynaldo Dante, Ruben Rustia, Eddie Infante, Naty Rubi, Pancho Pelagio.

ซิช่า (Sisa) คือตัวละครแบบที่อยู่ในจินตนาการทั่วไปของคนฟิลิปปิน โดยนำมาจากตัวละครตัวหนึ่งในนวนิยายของโฮเซ ริซาล เรื่อง Noli Me Tangere ในฐานะเด็กสาวผู้พรั่งพร้อมไปด้วยทรัพย์สินเงินทอง ซิช่าจึงตกเป็นที่หมายปองของชายหนุ่มจำนวนมาก แต่แทนที่จะตอบรับคำขอแต่งงานจากผู้กองสเปนหัวหน้าตำรวจรักษาความปลอดภัย (guardia civil) ซิช่ากลับเลือกคนรักซึ่งต่อมาชอบทุกทีเธออยู่เป็นประจำและยังติดการพนันอย่างหน้ามืด หลังจากอดีตคนรักเก่าชาวสเปนหาเรื่องตั้งข้อหาและจับสามเฝ้าคุกไปแล้ว ซิช่าก็ไม่ว่าจะหาเลี้ยงชีวิตกับลูกน้อยสองคน คือ บาซิลิโอ (Basilio) กับคริสปิน (Crispin) ต่อไปได้อย่างไร เมื่อเด็กทั้งสองไปช่วยทำงานหาเงินในโบสถ์แห่งหนึ่ง พวกเขาถูกกล่าวหาว่าขโมยข้าวของจากโบสถ์โดยอดีตคนรักเก่าของเธออีกผู้หนึ่ง ซึ่งทำงานเป็นคนตีระฆังของโบสถ์ เมื่อถูกพระทรมานอย่างหนักเพื่อให้สารภาพ คริสปินก็สิ้นชีวิต ส่วนบาซิลิโอหนีเอาชีวิตรอดไปได้ และกลายเป็นนักโทษหนีคดี ซิช่าออกตามหาลูกอย่างไรรหัง ถูกติดตามและถูกข่มขืนโดยกองกำลังรักษาความปลอดภัย เมื่อไม่อาจทนต่อความบีบคั้นเหล่านี้ได้อีกต่อไป ซิช่าก็กลายเป็นคนบ้าโดยสมบูรณ์แบบ

Sister Stella L. (ซิสเตอร์สเตลล่า แอล.)

1984; Regal Films; 35 มม.; สี; 103 นาที

ผู้กำกับ: Mike de Leon; บทภาพยนตร์: Jose F. Lacaba, Jose Almojuela, Mike de Leon; กำกับภาพ: Rody Lacap; ตัดต่อ: Jess Navarro; เพลง: Ding Achacoso; ควบคุมเสียง: Ramon Reyes; ดูแลการผลิต: Cesar Hernando; นักแสดง: Vilma Santos, Jay Ilagan, Gina Alajar, Laurice Guillen, Ruben Rustia, Anita Linda, Liza Lorena, J. Eddie Infante, Tony Santos, Abul de Leon, Rody Vera, Crispin Medina, Jojo Sanchez, Malou de Guzman, Raquel Villavicencio, Fred Capulong.

แมซิสเตลล่า แอล. (Stella L. แสดงโดย Vilma Santos) ตัดสินใจทิ้งงานให้คำปรึกษาแก่บรรดาคุณแม่ที่ไม่ได้แต่งงานเพื่อเข้าร่วมการประท้วงของคนงาน การเปลี่ยนแปลงนี้เกิดขึ้นหลังจากเธอได้ไปเยี่ยมเพื่อนแม่ชีด้วยกัน คือแมซิสเตลล่า เบาติस्ता (Sister Stella Bautista แสดงโดย Laurice Guillen) ซึ่งได้รับมอบหมายให้ไปทำงานอยู่ในเมืองอุตสาหกรรมแห่งอากูโฮ (Aguho) แมซิสเตลล่า แอล. รู้สึกเห็นอกเห็นใจต่อชะตากรรมของคนงาน จึงตัดสินใจหาหนทางช่วยเหลือพวกเขาในการเรียกร้องความยุติธรรม ในช่วงเดียวกันนั้น เธอก็ได้พบกับคนรักเก่า คือนิค ฟาจารย์โด (Nick Fajardo แสดงโดย Jay Ilagan) นักหนังสือพิมพ์ซึ่งกำลังทำงานหาข่าวเกี่ยวกับขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมการเมืองของโบสถ์ เขาพยายามอ้อนวอนขอให้เธอกลับมาคืนดีด้วย แต่แมชีก็ยังคร่ำครวญต่อเสียงเพรียกร้องของพระเจ้า ไม่ว่าจะเป็นเผชิญกับการคุกคามหรือการทำร้ายอย่างไรก็ตาม นอกจากนี้ หลังถูกเรียกตัวให้กลับมายังคอนแวนซ์แล้ว การฆ่าตัวตายของหญิงตั้งครรภ์ที่โบสถ์รับเข้ามาดูแลก็ยังเป็นเครื่องช่วยให้เธอมุ่งมั่นกับการต่อสู้เพื่อความ

ยุติธรรมของคนงานต่อไป เมื่อกลับเข้าร่วมขบวนการประท้วง เธอก็พบกับการคุกคามทำร้ายของกลุ่มอันธพาลที่ถูกจ้างมาให้จัดการกับคนงาน การตายของผู้นำสหภาพแรงงาน คือ กา เดนซิโอ (Ka Dencio แสดงโดย Tony Santos) ก่อให้เกิดความรู้สึกโศกเศร้าไม่เฉพาะแต่ต่อชีวิตของกา เดนซิโอเท่านั้น แต่ต่อสภาพการถูกกดขี่ของคนงานทั้งประเทศ การเรียกร้องความเป็นธรรมให้แก่กา เดนซิโอจึงกลายเป็นเสียงเรียกร้องหาความยุติธรรมในห้วงเวลาที่สังคมฟิลิปปินส์ถูกห่อหุ้มอยู่ด้วยความอยุติธรรมและการคอร์รัปชัน

Spit/Optik

1989; Goethe Institut, MFI, Philippine Information Agency, Kodak; 16 มม.; สี; 15 นาที; หนึ่งทดลอง

ผู้กำกับ: Roxlee with Benjie Lontoc, Jr., Yeye Calderon, Art Maculangan.

ภาพยนตร์เรื่องนี้แบ่งออกเป็น 2 ภาค ในภาคแรก คือ "สปิต" (Spit) นั้นเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับชายผู้หนึ่งซึ่งไม่มีสมองและพยายามไขว่คว้าก่อนสมองจากกลุ่มเมฆก่อนสมองซึ่งลอยฟ่องอยู่ในอากาศ น้ำลายที่เขาถ่มออกไปได้กลายรูปเป็นวัตถุที่เคลื่อนไหวได้และเป็นสัญลักษณ์ที่ลื่นไหลไปได้ไม่สิ้นสุด ส่วนในภาคสอง คือ "Optik" นั้น ถือการยืมภาพจากฟิล์มขนาด Super 8, 16 มม. และ 35 มม. ที่ได้มาจากถังขยะในห้องแล็บของโรงภาพยนตร์ นำมาตัดต่อเรียบเรียงเข้ากับเสียงเด็ก ๆ กำลังเล่นอยู่บนถนน

Ang T-Bird At Ako

1982; Film Ventures Inc.; 35 มม.; สี; 113 นาที

ผู้กำกับ: Danny Ziacita; เรื่อง: Portia Ilagan; กำกับภาพ: Felizardo Ballen; ตัดต่อ: Ike Jarlego, Sr. Felizardo Bailen; เพลง: Butch Monserat; นักแสดง: Nora Aunor, Vilma Santos, Dindo Fernando, Tommy Abuel, Liza Lorena, Suzanne Gonzales, Leila Hermosa, Anita Linda, Odette Khan.

นอรา ออเนอร์ (Nora Aunor) รับบทเป็นนักกฎหมายที่เป็นทอม ซึ่งตกหลุมรักวิลมา ซานโตส (Vilma Santos) สาวนักเต้นประจำไนต์คลับ แต่เหตุการณ์เกิดหักมุมเมื่อนักกฎหมายซึ่งต้องเป็นทนายให้แก่สาวนักเต้นกลับก่อให้เกิดความสัมพันธ์แบบทั้งรักทั้งชังระหว่างทั้งสองขึ้น ขณะที่ความรักยังคงเป็นเพียงมายาภาพ แต่ท้ายที่สุดสังคมก็บีบให้ผู้หญิงต้องประพาดตัวต่อกันแบบที่สังคมคาดหวัง เพื่อรักษารูปแบบทางศีลธรรมที่ดำรงอยู่ให้ยืนยาวต่อไป

Tanging Yaman

2000; Star Cinema Productions; 35 มม.; สี; 112 นาที

ผู้กำกับ: Laurice Guillen; เรื่อง: Laurice Guillen; บทภาพยนตร์: Laurice Guillen, Raymond Lee, Shaira Mella Salvador; กำกับภาพ: Lee Meily; ตัดต่อ: George Jarlego;

เพลง: Nonong Buencamino; ควบคุมเสียง: Ronnie Eulloran, Ramon Reyes; ดูแลการผลิต: Edgar Martin Littaua; นักแสดง: Gloria Romero, Hilda Koronel, Dina Bonnevie, Johnny Delgado, Edu Manzano, Jericho Rosales, Marvin Agustin, Carol Banawa, Janet McBride, John Prats, Shaina Magdayao, Joel Torre, Cherry Pie Picache.

ภาพยนตร์เรื่องนี้ซ้ำและครอบคลุมทั่วไปในสังคมฟิลิปปินส์ให้เห็นว่าสิ่งที่มองเห็นนั้นบางทีมันก็ได้เป็นจริงเสมอไป เพราะมักเต็มไปด้วยรอยบาดหมางระหว่างพ่อแม่กับลูก หรือระหว่างพี่น้องด้วยกัน ซึ่งบางครั้งก็รวมถึงบรรดาลูกเขยลูกสะใภ้ด้วย และปัญหาเหล่านั้นก็มักจะลงเอยด้วยการจัดการของบรรดาแม่ๆ ที่คอยดูแลปัญหาความยุ่งยากต่างๆ ให้ผ่านพ้นไป ในภาพยนตร์เรื่องนี้เล่าถึงพี่น้องสามคนซึ่งอาศัยอยู่กับพ่อแม่ด้วยชีวิตที่ค่อนข้างสะดวกสบาย แม้ว่าหลายอย่างจะดำรงอยู่ในภาวะขัดแย้งกัน แต่พวกเขาก็ยังมีสิ่งหนึ่งร่วมกัน คือความรักของแม่ที่ต่อพวกเขาและต่อหลานๆ

Ang Tatay King Nanay

1978; Lotus Films, Inc.; 35 มม.; สี; 117 นาที

ผู้กำกับ: Lino Brocka; ผู้อำนวยการสร้าง: Jesus B. Yu; บทภาพยนตร์: Orlando Nadres; กำกับภาพ: Jose Batac, Jr.; ตัดต่อ: Augusto Salvador, Jr.; เพลง: Lutgardo Labad; ควบคุมเสียง: Luis Reyes; นักแสดง: Dolphy, Nino Muhlach, Philip Salvador, Marissa Delgado.

เรื่องราวไม่รวบรัดธรรมดาเกี่ยวกับช่างเสริมสวยซึ่งเลี้ยงดูเด็กชายผู้หนึ่ง คอริง (Coring แสดงโดย Dolphy) เป็นช่างเสริมสวยเก๋ๆ ซึ่งมีภาระต้องดูแลเด็กน้อยที่เกิดจากคนรักเก่า คือ เดนนิส (Dennis แสดงโดย Philip Salvador) กับสาวทำงานบาร์ชื่อมาเรียน่า (Mariana แสดงโดย Marissa Delgado) ก่อนจะไปบอกรักอำลาไปเป็นทหารเรือในกองทัพสหรัฐ เดนนิสได้มอบโนนอย (Nonoy แสดงโดย Nino Muhlach) ให้คอริงเลี้ยงดู ซึ่งต้องคอยดูแลเด็กน้อยทั้งในฐานะของพ่อและแม่ไปพร้อมๆ กัน ในร้านเสริมสวยซึ่งโนนอยเติบโตขึ้นมานั้น คอริงต้องแสดงทั้งในบทบาทของคนธรรมดาเพื่อเป็นแม่แบบให้เด็กน้อยและต้องคอยแอบซ่อนตัวตนธรรมชาติอันแท้จริงในฐานะโฮโมเซ็กชวลเอาไว้ ซึ่งก่อให้เกิดความโกลาหลไม่น้อยสำหรับคอริงในการต้องการสลับปรับเปลี่ยนบทบาททั้งสองของตนอยู่ตลอดเวลา จนในท้ายที่สุด มาเรียน่า แม่ของเด็ก ก็กลับมาเพื่อขอโนนอยกลับไปเลี้ยงดูเอง อันกลายเป็นทั้งฉากโศกสลดในการพลัดพรากและความชวนหัวเราะไปพร้อมกัน

Tatlong Taong Walang Diyos

1976; NV Pictures; 35 มม.; สี; 125 นาที

ผู้กำกับ: Mario O'Hara; บทภาพยนตร์: Mario O'Hara; กำกับภาพ: Conrado Baltazar; เพลง: Minda Azarcon; ควบคุมเสียง: Gaudencio Barredo; ดูแลการผลิต: Fiel Zabat; นักแสดง: Nora Aunor, Christopher de Leon, Bembol Roco, Peque Gallaga.

ช่วงเวลาสามปีแห่งการยึดครองของญี่ปุ่นนำความทุกข์แสนสาหัสมาให้แก่ชาวฟิลิปปินส์ ภาพยนตร์เรื่องนี้เล่าถึงเรื่องราวความรักอันกลายเป็นโศกนาฏกรรมในช่วงสงครามดังกล่าว โดยเล่าผ่านครูสาวชาวบ้านอย่างโรซาริโอ (Rosario แสดงโดย Nora Aunor) ซึ่งตกอยู่ในภาวะขัดแย้งระหว่างชายหนุ่มสองคน คือ คริสปิน (Chrispin แสดงโดย Bembol Roco) เพื่อนเก่าสมัยเป็นนักเรียนซึ่งตัดสินใจเข้าร่วมกับกองกำลังต่อต้านญี่ปุ่น กับผู้กองมาซูกิ (Masugi แสดงโดย Christopher de Leon) หนุ่มลูกครึ่งฟิลิปปินส์-ญี่ปุ่น ซึ่งเดินทางเข้าถึงเมืองแห่งนี้ในฐานะหัวหน้ากองกำลังญี่ปุ่นประจำแขวง และรู้สึกตกหลุมรักโรซาริโอจนตัดสินใจเอ่ยปากขอเธอแต่งงาน การปฏิเสธทำให้เธอถูกผู้กองมาซูกิใช้กำลังขืนใจ และสัมพันธ์รักดังกล่าวก็ทำให้โรซาริโอเปลี่ยนใจหันมาให้ความรักกับหนุ่มลูกครึ่งญี่ปุ่นแทน ความรักของทั้งสองและการกระทำอันเลวร้ายต่างๆ ของกองกำลังญี่ปุ่นทำให้ชาวบ้านยิ่งเพิ่มความเกลียดชังต่อโรซาริโอมากขึ้น โดยเฉพาะเมื่อครอบครัวของเธอได้รับสิทธิพิเศษต่างๆ จากญี่ปุ่นเวลาอดยาก เมื่อคริสปินกลับมาและพบกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เขาตัดสินใจออกจากเมืองไปด้วยหัวใจสลายเนื่องจากโรซาริโอปฏิเสธไม่ยอมแยกทางกับคนรักญี่ปุ่น ส่วนผู้กองมาซูกิก็เข้าพิธีแต่งงานกับเธอหลังการคลอดบุตร แต่ขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองล้าลึกยิ่งขึ้น ครอบครัวของโรซาริโอก็ยิ่งแปลกแยกกับชุมชนมากยิ่งขึ้น ในที่สุดความเกลียดชังที่วุ่นวายนี้ก็ได้รับการแก้แค้นหลังจากกองทัพสหรัฐฯ กลับมาปลดปล่อยฟิลิปปินส์จากการยึดครองของญี่ปุ่นได้สำเร็จและกองกำลังญี่ปุ่นเริ่มถอยออกไป โรซาริโอจึงเริ่มถูกมองว่าให้ความร่วมมือกับญี่ปุ่นและตัดสินใจหนีไปจากเมืองไปพร้อมกับผู้กองมาซูกิ แต่ในระหว่างทางนั้นเอง กองโจรติดอาวุธก็เข้าโจมตีครอบครัว โดยสังหารผู้กองกับบุตรน้อยของทั้งสองทิ้งไป เมื่อโรซาริโอกลับเข้ามาในเมือง ผู้คนก็เริ่มลี้ภัยหนีเธอ พวกผู้หญิงพากันดาหน้าเข้าล้อมกรอเธอ ตัดผมเธอทิ้ง และสังหารเธอทิ้งๆ ที่อยู่ภายในโบสถ์ เมื่อคริสปินกลับมา เขาก็พบกับคนรักเก่าของตนนอนทอดร่างกลายเป็นศพสมูรมวมกับซากศพอื่นๆ อยู่ในเรือนพักของโรงเรียน

Tinimbang Ka Ngunit Kulang

1974; CineManila Corporation; 35 มม.; สี; 129 นาที

ผู้กำกับ: Lino Brocka; บทภาพยนตร์: Mario O'Hara; กำกับภาพ: Jose Batac; ตัดต่อ: Augusto Salvador; เพลง: Lutgardo Labad; ควบคุมเสียง: Gregorio Ella; นักแสดง: Lolita Rodriguez, Christopher de Leon, Mario O'Hara, Eddie Gracia, Hilda Koronel, Lilia Dizon, Laurice Guillen, Anita Linda, Alicia Alonzo, Rosa Aguirre, Orlando Nadres, Joonee Gamboa, Ernie Zarate, Lorli Villanueva, Lily Miraflor, Chito Ponce Enrile, Joseph Sytangco.

ภาพยนตร์เล่าถึงชีวิตในเมืองเล็กๆ คือกระจกของสังคมฟิลิปปินส์ผ่านคนอย่างเกาล่า (Kuala แสดงโดย Lolita Rodriguez) ซึ่งเสียสติไปเพราะการทำแท้งเกิดผิดพลาดขึ้นและออกเดินท่องไปทั่วเมือง แต่สิ่งที่ซุกซ่อนอยู่เบื้องหลังเรื่องราวของเธอคืออาการหน้าไหว้หลังมือถ้อยสากปากถือศีลของชาวเมือง ขณะที่คนทั้งเมืองกำลังทำให้เธอกลายเป็นสิ่งชวนหัว เกาล่าได้ดึงดูดความสนใจของเบอร์โต (Berto แสดงโดย Mario O'Hara) ชายโรคเรื้อน ซึ่งนำเธอไปอยู่ด้วยในเพิงพักขานเมืองของเขา อันทำให้ทั้งสองกลายเป็นชายขอบของสังคมโดยสมบูรณ์แบบและรอดพ้นไปจากสายตาของชุมชนได้ จะมีก็เพียงแต่จูเนียร์ (Junior แสดงโดย Christopher de Leon) เท่านั้นที่สามารถเข้าถึงโลกของพวกเขาและรับรู้เกี่ยวกับชีวิตของพวกเขาได้ ต่อมาเมื่อสมาคมผู้หญิงเคร่งศาสนาในเมือง คือ Asociacion de las Damas Chritianas ค้นพบว่าเกาล่าตั้งท้อง เธอจึงกลายเป็นเรื่องอื้อฉาวขึ้นอีกครั้ง โดยพวกเขาบีบให้เธออยู่ใต้การควบคุมของโลลา จาโคบา (Lola Jacoba) แต่จูเนียร์ได้ปรากฏตัวขึ้นเสียก่อนและช่วยเหลือเกาล่าให้กลับหาเบอร์โต ณ เพิงพักเช่นเดิม เรื่องของเรื่องจึงได้รับการเปิดเผยขึ้นมาในตอนนี้องว่า อันที่จริงแล้วเบื้องหลังของเรื่องมาจากพ่อของจูเนียร์ คือ ซีซาร์ บลังโก (Cesar Blanco แสดงโดย Eddie Garcia) ซึ่งเป็นนักการเมืองเลื้อยผู้หญิงเป็นคนทำให้เกาล่าตั้งท้องขึ้นในตอนแรก และบีบบังคับให้เธอไปทำแท้งเสีย แต่เนื่องจากการทำแท้งของเกาล่าเกิดผิดพลาดขึ้นมา ซีซาร์กับคนรับจ้างทำแท้งจึงพากันหลบหนี ทั้งเกาล่านอนจมกองเลือดอยู่เพียงลำพังและทำให้เธอเสียสติไปในที่สุด ในตอนจบของภาพยนตร์นั้น เกาล่าได้ให้กำเนิดลูกคนใหม่กับเบอร์โต ผู้ถูกตำรวจยิงเสียชีวิตเนื่องจากเขาคุมหมอบเป็นตัวประกันให้คดียุทธการเกาล่าขณะทำคลอด เมื่อเกาล่าคลอดลูกออกมาแล้ว จูเนียร์ก็อุ้มเด็กเกิดใหม่ขึ้นมาในท่ามกลางสายตาของผู้คนทั้งเมือง รวากับหนูน้อยคนใหม่คือสัญญาแห่งความหวังของพวกเขาที่จะก้าวข้ามอคติต่างๆ และใช้ชีวิตต่อไปด้วยความอดกลั้นต่อความแตกต่างระหว่างกัน

Trip

1993; 35 มม.; สี; 10 นาที; หนังสือ

ผู้กำกับ: Jon Red; กำกับภาพ/ตัดต่อ: Lauro Rene Manda; ตัดต่อ: Lauro Rene Manda, Jon Red; ดูแลการผลิต: Lauro Rene Manda.

ในวันอายุครบรอบ 13 ปี หนูน้อยคนหนึ่งจากต่างจังหวัดตัดสินใจเดินทางเข้าเมืองเป็นครั้งแรกในชีวิต ภายในรถจี๊ปนีย์ที่เขาโดยสารมา เด็กหนุ่มได้พบกับกลุ่มผู้โดยสารต่างๆ ที่ก่อให้เกิดรอยประทับอันล้ำลึกขึ้นในตัวเขา เช่น หญิงอ้วนสองคนนั่งอาหารไม่หยุดปาก คู่รักหนุ่มสาว ผู้หญิงชอบสวดมนต์ โฮโมเซ็กชวล ตำรวจกับผู้ต้องหา คนคลั่งศาสนา ชี๊มา คนขายบุหรี่ประ แม่ชี และ ฯลฯ ในการเดินทางสั้นๆ เข้าไปในเมืองครั้งนี้ เด็กหนุ่มรู้สึกราวกับว่าเขาได้สบตาชีวิตของเมืองโดยที่ยังเดินทางไม่ถึงเมืองด้วยซ้ำ เมืองอันเต็มไปด้วยความวุ่นวายโกลาหลและไร้ระเบียบ อันแตกต่างไปจากโลกที่เขาจากมา รถจี๊ปนีย์จึงกลายเป็นโลกขนาดย่อม

ของสังคมฟิลิปปินส์อันพร้อมไปด้วยผู้โดยสารอันซุกซมเป็นตัวแทนของคนฟิลิปปินส์ การเดินทางสั้น ๆ ของเขาจึงกลายเป็นการเดินทางในเชิงสัญลักษณ์ผ่านชีวิตของสังคมหนึ่ง

True Blue American Coconut Grove (Gawa Sa Pilipinas)

1989; Goethe Institut, MFI, Philippine Information Agency, Kodak; 16 มม.; สี;
9:30 นาที; หนังสือ

ผู้กำกับ: Luis P. Quirino, Donna Sales.

ฟิล์มภาพเกี่ยวกับผู้คน ของเล่น และตีกรามบ้านช่องนำมาตัดต่อเข้าด้วยกัน โดยเล่าถึงลูกน้องซีไอเอเอที่ผันตัวเองมาเป็นนักสร้างหนัง เด็กสาวผู้หนึ่ง และเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย ซึ่งผสมผสานเข้าด้วยกันเพื่อเผยให้เห็นชิ้นส่วนต่างๆ ของแผนการยึดครองฟิลิปปินส์ในทางวัฒนธรรมของจักรวรรดิอเมริกา

CINEMA ENLIGHTENS

Virgin Forest

1985; Regal Films; 35 มม.; สี; 139 นาที

ผู้กำกับ: Peque Gallaga; เรื่อง: T.E. Pagaspas; บทภาพยนตร์: Rosaura de la Cruz; กำกับภาพ: Conrado Baltazar; ตัดต่อ: Jess Navarro; เพลง: Jaime Facregas; ควบคุมเสียง: Rudy Baldovino; ดูแลการผลิต: Don Escudero; นักแสดง: Sarsi Emmanuel, Miguel Rodriguez, Abel Jurado, Ama Quiambao, Pepito Bosh, Arbie Antonio, Rolando Tinio, Jed Arboleda, Crispin Medina, Abbo dela Cruz.

การจับกุมตัวนายพลเอมิลิโอ อากินัลโด (Gen. Emilio Aguinaldo) ประธานาธิบดีฟิลิปปินส์ในช่วงสงครามต่อต้านการเข้ายึดครองฟิลิปปินส์ของอเมริกาเมื่อปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 ถือแรงบันดาลใจในการสร้างภาพยนตร์เรื่องนี้ โดยสร้างเรื่องเล่าถึงคน 3 คน คือ ชนชั้นสูงมีการศึกษา (แสดงโดย Miguel Rodriguez), ชาวประมงพื้นเมือง (แสดงโดย Abel Jurado) และหญิงสาวพื้นเมืองผู้หนีออกจากบ้าน (แสดงโดย Sarsi Emmanuel) ที่เข้ามาพัวพันกับการจับกุมตัวอากินัลโดใน ค.ศ.1901 กล่าวคือ ขณะที่สงครามระหว่างผู้เข้ายึดครองชาวอเมริกากับนักต่อสู้เพื่อเสรีภาพชาวฟิลิปปินส์กำลังเข้มข้นยิ่งขึ้นทุกขณะนั้น กองกำลังของอเมริกาก็วางแผนหาทางจับกุมตัวผู้นำของฝ่ายต่อต้าน โดยให้ทหารอเมริกันสองนายปลอมตัวว่าถูกจับกุมโดยกองกำลังปฏิวัติ ออกเดินทางมุ่งหน้าสู่เมืองपालานัน (Palanan, Isabela) โดยมีกองทหารรับจ้าง Macabebe กลุ่มหนึ่งคอยคุ้มครองให้ แต่ยังไม่รู้ถึงแผนการร้ายทั้งหมด ชาวพื้นเมืองสามคนที่ถูกดึงเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของแผนการ ก็ยิ่งเกิดความรู้สึกรักชาติและหันมาสนับสนุนการต่อสู้เพื่อเสรีภาพของอากินัลโดและการต่อต้านการเข้ามายึดครองของอเมริกามากยิ่งขึ้น โดยปราศจากจิตสำนึกทางการเมืองใดๆ ทั้งสองก็พากันหลบหนีออกมาและเข้าไปแจ้งให้ประธานาธิบดีอากินัลโดทราบถึงแผนการร้ายที่จะทำอันตรายต่อตัวเขา แม้ว่าในที่สุดแล้ว ทั้งสามจะไม่สามารถ

ช่วยให้อาณานิคมได้รอดพ้นจากการจับกุมตัวได้ แต่การเดินทางครั้งนี้ก็ทำให้พวกเขาได้เรียนรู้เกี่ยวกับความรักชาติและความปรารถนาต่อเสรีภาพ

Why is Yellow Middle of Rainbow? (ทำไมสีเหลืองถึงอยู่กลางสายรุ้ง?)

1994; 16 มม.; สี; สารคดี

ผู้กำกับ/ผู้อำนวยการสร้าง/ควบคุมเสียง: Kidlat Tahimik.

ภาพยนตร์ลูกผสมของกิตลัด ตาฮิมิก ซึ่งใช้เทคนิคการถ่ายทำภาพยนตร์ในบ้านมาเล่นกับการเติบโตของลูกชายสามคนพร้อมกับหยิบยกเอาประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมฟิลิปปินส์มาเข้าด้วยกัน เรื่องส่วนตัวจึงกลายเป็นเรื่องการเมืองขึ้นโดยพลัน และทำให้ภาพยนตร์เรื่องนี้กลายเป็นคำสารภาพส่วนตัวต่อความวุ่นและการต่อสู้ที่ประสบอยู่ในสังคมฟิลิปปินส์ร่วมสมัย ในถ้อยคำของคนทำหนังอย่างกิตลัดเองแล้ว งานชิ้นนี้ใช้ "open focus approach" ซึ่งอนุญาตให้นำเอาภาพยนตร์แบบที่ถ่ายทำกันเล่นๆ ในบ้านมาเป็นศูนย์กลางของเรื่องเล่าเกี่ยวกับการชุมนุมต่อต้านเผด็จการซึ่งใช้สีเหลืองเป็นสัญลักษณ์

Ynang-Bayan: To Be a Woman is to Live in a Time of War

1991; Goethe Institut Manila, MFI, Philippine Information Agency; 16 มม.; สี; 65 นาที; สารคดี

ผู้กำกับ: Nick Deocampo; ผู้อำนวยการสร้าง: Nick Deocampo; บทภาพยนตร์: Ian Victoriano, Nick Deocampo; กำกับภาพ: Yam Laranas; ตัดต่อ: Louie Quirino; เพลง: Alan Hilario; ควบคุมเสียง: Ricky Orellana; นักแสดง: Upeng Galang Fernandez, Edna Vida, Sylvia Garde, Joy Barrios.

ภาพยนตร์สารคดีที่เล่าถึงเรื่องขบวนการเคลื่อนไหวของผู้หญิงในฟิลิปปินส์ ดำเนินทับซ้อนกับประวัติศาสตร์และการเมืองในการต่อสู้ของผู้หญิงถูกนำมาตีแผ่ผ่านเรื่องเล่าของปัจเจกแต่ละคนและผลจากการต่อสู้ โดยนำเสนอถึงเสียงและฉากของผู้คนในหลากหลายทัศนะ-มุมมอง เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นพหุภาวะอันสลับซับซ้อนของสังคมฟิลิปปินส์

Zamboanga

1937; Filippine Films, Inc.; 35 มม.; ขาว-ดำ; 65 นาที (ภาษา Tausug, อังกฤษ)

ผู้กำกับ: Eduardo de Castro; ผู้อำนวยการสร้าง: George Harris, Eddie Tait; กำกับภาพ: William H. Jansen; ตัดต่อ: Ralph Dixon; เพลง: Edward Kilenyi; ควบคุมเสียง: Louis R. Morse; นักแสดง: Fernando Poe Sr., Rosa Rosario.

ภาพยนตร์ในตำนานซึ่งสร้างขึ้นเมื่อ ค.ศ.1937 ถูกค้นพบอีกครั้งหลังจากเชื่อกันว่า "สูญหายไปแล้ว" มาเป็นเวลาหลายปี ซึ่งเล่าถึงเรื่องราวชีวิตของชนเผ่าชนักเดินทางพิชิตทะเล และอ้างว่ามีบางฉากถ่ายทำได้น้ำทะเล โดยเป็นเรื่องราวของคู่รัก คือ ดาเนา (Danao แสดงโดย

Fernando Peo) และมินดา (Minda แสดงโดย Rosa del Rasorio) ที่อาศัยอยู่ในเกาะเล็กๆ แห่งหนึ่งในทะเลซูลู (Sulu Sea) ดาเนาชายหนุ่มผู้ดงามและเป็นหัวหน้ากลุ่มนักดำน้ำงมไข่มุก ได้หมั้นหมายอยู่กับมินดา ซึ่งเป็นหลานของดาโต๊ะตันบูอง (Datu Tanbuong) ผู้นำชนเผ่าประจำเกาะ วันหนึ่งหลังจากกลับมาการดำน้ำซึ่งทำให้เขาค้นพบไข่มุกเม็ดงามล้ำค่า ก็มีการจัดงานเฉลิมฉลองให้แก่ดาเนา โดยมีแขกรับเชิญจำนวนมาก รวมทั้งฮัจยี ราซูล (Hadji Razul) ผู้ปกครองอันโหดเหี้ยมจากเกาะโจรสลัดโมรอส อันเป็นเกาะใกล้เคียง เมื่อราซูลพบกับมินดา เขาก็อยากได้เธอมาไว้ในฮาเร็มของตน ต่อมาเมื่อดาเนาออกไปดำน้ำงมไข่มุกอีกครั้ง ราซูลก็ฉวยโอกาสนำมินดาไปเก็บในเกาะของตน ในท้องทะเล ดาเนางมได้มุกงามล้ำค่าเม็ดใหญ่ที่สุดที่เคยเจอกันมา แต่สัญญาณอันตรายบนท้องฟ้าทำให้ทุกคนต้องรีบกลับเข้าเกาะ เมื่อมาถึงพวกเขาก็พบว่าหมู่บ้านถูกปล้นสะดมโดยเผ่าของราซูล ส่วนมินดาก็เป็นหนึ่งในบรรดาผู้ที่ถูกลักพาตัวไป ดาเนากับผองเพื่อนจึงออกเรือมุ่งหน้าสู่เกาะของราซูลเพื่อช่วยเหลือนักดำน้ำที่ถูกจับและแก้แค้นให้แก่เผ่าของตน เมื่อเห็นดาเนากับผองเพื่อนเดินทางมาถึง มินดาถูกนำไปขังไว้ในตู้ใบหนึ่ง ส่วนราซูลกับกองกำลังของเขาก็พากันดาหน้าออกมาต่อสู้กับศัตรูของตน กับต้นเรือชาวอเมริกันซึ่งเป็นแขกของราซูลเกิดรู้สึกสงสารเห็นใจมินดา จึงแอบปล่อยเธอหนีออกไป โดยใช้ชีวิตตัวเองเข้าแลก ขณะที่มินดากำลังหนีอยู่นั้น ราซูลก็ไล่ล่าติดตามเธอกับดาเนามาอย่างกระชั้นชิด ในการต่อสู้กันครั้งสุดท้าย ดาเนาสามารถพิชิตราซูลผู้ชั่วร้ายได้ และคู่รักหนุ่มสาวก็กลับมาอยู่ในอ้อมกอดของกันและกันอีกครั้งหนึ่ง จากนั้นทั้งคู่ก็เข้าพิธีแต่งงานตามแบบมุสลิมและจัดพิธีเฉลิมฉลองกันอย่างมีความสุข ภาพยนตร์จบลงด้วยฉากคู่สาวใหม่ปลามันก็ขึ้นเรือออกไปสู่กลางทะเลแต่เพียงลำพังสองคน

บทที่ 3

ประมวลรายชื่อผู้กำกับภาพยนตร์ที่สำคัญ พร้อมประวัติและผลงาน

Adolfo B. Alix, Jr. (เกิด 1978)

Adolfo Alix, Jr. หรือ Adolf Alix ผู้กำกับและผู้เขียนบทภาพยนตร์ที่ได้รับรางวัลระดับนานาชาติ เกิดใน ค.ศ.1978 ที่ Makati City ในมะนิลา เขาเริ่มสนใจภาพยนตร์ตั้งแต่เมื่อครั้งยังเป็นเด็ก จากการชมภาพยนตร์ฟิลิปินส์เก่าๆ และเมื่อได้ชมภาพยนตร์ของ Steven Spielberg เรื่อง "อี.ที." ก็ตั้งใจว่าตนจะต้องทำภาพยนตร์ Alix สำเร็จการศึกษาจาก Pamantasan ng Lungsod ng Maynila ทางด้านสื่อสารมวลชน ก่อนหน้าที่จะเป็นผู้กำกับครั้งแรกใน ค.ศ.2006 เขาทำงานเป็นนักเขียนบทภาพยนตร์มาก่อน ก่อนที่จะตั้งบริษัท Bicycle Pictures และเริ่มสร้างภาพยนตร์ต่อมาเรื่อยๆ ทั้งนี้ผลงานภาพยนตร์เรื่องแรกของเขา *Donsol* ได้รับรางวัล Jury Prize จาก Asian Marine Film Festival ในญี่ปุ่น และจากเทศกาลภาพยนตร์นานาชาติ Fort Lauderdale และได้ฉายภาพยนตร์ในเทศกาลภาพยนตร์อีกหลากหลายที่ ที่สหรัฐฯ ภาพยนตร์ของเขาได้รับเลือกให้เป็นตัวแทนภาพยนตร์ฟิลิปินส์ในการประกาศผลรางวัล Academy Awards หรือรางวัลออสการ์ ครั้งที่ 80 ใน ค.ศ.2008 ด้วย เขามีภาพยนตร์เรื่องต่อมา คือ *Batanes: Sa Dulo ng Walang Hanggan* และเรื่อง *Adela* และนอกจากการเป็นผู้กำกับแล้วเขายังสอนวิชาภาพยนตร์และการเขียนบท ที่ Pamantasan ng Lungsod ng Maynila และ San Beda College-Alabang

ผลงานภาพยนตร์คัดสรร: *Adela* (2008), *Manila* (2008), *Batanes: Sa Dulo ng Walang Hanggan* (2007), *Tambolista* (2007), *Nars* (2007), *Kadin* (2007), *Donsol* (2006)

ปัญญา อนุปาโท จลจิตการ

Celso Ad. Castillo (1943 – 2012)

ชื่อเต็มคือ Celso Advento Castillo ผู้กำกับภาพยนตร์ที่ยิ่งใหญ่อีกคนหนึ่งของฟิลิปินส์ เขากำกับภาพยนตร์หลากหลายแนวมากกว่า 60 เรื่อง เขาเกิดที่ Siniloan จังหวัด Laguna บุตรชายของนักกฎหมาย Dominador Ad. Castillo และ Marta Adolfo สำเร็จการศึกษาใน ค.ศ. 1964 สาขาวิชาวรรณคดีอังกฤษ จาก Manuel L. Quezon University โดย Castillo เคยทำงานในฐานะนักเขียนให้กับนิตยสารประเภท komiks แห่งหนึ่ง และใน ค.ศ.1965 ได้ถูกจ้างให้เขียนบทภาพยนตร์แนวสายลับ

ใน ค.ศ.1966 เขาเริ่มกำกับภาพยนตร์เรื่องแรก *Misyong Mapanganib* (Dangerous Mission) ซึ่งเป็นภาพยนตร์แนวสายลับ แต่เรื่องที่ทำให้เขาโด่งดังคือ เรื่อง *Asedillo* (1971) ภาพยนตร์ที่มีเค้าโครงเรื่องมาจากเรื่องราวของกบฏชาวฟิลิปปินที่ถูกรัฐบาลอเมริกันกล่าวหาว่าเป็นโจร ในทศวรรษ 1920 ซึ่งดาราหน้าคือ Fernando Poe, Jr. ทำหน้าที่ปกป้องผู้ถูกกดขี่และ

ยากไร้ ภาพยนตร์เรื่องต่อมาคือ Poe เช่นเดียวกันคือ *Ang Alamat* (The Legend, 1972) เป็นแนวบู๊เช่นกัน ขณะที่ภาพยนตร์ที่ออกแนวบอมบะแต่ก็มีเนื้อหาที่ต้องการจะสื่อ เช่นเรื่อง *Nympha* (Nymph, 1971) และ *Burlesk Queen* (Burlesque Queen, 1977) ซึ่งเกี่ยวกับนักเต้นระบำเปลื้องผ้า เขามีภาพยนตร์ต่อเนื่องเรื่อยมา และเขาเป็นคนที่เริ่มคิดกระแสของการถ่ายนักแสดงในแบบ wet look คือเมื่อไม่สามารถโชว์เนื้อหนังของนักแสดงบอมบะได้ เขาก็ใช้วิธีทำให้นักแสดงใส่เสื้อผ้าที่บางและพอที่จะมองเห็นรูปร่างได้เมื่อเปียกน้ำ

Castillo ได้รับรางวัล Filipino Academy of Movie Arts and Sciences หรือ FAMAS ในรางวัลผู้กำกับภาพยนตร์ยอดเยี่ยมและบทภาพยนตร์ยอดเยี่ยมจากเรื่อง *Pagputi ng Uwak, Pag-itim ng Tagak* (When the Crow Turns White, When the Heron Turns Black, 1978) และได้รับรางวัล Urian awards จากภาพยนตร์เรื่องดังกล่าวอีกด้วย และต่อมาใน ค.ศ.1985 เขาก็ได้รับรางวัล FAMAS อีกครั้งหนึ่งจากเรื่อง *Paradise Inn*

Castillo เสียชีวิตในวันที่ 26 พฤศจิกายน 2012 เนื่องมาจากหัวใจล้มเหลว ที่ Siniloan จังหวัด Laguna

ผลงานภาพยนตร์คัดสรร: *Asedillo* (1971), *Nympha* (Nymph, 1971), *Ang Mahiwagang Daigdig ni Pedro Penduko* (The Wonderful World of Pedro Penduko, 1973), *Ang Pinakamagandang Hayop sa Balat ng Lupa* (The Most Beautiful Animal on the Face of the Earth, 1975), *Burlesk Queen* (1977), *Pagputi ng Uwak, Pag-itim ng Tagak* (When the Crow Turns White, When the Heron Turns Black, 1978), *Ang Alamat ni Julian Makabayan* (The Legend of Julian Makabayan, 1979), *Totoy Boogie* (1980), *Uhaw na Dagat* (Thirsty Sea, 1981), *Pedro Tunasan* (1983), *Virgin People* (1983), *Payaso* (Clown, 1986)

Carlos Vander Tolosa (1902– กลางทศวรรษ 1960)

ผู้กำกับภาพยนตร์ฟิลิปปินส์ตั้งแต่ยุคหนังเงียบ Carlos Vander Tolosa เกิดที่มะนิลา เมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 1902 บิดาเป็นชาวอเมริกันชื่อ Henry Vander Voor และมารดาเป็นสเปนชื่อ Paquita Tolosa สำเร็จการศึกษาด้านพาณิชยศาสตร์ จากมหาวิทยาลัย Ateneo de Manila โดยเริ่มจากเขียนบทและกำกับภาพยนตร์เรื่อง *Collegian Love* ใน ค.ศ.1929 ซึ่งได้รับค่าจ้างถึง 1,000 เปโซ ซึ่งเป็นค่าจ้างที่สูงที่สุดสำหรับผู้กำกับในแวดวงภาพยนตร์ขณะนั้น ต่อมาเขาสรางภาพยนตร์กับสตูดิโอยักษ์ใหญ่ทั้งสามในช่วงที่ภาพยนตร์เสียงในฟิล์มเกิดขึ้นแล้ว เช่น *Diwata ng Karagatan* (1936) กับบริษัท Parlatone-Hispano Filipino เรื่อง *Bituing Marikit* (1938) กับบริษัท Sampaguita Pictures และเรื่อง *Giliw Ko* (1939) กับบริษัท LVN Pictures

ต่อมาในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง เขาก็ยังคงมีผลงานต่อเนื่องกับบริษัทหนังใหญ่ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง *Sunset Over Corregidor* ของ X'Otic Films เรื่อง *Siete Dolores* ของ

Nolasco Bros. เรื่อง *Kalbaryo ni Hesus* กับบริษัท Lebran และเรื่อง *Darna at ang Babaing Lawin* กับ บริษัท Fernando Poe's Royal Productions เสียชีวิตกลางทศวรรษ 1960

ผลงานภาพยนตร์คัดสรร: *Collegian Love* (1929), *Oriental Blood* (1930), *Diwata ng Karagatan* (1936), *Bituing Marikit* (1938), *Giliw Ko* (1939), *Sunset Over Corregidor* (1949), *Tanzan the Mighty* (1962), *The Dolly Sisters* (1964)

Cito Roño (เกิด 1954)

พี่คนโตในจำนวนพี่น้องสิบเอ็ดคน โดยบิดาเป็นรัฐมนตรีมหาไทยในช่วงประธานาธิบดีเฟอร์ดินันด์ มาร์กอส เขาถือว่าเป็นศิลปินลูกใหม่ที่เป็นผู้กำกับที่เรียนจบทางด้านนี้โดยตรง โดยเขาได้รับปริญญาทางด้านศิลปะภาพยนตร์จาก มหาวิทยาลัยแห่งชาติฟิลิปปินส์ และไปเรียนเขียนบทภาพยนตร์ที่สหรัฐฯ และเรียนการกำกับภาพที่โรม

ภาพยนตร์ที่โด่งดังเรื่องแรกของเขาคือ *Private Show* (1986) ต่อมาภาพยนตร์เรื่อง *Itanong Mo Sa Buwan* (The Moonchild, 1988) ก็ได้รับรางวัล Gawad Urian ในทศวรรษที่ 90 เขาเริ่มค่อยสร้างภาพยนตร์เชิงพาณิชย์ยิ่งขึ้น เช่นเรื่อง *Patayin sa Sindak si Barbara* (Kill Barbara with Fright, 1995) ซึ่งได้รับความนิยมอย่างมากจากประชาชน และประสบความสำเร็จในภาพยนตร์หลากหลายประเภท ไม่ว่าจะเป็นหนังที่เรียวเรื่องเรื่องสิทธิมนุษยชนและความเท่าเทียมกันระหว่างหญิงชาย เช่นเรื่อง *Eskopo* (Escape, 1995), *Bata Bata* (Lea's Story, 1998), และ *Dekade'70* (Decade of the '70s, 2002) หรือหนังของขวัญแฟนตาซี เรื่อง *Feng Shui* (2004), *Sukob* (The Wedding Curse, 2006), และ *T2* (Tenement-2, 2009)

ผลงานภาพยนตร์คัดสรร: *Private Show* (1986), *Itanong Mo Sa Buwan* (The Moonchild, 1988), *Patayin sa Sindak si Barbara* (Kill Barbara with Fright, 1995), *Eskopo* (Escape, 1995), *Bata Bata* (Lea's Story, 1998), *Dekade'70* (Decade of the '70s, 2002), เรื่อง *Feng Shui* (2004), *Sukob* (The Wedding Curse, 2006), *T2* (Tenement-2, 2009), *Shake, Rattle & Roll 14* (2012), *The Healing* (2012)

Dante Mendoza

ศึกษาด้านจิตรศิลป์และโฆษณา ก่อนที่จะมาทำงานด้าน production design ให้กับภาพยนตร์ในช่วงปลายทศวรรษ 1980 โดยได้รับแรงบันดาลใจจากภาพยนตร์ของ Lino Brocka ทำให้เขาคิดที่จะสร้างภาพยนตร์ และเริ่มสร้างภาพยนตร์ใน ค.ศ.2005 โดยที่ภาพยนตร์ของเขาได้รับรางวัลทั้งในและต่างประเทศเช่น ภาพยนตร์เรื่อง *Kaleldo* (Summer Heat, 2006) ได้รับรางวัล Las Palmas, Durban, Brisbane, Cinefan, FAMAS หรือ เรื่อง *Serbis* (Servis, 2008)

ได้รางวัล Golden Kinnaree ที่กรุงเทพฯ แต่ที่ยิ่งใหญ่ที่สุดคือ *Kinatay (The Execution of P, 2009)* ได้รับรางวัลผู้กำกับยอดเยี่ยมที่เมืองคานส์

ผลงานภาพยนตร์คัดสรร: *Masahista (Masseur, 2005)*, *Kaleldo (Summer Heat, 2006)*, *Manoro (The Aeta Teacher, 2006)*, *Foster Child (2007)*, *Tirador (Singshot, 2007)*, *Serbis (Service, 2008)*, *Kinatay (The Execution of P, 2009)*, *Lola (Grandmother, 2009)*

Eddie Romero (1924–2013)

ชื่อเต็ม Edgar Sinco Romero ได้รับการยกย่องให้เป็นศิลปินแห่งชาติของฟิลิปปินส์เมื่อ ค.ศ. 2003 เขาเป็นผู้กำกับที่ทรงอิทธิพล เป็นผู้สร้าง รวมทั้งผู้เขียนบทภาพยนตร์ เกิดในครอบครัวนักการทูต แต่ตั้งแต่เด็กแล้วที่เขาต้องการเป็นนักเขียน งานชิ้นแรกของเขาถูกตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ *Philippines Free Press* เมื่อเขาอายุ 12 ปี และเคยร่วมงานเป็นคนเขียนบทให้กับ Garry de Leon โดยต้องเขียนเป็นภาษาอังกฤษ แล้วให้คนแปลเป็นภาษาตากาล็อก เพราะ Eddie Romero ไม่ได้พูดภาษาตากาล็อก และด้วยเหตุอะไรก็ตามทำให้ Garry ไม่สามารถกำกับหนังได้ ซึ่งทำให้ Eddie Romero ได้มีโอกาสกำกับภาพยนตร์เรื่อง *Ang Kamay ng Diyos (The Hand of God, 1947)* ซึ่งทำให้บริษัท *Sampaguita* ประสบความสำเร็จด้านรายได้อย่างมาก ซึ่งเขาดอกงทำสัญญากับ *Sampaguita* เป็นเวลา 7 ปี เมื่อครบเจ็ดปีแล้ว Eddie Romero ก็เริ่มคิดถึงประสบการณ์ทำหนังที่อยู่นอกประเทศออกไป ซึ่งใน ค.ศ.1957 เขาก็ได้สร้างภาพยนตร์นานาชาติเรื่องแรกให้กับ *Premiere Production* เรื่อง *The Day of the Trumpet* หรือที่รู้จักในต่างประเทศว่า *Cavalry Command* และมีผลงานต่อเนื่องมาจนราว ค.ศ.1973 ได้สร้างภาพยนตร์อเมริกันราว 20 เรื่อง และเคยร่วมงานกับ Francis Ford Coppola ในภาพยนตร์ *Apocalypse Now* ในฐานะผู้ช่วยผู้กำกับ โดยภาพยนตร์เรื่องนี้ใช้สถานที่ถ่ายทำที่ฟิลิปปินส์ หลังจากนั้นเขากลับมายังแวดวงภาพยนตร์ฟิลิปปินส์ที่เห็นความหวังอยู่บ้างจากความสำเร็จของผู้กำกับอย่าง Brocka

Eddie Romero เริ่มสร้างบทชีวิตตอนใหม่จากภาพยนตร์เรื่อง *Ganito Kami Noon...Paano Kayo Ngayon? (How We Were Then, How are You Now, 1976)* ซึ่งได้รับรางวัลมากเป็นประวัติการณ์ในการประกาศรางวัล FAMAS, Gawad Urian, และ Metro Manila Film Festival เขาเสียชีวิตด้วยโรคหลอดเลือดตีบและมะเร็งต่อมลูกหมากในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 2013.

ผลงานภาพยนตร์คัดสรร: *Ang Kamay ng Diyos (1947)*, *Intramuros (1964)*, *Manila, Open City (1968)*, *Brides of Blood (1968)*, *Mad Doctor of Blood Island (1968)*, *Beast of Blood (1971)*, *Black Mama, White Mama (1972)*, *Savage Sisters (1974)*, *Ganito kami noon...*

Paano kayo ngayon? (1976), *Sinong Kasiping*, *Sinong Kapiling* (1977), *Banta ng Kahapon* (1977), *Aguila* (1980), *Hari sa Hari, Lahi sa Lahi* (1987)

Eduardo de Castro (1907–1955)

ชื่อจริง Marvin Edward Gardner เป็นลูกผสมอเมริกันเมดิโซ เกิดในเมื่อ ค.ศ.1907 ที่ Sampaloc มะนิลาบิดาเป็นตำรวจ โดยบิดาของเขาเป็นทหารอเมริกันที่เข้ามาในฟิลิปปินส์ใน ค.ศ.1899 เพื่อปราบปรามการลุกฮือก่อความไม่สงบของชาวฟิลิปปินส์ และเข้ารับราชการเป็นตำรวจ ในช่วงการบริหารปกครองของอเมริกันใน ค.ศ.1901 เขาเข้ามาสู่วงการภาพยนตร์โดยเป็นนักแสดงในช่วงต้นทศวรรษ 1930 แต่ก็สนใจงานเบื้องหลัง จนได้โอกาสเปลี่ยนไปเป็นผู้กำกับ เขามีปัญหาเรื่องสุราซึ่งกระทบต่อหน้าที่การงาน จนทำให้จบชีวิตหลังจากทรมานด้วยโรคเส้นเลือดแตกอยู่ระยะหนึ่งเมื่ออายุยังน้อย

ผลงานภาพยนตร์คัดสรร: *Zamboanga* (1937)

Gerardo de León (1913–1981)

เกิดที่ Bulacan เมื่อวันที่ 12 กันยายน ค.ศ.1913 ในครอบครัวศิลปิน โดย บิดา Hemogenes เป็นนักเขียนมีชื่อ และเป็นผู้ร่วมเขียนบทชาซูเวลา เรื่อง *Dalagang Bukid* ส่วน มารดา Casiana de Leon เป็นนักร้อง ในขณะที่เข้าศึกษาในโรงเรียนแพทย์ ที่มหาวิทยาลัย Santo Thomas ใน ทศวรรษ 1930 ก็ได้มีความสนใจด้านละครด้วย และเริ่มเป็นนักแสดงภาพยนตร์ใน ค.ศ.1937 แต่ก็ศึกษาจนสำเร็จปริญญาแพทยศาสตร์ ใน ค.ศ.1938 และในปีนั้นก็ได้กำกับภาพยนตร์เรื่องแรก คือ *Bahay-Kubo (Hut Dwelling)* นำโดยดาราหญิง Fely Vallejo (ซึ่งภายหลังทั้งสองแต่งงานกัน) และใน ค.ศ.1939 ก็ได้กำกับภาพยนตร์อีกเรื่องคือ *Ama at Anak (Father and Son)* ซึ่งเขาได้แสดงเองด้วย ในช่วงสงครามเขาเป็นผู้กำกับที่สร้างภาพยนตร์โฆษณาให้กับชาวญี่ปุ่น ภาพยนตร์ของเขาได้รับรางวัล FAMAS ในช่วงระหว่าง ค.ศ. 1952 – 1972 หกรางวัลด้วยกัน และรับติดต่อกันถึงสามปีซ้อน

ผลงานภาพยนตร์คัดสรร: *Ang Maestra*(1941), *The Dawn of Freedom* (1944), *So Long America* (1946), *Sawa sa Lumang Simboryo* (1952), *Hanggang sa Dulo ng Daigdig* (1958), *Huwag Mo Akong Limutin* (1960), *The Moises Padilla Story* (1960), *Noli Me Tangere* (1961), *El Filibusterismo* (1962), *Daigdig ng mga Api* (1965), *Lilet* (1971).

Ishmael Bernal (1939–1996)

Ishmael Bernal ได้รับการประกาศให้เป็นศิลปินแห่งชาติของฟิลิปปินส์ เมื่อ ค.ศ.1991 เขาเกิดที่มะนิลา เมื่อวันที่ 30 กันยายน ค.ศ.1938 เป็นบุตรของ Elena Bernal และ Pacifico Ledesma เขาสำเร็จปริญญาอักษรศาสตร์ สาขาภาษาอังกฤษ จากมหาวิทยาลัยแห่งชาติฟิลิปปินส์ ใน ค.ศ.1959 หลังจากสำเร็จการศึกษาแล้วเขาได้ทำงานกับ Lamberto Avellana ก่อนที่จะไปศึกษาต่อยังฝรั่งเศส โดยเขาได้รับปริญญา Licentiate สาขาวรรณคดีฝรั่งเศสและปรัชญา จากมหาวิทยาลัยแห่ง Aix-en-Provence และได้รับประกาศนียบัตรในด้านการกำกับภาพยนตร์ใน ค.ศ.1970 จากสถาบันภาพยนตร์แห่งอินเดียที่ปัวนา

เขาเริ่มกำกับและเขียนบทภาพยนตร์เรื่องแรก *Pagdating Sa Dulo (At The Top)* ใน ค.ศ. 1971 ซึ่งทำให้เขาเป็นผู้กำกับที่มีการแสดงออกถึงความคิดใหม่ๆ ที่ไม่อยู่ในขนบการสร้างภาพยนตร์แบบที่เคยทำมา ภาพยนตร์ที่เขาสร้างมีหลากหลาย ทั้งเรื่องอิงประวัติศาสตร์ เช่น *El Vibora (The Viper)* หรือภาพยนตร์คอมเมดี้ เช่น *Tisoy (Mestizo)*, *Pabling (Playboy)*, *Working Girls I and Working Girls II* ภาพยนตร์แนวทดลอง เช่น *Nunal Sa Tubig (Speck In The Water)* and *Himala (Miracle)* ภาพยนตร์ที่กล่าวถึงจิตใจมนุษย์ เช่น *Ligaw Na Bulaklak (Wildflower)*, *Mister Mo*, *Lover Boy Ko (Your Husband, My Lover)*, *Ikaw Ay Akin (You Are Mine)*, *Relasyon (The Affair)*, และ *Aliw (Pleasure)* และภาพยนตร์ที่มีชื่อที่สุดของเขาคือ *Manila By Night (หรือ City After Dark)* เขาตายด้วยโรคหัวใจ เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 1996

ผลงานภาพยนตร์คัดสรร: *Nunal sa Tubig (A Speck in the Water, 1976)*, *Dalawang Pugad, Isang Ibon (Two Nests, One Bird, 1977)*, *Aliw (Pleasure, 1979)*, *City After Dark (1980)*, *Relasyon (The Affair, 1982)*, *Himala (Miracle, 1982)*, *Broken Marriage (1983)*, *Hinugot Sa Langit (Wrenched From Heaven, 1985)*, *Pahiram Ng Isang Umaga (Lend Me One Morning, 1989)*

ปัญญา อนุปาทา จลจิตการ

Jose Nepomuceno (1893–1959)

ผู้กำกับคนสำคัญผู้บุกเบิกการสร้างภาพยนตร์ฟิลิปปินส์ บางคนถือว่าเขาเป็น "บิดาแห่งภาพยนตร์ฟิลิปปินส์" เกิดเมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม ค.ศ.1893 ได้ชมภาพยนตร์ของเปอร์ติเออร์รา และ Ramos โดยครอบครัวของเขาอยู่ใกล้กับโรงละคร Teatro Oriente ซึ่งแสดงละคร zarzuela และต่อมาก็ฉายภาพยนตร์ด้วย เขาได้รับการศึกษาจิตรศิลป์จากวิทยาลัย San Beda และด้านวิศวกรรมไฟฟ้าจากมหาวิทยาลัย Ateneo de Manila อันเป็นช่วงเวลาที่ยearsley และ Gross สร้างภาพยนตร์แบบเล่าเรื่องเป็นครั้งแรก ในค.ศ. 1912 สามปีต่อมา Jose และน้องชาย Jesus เปิดร้านถ่ายภาพและอยากจะเป็นเลิศในศิลปะการถ่ายภาพ และด้วยการค้าสตูดิโอถ่ายภาพ ทำให้เขาสามารถซื้ออุปกรณ์และหนังสือเกี่ยวกับการสร้างภาพยนตร์ และยังสามารถถ่ายภาพยนตร์ข่าว

ให้กับบริษัท Pathe และ Paramount News และตั้งบริษัทภาพยนตร์ *Malayan Movies* และสร้างภาพยนตร์เรื่องแรก *Dalagang Bukid (Country Maiden)* ใน ค.ศ. 1919

Nepomuceno ตั้งหลายบริษัทด้วยกันตั้งแต่ *Malayan Movies* (1917), *Malayan Pictures Corporation* (1931), *Nepomuceno Production* (1932), *Nepomuceno-Harris-Tait Partnership* (1933), *Parlatone Hispano-Filipino Inc.* (1935), *X'Otic films* (1938) and *Polychrome Motion Picture Corporation* (1946). *Malayan Movies* (หรือต่อมาคือ *Malayan Pictures Corporation*) ถือว่าเป็นบริษัทของคนฟิลิปปินส์หลักที่สร้างภาพยนตร์ในยุคภาพยนตร์เงียบ เนโปมุเซโนสร้างภาพยนตร์เรื่อยมาจนถึงชีวิตด้วยวัย 66 ปี ใน ค.ศ.1959

ผลงานภาพยนตร์คัดสรร: *Dalagang Bukid* (1919), *The Three Humbugs* (1926), *Ang manananggal* (1927), *The Filipino Woman* (1927), *The Pearl of the Markets* (1929), *Noli me tangere* (1930), *Moro Pirates* (1931), *Golden Dagger* (1933)

Lamberto V. Avellana (1915–1991)

ชื่อเต็ม Lamberto Vera Avellana เป็นผู้กำกับภาพยนตร์และละครที่สำคัญคนหนึ่งโดยภาพยนตร์ของเขาได้รับรางวัลในระดับนานาชาติ ในค.ศ. 1976 เขาได้รับการแต่งตั้งให้เป็นศิลปินแห่งชาติสาขาภาพยนตร์คนแรกของฟิลิปปินส์โดยประธานาธิบดีมาร์กอส เขาเกิดเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1915 ที่เมือง Bontoc ใน Mountain Province สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัย Ateneo de Manila ที่ซึ่งทำให้เขาเกิดความสนใจในด้านละคร เขาสอนที่มหาวิทยาลัย Ateneo หลังจากสำเร็จการศึกษา และสมรสกับ Daisy Hontiveros นักแสดงซึ่งต่อมาได้เป็นศิลปินแห่งชาติใน ค.ศ.1999 Avellana กำกับภาพยนตร์กว่าเจ็ดสิบเรื่องในช่วงเวลาหกทศวรรษ

อาชีพของเขาเริ่มขึ้นจากการสร้างภาพยนตร์เกี่ยวกับวีรบุรุษนักปฏิวัติ Macario Sakey ซึ่งตีความว่า Sakey เป็นโจร ไม่ใช่ชนกปฏิวัติ อันเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาจากการโฆษณาชวนเชื่อของสหรัฐ ในขณะนั้น ภาพยนตร์เรื่องนี้เป็นภาพยนตร์ยอดเยี่ยมใน ค.ศ.1939 หลังจากนั้นเขาก็เริ่มผลิตงานตามกระแสัจนิยม (Cinema Verite) ที่นิยมอยู่ในภาพยนตร์ยุโรป โดยการนำเสนอความจริงในภาพยนตร์อย่างสมจริงและแม่นยำที่สุดโดยไปในสถานที่จริงเพื่อถ่ายทำ สร้างตัวละครและบทสนทนาที่สมจริงและใช้ในชีวิตจริง ๆ เช่นภาพยนตร์เรื่อง *Anak Dalita (Child of Sorrow, 1956)*, *Badjao (Badjao, The Sea Gypsies, 1957)* และ *Portrait of the Artist as Filipino* (1965) และภาพยนตร์ *Anak Dalita* ได้รับรางวัลภาพยนตร์ยอดเยี่ยม Golden Harvest Award จากเทศกาลภาพยนตร์ Asia-Pacific Film Festival ใน ค.ศ.1956 ในขณะที่ภาพยนตร์เรื่อง *Kandeleron Pilak (Silver Candlestick)* เป็นภาพยนตร์เรื่องแรกของฟิลิปปินส์ที่ได้รับคัดเลือกให้ฉายที่ภาพยนตร์เมืองคานส์ใน ค.ศ.1954 เขากำกับภาพยนตร์เรื่อยมา จน

ภาพยนตร์เรื่องสุดท้าย คือ *Waywaya* (1983) โดยในช่วงถ่ายทำเขาได้หันไปทำภาพยนตร์สารคดีมากขึ้น

ผลงานภาพยนตร์คัดสรร: *Huk sa Bagong Pamumuhay* (*Reble in a New Life*, 1953), *Kandeleron Pilak* (*Silver Candlestick*, 1954), *Anak Dalita* (1956), *Badjao* (*Badjao, The Sea Gypsies*, 1957), *Kundiman ng Lahi* (*Song of the Race*, 1959),

Lav Diaz (เกิด 1958)

ผู้กำกับภาพยนตร์แนวอินดี้ผู้มีชื่อเสียงได้รับการยอมรับในระดับโลก ชื่อจริงคือ **Lavrente Indico Diaz** เกิดที่ Datu Paglas จังหวัดมากินดาเนา เมื่อวันที่ 30 ธันวาคม ค.ศ. 1958 ก่อนที่จะเข้าสู่เส้นทางกำกับการเป็นผู้นำเขาผ่านทั้งแวดวงธุรกิจ ดนตรี รวมทั้งนิตยสารสือพิมพ์ ก่อนที่จะมากำกับภาพยนตร์

มีผลงานภาพยนตร์ตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1990 ซึ่งเป็นภาพยนตร์พาณิชย์กระแสหลักแต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จนักกับภาพยนตร์ประเภทดังกล่าวในประเทศ เช่นเรื่อง *Serafin Geronimo: Kriminal ng Baryo Concepcion* (*The Criminal of Barrio Concepcion*, 1998) และ *Hubad sa Ilalim ng Buwan* (*Naked in the Moon*, 1999) แต่เขาค่อยๆ พาภาพยนตร์ของตนเข้าไปในแวดวงเทศกาลภาพยนตร์ต่างๆ เช่นที่เบอร์ลิน และสิงคโปร์ ทั้งนี้พื้นฐานของภาพยนตร์ของ Lav Diaz ที่มักจะสะท้อนประเด็นของสังคมฟิลิปปินส์ มาจากการแรงบันดาลใจที่เขาเคยได้ชมภาพยนตร์เรื่อง *Maynila sa Mga Kuko ng Liwanag* สมัยอยู่มหาวิทยาลัย

ภาพยนตร์เรื่อง *Batang West Side* (*West Side Boy*, 2001) ได้รับรางวัล Best Asian Feature ในเทศกาลภาพยนตร์นานาชาติสิงคโปร์ และจากชื่อเสียงที่ได้รับจากต่างประเทศทำให้ในประเทศเริ่มหันมาสนใจ ซึ่งทำให้เขาได้รับรางวัล Gawad Urian ภาพยนตร์ยอดเยี่ยมและผู้กำกับยอดเยี่ยม ใน ค.ศ. 2002 ต่อมาภาพยนตร์เรื่อง *Ebolusyon ng Isang Pamilyang Pilipino* (*Evolution of a Filipino Family*, 2004) ได้รับรางวัล Gawad Urian และใน ค.ศ. 2006 ภาพยนตร์ *Heremias* (*Book One Legend of the Lizard Princess*, 2006) ได้รับรางวัล Special Jury Prize ในเทศกาลภาพยนตร์นานาชาติ Fribourg ต่อมา ค.ศ. 2008 ภาพยนตร์ *Melancholia* (2008) ได้รับรางวัล Orizzonti Grand Prize ที่เทศกาลภาพยนตร์นานาชาติเวนิซ ครั้งที่ 65 ใน ค.ศ. 2011 ภาพยนตร์เรื่อง *Siglo ng Pagluluwal* (*Century of Birthing*, 2011) ได้รับรางวัล Grand Jury Prize ในเทศกาลภาพยนตร์นานาชาติ Cinemanila ครั้งที่ 13 และสุดท้ายใน ค.ศ. 2013 ภาพยนตร์ *Norte, Hangganang Kasaysayan* (*Norte, the End of History*, 2013) ได้รับคัดเลือกในฉายในเทศกาลภาพยนตร์เมืองคานส์ด้วย

ผลงานภาพยนตร์คัดสรร: *Batang West Side* (*West Side Boy*, 2001), *Ebolusyon ng Isang Pamilyang Pilipino* (*Evolution of a Filipino Family*, 2004), *Heremias* (*Book One: The*

Legend of the Lizard Princess, 2006), *Melancholia* (Melancholy, 2008), *Norte*, *Hangganan ng Kasaysayan* (Norte, the End of History, 2013)

Lino Brocka (1939 – 1991)

ชื่อจริง Catalino Ortiz Brocka เกิดที่ San Jose, Nueva Ecija เมื่อวันที่ 3 เมษายน 1940 นิยมชมชอบการดูภาพยนตร์มาตั้งแต่เด็กทั้งภาพยนตร์ฟิลิปปินส์และภาพยนตร์ต่างประเทศ ในปลายทศวรรษ 1960 สำเร็จการศึกษาในสาขาศิลปศาสตรจากมหาวิทยาลัยแห่งฟิลิปปินส์ จากนั้นได้เป็นมิชชันนารีนิกายมอมอนเดินทางไปอยู่ที่นิคมโรคเรื้อน Molokai หลังจากนั้นก็ได้ไปอยู่ที่ซานฟรานซิสโก แคลิฟอร์เนียอีกพักหนึ่ง ก่อนที่จะกลับมายังฟิลิปปินส์เพื่อทำหน้าที่เรื่อง *Flight to Fury* กับ Jack Nicholson ซึ่งเขาได้เข้าร่วมในสมาคม Philippine Educational Theater Association ซึ่งได้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการในช่วงที่มีการประกาศกฎอัยการศึก และเขียนบทและกำกับละครโทรทัศน์ จนใน ค.ศ. 1970 เขาก็ได้เริ่มกำกับภาพยนตร์เรื่องแรก *Wanted: Perfect Mother* ตามมาด้วยเรื่อง *Santiago* และ *Tubog sa Ginto* ในปีเดียวกัน ในค.ศ.1972 เขาหลบไปจากแวดวงภาพยนตร์ ก่อนที่จะกลับมาอีกครั้งใน ค.ศ.1974 พร้อมกับรวมกลุ่มเพื่อน ๆ ตั้งบริษัทภาพยนตร์ของตนเอง Cinemania และผลิตภาพยนตร์ *Tinimbang Ka Ngunit Kulang* (Weighed But Found Wanting, 1974) ภาพยนตร์ที่กล้าท้าทายกระแสวนิยมทั่วไปของตลาด ซึ่งภาพยนตร์ดังกล่าวเป็นที่โด่งดัง ประสบความสำเร็จอย่างดีจากการขายตัว และทำให้เขาได้รับรางวัลผู้กำกับยอดเยี่ยมจาก Filipino Academy of Movie Arts and Sciences (FAMAS) ต่อมาใน ค.ศ.1975 เขาได้เริ่มทำภาพยนตร์ *Maynila: Sa Mga Kuko ng Liwanag* (Manila: The Claws of Light) ซึ่งได้รับว่าเป็นหนึ่งในภาพยนตร์ที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของฟิลิปปินส์แม้ในปัจจุบัน โดยใน ค.ศ.1976 ภาพยนตร์เรื่องนี้กวาดรางวัล FAMAS ไปมากมายหลายรางวัล ภาพยนตร์เรื่องต่อมาของเขา คือ *Insiang* (1978) เป็นภาพยนตร์ฟิลิปปินส์เรื่องแรกที่ได้ฉายในเทศกาลภาพยนตร์เมืองคานส์ ส่วนเรื่อง *Jaguar* (1979) ได้รับการเสนอชื่อเพื่อเข้าชิงรางวัล Palme d'or ในเทศกาลภาพยนตร์เมืองคานส์ ค.ศ.1980 ได้รับรางวัลภาพยนตร์ยอดเยี่ยมและผู้กำกับยอดเยี่ยมจากการประกาศรางวัล FAMAS ทั้งยังได้รางวัล Gawad Urian Awards อีกห้ารางวัลด้วยกัน ทั้งนี้ใน ค.ศ. 1983 เขาได้ก่อตั้งองค์กร Concerned Artists of the Philippines (CAP) ดำเนินกิจกรรมต่อต้านความไม่เป็นธรรมของรัฐ ใน ค.ศ.1984 Brocka สร้างภาพยนตร์ *Bayan Ko: Kapit sa Patalim* (My Country: Clutching at Straws) ซึ่งภาพยนตร์ได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์แล้ว โดยเมื่อเสร็จสมบูรณ์ก็ได้รับการตอบรับอย่างดีจากนักวิจารณ์ในเทศกาลภาพยนตร์เมืองคานส์ในปีนั้นโดยได้รับรางวัล Palme d'or ที่เมืองคานส์ แต่กลับไม่ได้รับอนุญาตให้ฉายในฟิลิปปินส์

หลังจากระบอบมาร์กอสสิ้นสุดลง ใน ค.ศ.1986 เขาได้รับแต่งตั้งจากประธานาธิบดีอาคีโน ให้ดำรงตำแหน่งในสภาร่างรัฐธรรมนูญ แต่ท้ายสุดก็ลาออกมา แม้หลังปฏิวัติ EDSA Brocka จะได้ทำหน้าที่ในบริบททางการเมืองที่เปิดกว้างขึ้น เช่นเรื่อง *Gumapang Ka sa Lusak* (You

Crawl in Mud, 1990) ซึ่งกล่าวถึงนักการเมืองที่ใช้อำนาจมิชอบ แต่ความรู้สึกเป็นปรปักษ์กับรัฐบาลของยังคงมีอยู่เช่นเดิม ทั้งนี้ใน ค.ศ.1989 ภาพยนตร์ *Orapronobis (Fight for Us)* ของเขาได้รับเลือกให้ฉายในเทศกาลภาพยนตร์เมืองคานส์ แม้จะไม่มีการจัดจำหน่ายในฟิลิปปินส์ Brocka จบชีวิตลงก่อนวัยอันควรใน ค.ศ.1991 จากอุบัติเหตุรถยนต์ที่เกซอนซิตี

ผลงานภาพยนตร์คัดสรร: *Wanted: Perfect Mother*(1970), *Stardom* (1971), *Tinimbang Ka Ngunit Kulang (Weighed But Found Wanting*, 1974), *Maynila: Sa Mga Kuko ng Liwanag (Manila: The Claws of Light*, 1975), *Insiang* (1978), *Bona* (1980), *Bayan Ko: Kapit sa Patalim (My Country: Clutching at Straws*, 1984), *Orapronobis (Fight for Us*, 1989), *Gumapang Ka sa Lusak (You Crawl in Mud*, 1990)

Manuel Conde (1915 – 1985)

ชื่อเดิมคือ Manuel P. Urbano เกิดเมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 1915 ต่อมาใน ค.ศ.1931 ได้เข้าเรียนในด้านวิศวกรรมเหมืองแร่ ที่ Adamson University และได้ทำงานให้เหมืองแร่ของอเมริกัน United Paracale อยู่ช่วงหนึ่ง และเนื่องจากเป็นเด็กกำพร้า เพื่อหาเงินส่งตัวเองเรียนก็ได้ทำงานต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นกุ๊กทำเรือ คนขับสามล้อ คนขับแท็กซี่ พ่อค้าเร่ข้างถนน ฯลฯ ในขณะที่เริ่มมีความสนใจด้านภาพยนตร์และแอบมาอยู่ที่สตูดิโอภาพยนตร์ Philippine Films Studio อยู่บ่อยครั้ง จนได้ทำงานในวงการภาพยนตร์ รวมถึงเป็นตัวประกอบภาพยนตร์เล็กๆ น้อย เมื่อสำเร็จการศึกษาใน ค.ศ.1936 เขาก็ได้เขาทำงานในบริษัท Marsman and Co. โชคชะตาพลิกผันเมื่อเขาเมาและขึ้นเรือไปชวตามคำสั่งของบริษัทไม่ทัน ทำให้ต่อมาได้รับคำชวนจาก Carlos Vander Tolosa ให้มาเป็นผู้ช่วยผู้กำกับ ทำให้เขาเริ่มต้นชีวิตในวงการภาพยนตร์โดยทำงานในสตูดิโอ LVN โดยได้มีโอกาสกำกับภาพยนตร์เรื่องแรก *Sawing Gantingpala* (1940) ซึ่งประสบความสำเร็จค่อนข้างดี และทำให้มานูเอล กอนเตได้กำกับภาพยนตร์ในสตูดิโอของ LVN อีกต่อมาและใน ค.ศ.1941 กอนเต ได้กำกับภาพยนตร์เรื่องสำคัญ *Ibong Adarna (Adarna Bird)* ของสตูดิโอ LVN (ในชื่อของวิเซนเต ซาลัมเบเดส) ซึ่งภาพยนตร์เรื่องนี้เป็นภาพยนตร์ย้อมสีเรื่องแรกของฟิลิปปินส์นอกจากกอนเตจะสร้างหนังให้กับ LVN แล้ว เขาได้มีบริษัทสร้างภาพยนตร์ของตนเอง ชื่อ Manuel Conde Productions และเริ่มทำภาพยนตร์ของตนเองและแสดงเอง ตั้งแต่เรื่อง *Prinsipe Paris (Prince Paris*, 1949) และ *Siete Infantes de Lara (The Seven Sons of Lara*, 1950) และแสดงในหนังแนวนี้นั้นได้ชื่อว่าเป็น "king of the swashbaucklers" แต่ภาพยนตร์ที่กอนเตสร้างและแสดงซึ่งประสบความสำเร็จมากที่สุด และประสบความสำเร็จในระดับนานาชาติ คือ ภาพยนตร์เรื่อง *Genghis Khan* (1950) ซึ่งเป็นภาพยนตร์ที่ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ โดย United Artists มาขอเป็นผู้จัดจำหน่ายและเป็นภาพยนตร์ฟิลิปปินส์เรื่องแรกที่ได้รับเลือกให้ฉายในเทศกาลภาพยนตร์นานาชาติ รวมทั้งในเทศกาลภาพยนตร์เวนิซ ใน

ค.ศ.1952 และหลังจากภาพยนตร์เรื่องนี้แล้ว กอนเดก็ได้สร้างภาพยนตร์ตลกซ้ำกันออกมาจำนวนมาก หนึ่งในนั้นเป็นภาพยนตร์เกี่ยวกับบุคคลสมมติที่ชื่อว่า Juan Tamad (Lazy John) แม้ภาพยนตร์จะมีฉากอยู่ในยุคก่อนการเข้ามาของสเปน

Manuel Conde เสียชีวิตเนื่องจากหัวใจล้มเหลวใน ค.ศ.1985 โดยหลังจากการเสียชีวิตแล้วเขาได้รับรางวัล Presidential Medal of Merit (สาขาภาพยนตร์) จากประธานาธิบดีอาโรโย ใน ค.ศ.2006 จากการที่มีคุณูปการต่อศิลปะและวัฒนธรรม และได้รับรางวัล Lamberto Avellana Memorial Award จาก Film Academy of the Philippines ใน ค.ศ.2007 ด้วย

ผลงานภาพยนตร์คัดสรร: *Ibong Adarna* (*Adarna Bird*, 1941), *Si Juan Tamad* (1947), *Prinsipe Paris* (*Prince Paris*, 1949), *Genghis Khan* (1950), *Juan Tamad Goes to Congress* (1959)

CINEMA ENLIGHTENS

Manuel Silos (เกิด 1906)

เกิดเมื่อวันที่ 1 มกราคม 1906 บิดาทำกิจการสตูดิโอถ่ายภาพแห่งแรกๆ ของมะนิลา โดยบิดาของเขาก็เป็นนักดนตรีด้วย พี่น้อง Silos หลายคน เข้าสู่ธุรกิจภาพยนตร์ตั้งแต่อายุ ภาพยนตร์เงียบ โดยใน ค.ศ.1930 Manuel Silos เข้าทำงานกับ Banahaw Pictures ก่อนที่จะไปทำงานกับ Parlatone Hispano-Filipino และ Philippine Films ต่อมา ซึ่งที่นี่เขาได้ทำภาพยนตร์เสียงในฟิล์มเรื่องแรกของเขาคือ *Maginan Mahirap* (*Poor Mother and Child*, 1934) ซึ่งต่อมาในปลายทศวรรษที่ 1930 เขาก็ได้ไปทำงานให้กับ Sampaguita Pictures

ผลงานภาพยนตร์คัดสรร: *Biyaya ng Lupa* (*Blessings of the Land*), *Tuloy ang Ligaya* (*Let the Good Times Roll*)

ปัญญา อนุปาโท จลจิตการ

Mark Meily (เกิด 1967)

เกิดเมื่อ ค.ศ.1967 และสำเร็จการศึกษาด้านวิจิตรศิลป์จากมหาวิทยาลัยแห่งฟิลิปปินส์ ก่อนที่จะไปศึกษาต่อที่ Mowelfund Film Institute ในสาขาการสร้างภาพยนตร์ ได้รับรางวัลจากการสร้างภาพยนตร์สั้นหลายรางวัล โดยเป็นตัวแทนของภาพยนตร์ฟิลิปปินส์ใน Festival of Independent Cinema ที่เบลเยียม ตั้งแต่ ค.ศ.1988 และ 1989 เมื่อกลับมาฟิลิปปินส์เขาได้เป็นผู้กำกับโฆษณาและมิวสิกวิดีโอ ซึ่งได้รับรางวัลจากอุตสาหกรรมโฆษณาหลายรางวัล ต่อมาได้เขียนบทและกำกับภาพยนตร์ *Crying Ladies* (2002) และ *La Visa Loca* (2005) ทั้งสองเรื่องได้รับรางวัลในระดับนานาชาติมากมาย และได้ฉายในสหรัฐฯ ซึ่งได้รับเสียงตอบรับอย่างดีจากนักวิจารณ์ ขณะที่ต่อมาภาพยนตร์เรื่องที่ 3 ของเขา *Baler* (2008) ได้รับรางวัลถึง 10 รางวัลจากงานเทศกาลภาพยนตร์เมืองมะนิลา (Metro Manila Film Festival) และได้ฉายในสหรัฐฯ รวมทั้ง

ได้รับรางวัลในระดับนานาชาติอีกเช่นกัน ใน ค.ศ. 2010 เขาได้ผลิตภาพยนตร์ร่วมกับไต้หวัน เรื่อง *Pinoy Sunday* และมีภาพยนตร์ดิจิทัลเรื่องแรกของตนเอง คือเรื่อง *Donor* ซึ่งได้รับทำรางวัลจาก Cinemalaya Film Festival รวมทั้งรางวัลภาพยนตร์ยอดเยี่ยม และได้รับรางวัล Grand Prize ที่เทศกาลภาพยนตร์อินดี้ Brussels Independent Film อีกด้วย ปัจจุบัน Mark Meiley เป็นอาจารย์สอนภาพยนตร์ที่มหาวิทยาลัย De La Salle University และสถาบันภาพยนตร์ Marilou Diaz-Abaya

ผลงานภาพยนตร์คัดสรร: *Crying Ladies* (2002), *La Visa Loca* (2005), *Baler* (2008), *Donor* (2010)

Marilou Diaz-Abaya (1955–2012)

เกิดที่เกซอนซิตี ใน ค.ศ. 1955 และสำเร็จการศึกษาปริญญาตรีจากวิทยาลัยอัสสัมชัญ Assumption College ในด้านศิลปะการสื่อสารใน ค.ศ. 1976 และได้ไปศึกษาต่อที่ลออสแอนเจลิส และสำเร็จการศึกษามหาบัณฑิตด้านภาพยนตร์และโทรทัศน์จาก Loyola Marymount University with a degree ใน ค.ศ. 1978 รวมทั้งได้ศึกษาด้านภาพยนตร์เพิ่มเติมที่ London International Film School ด้วยใน ค.ศ. 1978

Diaz กำกับภาพยนตร์เรื่องยาวเรื่องแรกคือ *Tanikala (Chains)* ใน ค.ศ. 1980 และมีผลงานที่โดดเด่นออกมาอีกหลายต่อหลายเรื่องไม่ว่าจะเป็น *Brutal* (1980), *Karnal (Of the Flesh)*, 1983), และ *Alyas Baby Tsina (Alias China Baby)*, 1984) ซึ่งเป็นการวิพากษ์วิจารณ์ระบอบมาร์กอส ซึ่งใน ค.ศ. 1986 Diaz ก็หยุดทำภาพยนตร์และไปผลิตรายการโทรทัศน์สะท้อนปัญหาสังคมการเมืองเพื่อนำไปสู่การปฏิรูปสังคม จนใน ค.ศ. 1995 เธอจึงมีภาพยนตร์ออกมาอีกเริ่มจากเรื่อง *Ipaglaban Mo (Redeem Her Honor)*, 1995), *May Nagmamahal Sa Iyo (Madonna and Child)*, *Sa Pusod Ng Dagat (In the Navel of the Sea)*, *Jose Rizal* (1998) และ *Muro Ami (Reef Hunters)*, 2000) ภาพยนตร์ของเธอมักจะนำเสนอปัญหาของคนยากจน สตรี และเด็ก ซึ่งต้องต่อสู้ดิ้นรนกับสภาพความเป็นอยู่ที่โหดร้ายและความอยุติธรรมของสังคม ใน ค.ศ. 2001 Diaz ได้รับรางวัลฟูโกะ (Fukuoka Asian Culture Prizes) สาขาศิลปะและวัฒนธรรม เธอจบชีวิตลงเนื่องจากเป็นมะเร็งเต้านมใน ค.ศ. 2012

ผลงานภาพยนตร์คัดสรร: *Tanikala (Chains)*, 1980), *Karnal (Of the Flesh)*, 1983), *Alyas Baby Tsina (Alias China Baby)*, 1984), *José Rizal* (1988), *Bagong Buwan (New Moon)*, 2000), *Ikaw Ang Pag-ibig* (2011)

Mario O'Hara (1946–2012)

Mario O'Hara เกิดเมื่อวันที่ 20 เมษายน 1946 ที่เมือง Zamboanga City ก่อนที่ครอบครัวจะย้ายมาอยู่ที่ Pasay City ซึ่งด้านหลังบ้านเป็นเขตสลัม ซึ่งเขายังว่างงานบางชิ้นได้รับแรงบันดาลใจจากเรื่องจริงที่เกิดขึ้นที่สลัมแห่งนี้ เข้าเรียนในสาขาวิศวกรรมเคมีในมหาวิทยาลัย Adamson โดยใน ค.ศ.1963 เมื่ออายุ 17 Mario หยุดเรียนและหันมาทำงานด้านละครวิทยุกับบริษัท Manila Broadcasting Company (MBC) and DZRH. รวมทั้งทำงานกับสถานีโทรทัศน์ด้วยในช่วง ค.ศ. 1963–1970 โดยเป็นผู้กำกับละครซีรีส์ และขณะที่ทำงานที่ MBC ก็ได้พบกับ Lino Brocka ซึ่งเสนองานให้เขาในฐานะผู้บรรยายในละครโทรทัศน์ของเขาทั้งสองจึงได้ทำงานด้วยกัน เริ่มจากเป็นคนเขียนบทและแสดงในภาพยนตร์เรื่อง *Tinimbang Ka Ngunit Kulang* (1974) ซึ่งเขารับบทเป็นพระเอกซึ่งเป็นโรคเรื้อน ในขณะที่ภาพยนตร์เรื่องแรกที่เขากำกับคือเรื่อง *Mortal* (1975) จากนั้นภาพยนตร์ที่กำกับส่วนใหญ่จะร่วมงานกัน Nora Aunor ภาพยนตร์ของเขา เช่นเรื่อง *Kastilyong Buhangin* (*Sand Castle*, 1980), *Halimaw Sa Banga* (*Monster in a Jar*, 1980), *Bakit Bughaw ang Langit* (*Why is the Sky Blue?*, 1981), *Fatima Buen Story* (1994) ซึ่งเป็นภาพยนตร์ที่ได้รางวัล Urian ในฐานะผู้กำกับยอดเยี่ยม *Manananggal in Manila* (*Witch in the City*, 1997), *Sisa* (1999) และ *Babae sa Breakwater* (*Woman of the Breakwater*, 2004)

ภาพยนตร์เรื่อง *Ang Paglilitis ni Andres Bonifacio* (*The Trial of Andres Bonifacio*, 2010) เป็นภาพยนตร์เรื่องสุดท้าย โดยเขาเสียชีวิตด้วยโรคหลอดเลือดในวันที่ 26 มิถุนายน 2012

ผลงานภาพยนตร์คัดสรร: *Mortal* (1975), *Kastilyong Buhangin* (*Sand Castle*, 1980), *Gaano Kita Kamahal* (1981), *Bakit Bughaw ang Langit* (*Why is the Sky Blue?*, 1981), *Fatima Buen Story* (1994), *Manananggal in Manila* (*Witch in the City*, 1997), *Sisa* (1999), *Babae sa Breakwater* (*Woman of the Breakwater*, 2004), *Ang Paglilitis ni Andres Bonifacio* (*The Trial of Andres Bonifacio*, 2010)

Mike de Leon (เกิด 1947)

ชื่อจริง Miguel Pamintuan de Leon เกิดที่มะนิลา เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 1947 เกิดในตระกูล de Leon ซึ่งเป็นเจ้าของบริษัทสตูดิโอที่สำคัญ LVN Pictures ใน ค.ศ.1972 เขาสำเร็จการศึกษาปริญญาโทสาขาประวัติศาสตร์ศิลป์ จากมหาวิทยาลัย Heidelberg เยอรมนี ทำให้เขาเกิดความสนใจเรื่องการสร้างภาพยนตร์ จึงได้เริ่มจากการสร้างภาพยนตร์สั้นใน ค.ศ.1972 *Sa Bisperas* (*On the Eve*, 1972) และ *Monologo* (*Monologue*, 1975) ซึ่งต่อมาก็ได้ตั้งบริษัทของตนเอง คือ Cinema Artists Philippines ซึ่งเป็นผู้สร้างภาพยนตร์เรื่อง *Maynila sa Maga Kuko ng Liwang* (1975) ที่มี Lino Brocka เป็นผู้กำกับ โดยเขาทำหน้าที่กำกับภาพ ซึ่ง เขาได้รับรางวัลกำกับภาพยอดเยี่ยมจากการประกาศรางวัล Filipino Academy of Movie Arts and Sciences (FAMAS) ด้วย

ภาพยนตร์ของ De Leon เป็นการสะท้อนถึงสภาพทางจิตของคนฟิลิปปินส์ในการแสวงหาทางออกในเรื่องชนชั้น ความเหลวแหลกทางการเมือง และความไม่สมประกอบในเรื่องต่างๆ ภาพยนตร์เรื่องยาวเรื่องแรกของเขาคือ *Itim (Black)* ใน ค.ศ.1976 ซึ่งทำให้เขาได้รับรางวัลผู้กำกับยอดเยี่ยมจากงาน Asian Film Festival ที่จัดขึ้นที่ซิดนีย์ ออสเตรเลีย ใน ค.ศ.1978 ภาพยนตร์เรื่องต่อมา คือ *Kung Mangarap Ka't Magising (It Was a Dream, 1977)* เป็นภาพยนตร์ที่อุทิศให้กับ Doña Sisang เพื่อที่จะฉลองอายุครบ 100 ปีของ LVN Pictures นอกจากนั้นภาพยนตร์เรื่องต่อๆ มาของเขาก็มักจะนำเสนอประเด็นปัญหาทางสังคมการเมืองที่มีพลังและกระทบหลายฝ่าย ภาพยนตร์เรื่อง *Hindi Nahahati ang Langit (Indivisible Heavens, 1985)* เป็นภาพยนตร์ที่โด่งดังมากอีกเรื่องหนึ่ง ซึ่งดัดแปลงมาจาก *komiks* ชื่อเดียวกัน ทั้งนี้ภาพยนตร์ของเขาหลายเรื่องได้รับการยอมรับในระดับชาติและระดับนานาชาติ และขึ้นหิ้งเป็นภาพยนตร์คลาสสิก นอกจากนี้เขายังเป็นผู้ริเริ่มการใช้คอมพิวเตอร์กราฟฟิคธุรกิจโฆษณาทางโทรทัศน์ ใน ค.ศ.1988 อีกด้วย

Mike de Leon ได้รับรางวัล *Parangal Sentenyal sa Sining at Kultura* จากศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทยฟิลิปปินส์ เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ.1999 และต่อมาภาพยนตร์เพื่อระลึกขึ้นการครบรอบ 100 ปีของ Jose Rizal ของเขาชื่อ *Bayaning Third World (Third World Hero, 2000)* ก็สร้างเสียงชื่นชมจากทุกฝ่าย

ผลงานภาพยนตร์คัดสรร: *Itim (Black, 1976)*, *Kung Mangarap Ka't Magising (It Was a Dream, 1977)*, *Batch '81 (1982)*, *Sister Stella L (1984)*, *Hindi Nahahati ang Langit (Indivisible Heavens, 1985)*, *Bayaning Third World (Third World Hero, 2000)*

Raymond Red (เกิด 1965)

Raymond Red เกิดใน ค.ศ.1965 และได้รับรางวัลแรกในการสร้างภาพยนตร์แนวทดลองสำหรับนักศึกษา ในค.ศ. 1983 โดยเขาได้รับเสียงชื่นชมจากนักวิจารณ์มากมายก่อนที่จะสร้างภาพยนตร์เรื่องยาวเรื่องแรกคือ *Bayani (1990)* ภาพยนตร์เกี่ยวกับชีวิตของวีรบุรุษฟิลิปปินส์อีกคนหนึ่งคือ Andres Bonifacio ซึ่ง เขาก็สร้างภาพยนตร์เกี่ยวกับชีวิตวีรบุรุษคนสำคัญอีกคนหนึ่ง คือ General Macario Sakay ซึ่งต่อสู้กับสหรัฐฯ หลังจากสงคราม ค.ศ.1902 ชื่อเรื่อง *Sakay* อีกต่อมาด้วย ทั้งนี้ข้อจำกัดจากระบบสตูดิโอทำให้เขาต้องการทำงานอย่างเป็นอิสระ และใช้เวลาอยู่หลายปีในการรับจากหาเงินในธุรกิจบันเทิง ไม่ว่าจะเป็นทำงานในวงการโทรทัศน์ โฆษณา หรือมิวสิกวิดีโอ เพื่อที่จะมีโอกาสในการสร้างภาพยนตร์อย่างไม่ต้องพึ่งสตูดิโอ และจนกว่าจะถึงวันนั้น ก็เป็นภาพยนตร์อินดี้ประเภทภาพยนตร์สั้นของเขา ใน ค.ศ.2000 เรื่อง *Anino (Shadow, 2000)* ได้รางวัล Palme d'or จากเทศกาลภาพยนตร์นานาชาติที่เมืองคานส์ อันเป็นความยิ่งใหญ่ที่ไม่เพียงเกิดขึ้นกับเขาเท่านั้น แต่ยังสร้างผลสะท้อนให้กับวงการภาพยนตร์ฟิลิปปินส์ด้วย

ผลงานภาพยนตร์คัดสรร: *Anino* (Shadow, 2000), *Himpapawid* (Manila Skies, 2010)

Vicente Salumbides (1893 – 1979)

ผู้กำกับผู้บุกเบิกวงการภาพยนตร์ฟิลิปปินส์อีกคนหนึ่ง เขาเรียนการแสดงและสร้างภาพยนตร์จากสหรัฐฯ และเข้าร่วมกับกองทัพสหรัฐฯ ในการรบที่ฝรั่งเศสในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 ก่อนที่จะกลับมาฟิลิปปินส์และเริ่มต้นทำภาพยนตร์ ซึ่งการที่เขาเรียนมาในด้านดังกล่าวทำให้เขานำเทคนิคการสร้างภาพยนตร์ที่มีคุณภาพเข้ามาสู่วงการภาพยนตร์ฟิลิปปินส์ เช่นการถ่าย close-up หรือการตัดภาพอย่างรวดเร็วเพื่อเพิ่มความตื่นเต้น ใน ค.ศ.1927 เขาแต่งงานกับ Rosario Panganiban ซึ่งทนไม่ได้ที่เขาแสดงบทรักกับคนอื่น ซึ่งเป็นเหตุให้ Salumbides หยุดสร้างภาพยนตร์ไประยะหนึ่ง แม้จะมีชื่อของเขากลับมาบนในปิดโฆษณาภาพยนตร์อีกครั้งในช่วงทศวรรษ 1940 ก็ตาม

ผลงานภาพยนตร์คัดสรร: *Miracles of Love* (1925), *The Sou Saver* (1927), *Ibong Adarna* (1941), *Aladin* (1946)

ปัญญา อนุปปาโท จลจิตการ